

Agenda – Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Lleoliad:	I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Fideogynhadledd drwy Zoom	Gareth Williams
Dyddiad: Dydd Llun, 22 Chwefror 2021	Clerc y Pwyllgor
Amser: 09.00	0300 200 6565
	SeneddDCC@senedd.cymru

Yn unol â Rheol Sefydlog 34.19, mae'r Cadeirydd wedi penderfynu bod y cyhoedd yn cael eu heithrio o gyfarfod y Pwyllgor er mwyn amddiffyn iechyd y cyhoedd. Bydd y cyfarfod hwn yn cael ei ddarlledu'n fyw ar www.Senedd.TV

Rhag-gyfarfod anffurfiol (08.30–09.00)

- 1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau**
09.00
- 2 Gwneud i Gyfiawnder weithio yng Nghymru: Sesiwn dystiolaeth 3**
09.00–10.00 (Tudalennau 1 – 25)
Y Gwir Anrhydeddus Robert Buckland CF AS, yr Arglwydd Ganghellor ac
Ysgrifennydd Gwladol dros Gyfiawnder

CLA(5)–06–21 – Papur briffio

**CLA(5)–06–21 – Papur 1 – Llythyr oddi wrth Alex Chalk AS, Is-Ysgrifennydd
Gwladol Seneddol dros Gyfiawnder, 7 Gorffennaf 2020**

**CLA(5)–06–21 – Papur 2 – Llythyr at yr Arglwydd Ganghellor ac Ysgrifennydd
Gwladol dros Gyfiawnder, 19 Mehefin 2020**

Egwyl (10.00 – 10.45)

**3 Cyfiawnder yng Nghymru a chynigion i ddiwygio system
tribiwnlysoedd Cymru datganoledig – sesiwn dystiolaeth gyda
Chomisiwn y Gyfraith yng Nghymru a Lloegr**

10.45–11.30

(Tudalennau 26 – 32)

Mr Nicholas Paines CF, Comisiynydd y Gyfraith

Henni Ouahes, Pennaeth Cyfraith Gyhoeddus a'r Gyfraith yng Nghymru,
Comisiwn y Gyfraith

Sarah Smith, Cyfreithiwr Diwygio'r Gyfraith, Comisiwn y Gyfraith

CLA(5)–06–21 – Papur briffio 2

CLA(5)–06–21 – Papur 3 – Llythyr oddi wrth Nicholas Paines CF, 20 Ionawr
2021

CLA(5)–06–21 – Papur 4 – Gohebiaeth oddi wrth Nicholas Paines CF, 17
Rhagfyr 2020

[Comisiwn y Gyfraith – Papur Ymgynghori ar Dribiwnlysoedd Datganoledig
yng Nghymru](#)

**4 Offerynnau nad ydynt yn cynnwys materion i gyflwyno adroddiad
arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 na 21.3**

11.30–11.35

(Tudalennau 33 – 34)

CLA(5)–06–21 – Papur 5 – Offerynnau statudol sydd ag adroddiadau clir
Offerynnau'r Weithdrefn Penderfyniad Cadarnhaol

4.1 SL(5)740 – Rheoliadau Iechyd Planhigion (Diwygio) (Cymru) (Ymadael â'r UE)
2021

4.2 SL(5)742 – Rheoliadau Absenoldeb Teuluol ar gyfer Aelodau Awdurdodau
Lleol (Cymru) (Diwygio) 2021

5 Offerynnau sy'n codi materion i gyflwyno adroddiad arnynt i'r Senedd o dan Reol Sefydlog 21.2 neu 21.3

11.35–11.40

Offerynnau'r Weithdrefn Penderfyniad Negyddol

5.1 SL(5)735 – Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021

(Tudalennau 35 – 201)

CLA(5)–06–21 – Papur 6 – Adroddiad

CLA(5)–06–21 – Papur 7 – Rheoliadau

CLA(5)–06–21 – Papur 8 – Memorandwm Esboniadol

CLA(5)–06–21 – Papur 9 – Datganiad ysgrifenedig, 27 Ionawr 2021

5.2 SL(5)741 – Rheoliadau Traffordd yr M4 (Cyffordd 28 (Parc Tredegar) i Gyffordd 24 (Coldra)) (Terfyn Cyflymder 50 mya) 2021

(Tudalennau 202 – 215)

CLA(5)–06–21 – Papur 10 – Adroddiad

CLA(5)–06–21 – Papur 11 – Rheoliadau

CLA(5)–06–21 – Papur 12 – Memorandwm Esboniadol

5.3 SL(5)743 – Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Eiddo Heb ei Feddiannu) (Cymru) (Diwygio) 2021

(Tudalennau 216 – 227)

CLA(5)–06–21 – Papur 13 – Adroddiad

CLA(5)–06–21 – Papur 14 – Rheoliadau

CLA(5)–06–21 – Papur 15 – Memorandwm Esboniadol

Offerynnau'r Weithdrefn Penderfyniad Cadarnhaol

5.4 SL(5)736 – Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Ymwneud ag Anifeiliaid) (Cymru) 2021

(Tudalennau 228 – 288)

CLA(5)–06–21 – Papur 16 – Adroddiad

CLA(5)–06–21 – Papur 17 – Rheoliadau

CLA(5)–06–21 – Papur 18 – Memorandwm Esboniadol

CLA(5)–06–21 – Papur 19 – Datganiad ysgrifenedig, 27 Ionawr 2021

CLA(5)–06–21 – Papur 20 – Datganiad ysgrifenedig, 3 Chwefror 2021

6 Offerynnau sy'n cynnwys materion i gyflwyno adroddiad arnynt i'r Senedd o dan Reol Sefydlog 21.2 neu 21.3 – trafodwyd yn flaenorol

11.40–11.45

6.1 SL(5)695 – Rheoliadau Rheolaethau Swyddogol ar Fwyd Anifeiliaid a Bwyd (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2020

(Tudalennau 289 – 292)

CLA(5)–06–21 – Papur 21 – Adroddiad

CLA(5)–06–21 – Papur 22 – Ymateb Llywodraeth Cymru

7 Is-ddeddfwriaeth sy'n codi materion i'w hadrodd i'r Senedd o dan Reol Sefydlog 21.7 – a ystyriwyd yn flaenorol

11.45–11.50

7.1 SL(5)727 – Cod Ymarfer Treuliau Etholiad Ymgeiswyr (Etholiadau'r Senedd) 2021

(Tudalennau 293 – 295)

CLA(5)–06–21 – Papur 23 – Adroddiad

CLA(5)–06–21 – Papur 24 – Ymateb Llywodraeth Cymru

8 Papurau i'w nodi

11.50–11.55

8.1 Llythyr gan Weinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig: Rheoliadau Rheoli Organig (Diwygio) 2021

(Tudalen 296)

CLA(5)–06–21 – Papur 25 – Llythyr gan Weinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig, 5 Chwefror 2021

8.2 Llythyr oddi wrth y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol i'r Llywydd. Busnes y Senedd yn ystod y cyfnod cyn yr etholiad

(Tudalennau 297 – 299)

CLA(5)–06–21 – Papur 26 – Llythyr oddi wrth y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol at y Llywydd, 9 Chwefror 2021

- 8.3 Llythyr gan y Cwnsler Cyffredinol: Diwygiadau i Fil Masnach y DU**
(Tudalennau 300 – 301)
CLA(5)–06–21 – Papur 27 – Llythyr gan y Cwnsler Cyffredinol, 10 Chwefror 2021
- 8.4 Adroddiad Llywodraeth Cymru ar weithredu cynigion Comisiwn y Gyfraith**
(Tudalennau 302 – 317)
CLA(5)–06–21 – Papur 28 – Adroddiad Llywodraeth Cymru
CLA(5)–06–21 – Papur 29 – Datganiad ysgrifenedig, 15 Chwefror 2021
- 8.5 Gohebiaeth ag Ysgrifennydd Gwladol Cymru: Confensiwn Sewel**
(Tudalennau 318 – 323)
CLA(5)–06–21 – Papur 30 – Llythyr gan Ysgrifennydd Gwladol Cymru, 16 Chwefror 2021
CLA(5)–06–21 – Papur 31 – Llythyr at Ysgrifennydd Gwladol Cymru, 21 Ionawr 2021
- 9 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod**
11.55
- 10 Gwneud i Gyfiawnder weithio yng Nghymru – trafod y dystiolaeth**
11.55–12.15
- 11 Memoranda Cydsyniad Deddfwriaethol ar y Bil Cam–drin Domestig – trafod yr adroddiad drafft**
12.15–12.25 (Tudalennau 324 – 333)
CLA(5)–06–21 – Papur 32 – Adroddiad drafft
- 12 Craffu ar reoliadau a wnaed o dan Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael) 2018 – y wybodaeth ddiweddaraf**
12.25–12.30 (Tudalennau 334 – 335)
CLA(5)–06–21 – Papur 33 – Llythyr gan y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd, 17 Chwefror 2021

Dyddiad y cyfarfod nesaf – 1 Mawrth 2021

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mick Antoniw MS
Chair
Legislation, Justice and Constitution Committee
Welsh Parliament
Cardif Bay
Cardiff
CF99 1SN

MoJ ref: ADR79396

7 July 2020

Dear Mick,

INQUIRY INTO MAKING JUSTICE WORK IN WALES – DATA ON ACCESS TO JUSTICE

Thank you for your letter of 19 June to the Lord Chancellor, regarding the inquiry into Making Justice work in Wales and in particular, user needs for Welsh justice data.

As you have noted, the Justice in Wales Working Group recommended that we should undertake a review of how data collection and publishing practices reflect the distinctiveness of Wales, where possible disaggregating data to give a clear picture of how justice in Wales functions. Disaggregation of Welsh data is a matter that we have been seeking to resolve for some time, particularly the challenges involved in categorising Welsh individuals in the justice system, but I am pleased to say that we have made considerable progress.

HMCTS in Wales currently collects data on existing legacy Case Management Systems at Court and Tribunal venue level for all jurisdictions. This data can be aggregated at a local reporting level e.g. Local Justice Area or Local Family Justice Board areas, and then summarised in a top level HMCTS Wales data set, which can be used in Wales for performance monitoring against workloads and all Key Performance measures. The Ministry of Justice aggregate the data for the Office for National Statistics, which are released Quarterly.

When considering changes to the court and tribunal estate, HMCTS will always assess local data for a particular court and the surrounding area. They will consider the workload and operating costs of the court but also, through an equalities assessment, local populations and their characteristics. They will assess local journeys to court by public transport to make sure that any likely future journeys meet HMCTS' access to justice principles.

Legal Aid Provider Statistics provide legal aid data at national/regional level, so data for Wales can be isolated from the overall data for England and Wales. This is based on the provider location, not the client location. The published statistics give the type of work undertaken, covering both civil and crime billing data for completed claims. This dataset includes data from 2011/12 onwards.

With respect to family justice, we publish data at a regional level, which can be found here:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/895002/Family_Data_2020_Q1.zip. This data set includes:

- The number of cases started/finishing by region and by case type (with 'count' referring the number of applications/orders etc depending on the start/end selection)
- The timeliness by region and case type and legal representation status (note that those without representation are where representation isn't recorded, rather than specifically being litigants in person)

Whilst your request does not cover prisons and probation, I thought you would find it helpful to know that HMPPS currently provides published statistics on how offender management services in the community and in custody are delivered. These statistics include key statistics relating to offenders, staff and performance against agreed service levels and measures. Where possible, for prisons, the statistics are disaggregated to the establishment level, including prisons in Wales. Similarly, statistical publications relating to community supervision are disaggregated to a regional level, including Wales. A narrative account of HMPPS in Wales, reflecting the devolved structure of the organisation and activities is provided in HMPPS Annual Report and Accounts.

One important development this year, however, has been the funding announced by Administrative Data Research to the Ministry of Justice for the Data First project. This work will provide a platform to link together data from across the justice system to help our understanding of people's experiences, including people from Wales, and will also provide greater secure access to data for researchers in Wales.

I hope this information is helpful and I would be happy to answer any follow up questions you may have in relation to the inquiry.

Thank you again for getting in touch.

Yours sincerely,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Alex Chalk', is centered on a light gray background.

ALEX CHALK MP

Y Gwir Anrhydeddus Robert Buckland CF AS

Yr Arglwydd Ganghellor a'r Ysgrifennydd Gwladol dros Gyfiawnder

19 Mehefin 2020

Annwyl Arglwydd Ganghellor

Ymchwiliad ym maes Gwneud i gyfiawnder weithio yng Nghymru - data ar fynediad at gyfiawnder

Fel y gwyddoch, rydym yn cynnal ymchwiliad, sef Gwneud i gyfiawnder weithio yng Nghymru, a bod y gwaith hwn yn dilyn adroddiad y Comisiwn Cyfiawnder yng Nghymru, a'r ddadl yn y Senedd ar yr adroddiad hwnnw fis Chwefror eleni.

Fel y gwyddoch, cafodd y Comisiwn Cyfiawnder anhawster dod o hyd i ddata wedi'u dadgyfuno ar gyfiawnder yng Nghymru a dywedodd fod Llywodraeth Cymru a'r Weinyddiaeth Gyfiawnder wedi cytuno i sefydlu gweithgor bach i drafod yr angen i gael data cyfiawnder ar gyfer Cymru a sut y gellid sicrhau hynny. At hyn, rydym yn ymwybodol bod y Gweithgor Cyfiawnder yng Nghymru, a sefydlwyd ar y cyd gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU, wedi argymhell yn 2017 y dylai'r Weinyddiaeth Gyfiawnder gynnal adolygiad o'r modd y caiff ei data eu casglu a'r modd y mae arfer cyhoeddi'n adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng Cymru a Lloegr a, phan fo modd, y dylid dadgyfuno data i roi darlun cliriach o'r modd y mae cyfiawnder yng Nghymru yn gweithredu.

O safbwynt ein swyddogaeth graffu, mae'n bwysig ein bod yn gallu deall sut y mae Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru yn casglu ac yn defnyddio data ar gyfiawnder yng Nghymru. Ar hyn o bryd, byddem yn ddiolchgar pe gallech roi rhagor o wybodaeth i ni am y modd y mae Llywodraeth Cymru yn rheoli data ar fynediad at gyfiawnder, yn enwedig y newidiadau mewn cymorth cyfreithiol, nifer y diffynyddion na chânt eu cynrychioli a nifer y llysoedd sydd wedi cau.

Rwyf hefyd yn ysgrifennu at Brif Weinidog Cymru, y Gwir Anrhydeddus Mark Drakeford AS, i ofyn am wybodaeth am y modd y mae Llywodraeth Cymru yn rheoli'r data dan sylw.

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

 SeneddDCC@senedd.cymru

 0300 200 6565

Welsh Parliament

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

 SeneddLJC@senedd.wales

 0300 200 6565

Cyn bo hir, byddwn yn cynnal trafodaethau eraill am ein rhaglen waith, a bydd y rhain yn cynnwys penderfynu ar sesiynau tystiolaeth lafar yn y dyfodol, a byddwn yn ystyried model y cyfarfodydd rhithwir presennol ar gyfer cyfarfodydd pwyllgor y Senedd. Mae'n debyg y byddwn yn eich gwahodd i un o'n cyfarfodydd yn y dyfodol fel rhan o'r ymchwiliad hwn, a byddaf yn gofyn i'r Clerc gysylltu â'ch swyddogion i gael gwybod pryd y byddwch ar gael.

Yn gywir,

Mick Antoniw MS
Cadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.
We welcome correspondence in Welsh or English.

Eitem 3

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

20 January 2021

Dear Mr Antoniw,

May I begin by wishing you and the people of Wales a happy new year.

We were very pleased that the Legislation, Justice and Constitution Committee took note, at its meeting last week, of the publication of our consultation paper on the future of devolved tribunals in Wales. The paper has opened a consultation period running until 19 March.

The operation of the devolved tribunals seems to us to be relevant to the Committee's inquiry into making justice work in Wales. We have always valued our relationship with the Committee, and so I am writing to assure you that if the Committee have any questions about the contents of the consultation paper, or our project more generally, we would be very willing to meet with you. That could involve giving evidence formally, or providing a more informal briefing session to enable Committee members to familiarise themselves with the contents of the consultation paper. Please let us know if you would like to set up a meeting.

Yours sincerely,

Nicholas Paines QC
Commissioner for Public Law and the Law in Wales

Comisiwn y Gyfraith

Diwygio'r gyfraith

Law Commission

Reforming the law

Sent on behalf of Nicholas Paines QC

The Law Commission's Consultation Paper on Devolved Tribunals in Wales

Dear Sir or Madam (for the attention of members of the Legislation, Justice and Constitution Committee) ,

I am pleased to inform you that the Law Commission's Consultation Paper on Devolved Tribunals in Wales has been published today.

The consultation paper reviews the law underpinning devolved tribunals in Wales. It makes a number of proposals to reform the system of tribunals, and asks whether consultees agree. It also seeks the views of consultees on more open questions.

Consultees are invited to respond to the paper by Friday 19 March 2021.

Versions of the consultation paper in both English and Welsh can be downloaded from our website at <https://www.lawcom.gov.uk/project/devolved-tribunals-in-wales/>. It is published alongside a summary, which is also available in both English and Welsh.

Rydw i'n falch o gael eich hysbysu bod Papur Ymgynghori Comisiwn y Gyfraith ar Dribiwnlysoedd Datganoledig yng Nghymru wedi cael ei gyhoeddi heddiw.

Mae'r papur ymgynghori'n adolygu'r gyfraith sy'n tanategu'r tribiwnlysoedd datganoledig yng Nghymru. Ynndo, mae llawer o gynigion i ddiwygio'r system o dribiwnlysoedd, gan ofyn a yw'r sawl fydd yn ymateb i'r ymgynghoriad yn cytuno â'r cynigion. Rydym hefyd yn ceisio canfod barn ymgynghoreion trwy ofyn cwestiynau mwy penagored.

Estynnwn wahoddiad i chi ymateb i'r papur ymgynghori cyn Dydd Gwener 19 Mawrth 2021.

Gellir canfod a lawrlwytho y papur ymgynghori yn y Gymraeg a'r Saesneg o'n gwefan <https://www.lawcom.gov.uk/tribiwnlysoedd-datganoledig-yng-nghymru/>. Yn ogystal â'r papur ymgynghori llawn, gellir canfod y crynodeb ar y wefan, sydd ar gael yn ddwyieithog hefyd.

Devolved Tribunals in Wales | Law Commission | Comisiwn y Gyfraith

1st Floor, Tower, Post Point 1.52, 52 Queen Anne's Gate, London, SW1H 9AG (access via 102 Petty France)

Tel: +44 (20) 3334 0443 | Web: www.lawcom.gov.uk

Email: DevolvedTribunalsWales@lawcommission.gov.uk

Offerynnau Statudol sydd ag Adroddiadau Clir 22 Chwefror 2021

SL(5)740 – Rheoliadau Iechyd Planhigion (Diwygio) (Cymru) (Ymadael â'r UE) 2021

Gweithdrefn: Cadarnhaol

Diben y Rheoliadau hyn yw gwarchod bioddiogelwch a chefnogi masnach drwy sicrhau bod mesurau rheoli ffytoiachydol effeithiol yn parhau i weithredu rhwng Gogledd Iwerddon a Phrydain Fawr ac o fewn Prydain Fawr mewn perthynas â Nwyddau Cymwys. Mae'n hwyluso'r polisi o fynediad dirwystri i'r farchnad mewn perthynas â Nwyddau Cymwys.

Mae'r offeryn hwn yn gwneud diwygiadau er mwyn caniatáu symud Nwyddau Cymwys i Brydain Fawr o dan Basbort Planhigion yr UE. Unwaith y bydd y Nwyddau Cymwys ym Mhrydain Fawr, caiff Pasbort Planhigion yr UE barhau i gyd-deithio â nhw.

Rhiant-Ddeddf: Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael) 2018

Fe'u gwnaed ar:

Fe'u gosodwyd ar: 02 Chwefror 2021

Yn dod i rym ar:

SL(5)742 – Rheoliadau Absenoldeb Teuluol ar gyfer Aelodau Awdurdodau Lleol (Cymru) (Diwygio) 2021

Gweithdrefn: Cadarnhaol

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau Absenoldeb Teuluol ar gyfer Aelodau Awdurdodau Lleol (Cymru) 2013 ("Rheoliadau 2013") i gynyddu'r hawl i absenoldeb mabwysiadwydd o ddwy wythnos i 26 wythnos. Bydd hyn yn golygu y bydd yr un cyfnodau o absenoldeb mamolaeth ac absenoldeb mabwysiadwydd ar gael o dan Rheoliadau 2013

Yn y gorffennol, roedd uchafswm y cyfnod ar gyfer absenoldeb mabwysiadwydd y gallid ei ragnodi drwy reoliadau wedi'i gyfyngu at gyfnod heb fod yn hwy na dwy wythnos gan adran 26(3) o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011. Cafodd y cyfyngiad hwn ei ddileu gan adran 61(4) o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Mae'r Rheoliadau hefyd yn gwneud nifer o newidiadau i gyflwyno trefniadau ar gyfer absenoldeb mabwysiad ydd sy'n debyg i'r trefniadau sydd eisoes yn eu lle ar gyfer absenoldeb mamolaeth. Yn benodol, mae'r Rheoliadau yn:

- rhagnodi amodau y mae rhaid i aelod eu bodloni er mwyn bod yn gymwys ar gyfer absenoldeb mabwysiad ydd, yn ogystal â'r gweithdrefnau ar gyfer amrywio dyddiad dechrau a hyd absenoldeb mabwysiad ydd;
- yn darparu mai cyfnod absenoldeb mabwysiad ydd yw 26 wythnos oni bai bod yr aelod yn rhoi hysbysiad ysgrifenedig i'r gwrthwyneb (o dan reoliad 14) neu'n terfynu'r cyfnod o absenoldeb mabwysiad ydd (o dan reoliad 17A), ac yn gwneud darpariaeth ynghylch y cyfnod absenoldeb pan fabwysiadir mwy nag un plentyn fel rhan o'r un trefniant;
- yn rhagnodi pryd y caniateir i gyfnod absenoldeb mabwysiad ydd ddechrau;
- yn darparu, yn ddarostyngedig i'r rheoliad 16 newydd, y caniateir i aelod ddewis pryd y mae ei absenoldeb mabwysiad ydd yn dechrau;
- yn rhagnodi sut y caiff aelod derfynu cyfnod absenoldeb mabwysiad ydd; ac
- yn cymhwyso ar gyfer absenoldeb mabwysiad ydd yr un weithdrefn ar gyfer pennu a gaiff aelod gyflawni dyletswyddau penodol yn ystod ei absenoldeb mabwysiad ydd â'r weithdrefn ar gyfer aelodau sydd am gyflawni dyletswyddau penodol yn ystod absenoldeb mamolaeth neu absenoldeb rhiant.

Rhiant-Ddeddf: Mesur Llywodraeth Leol 2011

Fe'u gwnaed ar:

Fe'u gosodwyd ar:

Yn dod i rym ar:

SL(5)735 – Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021

Cefndir a diben

Mae'r Rheoliadau hyn yn gwneud darpariaeth sy'n ymwneud â diogelu dyfroedd rhag llygredd a achosir gan nitradau o ffynonellau amaethyddol.

Mae'r Rheoliadau hyn yn dirymu ac yn disodli—

(a) Rheoliadau Atal Llygredd Nitradau (Cymru) 2013 (O.S. 2013/2506 (Cy. 245)) sydd yn rheoli'r broses o ddodi gwrtaith nitrogen mewn ardaloedd sy'n agored i niwed gan nitradau, a

(b) Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd (Silwair a Slyri) (Cymru) 2010 (O.S. 2010/1493 (Cy. 136)) sydd yn rheoleiddio gofalu am silwair a slyri a rheoli silwair a slyri, gan ddarparu'r safonau dylunio ac adeiladu sy'n gymwys ar gyfer eu storio.

Roedd y gofynion o dan Reoliadau Atal Llygredd Nitradau (Cymru) 2013 ond yn gymwys i ddaliadau a oedd wedi eu lleoli mewn Parthau Perygl Nitradau a ddynodwyd, bydd y gofynion hyn bellach yn gymwys i bob daliad yng Nghymru. Bydd y rhan fwyaf o'r mesurau yn Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd) (Silwair a Slyri (Cymru) 2010 yn parhau i fod yn gymwys o dan y Rheoliadau hyn, ond mae'r gofynion o ran capasiti ar gyfer storio tail organig a silwair yn y Rheoliadau hynny wedi eu disodli gan y gofynion hynny yn Rheoliadau Atal Llygredd Nitradau (Cymru) 2013.

Bydd yn ofynnol i unrhyw bersonau sy'n bwriadu adeiladu neu wella eu cyfleuster storio ar gyfer slyri neu silwair hysbysu Corff Adnoddau Naturiol Cymru ("CANC") am hynny 14 o ddiwrnodau cyn cychwyn y gwaith adeiladu.

Mae hyn yn disodli'r gofyniad blaenorol i roi hysbysiad cyn dechrau defnyddio'r cyfleuster storio.

Rhaid i feddianwyr daliadau organig sy'n dymuno elwa ar yr esemptiad i'r cyfnodau gwaharddedig ar gyfer taenu tail organig sydd â chyfran uchel o nitrogen ar gael yn rhwydd (rheoliad 20) gyflwyno ymgymeriad bellach i'r system reoli y cyfeirir ati yn Erthygl 27 o Reoliad y Cyngor (EC) 834/2007 yn hytrach na chofrestru gyda'r Pwyllgor Cyngori ar Safonau Organig (sydd bellach wedi ei ddiddymu).

Gweithdrefn

Negyddol

Materion technegol: craffu

Ni nodir unrhyw bwyntiau ar gyfer adrodd o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

Rhinweddau: craffu

Nodwyd y pwyntiau a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd

Mae rheoliad 30 yn galluogi CANC i gyflwyno hysbysiad i'w gwneud yn ofynnol i berson wneud gwaith, neu gymryd rhagofalon neu gamau eraill, a bennir yn yr hysbysiad. Y cyfnod i gydymffurfio â hysbysiad o'r fath yw 28 niwrnod, neu unrhyw gyfnod hwy sy'n rhesymol o dan yr amgylchiadau (rheoliad 30(4)).

Gellir cyflwyno apeliadau yn erbyn hysbysiadau rheoliad 30 i Weinidogion Cymru, yn unol â rheoliad 31. Pan gyflwynir apêl o'r fath, mae rheoliad 31(6) yn darparu bod y cyfnod ar gyfer cydymffurfio yn "ddarostyngedig i unrhyw gyfarwyddyd o dan baragraff (5)" (a all, ymysg pethau eraill, estyn y cyfnod ar gyfer cydymffurfio ag unrhyw ofyniad) "fel ei fod yn dod i ben ar y dyddiad pan fydd Gweinidogion Cymru'n penderfynu'n derfynol ar yr apêl neu, os tynnir yr apêl yn ei hôl, ar ddyddiad ei thynnu'n ôl". Pan fydd apelydd yn tynnu apêl yn ôl, byddai'r apelydd yn gallu paratoi i gydymffurfio â'r hysbysiad. Fodd bynnag, pan fydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu ynghylch yr apêl ac, o'r herwydd, ei bod yn ofynnol ymgymryd â gwaith, rhagofalon neu gamau eraill, mae'n ymddangos bod yna amgylchiadau, o bosibl, lle mae'n ofynnol i apelyddion wneud gwaith/gymryd camau ar yr un diwrnod pan fydd canlyniad eu hapêl yn hysbys. Gallai hyn olygu y byddai apelyddion naill ai'n methu cydymffurfio mewn pryd â'r penderfyniad, neu mewn rhai amgylchiadau, mae'n bosibl bod gwaith paratoi wedi'i wneud yn ddiangen. Mae'r pŵer, felly, i Weinidogion Cymru "estyn y cyfnod i gydymffurfio ag unrhyw ofyniad yn yr hysbysiad" yn rheoliad 31(5)(c) yn bwysig er mwyn lleihau'r risg y bydd hyn yn digwydd.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Nid oes angen ymateb oddi wrth Llywodraeth Cymru.

Cynghorwyr Cyfreithiol

Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

12 Chwefror 2021

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU

2021 Rhif 77 (Cy. 20)

AMAETHYDDIAETH, CYMRU

DŴR, CYMRU

**Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli
Llygredd Amaethyddol) (Cymru)
2021**

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Rheoliadau)

Mae'r Rheoliadau hyn yn dirymu ac yn disodli—

- (a) Rheoliadau Atal Llygredd Nitradau (Cymru) 2013 (O.S. 2013/2506 (Cy. 245)) sydd yn rheoli'r broses o ddodi gwrtaith nitrogen mewn ardaloedd sy'n agored i niwed gan nitradau, a
- (b) Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd) (Silwair a Slyri) (Cymru) 2010 (O.S. 2010/1493 (Cy. 136)) sydd yn rheoleiddio gofalu am silwair a slyri a rheoli silwair a slyri, gan ddarparu'r safonau dylunio ac adeiladu sy'n gymwys ar gyfer eu storio.

Mae'r Rheoliadau hyn yn gwneud darpariaeth sy'n ymwneud â diogelu dyfroedd rhag llygredd a achosir gan nitradau o ffynonellau amaethyddol.

Y Prif Newidiadau

Tra bod y gofynion o dan Rheoliadau Atal Llygredd Nitradau (Cymru) 2013 ond yn gymwys i ddaliadau a oedd wedi eu lleoli mewn Parthau Perygl Nitradau a ddynodwyd, bydd y gofynion hyn bellach yn gymwys i bob daliad yng Nghymru. Bydd y rhan fwyaf o'r mesurau yn Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd) (Silwair a Slyri) (Cymru) 2010 yn parhau i fod yn gymwys o dan y Rheoliadau hyn, ond mae'r gofynion o ran capasiti ar gyfer storio tail organig a silwair yn y Rheoliadau hynny wedi eu disodli gan y gofynion hynny yn Rheoliadau Atal Llygredd Nitradau (Cymru) 2013.

Hefyd, bydd yn ofynnol i bersonau sy'n bwriadu adeiladu neu wella eu cyfleuster storio ar gyfer slyri neu silwair hysbysu Corff Adnoddau Naturiol Cymru ("CANC") am hynny 14 o ddiwrnodau cyn cychwyn y gwaith adeiladu, gan ddisodli'r gofyniad blaenorol i roi hysbysiad cyn dechrau defnyddio'r cyfleuster storio.

Rhaid i feddianwyr daliadau organig sy'n dymuno elwa ar yr esemptiad i'r cyfnodau gwaharddedig ar gyfer taenu tail organig sydd â chyfran uchel o nitrogen ar gael yn rhwydd (rheoliad 20) gyflwyno ymgymeriad bellach i'r system reoli y cyfeirir ati yn Erthygl 27 o Reoliad y Cyngor (EC) 834/2007 yn hytrach na chofrestru gyda'r Pwyllgor Cyngori ar Safonau Organig sydd bellach wedi ei ddi-ddymu.

Y Rheoliadau

Mae Rhan 1 o'r Rheoliadau hyn yn cynnwys darpariaethau rhagarweiniol gan gynnwys darpariaeth drosiannol ar gyfer pob daliad nad oedd gynt o fewn Parth Perygl Nitradau y mae bellach yn ofynnol iddo gydymffurfio â'r darpariaethau a'r gofynion perthnasol o dan y Rheoliadau hyn.

Mae Rhan 2 o'r Rheoliadau hyn yn gosod terfynau blynyddol ar faint o nitrogen o dail organig y caniateir ei ddodi neu ei daenu.

Mae Rhan 3 yn sefydlu gofynion ynghylch faint o nitrogen sydd i'w daenu ar gnwd, ac yn ei gwneud yn ofynnol i feddiannydd gynllunio ymlaen llaw faint o wrtaith nitrogen a gaiff ei daenu.

Mae Rhan 4 yn ei gwneud yn ofynnol i feddiannydd ddarparu map risg o'r daliad, ac yn gosod amodau ar sut, ym mhle a phryd y dylid taenu gwrtaith nitrogen.

Mae Rhan 5 yn pennu cyfnodau gwaharddedig pan na chaniateir taenu gwrtaith nitrogen.

Mae Rhan 6 yn gwneud darpariaeth ar gyfer storio tail organig ac yn rhagnodi'r gofynion o ran capasiti ac adeiladu ar gyfer systemau storio o'r fath. Mae'n darparu ar gyfer esemptiadau rhag y gofynion ar gyfer systemau storio penodol; yn darparu i CANC gyflwyno hysbysiadau yn ei gwneud yn ofynnol i waith gael ei wneud neu i ragofalon gael eu cymryd i leihau'r risg o lygredd i ddyfroedd a reolir a hefyd yn darparu proses apelio yn erbyn hysbysiadau o'r fath. Mae hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i CANC gael ei hysbysu am waith penodol sydd i'w wneud ar systemau storio o'r fath.

Mae Rhan 7 yn pennu pa gofnodion y mae'n rhaid eu cadw.

Mae Rhan 8 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru adolygu'r Rheoliadau hyn o fewn terfynau

amser penodedig, gan gynnwys adolygiad ar ôl dwy flynedd i ystyried unrhyw gyflwyniadau ynghylch cyfres amgen o fesurau yn lle'r rhai yn y Rheoliadau hyn ar gyfer atal neu leihau llygredd a achosir gan amaethyddiaeth.

Mae Rhan 9 o'r Rheoliadau hyn yn darparu ar gyfer gorfodi ac yn darparu i dorri rheoliadau penodol fod yn drosedd. Gorfodir y Rheoliadau hyn gan CANC.

Mae Rhan 10 yn cynnwys darpariaethau amrywiol gan gynnwys dirymiadau.

Mae'r Rheoliadau hyn yn diddymu ac yn ailddeddfu (heb addasiadau) rheoliadau technegol yn Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd) (Silwair a Slyri) (Cymru) 2010.

Mae'r cyhoeddiadau Safonau Prydeinig y cyfeirir atynt yn y Rheoliadau hyn i'w cael gan y Sefydliad Safonau Prydeinig naill ai ar-lein yn <https://shop.bsigroup.com/Contact-Us/> neu drwy ysgrifennu at BSI Customer Services, 389 Chiswick High Road, London, W4 4AL, UK.

Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Aseidiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn. O ganlyniad, lluniwyd asesiad effaith rheoleiddiol o'r costau a'r manteision sy'n debygol o ddeillio o gydymffurfio â'r Rheoliadau hyn. Gellir cael copi oddi wrth: Llywodraeth Cymru, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ.

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU

2021 Rhif 77 (Cy. 20)

AMAETHYDDIAETH, CYMRU

DŴR, CYMRU

Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli
Llygredd Amaethyddol) (Cymru)
2021

Gwnaed 21 Ionawr 2021

Gosodwyd gerbron Senedd
Cymru 27 Ionawr 2021

Yn dod i rym 1 Ebrill 2021

CONTENTS

RHAN 1

Rhagarweiniad

1. Enwi, cymhwyso a chychwyn
2. Mesurau trosiannol ar gyfer daliadau nad oeddent gynt mewn parth perygl nitradau
3. Dehongli

RHAN 2

Cyfyngu ar ddodi tail organig

4. Dodi tail da byw – y terfyn o ran cyfanswm y nitrogen ar gyfer yr holl ddaliad
5. Taenu tail organig – terfynau nitrogen fesul hectar

RHAN 3

Y gofynion o ran cynydau

6. Cynllunio'r modd y taenir gwrtaith nitrogen

7. Yr wybodaeth ychwanegol sydd i'w chofnodi yn ystod y flwyddyn
8. Cyfanswm y nitrogen sydd i'w daenu ar ddaliad
9. Cyfrifo maint y nitrogen sydd ar gael i'r cnwd ei amsugno o dail organig
10. Terfynau nitrogen uchaf fesul cnwd

RHAN 4

Rheoli'r broses o daenu gwrtaith nitrogen

11. Mapiau risg
12. Pryd i daenu gwrtaith
13. Taenu gwrtaith nitrogen a weithgynhyrchwyd ger dŵr wyneb
14. Taenu tail organig ger dŵr wyneb, tyllau turio, ffynhonnau neu bydewau
15. Rheoli'r modd y taenir gwrtaith nitrogen
16. Corffori tail organig yn y ddaear

RHAN 5

Cyfnodau gwaharddedig ar gyfer taenu gwrtaith nitrogen

17. Ystyr "tail organig sydd â chyfran uchel o nitrogen ar gael yn rhwydd"
18. Cyfnodau gwaharddedig ar gyfer taenu tail organig sydd â chyfran uchel o nitrogen ar gael yn rhwydd
19. Esemptiadau: cnydau a heuir cyn 15 Medi
20. Esemptiadau ar gyfer daliadau organig
21. Cyfyngiadau ar ôl y cyfnod gwaharddedig
22. Adegau pan waherddir taenu gwrtaith nitrogen a weithgynhyrchwyd

RHAN 6

Storio tail organig a silwair

23. Storio tail organig
24. Gwneud neu storio silwair
25. Storio slyri
26. Esemptiadau i'r gofynion storio
27. Safleoedd dros dro mewn caeau
28. Gwahanu slyri
29. Gofod ar gyfer storio
30. Hysbysiad yn gwneud gwaith etc. yn ofynnol
31. Apelau yn erbyn hysbysiadau rheoliad

32. Hysbysiad o adeiladu etc.

RHAN 7

Cyfrifiadau a chofnodion

33. Cofnodi maint y daliad
34. Cofnodion ynglŷn â storio tail yn ystod y cyfnod storio
35. Cofnodion blynyddol ynglŷn â storio
36. Cofnod o'r nitrogen a gynhyrchwyd gan anifeiliaid ar y daliad
37. Tail da byw a ddygwyd i'r daliad neu a anfonwyd ohono
38. Samplu a dadansoddi
39. Cofnodion o'r cnydau a heuwyd
40. Cofnodion o daenu gwrtaith nitrogen
41. Cofnodion dilynol
42. Cadw cyngor
43. Dal gafael ar gofnodion

RHAN 8

Monitro ac adolygu

44. Monitro ac adolygu
45. Mesurau amgen

RHAN 9

Gorfodi

46. Troseddau a chosbau
47. Gorfodi

RHAN 10

Amrywiol

48. Dirymu
49. Diwygiadau canlyniadol

—

ATODLEN 1 — Meintiau o dail, nitrogen a ffosffad a gynhyrchir gan dda byw sy'n pori a da byw nad ydynt yn pori

ATODLEN 2 — Rhywogaethau o ffrwythau

ATODLEN 3 — Cyfrifo'r nitrogen sydd mewn tail organig

- RHAN 1 — Y Tabl Safonol
- RHAN 2 — Samplu a dadansoddi
tail organig
- ATODLEN 4 — Y cnydau a ganiateir
am y cyfnod
gwaharddedig
- ATODLEN 5 — Y gofynion ar gyfer
seilos
- ATODLEN 6 — Y gofynion ar gyfer
systemau storio slyri

Mae Gweinidogion Cymru yn gwneud y Rheoliadau a ganlyn drwy arfer y pwerau a roddir iddynt gan adrannau 92 a 219(2)(d) i (f) o Ddeddf Adnoddau Dŵr 1991(1).

RHAN 1

Rhagarweiniad

Enwi, cymhwyso a chychwyn

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021.

(2) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys o ran Cymru.

(3) Daw'r Rheoliadau hyn i rym ar 1 Ebrill 2021.

Mesurau trosiannol ar gyfer daliadau nad oeddent gynt mewn parth perygl nitradau

2. Mewn daliad neu ran o ddaliad nad oedd gynt wedi ei leoli neu wedi ei lleoli o fewn parth perygl nitradau fel a ddangosir ar y map perthnasol o'r enw "Parthau Perygl Nitradau Map Mynegai 2013"(2)—

-
- (1) 1991 p. 57. Diwygiwyd adran 92 gan adran 120 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995 (p. 25) a pharagraffau 128 a 144 o Atodlen 22 i'r Ddeddf honno, a chan O.S. 2010/675 ac O.S. 2013/755 (Cy. 90). Mae diwygiadau i adran 219 nad ydynt yn berthnasol i'r Rheoliadau hyn. Yn rhinwedd erthygl 2 o Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999 (O.S. 1999/672), ac Atodlen 1 iddo, trosglwyddwyd swyddogaethau'r Ysgrifennydd Gwladol o dan adran 92 i Gynulliad Cenedlaethol Cymru o ran y rhannau hynny o Gymru sydd y tu allan i ddalgylchoedd afon Dyfrdwy, afon Gwy ac afon Hafren. O ran y rhannau hynny o Gymru sydd o fewn y dalgylchoedd hynny, mae swyddogaethau o dan adran 92 yn arferadwy gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar y cyd â'r Ysgrifennydd Gwladol. Yn rhinwedd adran 162 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (p. 32), a pharagraff 30 o Atodlen 11 iddi, mae swyddogaethau o dan adrannau 92 a 219 bellach wedi eu breinio yng Ngweinidogion Cymru.
 - (2) O dan reoliad 7(3) o Reoliadau Atal Llygredd Nitradau (O.S. 2013/2506) (Cy. 245) yr oedd yn ofynnol i fap o'r fath gael ei adneuo yn swyddfeydd Llywodraeth Cymru ym Mharc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ. Gellir gweld y map yn

- (a) nid yw rheoliadau 4 i 11, 15, 23, 27 a 33 i 43 yn gymwys hyd nes 1 Ionawr 2023, ac
- (b) nid yw rheoliadau 17 i 21, 25 a 26, a 28 i 31 yn gymwys hyd nes 1 Awst 2024.

Dehongli

3.—(1) Yn y Rheoliadau hyn—

mae “adeiladu” (“*construct*”) yn cynnwys gosod;

mae i “amaethyddiaeth” yr ystyr a roddir i “*agriculture*” yn adran 109(3) o Ddeddf Amaethyddiaeth 1947(1);

ystyr “ardal amaethyddol” (“*agricultural area*”) yw unrhyw dir amaethyddol a ddefnyddir at ddibenion amaethyddol;

ystyr “CANC” (“*NRBW*”) yw Corff Adnoddau Naturiol Cymru;

mae “cnwd â galw mawr am nitrogen” (“*crop with high nitrogen demand*”) yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt, porfa, tatws, betys siwgr, indrawn, gwenith, rêp had olew, haidd, bresych, rhyg a rhygwenith;

mae i “cwrs dŵr” yr ystyr a roddir i “*watercourse*” yn adran 221 o Ddeddf Adnoddau Dŵr 1991;

ystyr “cynllun gwrteithio” (“*fertilisation plan*”) yw cynllun a gafodd ei baratoi o dan reoliad 6(1)(c);

ystyr “da byw” (“*livestock*”) yw unrhyw anifail (gan gynnwys dofednod) a bennir yn Atodlen 1;

ystyr “da byw nad ydynt yn pori” (“*non-grazing livestock*”) yw unrhyw anifail a bennir yn Nhabl 2 yn Atodlen 1;

ystyr “da byw sy’n pori” (“*grazing livestock*”) yw unrhyw anifail a bennir yn Nhabl 1 yn Atodlen 1;

ystyr “daliad” (“*holding*”) yw’r holl dir a’i adeiladau cysylltiedig sydd ar gael i’w defnyddio gan y meddiannydd ac a ddefnyddir i dyfu cnydau mewn pridd neu i fagu da byw at ddibenion amaethyddol;

ystyr “dofednod” (“*poultry*”) yw dofednod a bennir yn Atodlen 1;

mae i “dyfroedd a reolir” yr ystyr a roddir i “*controlled waters*” yn adran 104 o Ddeddf Adnoddau Dŵr 1991

ystyr “elifiant silwair” (“*silage effluent*”) yw elifiant o silwair;

<http://lle.gov.wales/catalogue/item/NitrateVulnerableZonesN VZ/?lang=en> ac yn swyddfeydd Llywodraeth Cymru yn Mharc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ.

(1) 1947 p. 48. Mae diwygiadau i is-adran (3), ond nid yw’r un ohonynt yn berthnasol.

ystyr “gwrtaiith ffosffad” (“*phosphate fertiliser*”) yw unrhyw sylwedd sy’n cynnwys un neu ragor o gyfansoddion ffosffad a ddefnyddir ar dir i wella twf y llystyfiant ac mae’n cynnwys tail organig;

ystyr “gwrtaiith ffosffad a weithgynhyrchwyd” (“*manufactured phosphate fertiliser*”) yw unrhyw wrtaiith ffosffad (ac eithrio tail organig) sydd wedi ei weithgynhyrchu drwy broses ddiwydiannol;

ystyr “gwrtaiith nitrogen” (“*nitrogen fertiliser*”) yw unrhyw sylwedd sy’n cynnwys un neu ragor o gyfansoddion nitrogen a ddefnyddir ar dir i wella twf y llystyfiant ac mae’n cynnwys tail organig;

ystyr “gwrtaiith nitrogen a weithgynhyrchwyd” (“*manufactured nitrogen fertiliser*”) yw unrhyw wrtaiith nitrogen (ac eithrio tail organig) sydd wedi ei weithgynhyrchu drwy broses ddiwydiannol;

ystyr “hysbysiad” (“*notice*”) yw hysbysiad ysgrifenedig;

ystyr “porfa” (“*grass*”) yw—

- (a) glaswelltir parhaol neu laswelltir dros dro (ystyr dros dro yw am gyfnod o lai na phedair blynedd),
- (b) sy’n bodoli rhwng hau ac aredig y borfa, ac
- (c) mae’n cynnwys cnydau yr heuwyd porfa oddi tanynt,

ond nid yw’n cynnwys glaswelltir sydd â 50 % neu ragor o feillion;

ystyr “pridd tenau” (“*shallow soil*”) yw pridd y mae ei ddyfnder yn llai na 40 cm;

ystyr “pridd tywodlyd” (“*sandy soil*”) yw unrhyw bridd sy’n gorwedd ar dywodfaen, ac unrhyw bridd arall sy’n cynnwys—

- (a) yn yr haen hyd at ddyfnder o 40cm—
 - (i) mwy na 50 % yn ôl pwysau o ronynnau sydd â diamedr o 0.06 i 2 mm,
 - (ii) llai na 18 % yn ôl pwysau o ronynnau sydd â’u diamedr yn llai na 0.02 mm, a
 - (iii) llai na 5 % yn ôl pwysau o garbon organig, a
- (b) yn yr haen sydd rhwng 40 a 80 cm o ddyfnder—
 - (i) mwy na 70 % yn ôl pwysau o ronynnau sydd â diamedr o 0.06 i 2 mm,
 - (ii) llai na 15 % yn ôl pwysau o ronynnau sydd â’u diamedr yn llai na 0.02 mm, a
 - (iii) llai na 5 % yn ôl pwysau o garbon organig;

ystyr “pydew derbyn” (“*reception pit*”) yw pydew a ddefnyddir i gasglu slyri cyn ei drosglwyddo i danc storio slyri neu i gasglu slyri sy’n cael ei ollwng o danc o’r fath;

ystyr “seilo” (“*silo*”) yw adeiladwaith a ddefnyddir i wneud neu i storio silwair;

mae “silwair” (“*silage*”) yn cynnwys cnwd sy’n cael ei wneud yn silwair;

ystyr “slyri” (“*slurry*”) yw mater hylifol neu led hylifol a’i gynnwys yw—

- (a) carthion a gynhyrchir gan dda byw (ac eithrio dofednod) tra maent ar fuarth neu mewn adeilad (gan gynnwys da byw sy’n cael eu cadw mewn corlannau sglodion coed), neu
- (b) cymysgedd sy’n cynnwys yn gyfan gwbl neu’n bennaf carthion da byw, gwasarn da byw, dŵr glaw a golchion o adeilad neu fuarth a ddefnyddir gan dda byw,

ac o ddwyter sy’n caniatáu iddo gael ei bwmpio neu ei ollwng drwy ddisgyrchiant ar unrhyw gymal yn y broses o’i drin;

mae “taenu” (“*spreading*”) yn cynnwys doddi ar wyneb y tir, chwistrellu i mewn i’r tir neu gymysgu â haenau arwyneb y tir ond nid yw’n cynnwys dyddodi carthion yn uniongyrchol ar y tir gan anifeiliaid;

ystyr “tail organig” (“*organic manure*”) yw unrhyw wrtaith nitrogen neu wrtaith ffosffad sy’n deillio o anifeiliaid, planhigion neu fodau dynol, ac mae’n cynnwys tail da byw;

mae “tanc storio slyri” (“*slurry storage tank*”) yn cynnwys lagŵn, pydew (ac eithrio pydew derbyn) neu dŵr sy’n cael ei ddefnyddio i storio slyri;

ystyr “tir y mae’r risg o oferu drosto yn isel” (“*land that has a low run-off risk*”) yw tir—

- (a) y mae ei oleddf cyfartalog yn llai na 3° (3 gradd),
- (b) nad oes ynddo ddraeniau tir (ac eithrio pibell anhydraiddd sydd wedi ei selio), ac
- (c) sydd o leiaf 50 metr i ffwrdd o gwrs dŵr neu ddyfrffos sy’n arwain at gwrs dŵr.

(2) Mae cyfeiriad yn y Rheoliadau hyn at system storio slyri yn cynnwys tanc storio slyri ac—

- (a) unrhyw bydew derbyn ac unrhyw danc elifiant sy’n cael ei ddefnyddio mewn cysylltiad â’r tanc, a
- (b) unrhyw sianelau a phibellau sy’n cael eu defnyddio mewn cysylltiad â’r tanc, ag unrhyw bydew derbyn neu ag unrhyw danc elifiant.

(3) Bodlonir gofyniad yn y Rheoliadau hyn i seilo neu danc storio slyri gydymffurfio â Safon Brydeinig (yn gyfan gwbl neu’n rhannol) os yw’r seilo neu’r tanc yn cydymffurfio â safon neu â manyleb sy’n darparu lefel gyfatebol o warchodaeth a pherfformiad ac sy’n cael ei chydabod i’w defnyddio mewn Aelod-

wladwriaeth, yn Ynys yr Iâ, Liechtenstein, Norwy neu Dwrci.

RHAN 2

Cyfyngu ar ddodi tail organig

Dodi tail da byw – y terfyn o ran cyfanswm y nitrogen ar gyfer yr holl ddaliad

4.—(1) Rhaid i feddiannydd daliad sicrhau, yn ystod unrhyw flwyddyn sy'n dechrau ar 1 Ionawr, na fydd cyfanswm y nitrogen mewn tail da byw a ddodir ar y daliad, boed yn uniongyrchol gan anifail neu drwy daenu, yn fwy na 170 kg wedi ei luosi ag arwynebedd y daliad mewn hectarau.

(2) Rhaid cyfrifo maint y nitrogen a gynhyrchir gan dda byw yn unol ag Atodlen 1.

(3) Wrth gyfrifo arwynebedd y daliad at ddibenion canfod maint y nitrogen y caniateir ei daenu ar y daliad, diystyriir dyfroedd wyneb, unrhyw lorïau caled, adeiladau, ffyrdd neu unrhyw goetir, oni ddefnyddir y coetir hwnnw ar gyfer pori.

Taenu tail organig – terfynau nitrogen fesul hectar

5.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), rhaid i feddiannydd daliad sicrhau, mewn unrhyw gyfnod o 12 mis, na fydd cyfanswm y nitrogen mewn tail organig a daenir ar unrhyw hectar penodol ar y daliad yn fwy na 250 kg.

(2) Rhaid i feddiannydd daliad sicrhau na fydd cyfanswm y nitrogen mewn tail organig, yn gyfan gwbl ar ffurf compost ardystiedig, a ddodir ar unrhyw hectar penodol o'r daliad, yn fwy nag—

- (a) 1000 kg mewn unrhyw gyfnod o bedair blynedd os dodir ef fel tomwellt ar dir perllan, neu
- (b) 500 kg mewn unrhyw gyfnod o ddwy flynedd os dodir ef ar unrhyw dir arall.

(3) At ddibenion paragraffau (1) a (2), rhaid cyfrifo cyfanswm y nitrogen mewn tail organig drwy gyfeirio at y dulliau a ddisgrifir yn rheoliad 9 ar gyfer cadarnhau'r cynnwys nitrogen.

(4) Yn y rheoliad hwn—

- (a) ystyr “tir perllan” yw tir y tyfir arno unrhyw ffrwyth a restrir yn Atodlen 2;
- (b) ystyr “compost ardystiedig” yw compost gwyrdd neu gompost gwyrdd/bwyd y mae'r cyflenwr yn cadarnhau mewn ysgrifen ei fod yn bodloni'r safonau a bennir yn y cyhoeddiad *PAS 100:2011* ar ddeunyddiau a

gompostiwyd, dyddiedig Ionawr 2011 ac nad yw'n cynnwys unrhyw dail da byw;

- (c) rhaid i'r meddiannydd gadw cadarnhad ysgrifenedig fod y tail organig yn cydymffurfio ag is-baragraff (b).

RHAN 3

Y gofynion o ran cnydau

Cynllunio'r modd y taenir gwrtaith nitrogen

6.—(1) Rhaid i feddiannydd daliad sy'n bwriadu taenu gwrtaith nitrogen—

- (a) cyfrifo faint o nitrogen yn y pridd sy'n debyg o fod ar gael i'r cnwd ei amsugno yn ystod y tymor tyfu (“y cyflenwad nitrogen yn y pridd”),
- (b) cyfrifo'r maint optimwm o nitrogen y dylid ei daenu ar y cnwd, gan gymryd i ystyriaeth y maint o nitrogen sydd ar gael o'r cyflenwad nitrogen yn y pridd, ac
- (c) llunio cynllun ar gyfer taenu gwrtaith nitrogen ar gyfer y tymor tyfu hwnnw.

(2) Yn achos unrhyw gnwd nad yw'n laswelltir parhaol, rhaid i'r meddiannydd gydymffurfio â pharagraff (1) cyn taenu unrhyw wrtaith nitrogen am y tro cyntaf er mwyn gwrteithio cnwd sydd wedi ei blannu neu y bwriedir ei blannu.

(3) Yn achos glaswelltir parhaol, rhaid i'r meddiannydd gydymffurfio â pharagraff (1) bob blwyddyn sy'n dechrau ar 1 Ionawr cyn taenu gwrtaith nitrogen am y tro cyntaf.

(4) Rhaid i'r cynllun fod ar ffurf barhaol.

(5) Rhaid i'r cynllun gofnodi—

- (a) cyfeirnod neu enw'r cae perthnasol,
- (b) y rhan o'r cae a blannwyd neu y bwriedir ei phlannu, ac
- (c) y math o gnwd.

(6) Yn achos y rhan a blannwyd neu y bwriedir ei phlannu, rhaid i'r cynllun gofnodi—

- (a) y math o bridd,
- (b) y cnwd blaenorol (ac os porfa oedd y cnwd blaenorol, a reolid y borfa drwy ei thorri ynteu ei phori),
- (c) y cyflenwad nitrogen yn y pridd wedi ei gyfrifo'n unol â pharagraff (1) a'r dull a ddefnyddiwyd i gyrraedd y ffigur hwn,
- (d) y mis y rhagwelir y caiff y cnwd ei blannu,
- (e) maint y cynnyrch a ddisgwylir (os yw'n gnwd â'r), ac

- (f) y maint optimwm o nitrogen y dylid ei daenu ar y cnwd gan gymryd i ystyriaeth y maint o nitrogen sydd ar gael o'r cyflenwad nitrogen yn y pridd.

Yr wybodaeth ychwanegol sydd i'w chofnodi yn ystod y flwyddyn

7.—(1) Cyn taenu tail organig, rhaid i'r meddiannydd, ar bob achlysur, gyfrifo maint y nitrogen o'r tail hwnnw sy'n debygol o fod ar gael i'r cnwd ei amsugno yn y tymor tyfu y'i taenir ynddo.

(2) Rhaid i'r meddiannydd, cyn taenu, gofnodi—

- (a) y rhan y taenir y tail organig arni,
- (b) y maint o dail organig sydd i'w daenu,
- (c) y dyddiad arfaethedig ar gyfer taenu (y mis),
- (d) y math o dail organig,
- (e) cyfanswm y nitrogen sydd ynddo, ac
- (f) cyfanswm y nitrogen sy'n debygol o fod ar gael, o'r tail organig y bwriedir ei daenu, i'r cnwd ei amsugno yn y tymor tyfu y'i taenir ynddo.

(3) Cyn taenu gwraith nitrogen, rhaid i'r meddiannydd gofnodi—

- (a) y maint sydd ei angen, a
- (b) y dyddiad arfaethedig ar gyfer taenu (y mis).

Cyfanswm y nitrogen sydd i'w daenu ar ddaliad

8. Ni waeth beth fo'r ffigur yn y cynllun, rhaid i feddiannydd sicrhau na fydd cyfanswm—

- (a) y nitrogen o wrtaith nitrogen a weithgynhyrchwyd, a
- (b) y nitrogen sydd ar gael i'r cnwd ei amsugno o dail organig yn y tymor tyfu y'i taenir ynddo, a gyfrifir yn unol â rheoliad 9,

yn fwy yn ystod unrhyw gyfnod o 12 mis na'r terfynau a bennir yn rheoliad 10.

Cyfrifo maint y nitrogen sydd ar gael i'r cnwd ei amsugno o dail organig

9.—(1) Rhaid i'r meddiannydd gadarnhau cyfanswm y nitrogen mewn tail da byw, at ddibenion rheoliad 8, drwy—

- (a) defnyddio'r tabl yn Rhan 1 o Atodlen 3, neu
- (b) samplu a dadansoddi yn unol â Rhan 2 o Atodlen 3.

(2) Unwaith y bydd cyfanswm y nitrogen mewn tail da byw wedi ei ganfod, rhagdybir y canrannau canlynol er mwyn cadarnhau maint y nitrogen yn y tail

da byw sydd ar gael i'r cnwd ei amsugno yn y tymor tyfu y'i taenir ynddo.

Y ganran sydd ar gael

<i>Math o dail da byw</i>	<i>Maint y nitrogen sydd ar gael i'r cnwd ei amsugno yn y tymor tyfu y'i taenir ynddo</i>
Slyri gwartheg	40 %
Slyri moch	50 %
Tail dofednod	30 %
Tail da byw eraill	10 %

(3) Mewn perthynas â phob tail organig arall, rhaid i'r meddiannydd gadarnhau cyfanswm y nitrogen sydd ar gael i'r cnwd ei amsugno yn y tymor tyfu y'i taenir ynddo, at ddibenion rheoliad 8—

- (a) drwy gyfeirio at ddadansoddiadau technegol a ddarperir gan y cyflenwr,
- (b) i'r graddau nad oes gwybodaeth o'r fath ar gael, drwy gyfeirio at y gwerthoedd a roddir yn y Canllawiau Rheoli Maethynnau (RB 209)(1), neu
- (c) drwy samplu a dadansoddi yn unol â Rhan 2 o Atodlen 3.

Terfynau nitrogen uchaf fesul cnwd

10. Cyfanswm y nitrogen y caniateir ei daenu ar unrhyw gnwd a restrir yn y golofn gyntaf isod yw'r ffigur a roddir yn yr ail golofn isod, wedi ei addasu yn unol â'r nodiadau i'r tabl, ac wedi ei luosi â chyfanswm yr arwynebedd, mewn hectarau, o'r cnwd hwnnw a heuwyd ar y daliad.

Uchafsymiau nitrogen

<i>Cnwd</i>	<i>Maint y nitrogen ganiateir (kg)^(a)</i>	<i>y Cynnyrch a safonol (tunnell/ha)</i>
Merllys	150	dd/g
Gwenith a heuir yn yr hydref neu'r gaeaf cynnar	220 ^{(b)(c)(d)}	8.0
Betys (coch)	350	dd/g
Ysgewyll	350	dd/g
Brwsel		
Bresych	350	dd/g
Calabrese	350	dd/g
Blodfresych	350	dd/g
Moron	150	dd/g

(1) <https://ahdb.org.uk/RB209>. Gellir cael copi oddi wrth y Bwrdd Datblygu Amaethyddiaeth a Garddwriaeth.

Seleri	250	dd/g
Courgettes	250	dd/g
Corffa	250	dd/g
Ffa maes	0	dd/g
Indrawn porthi	150	dd/g
Porfa	300 ^(f)	dd/g
Cennin	350	dd/g
Letys	250	dd/g
Winwns	250	dd/g
Pannas	250	dd/g
Pys	0	dd/g
Tatws	270	dd/g
Radis	150	dd/g
Ffa dringo	250	dd/g
Gwenith a heuir yn y gwanwyn	180 ^{(c)(d)}	7.0
Haidd y gwanwyn	150 ^(c)	5.5
Betys siwgr	120	dd/g
Swêds	150	dd/g
India-corn	250	dd/g
Maip	250	dd/g
Haidd y gaeaf	180 ^{(b)(c)}	6.5
Rêp had olew y gaeaf	250 ^(e)	3.5

^(a) Caniateir 80 kg yr hectar yn ychwanegol ar gyfer pob cnwd a dyfir mewn caeau os dodwyd gwellt neu slwtsh papur ar y cnwd presennol neu'r cnwd blaenorol.

^(b) Caniateir 20 kg yr hectar yn ychwanegol ar gaeau sydd â phridd tenau (ac eithrio priddoedd tenau sy'n gorwedd ar dywodfaen).

^(c) Caniateir 20 kg yr hectar yn ychwanegol am bob tunnell y mae'r cynnyrch disgwylidig yn uwch na'r cynnyrch safonol.

^(d) Caniateir 40 kg yr hectar yn ychwanegol ar gyfer rhywogaethau o wenith melino.

^(e) Mae hyn yn cynnwys unrhyw nitrogen a ddir fel esemptiad o'r cyfnod gwaharddedig ar gyfer gwrtaith nitrogen a weithgynhyrchwyd. Ceir cynyddu'r maint a ganiateir hyd at 30 kg yr hectar am bob hanner tunnell y mae'r cynnyrch disgwylidig yn uwch na'r cynnyrch safonol.

^(f) Caniateir 40 kg yr hectar yn ychwanegol ar gyfer porfa a dorir deirgwaith, o leiaf, bob blwyddyn.

RHAN 4

Rheoli'r broses o daenu gwrtaith nitrogen

Mapiau risg

11.—(1) Rhaid i feddiannydd daliad sy'n taenu tail organig ar y daliad hwnnw gynnal map o'r daliad ("map risg") yn unol â'r rheoliad hwn.

(2) Os bydd amgylchiadau'n newid, rhaid i'r meddiannydd ddiweddarar'r map risg o fewn tri mis i'r newid.

(3) Rhaid i'r map risg ddangos—

- (a) pob cae, ynghyd â'i arwynebedd mewn hectarau,
- (b) yr holl ddyfroedd wyneb,
- (c) unrhyw dyllau turio, ffynhonnau neu bydewau sydd ar y daliad neu sydd o fewn 50 metr i ffin y daliad,
- (d) y rhannau â phriddoedd tywodlyd neu denau,
- (e) tir sydd ar oleddf o fwy na 12°,
- (f) tir sydd o fewn 10 metr i ddyfroedd wyneb,
- (g) tir sydd o fewn 50 metr i dwll turio, ffynnon neu bydew,
- (h) draeniau tir (ac eithrio pibell anhydraidd sydd wedi ei selio);
- (i) safleoedd sy'n addas ar gyfer tomenni dros dro mewn caeau os bwriedir defnyddio'r dull hwn o storio tail, a
- (j) tir y mae'r risg o oferu drosto yn isel (mae hyn yn ddewisol i feddiannydd nad yw'n bwriadu taenu tail ar dir y mae'r risg o oferu drosto yn isel yn ystod y cyfnod storio yn unol â rheoliad 29).

(4) Os yw meddiannydd yn taenu tail organig drwy ddefnyddio cyfarpar taenu manwl hyd at 6 metr oddi wrth ddŵr wyneb fel y caniateir gan reoliad 14(1), rhaid i'r map risg nodi'r tir sydd o fewn 6 metr i ddyfroedd wyneb.

(5) Rhaid i'r meddiannydd gadw copi o'r map risg.

Pryd i daenu gwrtaith

12.—(1) Rhaid i feddiannydd sy'n bwriadu taenu gwrtaith nitrogen gynnal arolygiad o'r caeau yn gyntaf, er mwyn ystyried y risg y gallai nitrogen fynd i mewn i ddŵr wyneb.

(2) Ni chaiff unrhyw berson daenu gwrtaith nitrogen ar y tir hwnnw os oes risg sylweddol y byddai nitrogen yn mynd i mewn i ddŵr wyneb, gan gymryd i ystyriaeth yn benodol—

- (a) goleddf y tir, yn enwedig os yw'r goleddf yn fwy na 12°,
- (b) unrhyw orchudd tir,
- (c) pa mor agos yw'r tir at ddŵr wyneb,
- (d) yr amodau tywydd,
- (e) y math o bridd, ac
- (f) presenoldeb draeniau tir.

(3) Ni chaiff unrhyw berson daenu gwartaith nitrogen os yw'r pridd yn ddyfrlawn, dan ddŵr, wedi ei orchuddio ag eira, wedi rhewi neu os oedd y pridd wedi rhewi am fwy na 12 awr yn ystod y 24 awr flaenorol.

Taenu gwartaith nitrogen a weithgynhyrchwyd ger dŵr wyneb

13. Ni chaiff unrhyw berson daenu gwartaith nitrogen a weithgynhyrchwyd o fewn 2 fetr i ddŵr wyneb.

Taenu tail organig ger dŵr wyneb, tyllau turio, ffynhonnau neu bydewau

14.—(1) Ni chaiff unrhyw berson daenu tail organig o fewn 10 metr i ddŵr wyneb oni ddefnyddir cyfarpar taenu manwl, ac yn yr achos hwnnw ni chaiff unrhyw berson daenu tail organig o fewn 6 metr i ddŵr wyneb.

(2) Ond caniateir taenu tail da byw yno (ac eithrio slyri a thail dofednod)—

- (a) os taenir ef ar dir a reolir ar gyfer bridio adar hirgoes neu fel glaswelltir lled-naturiol cyfoethog ei rywogaethau ac os yw'r tir—
 - (i) yn dir yr hysbyswyd ei fod yn Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981(1), neu
 - (ii) yn ddarostyngedig i ymrwymiad amaeth-amgylcheddol a wnaed o dan Reoliad y Cyngor (EC) Rhif 1698/2005(2), neu Reoliad (EU) 1305/2013(3),
- (b) os taenir ef rhwng 1 Mehefin a 31 Hydref yn gynwysedig,
- (c) os na thaenir ef yn uniongyrchol ar ddŵr wyneb, a
- (d) os nad yw'r cyfanswm blynyddol yn fwy na 12.5 tonnall yr hecтар.

(3) Ni chaiff unrhyw berson daenu tail organig o fewn 50 metr i dwll turio, ffynnon neu bydew.

(4) At ddibenion y rheoliad hwn diffinnir “cyfarpar taenu manwl” fel system gwadnau llusg, bar diferion neu chwistrellydd.

Rheoli'r modd y taenir gwartaith nitrogen

15.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), rhaid i unrhyw berson sy'n taenu slyri ddefnyddio cyfarpar

(1) 1981 p. 69.
 (2) EUR 1698/2005.
 (3) EUR 1305/2013, fel y'i diwygiwyd gan O.S. 2019/748 a 764.

taenu sydd â thafllwybr taenu isel, sef is na 4 metr o'r ddaear.

(2) Caniateir defnyddio cyfarpar taenu sydd â thafllwybr taenu sy'n fwy na 4 metr o'r ddaear ar dir y mae'r risg o oferu drosto yn isel pan fydd cyfarpar o'r fath yn gallu cyflawni cyfartaledd cyflymder dodi slyri heb fod yn fwy na 2 mm yr awr pan fydd wrthi'n gweithredu'n ddi-dor.

(3) Rhaid i unrhyw berson sy'n taenu gwrtaith nitrogen ei daenu mor fanwl gywir ag y bo modd.

Corffori tail organig yn y ddaear

16.—(1) Rhaid i unrhyw berson sy'n dodi tail organig ar wyneb pridd moel neu sofl (ac eithrio pridd sydd wedi ei hau) sicrhau y corfforir y tail yn y pridd yn unol â'r rheoliad hwn.

(2) Rhaid corffori tail dofednod cyn gynted ag y bo'n ymarferol, ac o fewn 24 awr fan hwyrhaf.

(3) Rhaid corffori slyri a hylif slwtsh carthion treuliedig (hynny yw, hylif sy'n dod o drin slwtsh carthion drwy dreulio anerobig) cyn gynted ag y bo'n ymarferol, ac o fewn 24 awr fan hwyrhaf, oni ddodwyd y slyri a'r hylif gan ddefnyddio cyfarpar o fath a ddisgrifir yn rheoliad 14(4).

(4) Rhaid corffori unrhyw dail organig arall (ac eithrio tail organig a daenir fel tomwellt ar bridd tywodlyd) yn y pridd cyn gynted ag y bo'n ymarferol, ac o fewn 24 awr fan hwyrhaf, os yw'r tir o fewn 50 metr i ddŵr wyneb ac yn goleddfu mewn modd a allai achosi goferu i'r dŵr hwnnw.

RHAN 5

Cyfnodau gwaharddedig ar gyfer taenu gwrtaith nitrogen

Ystyr “tail organig sydd â chyfran uchel o nitrogen ar gael yn rhwydd”

17. Yn y Rhan hon, ystyr “tail organig sydd â chyfran uchel o nitrogen ar gael yn rhwydd” yw tail organig y mae mwy na 30 % o gyfanswm y nitrogen sydd ynddo ar gael i'r cnwd ar yr adeg y taenir y tail.

Cyfnodau gwaharddedig ar gyfer taenu tail organig sydd â chyfran uchel o nitrogen ar gael yn rhwydd

18. Yn ddarostyngedig i reoliadau 19 ac 20, ni chaiff unrhyw berson daenu tail organig sydd â chyfran uchel o nitrogen ar gael yn rhwydd ar dir rhwng y dyddiadau canlynol, sydd bob un ohonynt yn ddyddiadau cynwysedig (“y cyfnod gwaharddedig”)—

Y cyfnod gwaharddedig

<i>Math o Bridd</i>	<i>Glaswelltir</i>	<i>Tir tro</i>
Pridd tywodlyd neu denau	1 Medi i 31 Rhagfyr	1 Awst i 31 Rhagfyr
Pob math arall o bridd	15 Hydref i 15 Ionawr	1 Hydref i 31 Ionawr

Esemptiadau: cnydau a heuir cyn 15 Medi

19. Caniateir taenu tail organig sydd â chyfran uchel o nitrogen ar gael yn rhwydd ar dir tro lle mae'r pridd yn dywodlyd neu'n denau rhwng 1 Awst a 15 Medi yn gynwysedig, ar yr amod yr heuir y cnwd ar neu cyn 15 Medi.

Esemptiadau ar gyfer daliadau organig

20. Caiff meddiannydd daliad sydd wedi cyflwyno ei ymgymriad i'r system reoli y cyfeirir ati yn Erthygl 27 o Reoliad y Cyngor (EC) 834/2007(1) daenu tail organig sydd â chyfran uchel o nitrogen ar gael yn rhwydd ar unrhyw adeg—

- (a) ar gnydau a restrir yn y tabl yn Atodlen 4 (cnydau a ganiateir am y cyfnod gwaharddedig), neu
- (b) ar gnydau eraill yn unol â chyngor ysgrifenedig gan berson sy'n aelod o'r Cynllun Ardystio a Hyfforddi Cynghorwyr am Wrteithiau(2),

ar yr amod na fydd pob hectar y mae tail organig yn cael ei daenu arno yn cael mwy na chyfanswm o 150 kg o nitrogen rhwng dechrau'r cyfnod gwaharddedig a diwedd Chwefror.

Cyfyngiadau ar ôl y cyfnod gwaharddedig

21. O ddiwedd y cyfnod gwaharddedig tan ddiwedd Chwefror—

- (a) 30 metr ciwbig yr hectar yw'r uchafswm o slyri y caniateir ei daenu ar unrhyw un adeg ac 8 tonnelli yr hectar yw'r uchafswm o dail dofednod y caniateir ei daenu ar unrhyw un adeg, a
- (b) rhaid bod o leiaf dair wythnos rhwng pob taeniad.

Adegau pan waherddir taenu gwrtaith nitrogen a weithgynhyrchwyd

22.—(1) Ni chaiff unrhyw berson daenu gwrtaith nitrogen a weithgynhyrchwyd ar dir yn ystod y

(1) EUR 834/2007, fel y'i diwygiwyd gan O.S. 2019/693 a 831.
 (2) Gweinyddir y cynllun gan Basis Registration Ltd, a gellir cael rhestr o bersonau cymwysedig drwy wneud cais i'r cwmni, neu ar ei wefan, www.basis-reg.com.

cyfnodau canlynol (mae pob dyddiad yn gynwysedig)—

- (a) yn achos glaswelltir, o 15 Medi i 15 Ionawr, neu
- (b) yn achos tir tro, o 1 Medi i 15 Ionawr.

(2) Caniateir taenu gwrtaith yn ystod y cyfnodau hyn ar y cnydau a bennir yn y Tabl yn Atodlen 4, ar yr amod nad eir dros ben y gyfradd uchaf yng ngholofn 2.

(3) Caniateir taenu yn ystod y cyfnodau hyn ar gnydau nad ydynt yn Atodlen 4 ar sail cyngor ysgrifenedig gan berson sy'n aelod o'r Cynllun Ardystio a Hyfforddi Cynghorwyr am Wreithiau.

RHAN 6

Storio tail organig a silwair

Storio tail organig

23. Rhaid i feddiannydd daliad sy'n storio unrhyw dail organig (ac eithrio slyri), neu unrhyw sarn sydd wedi ei halogi ag unrhyw dail organig, ei storio—

- (a) mewn llestr,
- (b) mewn adeilad dan do,
- (c) ar wyneb anhydraid, neu
- (d) yn achos tail solet y gellir ei bentyrru'n domen ar ei phen ei hun, ac nad oes hylif yn draenio o'r deunydd, ar safle dros dro mewn cae.

Gwneud neu storio silwair

24.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (3), rhaid i berson sydd â silwair sy'n cael ei wneud neu ei storio dan ei ofal neu ei reolaeth sicrhau—

- (a) bod y silwair yn cael ei gadw mewn seilo sy'n bodloni gofynion Atodlen 5, neu
- (b) bod y silwair yn cael ei gywasgu i fynau—
 - (i) sydd wedi eu lapio a'u selio mewn pilennau anhydraid, neu wedi eu cau mewn bagiau anhydraid, a
 - (ii) sydd wedi eu storio o leiaf 10 metr oddi wrth unrhyw ddyfroedd croyw mewndirol neu ddyfroedd arfordirol y gallai elifiant sy'n dianc o'r byrnau fynd i mewn iddynt, neu
- (c) os mai cnwd yw'r silwair sy'n cael ei wneud yn silwair maes (hynny yw, silwair sy'n cael ei wneud ar dir agored drwy ddull gwahanol i'r dull byrnau y cyfeirir ato yn is-baragraff (b)), neu os mai silwair sy'n cael ei storio ar dir agored ydyw—

- (i) bod CANC yn cael ei hysbysu o'r man lle bydd y silwair yn cael ei wneud neu ei storio o leiaf 14 o ddiwrnodau cyn defnyddio'r fan honno at y diben hwnnw am y tro cyntaf, a
- (ii) bod y fan honno o leiaf 10 metr oddi wrth unrhyw ddyfroedd croyw mewndirol neu ddyfroedd arfordirol, ac o leiaf 50 metr oddi wrth fan tynnu dŵr perthnasol agosaf unrhyw ffynhonnell cyflenwi dŵr warchoddedig y gallai elifiant silwair fynd i mewn iddynt pe bai'n dianc.

(2) At ddibenion paragraff (1)(c)(ii), mae ffynhonnell cyflenwi dŵr yn ffynhonnell cyflenwi dŵr warchoddedig—

- (a) os oes unrhyw dynnu dŵr perthnasol o'r ffynhonnell wedi ei drwyddedu o dan Ran 2 o Ddeddf Adnoddau Dŵr 1991(1), neu
- (b) os yw'r person sy'n gwneud neu'n storio'r silwair yn ymwybodol o leoliad y ffynhonnell—
 - (i) cyn dechrau ar wneud y silwair, neu
 - (ii) os gwnaed y silwair mewn man arall, cyn ei storio ar y tir dan sylw.

(3) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i silwair tra ei fod yn cael ei storio dros dro mewn cynhwysydd, ôl-gerbyd neu gerbyd mewn cysylltiad â'i gludo o gwmpas y fferm neu fan arall.

(4) Ni chaiff person sydd â bwrn silwair dan ei ofal neu ei reolaeth agor na symud ymaith yr hyn sy'n lapio'r bwrn o fewn 10 metr i unrhyw ddyfroedd croyw mewndirol neu ddyfroedd arfordirol y gallai elifiant silwair, o ganlyniad, fynd i mewn iddynt.

(5) Yn y rheoliad hwn—

- (a) ystyr “tynnu dŵr perthnasol” yw tynnu dŵr ar gyfer ei ddefnyddio—
 - (i) i'w yfed gan bobl, neu
 - (ii) at ddibenion domestig (o fewn yr ystyr a roddir i “*domestic purposes*” gan adran 218 o Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991(2)) heblaw at ei yfed gan bobl, neu
 - (iii) i weithgynhyrchu bwyd neu ddiod i'w fwyta neu i'w yfed gan bobl, a
- (b) ystyr “ffynhonnell cyflenwi dŵr” yw dyfroedd croyw mewndirol neu ddyfroedd daear y tynnir dŵr perthnasol ohonynt neu y trwyddedir tynnu dŵr perthnasol ohonynt.

(1) 1991 p. 57.
 (2) 1991 p. 56.

Storio slyri

25.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), rhaid i berson sydd â slyri dan ei ofal neu ei reolaeth feddu ar system storio slyri sy'n bodloni gofynion Atodlen 6, a rhaid storio'r slyri yn y system honno.

(2) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i slyri tra bo'n cael ei storio dros dro mewn tancer sy'n cael ei ddefnyddio i gludo slyri ar ffyrdd neu o gwmpas fferm.

Esemptiadau i'r gofynion storioq

26.—(1) Nid yw rheoliadau 24(1) a 25(1) yn gymwys i seilo neu system storio slyri—

- (a) a ddefnyddid, cyn 1 Mawrth 1991, at y diben o wneud silwair neu storio slyri,
- (b) onis defnyddid cyn 1 Mawrth 1991 at y diben hwnnw, a adeiladwyd cyn y dyddiad hwnnw ar gyfer y defnydd hwnnw, neu
- (c) yr oedd, mewn perthynas ag ef neu hi—
 - (i) contract wedi ei wneud cyn 1 Mawrth 1991 i adeiladu, ehangu'n sylweddol neu ailadeiladu'n sylweddol y seilo neu'r system storio slyri, a
 - (ii) gwaith o'r fath wedi cychwyn cyn y dyddiad hwnnw, ac
 yn y naill achos neu'r llall fod y gwaith wedi ei gwblhau cyn 1 Medi 1991.

Safleoedd dros dro mewn caeau

27.—(1) Ni chaiff safle dros dro mewn cae bod—

- (a) mewn cae sy'n agored i lifogydd neu fynd yn ddyfrlawn,
- (b) o fewn 50 metr i dwll turio, ffynnon neu bydew neu o fewn 10 metr i ddŵr wyneb neu ddraen tir (ac eithrio pibell anhydraidd sydd wedi ei selio),
- (c) mewn unrhyw un lleoliad am fwy na 12 mis yn olynol, neu
- (d) yn yr un man ag un cynharach a adeiladwyd o fewn y ddwy flynedd diwethaf.

(2) Rhaid i unrhyw dail dofednod solet, nad oes sarn yn gymysg ag ef ac sy'n cael ei storio ar safle dros dro mewn cae, gael ei orchuddio â deunydd anhydraidd.

(3) Yn ychwanegol—

- (a) ni chaniateir symud uwchbridd o'r tir lle y bwriedir adeiladu safle dros dro mewn cae,
- (b) ni chaiff safle dros dro mewn cae bod o fewn 30 metr i gwrs dŵr ar dir y nodir ar y map risg fod ei oledf yn fwy na 12°, ac

- (c) rhaid cadw arwyneb unrhyw safle dros dro mewn cae mor fach ag y bo'n rhesymol ymarferol, er mwyn lleihau effeithiau trwytholchi gan ddŵr glaw.

Gwahanu slyri

28. Rhaid i'r broses o wahanu slyri i'w ffracsiynau solet a hylifol gael ei chyflawni'n fecanyddol neu ar wyneb anhydraiddd lle mae'r ffracsiwn hylifol yn draenio i mewn i gynhwysydd addas.

Gofod ar gyfer storio

29.—(1) Rhaid i feddiannydd daliad sy'n cadw unrhyw un o'r anifeiliaid a bennir yn Atodlen 1 ddarparu digon o ofod i storio'r holl slyri a gynhyrchir ar y daliad yn ystod y cyfnod storio, a'r holl dail dofednod a gynhyrchir mewn buarth neu adeilad ar y daliad yn ystod y cyfnod storio.

(2) Rhaid cyfrifo cyfaint y tail a gynhyrchir gan yr anifeiliaid ar y daliad yn unol ag Atodlen 1.

(3) Rhaid bod gan storfa slyri y gofod i storio, yn ychwanegol at y tail, unrhyw ddŵr glaw, golchion neu hylif arall sy'n dod i mewn i'r llestr (naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol) yn ystod y cyfnod storio.

(4) Nid yw cyfleusterau storio'n angenrheidiol ar gyfer slyri na thail dofednod—

- (a) a anfonir oddi ar y daliad, neu
- (b) a daenir ar dir y mae'r risg o oferu drosto yn isel (ar yr amod bod hyn yn cael ei wneud yn unol â'r cyfyngiadau ar daenu yn y Rheoliadau hyn); ond yn yr achos hwn rhaid darparu cyfleusterau storio ar gyfer gwerth wythnos ychwanegol o dail fel mesur wrth gefn pe na bai'n bosibl taenu ar rai dyddiadau.

(5) At ddibenion y rheoliad hwn y "cyfnod storio" (mae pob dyddiad yn gynwysedig) yw—

- (a) y cyfnod rhwng 1 Hydref ac 1 Ebrill ar gyfer moch a dofednod;
- (b) y cyfnod rhwng 1 Hydref ac 1 Mawrth ym mhob achos arall.

Hysbysiad yn gwneud gwaith etc. yn ofynnol

30.—(1) Caiff CANC, o dan amgylchiadau y mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys iddynt, gyflwyno hysbysiad ("hysbysiad rheoliad 30") i berson sydd â silwair neu slyri dan ei ofal neu ei reolaeth, neu sydd yn gyfrifol am y seilo, neu'r system storio slyri, yn ei gwneud yn ofynnol i'r person hwnnw wneud gwaith, neu gymryd rhagofalon neu gamau eraill, a bennir yn yr hysbysiad.

(2) Rhaid i'r gwaith, y rhagofalon neu'r camau eraill fod, ym marn CANC, yn briodol, o ystyried gofynion y Rheoliadau hyn, er mwyn lleihau i'r eithaf unrhyw risg sylweddol o lygru dyfroedd a reolir.

(3) Rhaid i'r hysbysiad—

- (a) pennu neu ddisgrifio'r gwaith y mae'n ofynnol i'r person ei wneud neu'r rhagofalon neu'r camau eraill y mae'n ofynnol iddo eu cymryd,
- (b) datgan y cyfnod y mae rhaid cydymffurfio ag unrhyw ofyniad o'r fath o'i fewn, ac
- (c) hysbysu'r person am effaith rheoliad 31.

(4) Y cyfnod i gydymffurfio a ddatgenir yn yr hysbysiad yw—

- (a) 28 niwrnod, neu
- (b) unrhyw gyfnod hwy sy'n rhesymol o dan yr amgylchiadau.

(5) Rhaid i berson y cyflwynwyd iddo hysbysiad rheoliad 30 gydymffurfio â gofynion yr hysbysiad hwnnw.

(6) Caiff CANC ar unrhyw adeg (gan gynnwys adeg ar ôl i'r cyfnod i gydymffurfio ddod i ben)—

- (a) tynnu'r hysbysiad yn ei ôl,
- (b) estyn y cyfnod i gydymffurfio ag unrhyw ofyniad yn yr hysbysiad, neu
- (c) gyda chydysyniad y person y cyflwynir yr hysbysiad iddo, addasu gofynion yr hysbysiad.

(7) Rhaid i CANC dynnu'r hysbysiad yn ei ôl, estyn y cyfnod i gydymffurfio, neu addasu gofynion yr hysbysiad os cyfarwyddir ef i wneud hynny gan Weinidogion Cymru o dan reoliad 31(5).

Apelau yn erbyn hysbysadau rheoliad 30

31.—(1) Caiff person y cyflwynwyd iddo hysbysiad rheoliad 30, o fewn cyfnod o 28 niwrnod sy'n dechrau drannoeth y dyddiad y cyflwynwyd yr hysbysiad iddo (neu unrhyw gyfnod hwy a ganiateir gan Weinidogion Cymru), apelio i Weinidogion Cymru yn erbyn yr hysbysiad.

(2) Rhaid i apêl o dan y rheoliad hwn gael ei gwneud drwy i'r apelydd gyflwyno hysbysiad i Weinidogion Cymru.

(3) Rhaid i'r hysbysiad gynnwys datganiad o sail yr apêl neu rhaid i ddatganiad o'r fath ddod gydag ef.

(4) Cyn penderfynu ar apêl o dan y rheoliad hwn, rhaid i Weinidogion Cymru, os gofyn yr apelydd neu CANC iddynt wneud hynny, roi cyfle i'r apelydd neu CANC ymddangos ger eu bron a chael gwrandawriad gan berson a benodwyd gan Weinidogion Cymru at y diben hwnnw.

(5) Wrth benderfynu ar apêl o dan y rheoliad hwn, caiff Gweinidogion Cymru gyfarwyddo CANC—

- (a) i dynnu'r hysbysiad rheoliad 30 yn ei ôl,
- (b) i addasu unrhyw un neu ragor o'i ofynion,
- (c) i estyn y cyfnod i gydymffurfio ag unrhyw ofyniad, neu
- (d) i wrthod yr apêl.

(6) Estynnir y cyfnod i gydymffurfio â hysbysiad rheoliad 30 y gwnaed apêl yn ei erbyn, yn ddarostyngedig i unrhyw gyfarwyddyd o dan baragraff (5), fel ei fod yn dod i ben ar y dyddiad pan fydd Gweinidogion Cymru'n penderfynu'n derfynol ar yr apêl neu, os tynnir yr apêl yn ei hôl, ar ddyddiad ei thynnu'n ôl.

Hysbysiad o adeiladu etc.

32.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys i unrhyw seilo neu system storio slyri y mae ei adeiladu neu ei hadeiladu i ddechrau ar neu ar ôl 28 Ebrill 2021 (“storfa newydd neu storfa wedi ei gwella”).

(2) Rhaid i berson sy'n bwriadu cael silwair neu slyri dan ei ofal neu ei reolaeth, a hwnnw i gael ei gadw mewn storfa newydd neu storfa wedi ei gwella, roi i CANC hysbysiad yn pennu'r math o seilo neu system storio a'i leoliad neu ei lleoliad, o leiaf 14 o ddiwrnodau cyn y mae gwaith adeiladu'r storfa newydd neu storfa wedi ei gwella, i ddechrau.

(3) Yn y rheoliad hwn, mae “adeiladu” yn cynnwys ehangu'n sylweddol ac ailadeiladu'n sylweddol.

RHAN 7

Cyfrifiadau a chofnodion

Cofnodi maint y daliad

33.—(1) Rhaid i feddiannydd daliad gynnal cofnod o faint cyfan y daliad wedi ei gyfrifo'n unol â rheoliad 4(3).

(2) Os bydd maint y daliad yn newid, rhaid diweddarur'r cofnod hwn o fewn un mis.

Cofnodion ynglŷn â storio tail yn ystod y cyfnod storio

34.—(1) Rhaid i feddiannydd daliad sydd â da byw gynnal cofnod o'r canlynol—

- (a) maint y tail y bydd y nifer disgwylidig o anifeiliaid yn ei gynhyrchu, a gedwir mewn adeilad neu ar lawr caled yn ystod y cyfnod storio y cyfeiriwyd ato yn rheoliad 29, gan ddefnyddio'r ffigurau yn Atodlen 1;

- (b) maint y gofod storio (llestri slyri a lloriau caled) y mae ei angen i'w gwneud yn bosibl cydymffurfio â rheoliad 29, gan gymryd i ystyriaeth—
 - (i) maint y tail y bwriedir ei allforio o'r daliad,
 - (ii) maint y tail y bwriedir ei daenu ar dir y mae'r risg o oferu drosto yn isel, a
 - (iii) yn achos llestr i ddal slyri, maint yr hylif ac eithrio slyri sy'n debygol o fynd i mewn i'r llestr;
- (c) maint cyfredol y gofod storio ar y daliad.

(2) Rhaid i feddiannydd sy'n dod ag anifeiliaid i ddaliad am y tro cyntaf gydymffurfio â pharagraff (1) o fewn mis ar ôl dod â'r anifeiliaid yno.

(3) Os yw maint y gofod storio yn newid, rhaid i'r meddiannydd gofnodi'r newid o fewn wythnos.

Cofnodion blynyddol ynglŷn â storio

35.—(1) Cyn 30 Ebrill bob blwyddyn rhaid i feddiannydd daliad sydd â da byw gofnodi, am y cyfnod storio blaenorol y cyfeirir ato yn rheoliad 29, nifer a chategori'r anifeiliaid mewn adeilad neu ar lawr caled yn ystod y cyfnod storio.

(2) Rhaid i'r meddiannydd gofnodi hefyd y safleoedd a ddefnyddiwyd ar gyfer tomenni mewn caeau a dyddiadau eu defnyddio.

Cofnod o'r nitrogen a gynhyrchwyd gan anifeiliaid ar y daliad

36.—(1) Cyn 30 Ebrill bob blwyddyn rhaid i'r meddiannydd wneud cofnod o'r canlynol—

- (a) nifer a chategori (yn unol â'r categorïau yn Atodlen 1) yr anifeiliaid ar y daliad yn ystod y flwyddyn galendr flaenorol, a
- (b) nifer y diwrnodau a dreuliodd pob anifail ar y daliad.

(2) Rhaid i'r meddiannydd gyfrifo wedyn faint y nitrogen sydd yn y tail a gynhyrchwyd gan yr anifeiliaid ar y daliad yn ystod y flwyddyn honno gan ddefnyddio'r Tabl yn Atodlen 1.

(3) Fel arall, yn achos moch neu ddofednod a letyir yn barhaol, caiff y meddiannydd ddefnyddio—

- (a) meddalwedd a gymeradwywyd gan Weinidogion Cymru, neu
- (b) yn achos system cadw da byw sy'n cynhyrchu tail solet yn unig, dulliau samplu a dadansoddi yn unol â Rhan 2 o Atodlen 3.

(4) Rhaid i'r meddiannydd wneud cofnod o'r cyfrifiadau a'r modd y cyrhaeddwyd at y ffigurau terfynol.

(5) Rhaid i feddiannydd a ddefnyddiodd feddalwedd a gymeradwywyd gan Weinidogion Cymru gadw allbrint o'r canlyniad.

Tail da byw a ddygwyd i'r daliad neu a anfonwyd ohono

37.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (3), rhaid i feddiannydd sy'n dod â thail da byw i'r daliad gofnodi, o fewn un wythnos—

- (a) math a maint y tail da byw,
- (b) y dyddiad y daethpwyd â'r tail da byw i'r daliad,
- (c) maint y nitrogen sydd ynddo, a
- (d) os yw'n hysbys, enw a chyfeiriad y cyflenwr.

(2) Rhaid i feddiannydd sy'n anfon tail da byw o ddaliad gofnodi o fewn un wythnos—

- (a) math a maint y tail da byw,
- (b) y dyddiad y'i hanfonwyd o'r daliad,
- (c) maint y nitrogen sydd ynddo,
- (d) enw a chyfeiriad y derbynnydd, ac
- (e) manylion cynllun wrth gefn sydd i'w ddefnyddio pe bai cytundeb i berson dderbyn y tail da byw yn methu.

(3) Os nad yw maint y nitrogen sydd yn y tail da byw a ddygir i'r daliad yn hysbys, rhaid i'r meddiannydd ganfod y maint hwnnw cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol wedi i'r tail gyrraedd, a'i gofnodi o fewn un wythnos o'i ganfod.

(4) Rhaid canfod maint cyfan y nitrogen sydd yn y tail da byw drwy ddefnyddio naill ai'r ffigurau safonol yn Rhan 1 o Atodlen 3 neu drwy samplu a dadansoddi yn y modd a nodir yn Rhan 2 o'r Atodlen honno.

Samplu a dadansoddi

38. Rhaid i unrhyw berson sy'n defnyddio samplu a dadansoddi i ganfod maint y nitrogen mewn tail organig gadw'r adroddiad gwreiddiol gan y labordy.

Cofnodion o'r cnydau a heuwyd

39. Rhaid i feddiannydd sy'n bwriadu taenu gwrtaith nitrogen gofnodi, o fewn wythnos i hau cnwd—

- (a) y cnwd a heuir, a
- (b) dyddiad ei hau.

Cofnodion o daenu gwrtaith nitrogen

40.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (3), o fewn un wythnos i daenu tail organig rhaid i'r meddiannydd gofnodi—

- (a) y rhan y taenwyd y tail organig arni;
- (b) faint o dail organig a daenwyd;
- (c) y dyddiad neu'r dyddiadau;
- (d) y dulliau o'i daenu;
- (e) y math o dail organig;
- (f) cyfanswm y nitrogen sydd ynddo;
- (g) maint y nitrogen oedd ar gael i'r cnwd.

(2) Yn ddarostyngedig i baragraff (3), o fewn un wythnos i daenu gwrrtaith nitrogen a weithgynhyrchwyd rhaid i'r meddiannydd gofnodi—

- (a) dyddiad ei daenu, a
- (b) maint y nitrogen a daenwyd.

(3) Nid yw paragraffau (1) a (2) yn gymwys i feddiannydd daliad mewn unrhyw flwyddyn galendr pan fo 80 % o arwynebedd amaethyddol y daliad wedi ei hau â phorfa, ac—

- (a) nad yw cyfanswm y nitrogen mewn tail organig a ddodir ar y daliad, boed yn uniongyrchol gan anifeiliaid neu o ganlyniad i daenu, yn fwy na 100 kg yr hecтар,
- (b) nad yw cyfanswm y nitrogen mewn gwrrtaith nitrogen a weithgynhyrchwyd a ddodir ar y daliad yn fwy na 90 kg yr hecтар, ac
- (c) nad yw'r meddiannydd yn dod ag unrhyw dail organig i'r daliad.

Cofnodion dilynol

41.—(1) Rhaid i feddiannydd sydd wedi defnyddio gwrrtaith nitrogen gofnodi'r cynnyrch a gafwyd o gnwd â'r o fewn wythnos i ganfod y cynnyrch hwnnw.

(2) Cyn 30 Ebrill bob blwyddyn rhaid i feddiannydd gofnodi sut y cafodd unrhyw laswelltir ei reoli yn y flwyddyn galendr flaenorol.

Cadw cyngor

42. Rhaid i feddiannydd gadw copi o unrhyw gyngor gan berson sy'n aelod o'r Cynllun Ardystio a Hyfforddi Cyngorwyr am Wrteithiau, ac y dibynnwyd arno at unrhyw ddiben o dan y Rheoliadau hyn, am bum mlynedd.

Dal gafael ar gofnodion

43. Rhaid i unrhyw berson y mae'n ofynnol iddo wneud cofnod o dan y Rheoliadau hyn gadw'r cofnod hwnnw am bum mlynedd.

RHAN 8

Monitro ac adolygu

Monitro ac adolygu

44.—(1) Rhaid i Weinidogion Cymru sefydlu rhaglen fonitro i asesu effeithiolrwydd y mesurau a osodir gan y Rheoliadau hyn fel modd i leihau neu atal llygredd dŵr o ffynonellau amaethyddol.

(2) O leiaf bob pedair blynedd, rhaid i Weinidogion Cymru adolygu effeithiolrwydd y mesurau a osodir gan y Rheoliadau hyn fel modd i leihau neu atal llygredd dŵr o ffynonellau amaethyddol ac, os yw'n angenrheidiol, eu diwygio.

(3) Wrth gynnal adolygiad o dan baragraff (2), rhaid i Weinidogion Cymru ystyried—

- (a) y data gwyddonol a thechnegol sydd ar gael, gan gyfeirio'n benodol at y priod gyfraniadau nitrogen sy'n dod o ffynonellau amaethyddol a ffynonellau eraill, a
- (b) amodau amgylcheddol rhanbarthol.

Mesurau amgen

45.—(1) Os ceir cynigion ar gyfer cyfres amgen o fesurau i sicrhau'r canlyniadau yn rheoliad 44(1) o fewn 18 mis i ddyfodiad i rym y Rheoliadau hyn, rhaid i Weinidogion Cymru ystyried a fyddai'r mesurau hynny'n sicrhau'r canlyniadau yn fwy effeithiol na'r mesurau a gynhwysir yn y Rheoliadau hyn.

(2) Os yw Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni y byddai cynigion a gyflwynwyd o dan baragraff (1) yn fwy effeithiol i sicrhau'r canlyniadau yn rheoliad 44(1), rhaid iddynt gyhoeddi datganiad o fewn dwy flynedd i ddyfodiad i rym y Rheoliadau hyn, gan esbonio pa gamau a gymerir.

RHAN 9

Gorfodi

Troseddau a chosbau

46.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), mae unrhyw berson sy'n torri unrhyw ddarpariaeth yn y Rheoliadau hyn yn euog o drosedd ac yn agored o'i euogfarnu'n ddiannod, neu o'i euogfarnu ar ddiad, i ddirwy.

(2) Mae person sy'n torri rheoliad 32 yn euog o drosedd a bydd yn agored o'i euogfarnu'n ddiannod i ddirwy nad yw'n fwy na lefel 2 ar y raddfa safonol.

(3) Yn ddarostyngedig i baragraff (4), pan fo corff corfforedig yn euog o drosedd o dan y Rheoliadau hyn,

ac os profir bod y drosedd honno wedi ei chyflawni drwy gydsyniad neu ymoddefiad, neu i'w phriodoli i unrhyw esgeulustod ar ran—

- (a) unrhyw gyfarwyddwr, rheolwr, ysgrifennydd neu berson arall tebyg yn y corff corfforedig, neu
- (b) unrhyw berson a oedd yn honni ei fod yn gweithredu yn rhinwedd unrhyw swyddogaeth o'r fath,

bydd y person hwnnw, yn ogystal â'r corff corfforedig, yn euog o'r drosedd a bydd yn agored i'w erlyn a'i gosbi yn unol â hynny.

(4) Nid yw paragraff (3) yn gymwys i unrhyw doriadau o dan reoliadau 24(1), 24(4), 25(1), 30(5) neu 32.

(5) At ddibenion y rheoliad hwn, ystyr "cyfarwyddwr", mewn perthynas â chorff corfforedig y rheolir ei faterion gan ei aelodau, yw aelod o'r corff corfforedig.

Gorfodi

47. Gorfodir y Rheoliadau hyn gan CANC.

RHAN 10

Amrywiol

Dirymu

48.—(1) Mae Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd) (Silwair a Slyri) (Cymru) 2010⁽¹⁾ wedi eu dirymu fel a ganlyn—

- (a) mewn perthynas â daliad neu ran o ddaliad a oedd wedi ei leoli neu wedi ei lleoli mewn parth perygl nitradau fel a ddangosir ar y map perthnasol o'r enw "Parthau Perygl Nitradau Map Mynegai 2013"⁽²⁾, ar 1 Ebrill 2021;
- (b) mewn perthynas â phob daliad arall—
 - (i) rheoliadau 3 a 9 ar 1 Ebrill 2021;
 - (ii) pob darpariaeth sy'n weddill ar 1 Awst 2024.

(2) Mae'r canlynol wedi eu dirymu—

- (a) Rheoliadau Atal Llygredd Nitradau (Cymru) 2013;

⁽¹⁾ O.S. 2010/1493 (Cy. 136).

⁽²⁾ O dan reoliad 7(3) o Reoliadau Atal Llygredd Nitradau (O.S. 2013/2506) (Cy. 245) yr oedd yn ofynnol i fap o'r fath gael ei adneuo yn swyddfeydd Llywodraeth Cymru ym Mharc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ.

- (b) Rheoliadau Atal Llygredd Nitradau (Cymru) (Diwygio) 2015(1);
- (c) Rheoliadau Atal Llygredd Nitradau (Cymru) (Diwygio) 2019(2).

Diwygiadau canlyniadol

49.—(1) Yn Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) 2016(3), yn Atodlen 2, ym mharagraff 17(2)(b), yn lle “the Nitrate Pollution Prevention (Wales) Regulations 2013” rhodder “the Water Resources (Control of Agricultural Pollution) (Wales) Regulations 2021”.

(2) Yn Rheoliadau'r Amgylchedd Dŵr (Y Gyfarwydeb Fframwaith Dŵr) (Cymru a Lloegr) 2017(4), yn Rhan 2 o Atodlen 2—

- (a) yn lle paragraff 21 rhodder—

“**21.** The Water Resources (Control of Agricultural Pollution) (Wales) Regulations 2021.”;

- (b) yn lle paragraff 24 rhodder—

“**24.** The Water Resources (Control of Agricultural Pollution) (Wales) Regulations 2021.”

(3) Yn Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau (Cymru a Lloegr) 2017(5), yn rheoliad 104, hepgorer paragraff (1)(b) a'r “neu” o'i flaen.

Lesley Griffiths

Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig,
un o Weinidogion Cymru

21 Ionawr 2021

(1) O.S. 2015/2020 (Cy. 308).
(2) O.S. 2019/863 (Cy. 155).
(3) O.S. 2016/1154.
(4) O.S. 2017/407.
(5) O.S. 2017/1012.

ATODLEN 1

Rheoliadau 3, 4, 29, 34 a 36

Meintiau o dail, nitrogen a ffosffad a gynhyrchir gan dda byw sy'n pori a da byw nad ydynt yn pori

Tabl 1

Da byw sy'n pori

<i>Categori</i>	<i>Tail a gynhyrchir gan bob anifail yn ddyddiol (litrau)</i>	<i>Nitrogen a gynhyrchir gan bob anifail yn ddyddiol (gramau)</i>	<i>Ffosffad a gynhyrchir gan bob anifail yn ddyddiol (gramau)</i>
Gwartheg			
Lloi (pob categori ac eithrio lloi cig llo) hyd at 3 mis:	7	23	12.7
Buchod godro—			
O 3 mis ymlaen ac o dan 13 mis:			
O 3 mis ymlaen ac o dan 13 mis:	20	95	34
O 13 mis ymlaen tan y llo cyntaf:			
Ar ôl y llo cyntaf â'r—			
cynnyrch llaeth blynyddol yn fwy na 9000 litr:			
cynnyrch llaeth blynyddol rhwng 6000 a 9000 litr:	53	276	121
cynnyrch llaeth blynyddol yn llai na 6000 litr:			
Buchod neu fustych eidion ^(a) —	42	211	93

O 3 mis ymlaen ac o dan 13 mis:	20	91	33
O 13 mis ymlaen ac o dan 25 mis:	26	137	43
O 25 mis ymlaen— gwartheg benyw neu fustych i'w cigyddda: gwartheg benyw ar gyfer bridio— sy'n pwyso 500 kg neu lai:	31	137	60
sy'n pwyso mwy na 500 kg:	32	167	65
Teirw nad ydynt ar gyfer bridio, ac sy'n 3 mis a throsodd:	45	227	86
Bridio— o 3 mis ymlaen ac o dan 25 mis:	26	148	24
o 25 mis ymlaen:	26	132	60
Defaid			
O 6 mis ymlaen hyd at 9 mis oed:	1.8	5.5	0.76
O 9 mis hyd at wyna am y tro cyntaf, hwrdda am y tro cyntaf, neu gigydda: Ar ôl wyna neu hwrdda ^(b)	1.8	3.9	2.1
— yn pwyso llai na 60	3.3	21	8.8

kg: yn pwyso o 60 kg i fyny:	5	3	10.0
Geifr, ceirw a cheffylau			
Geifr:	3.5	41	18.8
Ceirw—			
bridio:	5	42	17.6
eraill:	3.5	33	11.7
Ceffylau:	24	58	56

^(a) Anifail gwryw wedi ei ysbaddu.

^(b) Yn achos mamog, mae'r ffigur hwn yn cynnwys un neu ragor o'i hŵyn sugno tan fod yr ŵyn yn chwe mis oed.

Tabl 2

Da byw nad ydynt yn pori

<i>Categori</i>	<i>Tail a gynhyrchir gan bob anifail yn ddyddiol (litrau)</i>	<i>Nitrogen a gynhyrchir gan bob anifail yn ddyddiol (gramau)</i>	<i>Ffosffad a gynhyrchir gan bob anifail yn ddyddiol (gramau)</i>
Gwartheg			
Lloi cig llo:	7	23	12.7
Dofednod^(a)			
Ieir a ddefnyddir i gynhyrchu wyau ar gyfer eu bwyta gan bobl—			
o dan 17 wythnos:	0.04	0.64	0.47
o 17 wythnos ymlaen (mewn caets):	0.12	1.13	1.0
o 17 wythnos ymlaen (nid mewn caets):	0.12	1.5	1.1
Ieir a fegir ar gyfer cig:	0.06	1.06	0.72
Ieir a fegir ar gyfer bridio—			

o dan 25 wythnos:	0.04	0.86	0.78
o 25 wythnos ymlaen:	0.12	2.02	1.5
Tyrcwn— gwryw:	0.16	3.74	3.1
benyw:	0.12	2.83	2.3
Hwyaid:	0.10	2.48	2.4
Estrysiaid:	1.6	3.83	18.5
Moch			
Yn pwyso o 7 kg i fyny ac yn llai na 13 kg:	1.3	4.1	1.3
Yn pwyso o 13 kg i fyny ac yn llai na 31 kg:	2	14.2	6.0
Yn pwyso o 31 kg i fyny ac yn llai na 66 kg— porthir â bwyd sych:	3.7	24	12.1
porthir â hylifau:	7.1	24	12.1
Yn pwyso o 66 kg i fyny ac— A fwriedir i'w cigydda— porthir â bwyd sych:	5.1	33	17.9
porthir â hylifau:	10	33	17.9
hychod a fwriedir ar gyfer bridio ond nad ydynt eto wedi cael eu torllwyth cyntaf:	5.6	38	20
hychod (gan gynnwys eu torllwythi yn pwyso hyd at 7 kg	10.9	44	37

pob porchell) a borthwyd ar ddeiet gydag ychwanegi- adau o asidau amino synthetig: hychod	10.9	49	37
(gan gynnwys eu torllwythi yn pwyso hyd at 7 kg pob porchell) a borthwyd ar ddeiet heb ychwanegi- adau o asidau amino synthetig: baeddod	5.1	33	17.9
bridio o 66 kg hyd at 150 kg: baeddod	8.7	48	28
bridio o 150 kg			

^(a) Sylwer: mae pob ffigur ar gyfer dofednod yn cynnwys sarn.

ATODLEN 2 Rheoliad 5

Rhywogaethau o ffrwythau

<i>Enw Botanegol</i>	<i>Enw Cyffredin</i>
Cydonia oblonga	Cwins
Malus domestica	Afalau
Mespilus germanica	Afalau tindwll
Morus spp.	Mwyar Mair
Prunus armenaica	Bricyll
Prunus avium	Ceirios melys
Prunus cerasus	Ceirios duon (coginio)
Prunus ceracifera	Eirin myrobalan
Prunus domestica	Eirin
Prunus domestica subsp. insititia	Eirin hirion
Prunus persica	Eirin gwlanog
Prunus persica var. nectarina	Nectarinau
Prunus x gondouinii	Ceirios y Dug
Prunus spinosa	Eirin duon bach
Pyrus communis	Gellyg
Pyrus pyrifolia	Gellyg Asia

ATODLEN 3

Rheoliadau 9, 36 a 37

Cyfrifo'r nitrogen sydd mewn tail organig

RHAN 1

Y Tabl Safonol

Cyfanswm y nitrogen mewn tail da byw

<i>Tail ac eithrio slyri</i>	<i>Cyfanswm y nitrogen ym mhob tunnell (kg)</i>
Tail ac eithrio slyri o'r anifeiliaid a ganlyn—	
gwartheg:	6
moch:	7
defaid:	7
hwyaid:	6.5
ceffylau:	7
geifr:	6
Tail o ieir dodwy:	19
Tail o dyrwyn neu ieir brwylio:	10

<i>Slyri</i>	<i>Cyfanswm y nitrogen ym mhob metr ciwbig (kg)</i>
gwartheg:	2.6
moch:	3.6
Slyri gwartheg a wahanwyd (ffracsiwn hylifol)—	
blwch hidlo:	1.5
wal hidlo:	2
hidl fecanyddol:	3
Slyri gwartheg a wahanwyd (ffracsiwn solet):	4
Slyri moch a wahanwyd (ffracsiwn hylifol):	3.6
Slyri moch a wahanwyd (ffracsiwn solet):	5
Dŵr budr:	0.5

RHAN 2

Samplu a dadansoddi tail organig

Slyri a thail organig hylifol a lled-hylifol arall

1.—(1) O ran slyri a thail organig hylifol a lled-hylifol arall, rhaid cymryd o leiaf bum sampl, pob un ohonynt yn 2 litr.

(2) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (3), rhaid cymryd y pum sampl allan o lestr, ac—

(a) os yw'n rhesymol ymarferol, rhaid cymysgu'r slyri'n drwyadl cyn cymryd y samplau, a

(b) rhaid cymryd pob sampl o le gwahanol.

(3) Os defnyddir tancer sydd â falf addas arno ar gyfer taenu, caniateir i'r samplau gael eu cymryd wrth daenu, a rhaid cymryd pob sampl fesul ysbaid yn ystod y taenu.

(4) Pa un a gymerwyd y samplau fel y disgrifir yn is-baragraff (2) neu (3), rhaid arllwys y pum sampl i mewn i gynhwysydd mwy, eu troi'n drwyadl, a rhaid cymryd sampl 2 litr allan o'r cynhwysydd hwnnw ac arllwys y sampl honno i gynhwysydd glân, llai o faint.

(5) Yna, rhaid anfon y sampl 2 litr a baratowyd yn unol ag is-baragraff (4) i'w dadansoddi.

Tail solet

2.—(1) O ran tail solet, rhaid cymryd y samplau allan o domen dail.

(2) Rhaid cymryd o leiaf ddeg sampl 1 kg yr un, a phob un ohonynt o fan gwahanol mewn tomen.

(3) Rhaid cymryd pob un o'r is-samplau 0.5 metr, o leiaf, o wyneb y domen.

(4) Os cesglir y samplau i gyfrifo i ba raddau y cydymffurfiwyd â'r terfyn fferm gyfan ar gyfer moch a dofednod, rhaid cymryd pedair sampl i'w dadansoddi mewn blwyddyn galendr (gan gymryd un ym mhob chwarter) o domenni tail nad ydynt yn hŷn na 12 mis oed.

(5) Rhaid gosod yr is-samplau ar hambwrdd neu ddalen sy'n lân a sych.

(6) Rhaid i unrhyw dalpiau gael eu torri'n ddarnau mân, a rhaid cymysgu'r is-samplau yn drwyadl gyda'i gilydd.

(7) Yna, rhaid i sampl gynrychiadol, sy'n pwysu 2 kg o leiaf, gael ei hanfon i'w dadansoddi.

ATODLEN 4

Rheoliadau 20 a 22

Y cnydau a ganiateir am y cyfnod
gwaharddedig

<i>Y cnyd</i>	<i>Y gyfradd uchaf o nitrogen (kg/hectar)</i>
Rêp had olew, gaeaf ^(a)	30
Merllys	50
Bresych ^(b)	100
Porfa ^{(a)(c)}	80
Sgaliwns wedi eu gaeafu	40
Perllys	40
Bylbiau winwns	40

^(a) Ni chaniateir taenu nitrogen ar gnydau ar ôl 31 Hydref.

^(b) Caniateir taenu 50 kg ychwanegol o nitrogen yr hectar bob pedair wythnos yn ystod y cyfnod gwaharddedig hyd at ddiwedd y cynhaeaf.

^(c) Caniateir taenu uchafswm o 40 kg o nitrogen yr hectar ar unrhyw un adeg.

ATODLEN 5 Rheoliad 24

Y gofynion ar gyfer seilos

1. Y gofyniad sydd i'w fodloni mewn perthynas â seilo yw ei fod yn cydymffurfio â'r darpariaethau a ganlyn yn yr Atodlen hon.

2. Rhaid i sylfaen y seilo—

- (a) ymestyn y tu hwnt i unrhyw furiau sydd i'r seilo,
- (b) cael o'i hamgylch sianelau sydd wedi eu dylunio a'u hadeiladu fel eu bod yn casglu unrhyw elifiant silwair sy'n dianc o'r seilo, ac
- (c) bod â darpariaeth ddigonol ar gyfer draenio'r elifiant hwnnw o'r sianelau hynny i danc elifiant drwy sianel neu bibell.

3. Ni chaiff tanc elifiant dal llai nag—

- (a) yn achos seilo sy'n dal llai na 1,500 o fetrau ciwbig, 20 litr ar gyfer pob metr ciwbig o'r hyn y mae'r seilo yn ei ddal, a
- (b) yn achos seilo sy'n dal 1,500 o fetrau ciwbig neu fwy, 30 o fetrau ciwbig ac yn ychwanegol 6.7 litr ar gyfer pob metr ciwbig o'r hyn y mae'r seilo yn ei ddal uwchlaw 1,500 o fetrau ciwbig.

4.—(1) Rhaid i sylfaen y seilo—

- (a) bod wedi ei dylunio yn unol â'r cod ymarfer ar gyfer dylunio strwythurau concrit i gadw hylifau dyfrllyd a gyhoeddir gan y Sefydliad Safonau Prydeinig dan rif BS 8007: 1987(1), neu
- (b) bod wedi ei hadeiladu gan ddefnyddio asffalt wedi ei rolïo'n boeth yn unol â'r cod ymarfer ar gyfer dewis a defnyddio deunyddiau adeiladu a gyhoeddwyd gan y Sefydliad Safonau Prydeinig dan rif BS 5502: Rhan 21: 1990(2).

(2) Rhaid i sylfaen y seilo, sylfaen a muriau ei danc elifiant a sianelau a muriau unrhyw bibellau fod yn anhydraidd.

5. Rhaid i sylfaen a muriau'r seilo, ei danc elifiant a'i sianelau a muriau unrhyw bibellau, i'r graddau y mae hynny'n rhesymol ymarferol, allu gwrthsefyll ymosodiad gan elifiant silwair.

6. Ni chaniateir lleoli unrhyw ran o'r seilo, ei danc elifiant na'i sianelau nac unrhyw bibellau o fewn 10

(1) Dyddiad cyhoeddi: 30 Hydref 1987. ISBN 0-580-16134-X.

(2) Dyddiad cyhoeddi: 31 Rhagfyr 1990. ISBN 0-580-18348-3.

metr i unrhyw ddyfroedd croyw mewndirol na dyfroedd arfordirol y gallai elifiant silwair fynd i mewn iddynt pe bai'n dianc.

7. Os oes gan y seilo furiau cynnal—

- (a) rhaid i'r muriau cynnal allu gwrthsefyll lleiafswm o lwythi mur sydd wedi eu cyfrifo ar y rhagdybiaethau ac yn y dull a ddangosir gan baragraff 15.6 o'r cod ymarfer ar adeiladau a strwythurau ar gyfer amaethyddiaeth a gyhoeddwyd gan y Sefydliad Safonau Prydeinig dan rif BS 5502: Rhan 22: 2003(1),
- (b) ni chaniateir i'r seilo bod wedi ei lwytho ar unrhyw adeg i ddyfnder sydd uwchlaw'r dyfnder eithaf sy'n gyson â'r rhagdybiaeth ddyluniol a wnaed o ran llwythi y muriau cynnal, ac
- (c) rhaid arddangos hysbysiadau ar y muriau cynnal yn unol â pharagraff 18 o'r cod ymarfer hwnnw.

8. Yn ddarostyngedig i baragraff 9, rhaid i'r seilo, ei danc elifiant a'i sianelau ac unrhyw bibellau fod wedi eu dylunio a'u hadeiladu fel y'u bod yn debygol, gyda'r gwaith cynnal a chadw priodol, o barhau i fodloni gofynion paragraffau 2 i 5 ac, os yw'n gymwys, paragraff 7(a) am o leiaf 20 mlynedd.

9. Os oes unrhyw ran o danc elifiant islaw wyneb y tir, rhaid i'r tanc fod wedi ei ddylunio a'i adeiladu fel ei fod yn debygol o barhau i fodloni gofynion paragraffau 4 a 5 am o leiaf 20 mlynedd heb waith cynnal a chadw.

(1) Dyddiad cyhoeddi: 10 Mehefin 2003. ISBN 0-580-38654-6.

ATODLEN 6 Rheoliad 25

Y gofynion ar gyfer systemau storio slyri

1. Mae'r gofynion sydd i'w bodloni mewn perthynas â system storio slyri fel a ganlyn.

2. Rhaid i sylfaen y tanc storio slyri, sylfaen a muriau unrhyw danc elifiant, sianelau a phydew derbyn, a muriau unrhyw bibellau fod yn anhydraidd.

3. Rhaid i sylfaen a muriau'r tanc storio slyri, unrhyw danc elifiant, sianelau a phydew derbyn, a muriau unrhyw bibellau fod wedi eu diogelu rhag cyrydiad yn unol â pharagraff 7 o'r cod ymarfer ar adeiladau a strwythurau ar gyfer amaethyddiaeth a gyhoeddwyd gan y Sefydliad Safonau Prydeinig dan rif BS 5502: Rhan 50: 1993(1).

4. Rhaid i sylfaen a muriau'r tanc storio slyri ac unrhyw bydew derbyn allu gwrthsefyll llwythi nodweddiadol sydd wedi eu cyfrifo ar y rhagdybiaethau ac yn y dull a ddangosir gan baragraff 5 o'r cod ymarfer ar adeiladau a strwythurau ar gyfer amaethyddiaeth a gyhoeddwyd gan y Sefydliad Safonau Prydeinig dan rif BS 5502: Rhan 50: 1993.

5.—(1) Rhaid bod gan unrhyw gyfleusterau a ddefnyddir i storio slyri dros dro cyn iddo gael ei drosglwyddo i danc storio slyri ddigon o le i storio—

- (a) yr uchafswm o slyri (gan ddiystyru unrhyw slyri a fydd yn cael ei drosglwyddo'n uniongyrchol i danc storio slyri) sy'n debygol o gael ei gynhyrchu yn y fangre mewn unrhyw gyfnod o ddau ddiwrnod, neu
- (b) swm llai y mae CANC wedi cytuno'n ysgrifenedig ei fod yn ddigonol i osgoi unrhyw risg sylweddol o lygru dyfroedd a reolir.

(2) Pan fo slyri yn llifo i mewn i sianel cyn cael ei ollwng i bydew derbyn a bod llif y slyri allan o'r sianel yn cael ei reoli gan lifddor, rhaid i'r hyn y gall y pydew derbyn ei ddal fod yn ddigonol i ddal yr uchafswm o slyri y gellir ei ollwng drwy agor y lifddor.

6. Yn achos tanciau storio slyri sydd â muriau wedi eu gwneud o bridd, rhaid i'r tanc fod ag o leiaf 750 mm o fwrdd rhydd, a 300 mm o fwrdd rhydd ym mhob achos arall.

7. Ni chaniateir lleoli unrhyw ran o'r tanc storio slyri, nac unrhyw danc elifiant na sianelau na phydew

(1) Dyddiad cyhoeddi: 15 Ebrill 1993. ISBN 0-580-22053-2.

derbyn o fewn 10 metr i unrhyw ddyfroedd croyw mewndirol na dyfroedd arfordirol y gallai slyri fynd i mewn iddynt pe bai'n dianc oni chymerir rhagofalon y mae CANC wedi cytuno'n ysgrifenedig eu bod yn ddigonol i osgoi unrhyw risg sylweddol o lygru dyfroedd a reolir.

8. Rhaid i'r tanc storio slyri ac unrhyw danc elifiant, sianelau, pibellau a phydwed derbyn fod wedi eu dylunio a'u hadeiladu fel y'u bod yn debygol, gyda'r gwaith cynnal a chadw priodol, o barhau i fodloni gofynion paragraffau 2 i 4 am o leiaf 20 mlynedd.

9. Os nad yw muriau'r tanc storio slyri yn anhydraidd, rhaid i sylfaen y tanc—

- (a) ymestyn y tu hwnt i'r muriau;
- (b) cael o'i hamgylch sianelau sydd wedi eu dylunio a'u hadeiladu fel eu bod yn casglu unrhyw slyri sy'n dianc o'r tanc;
- (c) bod â darpariaeth ddigonol ar gyfer draenio'r slyri o'r sianelau hynny i danc elifiant drwy sianel neu bibell.

10.—(1) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (3), os oes pibell ddraenio wedi ei gosod yn y tanc storio slyri neu yn unrhyw danc elifiant neu bydwed derbyn, rhaid bod dwy falf mewn cyfres ar y bibell a bod pellter o 1 metr o leiaf rhwng un falf a'r llall.

(2) Rhaid i bob falf allu cau llif y slyri drwy'r bibell a rhaid eu cadw wedi eu cau ac wedi eu cloi yn y safle hwnnw pan nad ydynt yn cael eu defnyddio.

(3) Nid yw is-baragraff (1) yn gymwys mewn perthynas â thanc storio slyri sy'n draenio drwy'r bibell i danc storio slyri arall os yw'r tanc arall yn dal yr un faint neu fwy neu os yw topiau'r tanciau ar yr un lefel â'i gilydd.

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021.

Paratowyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan adran yr Economi, Sgiliau, ac Adnoddau Naturiol ac fe'i rhoddir gerbron Senedd Cymru ynghyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog/Dirprwy Weinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021. Rwy'n fodlon bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Lesley Griffiths AS

Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni, a Materion Gwledig

27 Ionawr 2021

1. Disgrifiad

Mae'r Rheoliadau yn sefydlu mesurau i ddiogelu'r amgylchedd rhag llygredd a achosir gan weithgareddau amaethyddol.

Mae'r Rheoliadau yn gosod terfynau ar faint y nitrogen o wrtheithiau y caniateir eu rhoi ar dir; gofyniad i ymgymryd â chynllunio rheoli maethynnau; rheolaethau ar ble, pryd, a sut y caiff maethynnau eu defnyddio; a sicrhau bod tail yn cael ei storio'n briodol fel bod modd ei ddefnyddio'n effeithlon. Mae'r Rheoliadau hefyd yn cynnwys darpariaethau adolygu perthnasol, gan gynnwys adolygiad o gynigion (os cyflwynir rhai ohonynt o fewn 18 mis i'r Rheoliadau ddod i rym) ar gyfres o fesurau gwahanol i'r rhai a geir yn y Rheoliadau hyn, a fydd yn atal neu leihau llygredd a achosir gan amaethyddiaeth.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad.

Dim

3. Cefndir Deddfwriaethol

Mae'r Rheoliadau yn cael eu gwneud gan ddefnyddio'r pwerau a roddwyd gan adrannau 92 a 219(2) (d) i (f) o Ddeddf Adnoddau Dŵr 1991.

Mae'r Rheoliadau'n gwneud darpariaeth yn unol â Chyfarwyddeb y Cyngor 91/676/EEC sy'n ymwneud â diogelu dyfroedd rhag llygredd gan nitradau o ffynonellau amaethyddol (OJ Rhif L 375, 31.12.91, p.1) ac agweddau ar Gyfarwyddeb 2000/60/EC sy'n sefydlu fframwaith ar gyfer gweithredu Cymunedol ym maes polisi dŵr (OJ Rhif L 327, 22.12.2000, t.1).

Mae Adrannau 92 o Ddeddf Adnoddau Dŵr 1991 yn galluogi i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau ar gyfer atal a rheoli unrhyw ddeunyddiau gwenwynig, niweidiol, neu lygredig gyda'r bwriad o atal neu reoli gallu'r deunydd i gyrraedd unrhyw ddyfroedd a reolir.

Trosglwyddwyd rhai o swyddogaethau'r Ysgrifennydd Gwladol o dan adran 92 ac adran 219 i Gynulliad Cenedlaethol Cymru, o dan erthygl 2 o Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999 (O.S. 1999/672) ac Atodlen 1 iddo. O ran adran 92, trosglwyddwyd swyddogaethau mewn perthynas â'r rhannau hynny o Gymru sydd y tu allan i ddalgylchoedd afonydd Dyfrdwy, Gwy, a Hafren. O ran y rhannau hynny o Gymru sydd o fewn y dalgylchoedd hynny, mae swyddogaethau o dan adran 92 yn ymarferadwy gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru yn gyddredol â'r Ysgrifennydd Gwladol. Yn rhinwedd adran 162 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 a pharagraff 30 o Atodlen 11 iddi, mae swyddogaethau o dan adrannau 92 a 219 bellach wedi eu breinio yng Ngweinidogion Cymru.

Mae'r Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud o dan y weithdrefn penderfyniad negyddol yn unol ag adran 219 (1) o Ddeddf Adnoddau Dŵr 1991.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Gweithgareddau amaethyddol yw un o brif achosion llygredd dŵr ac allyriadau amonia sy'n niweidio iechyd y cyhoedd, yr amgylchedd, bioamrywiaeth, a'r economi. Er bod llawer o ffermydd Cymru yn gweithredu i safonau uchel, gan gydymffurfio â'r waelodlin reoleiddiol ac yn dilyn canllawiau arfer da, mae llawer nad sydd yn gwneud. Mae'r Rheoliadau'n targedu gweithgareddau amaethyddol sy'n peri risg o lygredd, a hynny er mwyn lleihau lefel y llygredd amgylcheddol a achosir gan arferion gwael.

Bydd y Rheoliadau'n diogelu dŵr (ac ansawdd yr aer) rhag arferion amaethyddol gwael drwy leihau'r llygredd a gollir o faethynnau ledled Cymru gyfan. Ar hyn o bryd, cyfyng yw'r rheoliadau ar gyfer diogelu'r amgylchedd rhag llygredd amaethyddol. Yn absenoldeb gwaelodlin rheoleiddio well, bydd effeithiau niweidiol ar yr amgylchedd, ar gydnerthedd ecosystemau - sy'n angenrheidiol i wella a diogelu bioamrywiaeth - ac ar iechyd y cyhoedd yn parhau i ddigwydd. Gall diwydiant amaethyddol Cymru gael ei niweidio hefyd os na chyflwynir y rheoliadau, yn enwedig os yw masnach yn ddibynnol ar gydymffurfio neu ar reoleiddiad cyfatebol. Bydd y rheoliadau'n ateb y gofynion presennol o dan y Gyfarwyddeb Nitradau a'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr er mwyn lleihau'r risg hon.

Bydd y Rheoliadau'n galluogi defnydd mwy effeithlon o faethynnau, a'n galluogi'r diwydiant amaethyddol i arddangos safonau cynhyrchu gwell. Bydd y Rheoliadau hefyd yn gwarchod y ffermydd hynny sy'n cyrraedd safonau da neu uchel rhag niwed i enw da'r diwydiant o ganlyniad i arferion gwael gan eraill.

Disgwylir i'r mesurau yn y Rheoliadau atal oddeutu 2,038 o dunelli o lygryddion rhag cael eu gollwng i'r amgylchedd bob blwyddyn, budd amgylcheddol sy'n cyfateb i £304m.. Mae hyn yn cynnwys nitradau, ffosfforws, amonia, ac ocsid nitraidd. Priodolir yr effaith fwyaf ar golledion nitradau i gynyddu capasiti storfeydd slyri, y golled ffosfforws ac ocsid nitraidd i beidio â gwasgaru ar adegau risg uchel, a'r golled amonia o integreiddio gwasgariadau gwrtaith a thail. Oherwydd yr ystod eang o gostau amgylcheddol posibl sy'n gysylltiedig â'r llygryddion hyn, ni ellir bod yn sicr y bydd y manteision yn cydbwysu'r costau. Er mai bychan fydd effaith y mesurau ar y ffermydd sydd eisoes yn cydymffurfio â'r rheoliadau presennol ac sy'n dilyn canllawiau arfer da, y busnesau hynny nad ydynt yn cydymffurfio â'r mesurau rheoleiddio presennol ac nad ydynt ddilyn argymhellion arfer da fydd â'r costau mwyaf. Yn hyn o beth, mae'r Rheoliadau wedi'u halinio i'r egwyddor o sicrhau mai'r llygrwr sy'n talu.

Asesiad Effaith Rheoleiddiol

Cyflwyniad

Mae'r adroddiad hwn yn asesiad o effaith ar gyfer newid polisi posibl a fyddai'n gweithredu mesurau sy'n mynd i'r afael â llygredd amaethyddol ar draws Cymru gyfan.

Mae adnoddau naturiol Cymru ymhlith ein hasedau mwyaf gwerthfawr. Maent yn darparu gwasanaethau hanfodol gan gynnwys bwyd, dŵr a thir. Mae'r rhain yr un mor sylfaenol i lwyddiant hirdymor ein heconomi ag y maent i ansawdd ein hamgylchedd naturiol a lles ein cymunedau. Mae'r adnoddau hyn dan bwysau oherwydd heriau, gan gynnwys llygredd amaethyddol.

Mae cyfran sylweddol o fewnbwn maethynnau Cymru i'r amgylchedd yn tarddu o lygredd gwasgareddig, ffynonellau llygredd bach unigol sydd ar y cyd yn achosi effaith sylweddol. Gweithgareddau amaethyddol yw un o brif achosion llygredd dŵr ac allyriadau amonia sy'n niweidiol i iechyd y cyhoedd, yr amgylchedd, bioamrywiaeth a'r economi.

Mae digwyddiadau llygredd â tharddle penodol aciwt hefyd yn effeithio ar ansawdd dŵr a gallant achosi colledion sylweddol mewn bioamrywiaeth mewn rhannau helaeth o'r ecosystem ddyfrol. Gall gymryd blynyddoedd lawer i adferiad llawn gael ei gyflawni yn dilyn digwyddiadau ar raddfa fawr, os o gwbl.

Er mai prif fwriad y cynnig yw lleihau llygredd dŵr o amaethyddiaeth, ni ddylai'r dull fod yn niweidiol i nodau polisi'au eraill, megis llai o allyriadau atmosfferig. Mae'r mesurau arfaethedig wedi'u cynllunio i osgoi cyfnewid llygredd, i atal neu leihau colledion cynyddol o faethynnau i'r amgylchedd, gan gynnwys nwyon tŷ gwydr, ffosfforws ac amonia o ganlyniad i fesurau sy'n canolbwyntio'n bennaf ar leihau colledion nitrogen.

Mae'r asesiad effaith hwn yn ystyried yr opsiynau polisi allweddol canlynol, gyda'r mesurau o dan bob opsiwn wedi'u rhestru yn Nhabl 1-1:

- **Opsiwn 1** – Gwneud dim -2.4% o Gymru yn parhau i fod wedi'i ddynodi'n Barthau Perygl Nitradau (PPN).

Ni fyddai unrhyw newid i'r sefyllfa bresennol, Mae'r opsiwn hwn yn darparu'r llinell sylfaen ar gyfer asesu costau a buddion yr opsiynau canlynol.

- **Opsiwn 2** – Cymhwyso'r Mesurau i Gymru gyfan gyda chymal adolygu i ystyried cyflwyno ymreolaeth wedi'i hennill.
- **Opsiwn 3** - Dynodi ardaloedd ychwanegol fel PPN (8% o Gymru).
- **Opsiwn 4** - Cyflwyno rheoliadau ledled Cymru gyfan - 8% PPN, gwahanol fesurau mewn mannau eraill; gyda chymal adolygu ar gyfer ymreolaeth wedi'i hennill.

Tabl 1-1 Mesurau a chymhwysedd gofodol o dan y gwahanol opsiynau polisi

	Opsiw 2	Opsiw 3	Opsiw 4	
	Cymru Gyfan	Ardal PPN Arfaethe dig	Ardal PPN Arfaethe dig	Gweddill Cymru
Defnyddio system argymell gwrtaith	✓	✓	✓	✓
Integreiddio cyflenwad maethynnau gwrtaith a thail	✓	✓	✓	✓
Peidio â gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel	✓	✓	✓	
Osgoi gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel	✓	✓	✓	
Cynyddu capasiti storffeydd slyri fferm er mwyn gwella amseriad y gwasgariadau slyri (<i>gofyniad storio gwerth 5 mis</i>)	✓	✓	✓	
Cynyddu capasiti storffeydd slyri fferm er mwyn gwella amseriad y gwasgariadau slyri (<i>gofyniad storio gwerth 4 mis</i>)				✓
Peidio â gwasgaru tail ar ardaloedd risg uchel	✓	✓	✓	✓
Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel	✓	✓	✓	✓
Peidio â gwasgaru tail buarth ar gaeau ar adegau risg uchel	✓	✓	✓	✓

Ar gyfer pob un o'r opsiynau hyn, tybiwyd y byddai cydymffurfio â'r mesurau yn cynyddu o'r arfer presennol (a allai fod yn cydymffurfio â'r rheoliad presennol ac a ddisgrifir yn yr adroddiad hwn) i gydymffurfio'n llawn â'r mesurau newydd.

Ystyriwyd hefyd effeithiau ychwanegu'r mesurau canlynol at opsiwn 4:

- Peidio â gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel
- Osgoi gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (ni chaiff neb daenu gwrtaith nitrogen os yw'r pridd yn ddwrlawn, wedi llifo, wedi'i orchuddio ag eira, wedi'i rewi neu wedi'i rewi am fwy na 12 awr yn ystod y 24 awr flaenorol, a rhaid ystyried y tywydd – nid oes cyfnod gwahardd yn berthnasol).

Fodd bynnag, roedd y diffiniad o 'adegau risg uchel' ar gyfer defnyddio gwrtaith yn yr adroddiad hwn (gweler Adran 2.2.4) yn negyddu'r angen i fodlu'r mesurau hyn, gan fod opsiwn 4 gyda'r mesurau a gynhwyswyd yr un fath i bob pwrpas ag opsiwn 2.

Mae costau ac effeithiau amgylcheddol gweithredu'r mesur 'amseroedd risg uchel' ar gyfer defnyddio gwrtaith a weithgynhyrchwyd yn ansicr iawn gan y byddant yn

dibynnu'n bennaf ar gyflwr y pridd a'r tywydd ddechrau'r gwanwyn (h.y. Chwefror a Mawrth). Os caiff gwartaith ei ohirio tan ar ôl diwedd mis Mawrth, mae mwy o risg yr effeithir ar gynnyrch cynydu o ganlyniad i gyflenwad maetholion cynydu is-optimadd. Er mwyn asesu'r ansicrwydd sy'n gysylltiedig â gweithredu'r mesur 'amseroedd risg uchel', ystyriwyd dau opsiwn, ar gyfer pob senario lle'r oedd opsiwn 'a' yn osgoi defnyddio gwartaith rhwng mis Hydref a mis Mawrth ac opsiwn 'b' yn osgoi defnyddio gwartaith rhwng mis Hydref a mis Chwefror.

Mae'r opsiynau a ystyriwyd yn adlewyrchu gofynion Cyfarwyddbau Ewropeaidd, gan gynnwys y Gyfarwydddeb Nitradau a'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr, yn ogystal â chyfraith yr UE a gadewir a'r ymatebion i ymgynghoriadau perthnasol a gyhoeddwyd. Yr ymatebion i'r ymgynghoriad ar yr Adolygiad o'r Ardaloedd Dynodedig a'r Rhaglen Weithredu i fynd i'r afael â Llygredd Nitradau yng Nghymru oedd elfennau allweddol y broses o ddatblygu polisi. Cafodd ymatebion i ymgynghoriadau cysylltiedig eraill eu hystyried hefyd, gan gynnwys storio silwair a slyri a'r rheolaeth gynaliadwy o adnoddau naturiol.

Gellir gweld yr ymgynghoriadau y cyfeirir atynt drwy ddefnyddio'r dolenni canlynol:<https://llyw.cymru/parthau-perygl-nitradau-yng-nghymru>

<https://llyw.cymru/adolygu-rheoliadau-adnoddau-dwr-rheoli-llygredd-silwair-slyri-ac-olew-tanwydd-amaethyddol-cymru>

<https://llyw.cymru/bwrw-ymlaen-rheoli-adnoddau-naturiol-cymru-yn-gynaliadwy>

Ymgynghorwyd â rhanddeiliaid trwy gyfrwng is-grŵp Llygredd amaethyddol Fforwm Rheoli Tir Cymru, yn ogystal â gyda rhanddeiliaid unigol. Mae hyn yn cynnwys unigolion a effeithir arnynt, ac ymgynghoriad mewnol gyda swyddogion Llywodraeth Cymru i sicrhau aliniad polisi.

Mae cofnodion y cyfarfodydd gydag is-grŵp Fforwm Rheoli Tir Cymru yn ogystal ag adroddiad cynnydd ar waith yr is-grŵp i'w cael trwy ddilyn y ddolen ganlynol:

<https://cyfoethnaturiolcymru.gov.uk/guidance-and-advice/business-sectors/farming/wales-land-management-forum-sub-group-on-agricultural-pollution/?lang=cy>

Bydd y rheoliadau a ddaw yn sgil hyn yn cael eu hadolygu bob pedair blynedd, gan ddibynnu ar ein perthynas â'r Undeb Ewropeaidd dros y misoedd a'r blyneddodod i ddod. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio gyda rhanddeiliaid, gan gynnwys is-grŵp Fforwm Rheoli Tir Cymru, fel rhan o'r broses adolygu.

1. Methodoleg a Rhagdybiaethau

1.1 Methodoleg

Defnyddiwyd dull modelu er mwyn amcangyfrif yr effeithiau posibl y gallai'r senarios polisi gwahanol eu cael ar lwythi llygryddion yn ogystal â chostau fferm. Roedd dwy brif ran i'r gwaith modelu:

- a) Defnyddio'r offeryn Farmscoper (Gooday et al., 2014) i ragfynegi effeithiau'r mesurau arfaethedig ar golledion llygrwyr yn ogystal ag ar gostau fferm fel sy'n berthnasol i bob opsiwn polisi.
- b) Defnyddio'r offeryn MANNER-NPK (Nicholson et al., 2013) i fodelu effeithiau osgoi amseroedd risg uchel ar gyfer tail N uchel sydd ar gael (slyri gwartheg, slyri moch, gwasarn brwyliaid a gwasarn ieir dodwy) yn unol â'r mesurau arfaethedig.

Ymgwymerwyd â thair cydran ychwanegol o waith i roi cyfrif llawn am gostau mesurau a moneteiddio'r gostyngiadau llygryddion amcangyfrifedig:

- a) Amcangyfrif y costau sy'n gysylltiedig â chynyddu capasiti storio slyri
- b) Amcangyfrif y costau sy'n gysylltiedig â chadw cofnodion a chynllunio'n ymwneud â thail a maethynnau
- c) Adolygu'r costau difrod sy'n gysylltiedig â'r gwahanol lygryddion

Rhodddwyd cyfrif am yr ystod o gostau gweithredu a difrod posibl gyda dadansoddiad sensitifrwydd. Cynhyrchwyd amcangyfrifon cost uchel, canolig ac isel ar gyfer rhai o'r mesurau allweddol (naill ai'r rheini â chostau sylweddol neu fwy o ansicrwydd yn y costau). Fe wnaeth yr adolygiad o gostau difrod hefyd gynhyrchu amcangyfrif canolog a ffiniau uchaf ac isaf ar gyfer pob llygrydd. Felly ystyriodd y dadansoddiad sensitifrwydd ganlyniadau defnyddio'r costau gweithredu uchel, canolig neu isel, a'r costau difrod amgylcheddol uchel, canolig ac isel.

Y llygryddion a ystyriwyd oedd nitrad, ffosforws, amonia ac ocsid nitraidd. Mae'r asesiad yn ystyried rheoli tail da byw yn unig ac nid deunyddiau organig eraill (e.e. biosolidau, gweddillion treulio a chompost).¹ Nid yw'r asesiad yn ystyried effeithiau'r mesurau ar ffermio organig yn benodol gan mai cyfran fach iawn o'r tir amaethyddol yng Nghymru yw hyn.

1.1.1 Farmscoper

Offeryn cefnogi penderfyniadau yw'r model Farmscoper, a gaiff ei ddefnyddio i asesu llwythi llygryddion amaethyddol gwasgaredig ar fferm, a meintioli effeithiau opsiynau

¹ Amcangyfrifir bod y llwyth nitrogen o ddeunyddiau organig eraill (e.e. biosolidau, gweddillion treulio a chompost) yn llai na 3% o gyfanswm mewnbynnau nitrogen (BSFP, 2018).

lliniaru llygredd fferm ar y colledion hynny. Fe'i datblygwyd gan ADAS gyda chyllid Defra ac Asiantaeth yr Amgylchedd ac fe'i defnyddiwyd yn fewnol yn y sefydliadau hynny ac mewn nifer o brosiectau allanol sy'n edrych ar effeithiau rheoleiddio a chynlluniau amaeth-amgylchedd (ee Gooday et al., 2015; Collins a Zhang, 2016; Gooday a Whitworth 2017; Collins et al., 2018; Elliott et al., 2019).

Mae'r offeryn yn caniatáu ar gyfer creu systemau ffermio unigryw, yn seiliedig ar gyfuniadau gwahanol o ran rheolaeth da byw, cnydau, a thail, ynghyd ag asesiadau cost ac effaith un neu fwy o ddulliau lliniaru o lyfrgell o dros 100 o ddulliau sydd wedi'u cynnwys gyda'r offer, llawer ohonynt yn seiliedig ar y Canllaw Defnyddiwr Dull Lliniaru (*Mitigation Method User Guide*, Newell-Price et al., 2011). Gellir defnyddio'r offeryn i efelychu colledion o sawl system ffermio, i ganiatáu rhagfynegiadau ar raddfa dalgylch neu ar raddfa fwy. Cyflwynir disgrifiad manylach o'r model yn Atodiad 1.

Cafodd offeryn Farmscoper ei baramedru gan ddefnyddio data Arolwg Amaethyddol mis Mehefin o 2018 ar gyfer Cymru. Defnyddiwyd yr Arolwg i bennu cyfartaledd cnydau a da byw ar gyfer ffermydd o feintiau ac o fathau gwahanol. Y mathau o ffermydd a ystyriwyd oedd y 9 math fferm cadarn (RFT), gyda'r math o fferm Gwartheg a Defaid ALIFf wedi'i isrannu ymhellach yn Ddefaid Arbenigol, Eidion Arbenigol a Chymysg; roedd maint y ffermydd a ystyriwyd yn seiliedig ar y gofyniad safonol am lafur. Gwnaed ffermydd ar wahân ar gyfer tir y tu mewn a'r tu allan i'r ardal PPN arfaethedig. Dangosir cyfanswm nifer y ffermydd yng Nghymru, yn ôl math a maint, yn Nhabl 2-1. Cymerwyd gwybodaeth reoli ychwanegol ar gyfer y ffermydd hyn o arolygon haenedig cenedlaethol gan gynnwys Arolygon Ymarfer Fferm Cymru (yr un cyntaf, a'r ail un) (Anthony et al., 2011; Anthony et al., 2016), Arolygon Ymarfer Fferm Defra (*Defra Farm Practice Surveys*) ac Arolwg Arferion Gwrtaith Prydain (*British Survey of Fertiliser Practice*).

Tabl 2-1: Nifer y ffermydd yng Nghymru yn ôl math o fferm a maint fferm (yn seiliedig ar y gofyniad safonol am lafur)

	Hamdden	Bach	Canolig	Mawr	Cyfanswm
Ûd	304	62	25	29	420
Cnydau Cyffredinol	76	19	9	23	127
Garddwriaeth	769	27	9	25	830
Moch Arbenigol	220	2	2	1	225
Dofednod Arbenigol	981	32	28	52	1,093
Llaeth	188	205	307	914	1,614
ALIFf – Defaid Arbenigol	2,162	863	535	1,126	4,686
ALIFf – Eidion Arbenigol	816	138	24	31	1,009
ALIFf – Da Byw Cymysg	3,803	1,066	627	860	6,356
Gwartheg a Defaid yr Iseldir	1,750	403	156	191	2,500
Da Byw Cymysg	892	110	48	119	1,169
Arall	4,285	336	94	63	4,778
Cymysg	16,246	3,263	1,864	3,434	24,807

Cyfrifwyd colledion llygryddion ar gyfer pob un o'r gwahanol ffermydd hyn o dan bob un o'r parthau pridd a hinsawdd a gydnabuwyd gan Farmscoper, a mynegwyd y canlyniadau fel colledion fesul hectar. Yna mapiwyd y colledion hyn yn ôl i barseli tir y System Adnabod Parseli Tir (LPIS) (lle'r oedd pob parcel o dir wedi'i aseinio i fath fferm, maint, hinsawdd a math o bridd a naill ai y tu mewn neu'r tu allan i'r ardal PPN arfaethedig).

Roedd set ddata LPIS yn cynnwys gwybodaeth ar gyfer 610,000 parcel o dir, yn cwmpasu cyfanswm arwynebedd o 1.69m hectar. Ar gyfer 545,000 o'r parseli hyn, darparwyd ID fferm ar gyfer 23,470 o wahanol ffermydd. O'r ffermydd hyn, gallai 14,663 gael eu cysylltu'n uniongyrchol â ffermydd Arolwg Amaethyddol mis Mehefin (a oedd yn cyfrif am 1.20m hectar). Roedd 5,898 o ffermydd eraill (62,759 o gaeau; 0.18m hectar) yn gysylltiedig â ffermydd yr Arolwg trwy baru ardal LPIS fferm ag ardal yr Arolwg ar gyfer pob fferm heb ei chyfateb, gyda chyfatebiadau wedi'u cyfyngu gan yr Ardal Fach (dynodiad gofodol) wedi'i ddyrannu i bob fferm yr Arolwg a'r Dwyreiniad a'r Gogleddiad a ddarperir. Nid oedd cyfrif am gyfanswm o 4,246 o ffermydd yr Arolwg (allan o 24,807), a dosbarthwyd y rhain fel naill ai ffermydd 'eraill' neu ffermydd hamdden (a oedd yn cyfrif am dros 85% o'r ffermydd yr Arolwg heb eu paru) sydd â defnydd maethynnau isel ac

y chydig iawn o dda byw. Wrth greu'r ffermydd 'cyfartalog' a ddefnyddir wrth fodelu Farmscoper, graddiwyd y niferoedd da byw i sicrhau bod cyfanswm y da byw ledled Cymru (ac o fewn yr ardal PPN arfaethedig) sy'n weddill yn agos at gyfansymiau Arolwg Amaethyddol mis Mehefin wrth eu dosbarthu ar draws parseli'r System Adnabod Parseli Tir. Er bod rhywfaint o ansicrwydd ynghylch cywirdeb mapio data'r fferm, cynlluniwyd y fethodoleg i gadw niferoedd da byw Arolwg Amaethyddol mis Mehefin ac ardaloedd tir y System Adnabod Parseli Tir. Gan fod canlyniadau'r adroddiad hwn yn cael eu crynhoi ar raddfa genedlaethol (neu PPN arfaethedig), mae'r ansicrwydd gofodol yn cael effaith gyfyngedig ar yr allbynnau cyffredinol wedi'u modelu.

Mae newidiadau mewn colledion llygryddion a ragfynegir gan Farmscoper oherwydd gweithredu mesur yn dibynnu ar (i) effeithiolrwydd y mesurau o ran lleihau llygredd a (ii) y nifer sy'n manteisio ar y mesurau ar hyn o bryd (ac yn y dyfodol). Mae paramedru'r gwerthoedd hyn yn seiliedig ar y system sgorio a ddangosir yn Nhabl 2-2, gyda gwerth canolog wedi'i ddewis sy'n cynrychioli'r ystod y mae disgwyl i'r effaith neu'n gweithredu fod oddi mewn iddi,² - disgrifir y gwerthoedd a ddewisir i baramedru'r gwahanol fesurau lliniaru yn yr is-adrannau canlynol. Mae Farmscoper yn defnyddio system cydlynu dosrannu fesul ffynhonnell, felly gellir targedu effaith mesur lliniaru at un (neu fwy) o'r cyfesurynnau - er enghraifft gall lleiniau clustogi leihau colledion 50% mewn dŵr ffo, ond ni chânt unrhyw effaith ar golledion mewn llif draeniau nac ar ddŵr daear.

Tabl 2-2 Ystodau hyder a gwerthoedd canolog a ddefnyddiwyd gan Farmscoper i amcangyfrif y broses bresennol o weithredu mesurau a photensial effaith

Categori	Gweithredu neu Effaith (%)	Ystod Ansicrwydd	Disgrifiad
A	-	-	Dim
B	2	0 to 10	Isel lawn
C	10	2 to 25	Isel
D	25	10 to 50	Cymedrol
E	50	25 to 80	Uchel
F	80	50 to 95	Uchel lawn
G	100	100	Cyfanswm

1.1.2 MANNER-NPK

Mae'r model MANNER-NPK (mae'r manylion i'w cael yn Atodiad 2) yn offeryn i gefnogi penderfyniadau a gynlluniwyd i ddangos effaith amseriadau a dulliau taenu gwahanol ar golledion nitradau, amonia, ac ocsid nitraidd (Nicholson et al., 2013). Defnyddiwyd MANNER-NPK i fodelu'r cyflwyniad o gyfnod gwahardd taenu tail sydd â chyfradd uchel o Nitrogren sydd ar gael yn rhwydd (slyri gwartheg, slyri moch, gwasarn brwyliaid, a

² Gallai hyn adlewyrchu, er enghraifft yr ansicrwydd yn data'r arolwg neu ei gymhwysedd, neu'r amrywiad yn y dystiolaeth i gael effaith. Mae defnyddio system sgorio yn caniatáu cymhariaeth hawdd rhwng y gwahanol lygryddion a dulliau lliniaru lluosog o fewn Farmscoper.

gwasarn ieir dodwy) ar draws Cymru gyfan neu PPN perthnasol. Mae offeryn i gefnogi penderfyniadau MANNER-NPK yn cael ei gydnabod fel offeryn safonol y diwydiant ar gyfer amcangyfrif cyflenwad maethynnau sydd ar gael i gnydau, trwytholchiad nitradau a cholledion anweddu amonia ar ôl taenu tail. Fe'i defnyddiwyd i ddeillio'r tablau 'amedrych' yng Nghanllaw Rheoli Maethynnau yr AHDB (AHDB, 2020) sy'n manylu ar gyflenwad Nitrogen sydd ar gael i gnydau o amseriadau a dulliau taenu tail cyferbyniol.

Dewiswyd is-set o 8 dull lliniaru i'w cynnwys yn Farmscoper, rhai a ystyrir yn debygol o gael eu derbyn gan ffermwyr yn seiliedig ar asesiad arbenigol o ofynion y mesurau arfaethedig. Amlinellir y mesurau a fodelwyd yn Nhabl 2-1 ac fel arfer maent yn gofyn am arferion gwrtaitaith a thail gwell. Ceir disgrifiadau trylwyr o'r wyth mesur a ddewiswyd yn Atodiad 3. Fodd bynnag, rhagwelir y byddai'r effeithiau mwyaf (o ran costau a manteision) yn deillio o gynyddu'r storffeydd slyri er mwyn gwella amseriad wasgaru slyri.

1.2 Disgrifiad o'r mesurau

1.2.1 Defnyddio system argymell gwrtaitaith

Disgrifiad

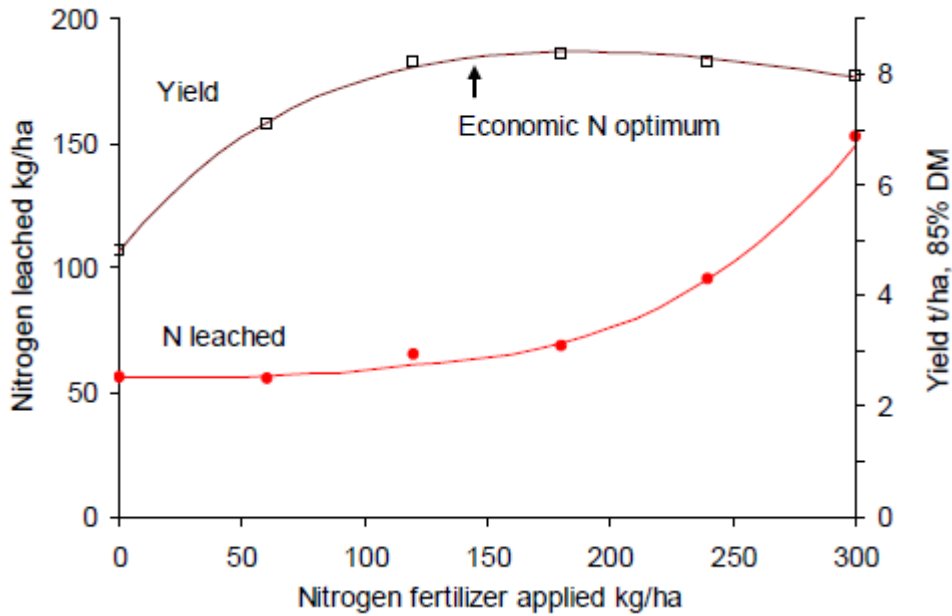
Defnyddiwch system argymell gwrtaitaith gydnabyddedig (e.e. RB209, PLANET a chanllawiau atodol eraill) i gynllunio gwasgariad gwrtaitaith a weithgynhyrchwyd ar bob cnwd; peidiwch â mynd yn uwch na'r cyfraddau a argymhellir. Amserwch wasgaru gwrtaitaith i leihau'r risg o golli maethynnau (ee osgowch ddefnyddio Nitrogen yn yr hydref a rheolwch wasgaru cynnar y gwanwyn ar briddoedd wedi'u draenio). Defnyddiwch gynghorydd cymwysedig FACTS (Cynllun Ardystio a Hyfforddi Cynghorwyr Gwrtaitaith) proffesiynol.

Mae systemau argymell gwrtaitaith yn ystyried y ffactorau canlynol: cyflenwad maethynnau pridd (yn seiliedig ar ddadansoddiad pridd), glawiad gaeaf, cnydau blaenorol a math o bridd, gofynion maethynnau cnwd ar gyfer pridd a hinsawdd benodol, gofyniad cnwd ar gyfer maethynnau ar wahanol gamau twf, faint o faethynnau a gyflenwir i'r cnwd gan dail organig ychwanegol a chan wasgariadau tail blaenorol, pH y pridd a'r angen am galch. Mae system argymell gwrtaitaith dda yn sicrhau bod y meintiau angenrheidiol o faethynnau ar gael pan fydd eu hangen ar gyfer y cnwd. Dim ond pan nad yw'r cyflenwad o faethynnau o'r holl ffynonellau eraill yn ddigonol i fodloni gofynion cnydau y rhoddir maethynnau. O ganlyniad, mae maint y maethynnau gormodol yn y pridd yn cael ei leihau i'r lleiafswm. Dylai defnyddio system argymell hefyd sicrhau bod y pridd mewn cyflwr digon ffrwythlon i wneud y defnydd gorau o faethynnau sydd eisoes yn y pridd, neu ei gyflenwi o ffynonellau eraill fel gwrteithwyr / tail organig. Mae cynnal cydbwysedd priodol rhwng gwahanol faethynnau (h.y. NPK) hefyd yn bwysig er mwyn manteisio i'r eithaf ar bob maethyn a lleihau colledion amgylcheddol cymaint â phosibl.

(i) Nitrogen

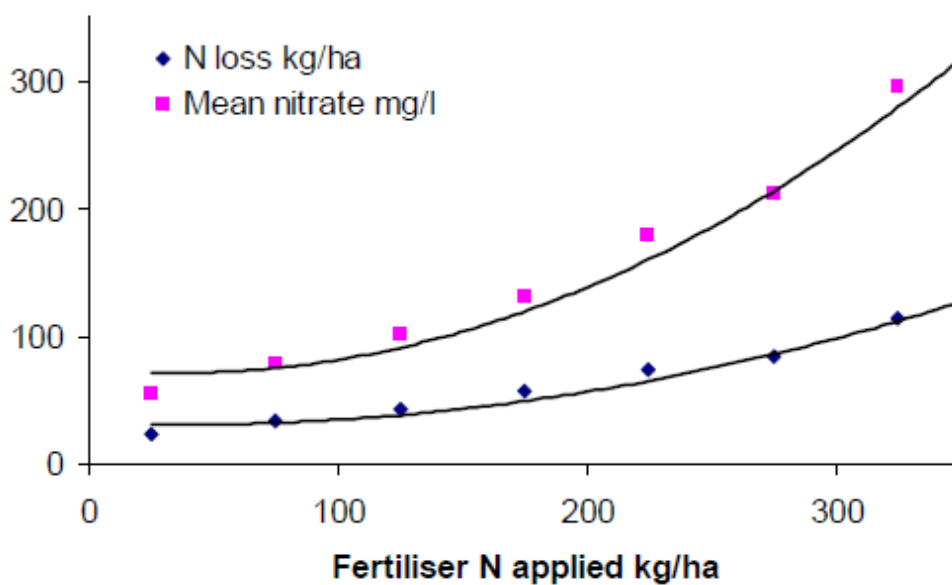
Mae'r rhan fwyaf o briddoedd amaethyddol yn gofyn am wasgaru nitrogen o wrtaitaith a / neu ddeunyddiau organig yn flynyddol i sicrhau'r twf cnwd gorau posibl. Mae'r rhan fwyaf o'r nitrogen mwynol yn y pridd yn bresennol fel nitrad, sy'n symudol yn y pridd. Mae cnydau'n annhebygol o gymryd unrhyw nitrad sy'n bresennol yn y pridd ar ddechrau'r

gaeaf wrth i dwf arafu oherwydd tymeredd oer a llai o ddwystr golau. Pan fydd gormod o law yn y gaeaf, a dŵr yn draenio trwy'r pridd, mae'r nitrad mewn perygl o gael ei golli o'r pridd trwy drwytholchi.

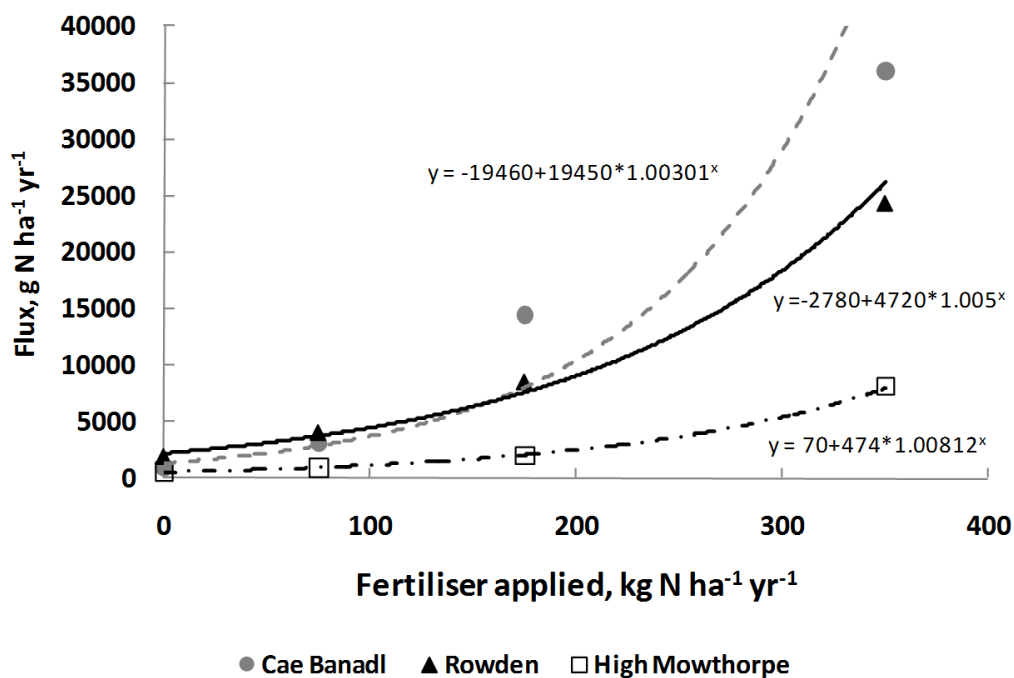
Ffigur 2-1: Effaith gwasgaru nitrogen gwrtaitth a weithgynhyrchir ar gynnyrch gwenith gaeaf a cholledion trwytholchi nitrad (Lord a Mitchell, 1998)

Bydd gwasgaru nitrogen ar gnydau â'r sy'n cyflenwi llai na'r optimwm economaidd yn arwain at gynnyrch ac ansawdd cnwd is-optimaaidd tra bydd gwasgaru sy'n fwy na'r gofyniad cnwd yn cynyddu'r risg o drwytholchi nitradau (Ffigur 2 2; Lord a Mitchell, 1998; Ffigur 2-2 Johnson et al., 2011).

Ffigur 2-2: Effaith defnyddio gwartaith nitrogen ar grynodiadau nitradau dŵr draenio a cholledion dail nitradau (Johnson et al., 2011)

Mae allyriadau ocsid nitraidd yn digwydd o briddoedd o ganlyniad i'r prosesau cyfryngu microbaidd o nitreiddiad a dadnitreiddiad. Ymhlith y ffactorau sy'n effeithio ar allyriadau ocsid nitraidd mae cynnwys lleithder y pridd, tymheredd a chynnwys nitrogen mwynol. Yn gyffredinol, mae allyriadau ocsid nitraidd yn gysylltiedig â mewnbynnau nitrogen o dail a gwrteithwyr ag allyriadau uchel lle mae'r cyflenwad nitrogen yn fwy na'r hyn sydd ei angen ar y cnwd (Ffigur 2-3; Cardenas et al., 2010).

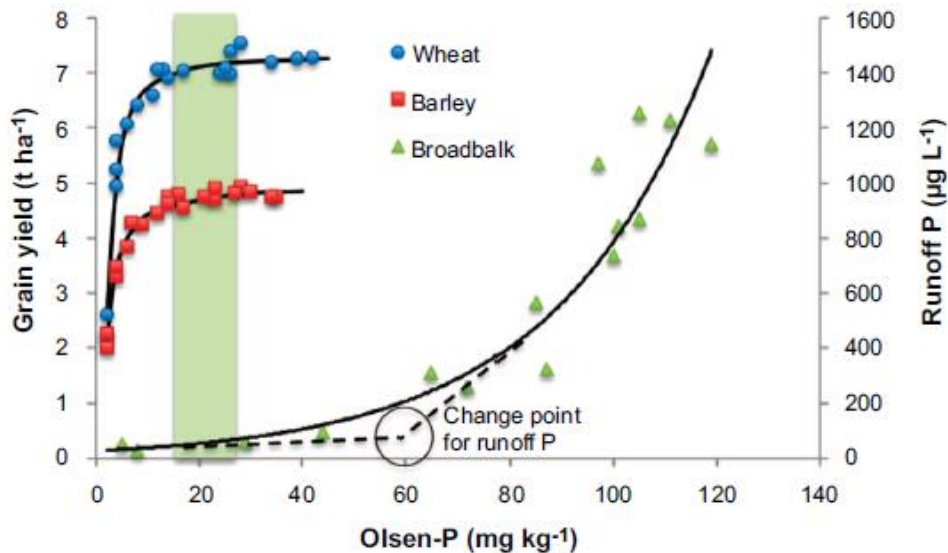
Ffigur 2-3: Effaith cyfradd gwasgaru nitrogen gwartaith a weithgynhyrchir ar allyriadau ocsid nitraidd mewn 3 safle glaswelltir cyferbyniol (Cardenas et al., 2010).

(ii) Ffosfforws

Mae cyfran fawr o ffosfforws (P) mewn priddoedd wedi'u rhwymo mewn ffurfiau nad ydynt ar gael yn rhwydd i'r planhigyn neu sydd mewn perygl o drwytholchi i ddŵr (h.y. P sefydlog neu weddilliol), oherwydd yr affinedd cryf sydd gan rai sylweddau pridd (clai, haearn -Fe / alwminiwm-Al / calsiwm-Ca) i P (Holford, 1997). O ganlyniad, mae rheoli cyflenwad ffosfforws sydd ar gael i gnydau yn seiliedig ar gynnal nifer digonol yn y pridd ar gyfer anghenion cylchdroi cnydau yn hytrach na chnydau unigol.

Mae Canllaw Rheoli Maethynnau yr AHDB (RB209) yn defnyddio system mynegai P pridd (yn seiliedig ar lefelau P Olsen y gellir ei dynnu mewn uwchbridd) i ddarparu arweiniad ar gyflenwad P o wrteithwyr a weithgynhyrchir a deunyddiau organig. Ar gyfer glaswelltir a'r rhan fwyaf o gnydau â'r, mynegai P targed y pridd yw 2 (16-25 mg/l Olsen P). Ar gyfer priddoedd islaw'r mynegai targed argymhellir cymhwyso P ar gyfraddau sy'n fwy na'r cnwd er mwyn sicrhau'r cnwd gorau posibl ac i adeiladu cronfeydd pridd wrth

gefn. Lle mae priddoedd ar y mynegai targed, dylai cyfraddau gwrtaithe gyfateb i faint o gnydau sy'n cael eu cymryd i gynnal ffrwythlondeb y pridd ar y lefelau gorau posibl a lle mae lefelau P y pridd yn uwch na'r mynegai targed, ni argymhellir gwasgaru gwrtaithe P gan eu bod yn cynrychioli cost ddiangen ac yn cynyddu'r risg o golledion P i ddŵr (Ffigur 2 4; Poulton et al., 2013, Heckrath et al., 1995 Withers et al., 2017).

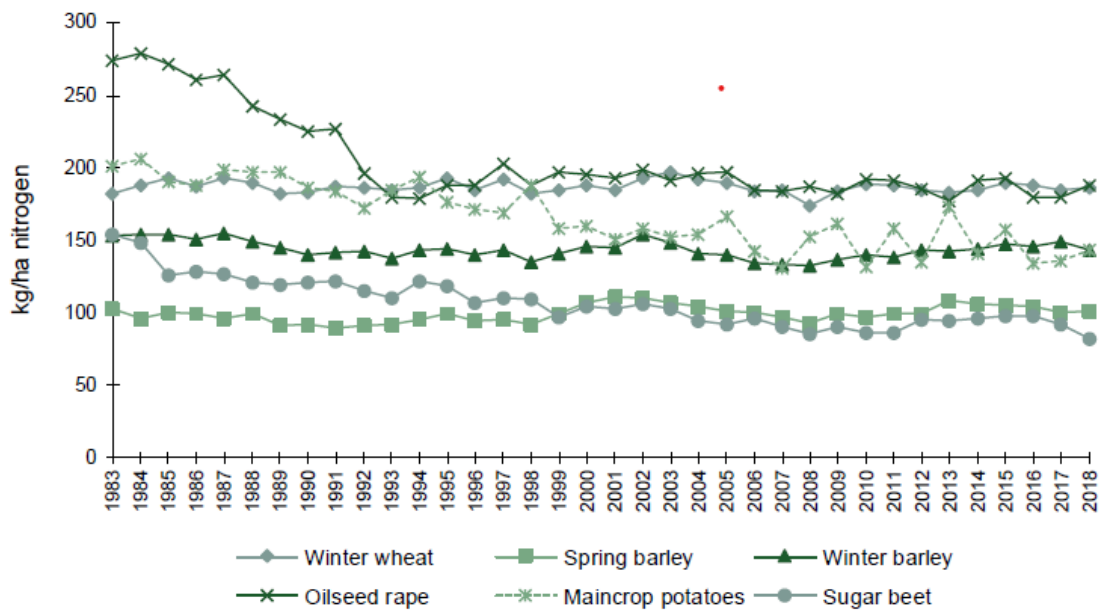

Ffigur 2-4: Effaith lefelau P Olsen y gellir eu tynnu ar gynnyrch cnydau a cholledion P hydawdd i ddŵr (Poulton et al., 2013, Heckrath et al., 1995). Graff wedi'i gymryd o Withers et al., (2017).

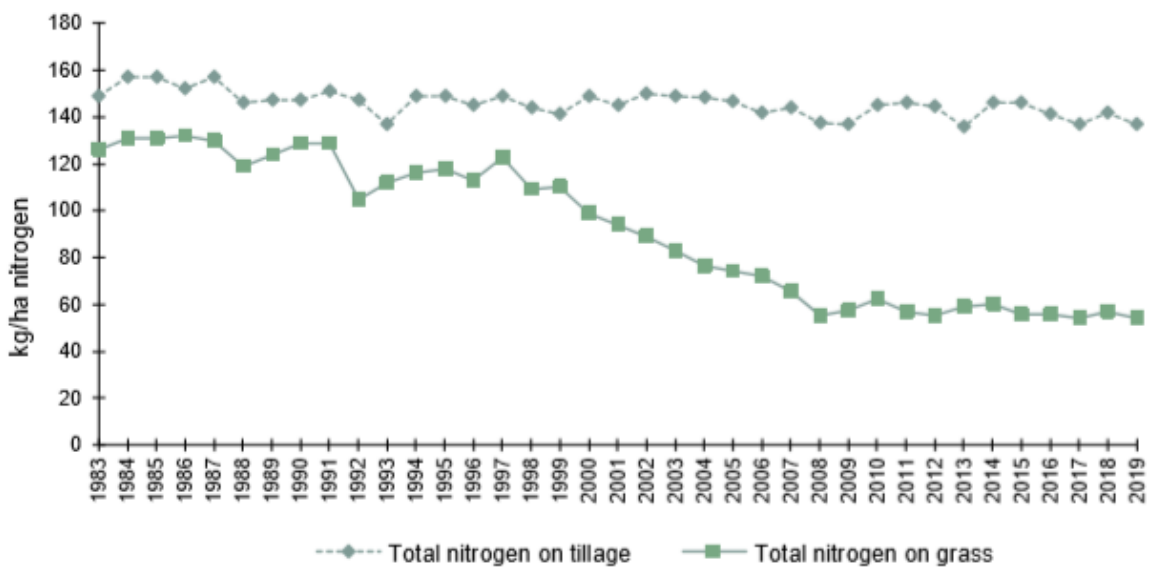
Bydd y graddau y mae pridd yn dirlawn â P yn dylanwadu ar y risg o golledion P i ddŵr. Mae gallu dirlawnder y pridd yn dibynnu ar faint a ffurfiau Fe, Al a Ca sy'n bresennol yn y pridd ac mae P wedi'i rwymo'n gryfach yn y drefn Fe > Al > Ca (Withers, 2011). Adroddwyd bod risgiau colli P i ddŵr yn cynyddu'n fawr unwaith y bydd dirlawnder P yn uwch na throthwy o 20-30% (Heckrath et al., 1999, Kleinman et al., 2000; Nair et al., 2004). Mae trothwy dirlawnder P yn cyfateb yn fras i fynegeion P pridd Olsen o 3, 4 a 5 ar gyfer priddoedd tywod, lôm a chlai, yn y drefn honno. O ganlyniad, mae priddoedd sydd â mynegeion P uwchlaw'r lefelau hyn yn cynrychioli risg uwch o golledion P i ddŵr.

Ar lefel y fferm, bydd effaith cynlluniau argymell gwrtaithe ar gynyddu effeithlonrwydd defnyddio maethynnau a lleihau llygredd gwasgaredig yn amrywio yn dibynnu ar lefel gyfredol y defnydd o faethynnau. Mae data o Arolwg Arferion Gwrtaithe Prydain (2018) yn dangos bod 88% o dir â'r 52% o laswelltir yng Nghymru a Lloegr wedi cael ei wasgaru â nitrogen gwrtaithe wedi'i weithgynhyrchu yn 2017. Dim ond ar 44% o dir â'r 30% o laswelltir yng Nghymru a Lloegr y gwasgarwyd ffosffad gwrtaithe.

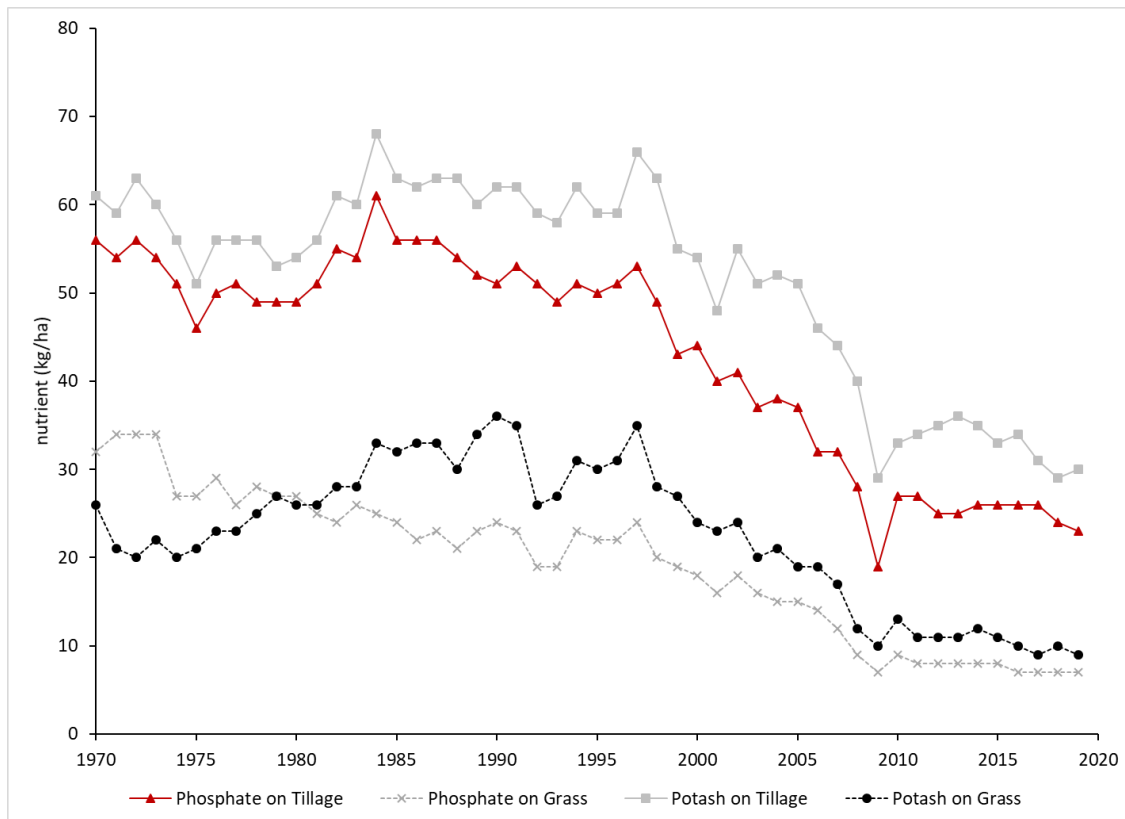
Mae data'r arolwg yn awgrymu bod y dull hwn yn debygol o gael effaith gyffredinol fach ar ddefnyddio gwrtaithe. Mae'r cyfraddau caeau cyfartalog ar gyfer nitrogen a adroddir yn BSFP yn debyg i'r rhai a argymhellir yn nodweddiadol yng Nghannllaw Rheoli Maethynnau yr AHDB (RB209) ar gyfer cnydau â'r ac mae'r cyfraddau gwasgaru ar laswelltir yn nodweddiadol is na'r rhai a argymhellir yn RB209 (Ffigur 2-5; Ffigur 2-6). Hefyd, mae data'n awgrymu bod gwasgaru gwrtaithe ffosffad a photash wedi dirywio dros y blynyddoedd diwethaf (Ffigur 2 7) heb fawr o le i ostyngiadau pellach.

Ffigur 2-5: Cyfraddau gwrtaitn nitrogen cyfartalog wedi'u gwasgaru ar gnydau âr ledled Cymru a Lloegr (Wedi'i gymryd o Arolwg Arferion Gwrtaitn Prydain, 2018)

Ffigur 2-6: Cyfanswm y gwrtaitn nitrogen a ddefnyddiwyd ar draws tir âr a glaswelltir ym Mhrydain (Arolwg Arferion Gwrtaitn Prydain, 2019)

Ffigur 2-7: Cyfradd ffosffad a photash tir ar gyfartaledd ledled Cymru a Lloegr (Arolwg Arferion Gwrtaith Prydain, 2019)

Dywedodd Anthony et al (2012) fod y rhan fwyaf o ffermwyr yng Nghymru naill ai'n defnyddio eu gwybodaeth eu hunain (64%) neu wedi cymryd cyngor proffesiynol (35%) wrth amcangyfrif gofynion gwrtaith ac mai dim ond 4% a hawliodd i ddefnyddio RB209 neu unrhyw feddalwedd yn uniongyrchol eu hunain, gan ddatgelu lle i wella. Dywedodd Anthony et al (2016) fod 39-57% o ffermwyr a arolygwyd yng Nghymru yn defnyddio system argymhell gwrtaith.

Yn seiliedig ar wybodaeth arbenigol, ymatebion i ganlyniadau'r arolwg a modelu, penderfynwyd na fyddai defnyddio systemau argymhell gwrtaith yn arwain at unrhyw leihad mewn colledion ffosfforws a rhwng 5 – 10% o ostyngiad mewn colledion nitradau o systemau â'r a glaswelltir. Roedd y cyfrifiadau hyn yn seiliedig ar y tybiaethau canlynol:

- Ar gyfer ffosfforws wedi'i weithgynhyrchu dehonglwyd bod defnyddio system argymhellion gwrtaith yn sicrhau cydbwysedd o fewnbwn gwrtaith blynyddol ac alldynnu cynydu i gynnal mynegai ffosfforws pridd priodol.
- Ar gyfer nitrogen, tybiwyd y byddai defnyddio system argymhell yn galluogi gwelliant yng nghywirdeb ceisiadau yn hytrach na gostyngiad yn faint a ddefnyddiwyd. Yna defnyddiwyd modelau NITCAT a N-CYCLE (Lord, 1992; Scholefield et al., 1991) i gyfrifo effaith gostyngiad o 25% yn y gwall cyfartalog wrth amcangyfrif y nitrogen gorau posibl ar gyfer y cynydu ar bob un o'r mathau cynrychioliadol o ffermydd.

Ar ôl diystyru tail da byw, roedd balansau mewnbwn-alldynnu ffosfforws i gyd yn negyddol ac yn dangos na ellid lleihau'r defnydd o wrtaith yn absenoldeb tail. Felly, ni chafodd y dull lliniaru hwn unrhyw effaith uniongyrchol ar ddefnyddio gwrtaith ffosfforws a weithgynhyrchwyd.

Daw Anthony et al., (2012) i'r casgliad bod defnyddio a chymhwyso gwrtaith nitrogen a weithgynhyrchwyd yn fwy manwl yn debygol o leihau colledion nitradau o'r cyflenwad gwrtaith a nitrogen pridd cyfunol rhwng 5 a 10% ar gyfer tir â'r a glaswelltir.

Awgrymodd Price Newell *et al.*, (2011) fod gan y defnydd o systemau argymell gwrtaith y potensial i leihau colledion nitrogen a ffosfforws i ddŵr ac allyriadau amonia ac ocsid nitraidd i'r aer o tua 5%.

Mae Williams et al., (2017) yn awgrymu, lle defnyddir maethynnau gormodol, y gall gweithredu cynllun rheoli maethynnau leihau costau gwrtaith a pheryglon llygredd dŵr ac aer. Fodd bynnag, lle nad oes digon o faethynnau yn cael eu defnyddio, gall cynllun rheoli maethynnau arwain at fwy o ddefnydd o wrtaith a allai gynyddu colledion absoliwt i'r amgylchedd ond lleihau colledion fesul uned gynhyrchu. Nododd gwybodaeth o Arolwg Ymarferion Fferm Cymru (Anthony 2012) fod gan 43% o ffermwyr gynllun maethynnau pridd sy'n awgrymu bod lle i wella cywirdeb cyfraddau gwasgaru gwrtaith ar gyfer pob blwyddyn.

Cynrychiolaeth mewn Modelu

Yn seiliedig ar y wybodaeth a ddisgrifir uchod, mae Farmscoper yn tybio y bydd colledion sy'n gysylltiedig â gwrtaith nitrogen yn gostwng 10%, tra bod y rhai â gwrtaith ffosffad yn gostwng 2%, sy'n adlewyrchu'r potensial is ar gyfer newidiadau yn y defnydd o wrtaith P.

Mae Farmscoper yn tybio bod gwelliannau mewn effeithlonrwydd defnyddio maethynnau sy'n dod o gyfateb cyflenwad maethynnau cnwd â gofynion y cnwd a statws maethynnau pridd, gan sicrhau'r amseroedd gwrtaith gorau posibl a chynnal pH pridd ar lefelau targed yn lleihau'r gwrtaith cyfartalog o 5% ar ffermydd â'r ac yn cynyddu cynhyrchiant cyfartalog glaswelltir o 10% o gymharu â llinell sylfaen, sy'n cyfateb i arbedion o tua £5 ha⁻¹ ac £11 ha⁻¹ yn y drefn honno.

Tybir bod y broses bresennol o weithredu'r mesur hwn yn Farmscoper yn 50% fel llinell sylfaen, gyda chyfraddau'n uwch y tu mewn i ardaloedd PPN ac yn is ar systemau pori helaeth. Mae hyn yn seiliedig ar Arolwg Ymarferion Fferm Defra (2012), a ganfu fod 16% a 48% o ffermwyr yn defnyddio'r system gynllunio bapur profedig neu feddalwedd PLANET, yn y drefn honno, ac ail Arolwg Ymarferion Ffermydd Cymru (Anthony et al., 2016) a ganfu fod 57% o ffermwyr llaeth yn defnyddio system argymhellion gwrtaith, ond dim ond 40% o ffermwyr gwartheg a defaid sy'n gwneud.

1.2.2 Integreiddio cyflenwad maethynnau gwrtaith a thail

Disgrifiad

Mae deunyddiau organig yn ffynonellau gwerthfawr o faethynnau planhigion ac os cânt eu defnyddio'n effeithiol gallant leihau'r angen i ddefnyddio gwrteithiau a weithgynhyrchwyd i ddiwallu anghenion cynydau optimwm (Tabl 0-1). Mae systemau argymhelliad gwrtaith (ee RB209, PLANET, MANNER-NPK a chanllawiau atodol eraill)

yn rhoi canllawiau ar sut i ystyried yn llawn y maethynnau a ddefnyddir mewn tail organig a lleihau mewnbynau gwrtaitaith a weithgynhyrchwyd yn unol â hynny. Gall dadansoddiad labordy o dail ddarparu gwell dealltwriaeth o gynnwys a chyflenwad maethynnau tail. Gellir defnyddio gwybodaeth MANNER-NPK am gyfraddau ymgeisio, amseriadau a dulliau i fesur y cyflenwad maethynnau sydd ar gael i gnydau a darparu amcangyfrifon o golledion nitrogen i ddŵr ac aer yn dilyn gwasgaru.

Gellir cynyddu gwerth amnewid gwrtaitaith nitrogen tail organig drwy wasgaru tail yn y gwanwyn i leihau colledion nitradau. Ar gyfer slyriau, gall defnyddio technegau gwasgau manwl leihau allyriadau amonia a sicrhau bod gwasgariadau'n cael eu taenu'n gyfartal ar draws lled daliadau hysbys. Er mwyn gwneud y mwyaf o werth nitrogen slyri a thail dofednod, fel arfer mae angen eu wasgaru yn y gwanwyn er mwyn lleihau colledion nitradau. Bydd defnyddio technegau taenu ag allyriadau isel fel pibell lusgo ar dir âr a pheiriant llusgo (*trailing shoe*) a chwistrelliad bas ar laswelltir yn lleihau colledion amonia ac yn cynyddu gwerth nitrogen slyri ymhellach.

Ar gyfer tail solet, mae'n debygol y bydd ceisiadau'n cyflenwi mwy o ffosffad a photash nag a ddefnyddir gan gnwd mewn un flwyddyn. O ganlyniad, gall gwasgaru tail ar yr un cae bob blwyddyn gynyddu cynnwys P pridd i lefelau lle mae mwy o berygl o golli P i ddŵr. Bydd targedu gwasgariadau tail ar gaeau lle mae statws P a K y pridd yn is na'r mynegeion targed yn sicrhau'r gwerthoedd cyfnewid gwrtaitaith tail mwyaf posibl.

Tabl 0-1: Maethynnau a gyflenwir gan wasgaru yn ystod y gwanwyn o wahanol ddeunyddiau organig (yn seiliedig ar ffigurau dadansoddi tail nodweddiadol yng Nghanlyniad Rheoli Maeth y Bwrdd Datblygu Amaethyddiaeth a Garddwriaeth (RB209))

Math o dail	Cyfradd Gwasgaru (t/ha)	N ar gael i'r Cnwd (kg/ha)	Cyfan swm P ₂ O ₅ (kg/ha)	Cyfan swm K ₂ O (kg/ha)	SO ₃ ar gael i'r Cnwd (kg/ha)
Slyri Moch	35	63	63	84	12
Tail Buarth Moch	35	25	210	280	30
Slyri Gwartheg	40	36	48	128	10
Tail Buarth Gwartheg	40	24	128	320	14
Tail Dofednod	8	72	200	144	38
Biosolidau	20	33	360	12	24

Bydd effaith y mesur hwn ar leihau llygredd gwasgaredig yn dibynnu i ba raddau y mae ffermwyr eisoes yn cyfrif am faethynnau a gyflenwir gan ddeunyddiau organig wrth gynllunio eu defnydd o wrtaith a weithgynhyrchwyd. Mae Arolwg Arferion Gwrtaitaith Prydain (2019) yn awgrymu, lle mae ffermwyr wedi defnyddio deunyddiau organig, bod nitrogen gwrtaitaith a gwasgariadau ffosffad wedi gostwng tua 20 kg/ha N ac c.15 kg/ha P₂O₅, yn y drefn honno.

Bydd yr arbedion yn y defnydd o wrtaith nitrogen o ganlyniad i integreiddio tail mewn cynlluniau rheoli maethynnau yn arbediad blynyddol unwaith y bydd y dull wedi'i fabwysiadu. Fodd bynnag, bydd gwerth P a K y gwasgariadau tail yn dibynnu ar statws P a K y pridd. Pan fo priddoedd yn ddiffygiol yn P a K h.y. mynegai pridd 0 ac 1, yna dylid cyfrif am y ffracsiwn cnwd P a K o'r tail sydd ar gael. Pan fo priddoedd yn fynegai P a K 3, nid oes angen gwrtaith P a K ar gyfer glaswellt a chnydau â'r, ac o ganlyniad ni fydd gwerth i'r P a'r K a wasgerir gan y tail. Mae gwybodaeth gan PAAG yn awgrymu bod tua 30% o briddoedd yng Nghymru yn uwch na'r lefelau targed ac na fydd angen mewnbynnau P a K blynyddol o wrteithiau a weithgynhyrchwyd na deunyddiau organig i gefnogi'r twf gorau posibl mewn cnydau.

Er mwyn nodi'r budd cost uchaf ac isaf ar gyfer y mesur hwn, aseswyd dau senario (i) cyfrif am dail N yn unig a (ii) cyfrif am yr holl faethynnau tail ar gyfer pob opsiwn.

Cynrychiolaeth mewn Modelu

Mae Farmscoper yn tybio y gallai colledion gwrtaith gael eu lleihau hyd at 25%, yn dibynnu ar faint o dail a roddir mewn perthynas â faint o wrtaith a ddefnyddir ar hyn o bryd.

Mae Farmscoper yn tybio bod arbediad yn cael ei wneud oherwydd llai o ddefnydd o wrtaith, yr amcangyfrifir ei fod yn £6 fesul tunnell o dail buarth a £3 fesul m³ o slyri a £28 fesul tunnell o dail dofednod. Mae'r ffigurau hyn yn seiliedig ar brisiau gwrtaith cyfredol ar gyfer nitrogen, ffosfforws a photash, effeithlonrwydd nitrogen tybiedig ac argaeledd maethynnau. Fodd bynnag, mae ansicrwydd ynghylch gwerth amnewid gwrtaith y tail. Mae'n bosibl rhoi cyfrif am werth amnewid gwrtaith nitrogen y tail, oherwydd yn y mwyafrif helaeth o sefyllfaoedd agronomegol mae angen defnyddio nitrogen yn flynyddol ar gyfer y twf cnwd gorau posibl. I'r gwrthwyneb, bydd gwerth ffosffad a photash y gwasgariadau tail yn dibynnu ar gyflenwad y maethynnau hyn o'r pridd heb unrhyw ofyniad am fewnbynnau gwrtaith P a K wedi'u gweithgynhyrchu i gnydau â'r a glaswellt pan fo priddoedd ar fynegai pridd 3 neu'n uwch na hynny ac ar gyfer garddwriaeth, tatws a chnydau india-corn pan fo priddoedd ar fynegai 4 neu'n uwch. Mae cyfrif am y nitrogen mewn tail yn unig yn lleihau'r arbedion mewn slyri i £0.6 y m³ a thail dofednod i £4 y dunnell. Nid Rhagdybir y bydd gostyngiad yn nifer y gwasgariadau gwrtaith, a allai arwain at arbediad cost ychwanegol.

Canfu ail Arolwg Arferion Ffermio Cymru (Anthony et al., 2016) mai 19% ac 11% oedd canran y ffermwyr sy'n defnyddio cyngor proffesiynol neu brofi tail, a gwerthoedd safonol fel RB209 i asesu lefelau maeth tail gwasgaredig, yn y drefn honno. Fodd bynnag, roedd y rhan fwyaf o ffermwyr (73%) yn asesu gwerth maethynnau gwasgariadau tail gan ddefnyddio eu gwybodaeth a'u profiad eu hunain, ond nid oedd 20% o ffermydd yn asesu o gwbl. O'r rhain, mae 50% yn dibynnu'n llwyr ar eu gwybodaeth neu eu profiad eu hunain wrth asesu gwerth maethynnau tail gwasgaredig. Canfu Arolwg Arferion Ffermio Defra (2012) fod 57% o ffermydd yn asesu neu'n cyfrifo gwerth eu tail, a dim ond 24% a brofai'r cynnwys maethynnau drwy gymryd samplau. Ar sail hyn, tybir bod y broses bresennol o weithredu'r mesur hwn yn Farmscoper yn 50% fel llinell sylfaen, gyda chyfraddau'n uwch y tu mewn i ardaloedd PPN ac yn is ar systemau pori helaeth. Mae gwybodaeth a ddarparwyd gan Menter a Busnes (Cate Barrow, Pers |comm) yn awgrymu bod 3,000 o gynlluniau rheoli maethynnau wedi'u cwblhau drwy Cyswllt Ffermio ers 2016. Gallai hyn awgrymu bod y llinell sylfaen o 50% mewn Farmscoper yn amcangyfrif rhy isel o'r mesur hwn ar waith. Fodd bynnag, nid oes manylion am y math

o fferm, maint a defnydd maethynnau ar gyfer y ffermydd a gwybodaeth ynghylch a yw ffermwyr yn dilyn y cynlluniau ar gael.

1.2.3 Peidio â gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel

Disgrifiad

Peidio â gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau lle mae risg sylweddol y bydd gwrtaith yn mynd i mewn i ddŵr wyneb. Gallai hyn gynnwys tir ar ogwydd enu ardaloedd lle mae llwybrau llif uniongyrchol i gyrsiau dŵr. Er enghraifft, ardaloedd â rhwydwaith trwchus o ddraeniau agored, pantiau gwlyb (llaciau) sy'n draenio i gwrs dŵr cyfagos, neu ardaloedd sy'n agos at gwlferei/ffosydd ffyrdd. Mae'r risg o lygredd yn cael ei leihau drwy beidio â gwasgaru gwrtaith ar unrhyw adeg ar ardaloedd sydd wedi'u cysylltu'n hydrolegol lle gellid ei drosglwyddo'n hawdd i gwrs dŵr. Bydd peidio â gwasgaru gwrtaith ar gnydau yn lleihau'r cynnyrch yn sylweddol gan na fydd digon o gyflenwad maethynnau ar gael i gefnogi'r twf gorau posibl mewn cnydau.

Mae'r dystiolaeth ganlynol yn awgrymu bod 'ardaloedd risg uchel' yn meddiannu tua 5% o'r ardal amaethyddol:

- Cywasgu oherwydd peiriannau: Canfu Anthony et al (2012a) fod hyn wedi'i gofnodi ar 25% o ffermydd llaeth a 10% o ffermydd gwartheg a defaid. Amcangyfrifir mai 1-2% o gyfanswm yr arwynebedd yw'r ardal gywasgedig o fewn caeau o'r fath.
- Sathru gan dda byw: Adolygodd Gooday et al (2015) amrywiaeth o dystiolaeth a oedd yn awgrymu bod gan 3% o ardaloedd caeau ddifrod sathru gweladwy gan dda byw. Mae arsylwadau'n awgrymu y gall ardal o sathru o amgylch porthwr neu gafn da byw gwmpasu 20m o amgylch y porthwr, sy'n cyfateb i tua 2% o gae 5 hectar.
- Arolygodd Anthony et al (2012b) ardaloedd o briddoedd â draeniad teils a'r arwynebedd o dir yr effeithiwyd arno gan dystiolaeth o fethiant draenio. Roedd cyfran y tir yr effeithiwyd arno gan fod o dan ddŵr yn barhaus yn amrywio o 2% ar ffermydd â'r i 13% ar ffermydd gwartheg a defaid yr ucheldir. Fel cyfran o'r holl briddoedd (nid dim ond y rhai â draeniad teils), byddai'r ardal yr effeithir arni yn ganran lai.
- Nid oes unrhyw arolygon sy'n darparu gwybodaeth am faint o wrtaith sy'n cael ei roi ar dir ar oleddf serth. Yn yr astudiaeth hon, rhagdybir bod symiau bach iawn o wrtaith yn cael eu rhoi ar dir ar oleddf serth oherwydd yr ymarferoldeb dan sylw, ac felly ni roddwyd cyfrif am unrhyw effeithiau ychwanegol o osgoi'r ardaloedd hyn.

Cynrychiolaeth mewn Modelu

Mae Farmscoper yn tybio bod colledion sy'n gysylltiedig â gwrtaith ar yr 'ardaloedd risg uchel' yn cael eu negyddu'n llwyr.

Canfu ail Arolwg Arferion Ffermio Cymru (Anthony et al., 2016) fod gan linell sylfaen o 56% o ffermwyr llaeth gynllun rheoli maethynnau pridd, ond dim ond 25% o ffermydd gwartheg a defaid mewn Ardaloedd dan Anfantis Fawr. Roedd ffermydd Glastir, Tir Gofal neu Tir Cynnal yn fwy tebygol o fod â chynlluniau rheoli maethynnau pridd. Mae Farmscoper yn tybio bod llinell sylfaen o 50% o 'ardaloedd risg uchel' yn cael eu hosgoi, gyda gwerthoedd yn fwy y tu mewn i PPNau ac yn is ar ffermydd gwartheg a defaid.

Mae Farmscoper yn rhagdybio gostyngiad o 50% mewn cynnyrch ar gyfer cnydau â ac mae gostyngiad o 30% mewn cynnyrch glaswellt dros 5% o'r ardal amaethyddol o ganlyniad i weithredu'r mesur hwn, sy'n cyfateb i £210 ha⁻¹ a £600 ha⁻¹ gyfer ardaloedd risg uchel ar laswelltir a thir â yn y drefn honno. Byddai angen nodi meysydd risg uchel hefyd, fel arfer drwy greu cynllun rheoli maethynnau. Ymdrinnir â chostau hyn ar wahân (gweler Adran 1.3.1).

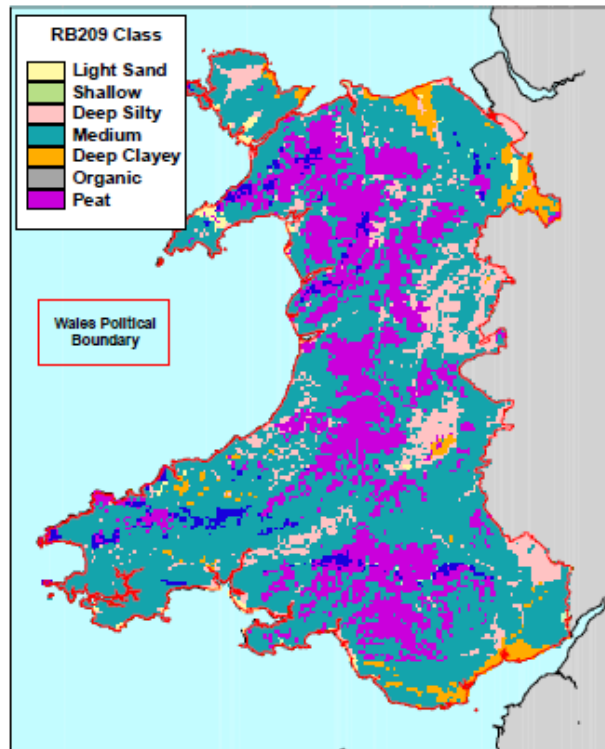
1.2.4 Osgoi gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel **Disgrifiad**

Peidio â gwasgaru gwrtaith wedi'i weithgynhyrchu ar adegau pan fo risg uchel o ddŵr ffo wyneb neu symud yn gyflym i ddraeniau caeau h.y. pan fo priddoedd yn 'wlyb'. Peidio â gwasgaru gwrtaith N rhwng mis Medi a mis Chwefror pan nad oes llawer o gnydau yn cael eu defnyddio, os o gwbl, ac mae risg uchel o golli nitradau (oni bai bod angen gwneud hynny ar gyfer cnwd penodol yn ystod y cyfnod hwn).

Mae amseru gwrtaith yn effeithio ar y posibilrwydd o faethynnau yn symud o'r tir i ddŵr. Mae osgoi taenu gwrtaith ar gaeau ar adegau risg uchel yn lleihau argaeledd N a P i'w golli mewn dŵr ffo wyneb neu lif draeniau. Mae dŵr ffo wyneb yn fwyaf tebygol o ddigwydd pan fydd glaw yn syrthio ar dir sy'n gogwyddo, pan fo priddoedd yn 'wlyb', wedi'u rhewi neu pan fydd eira wedi'u gorchuddio. Mae'r llif ffafriol cyflym N a P drwy bridd o wrteithiau cymhwysol yn fwyaf tebygol o ddigwydd o briddoedd (wedi'u draenio) pan fyddant yn 'wlyb' a phan fydd glawiad yn dilyn yn fuan ar ôl gwneud gwasgaru. Mae osgoi taenu gwrtaith N yn yr hydref/gaeaf yn lleihau faint o nitrogen sydd ar gael i'w drwytholchi gan law dros y gaeaf.

Bydd risgiau llygredd dŵr ar ôl defnyddio gwrteithiau a weithgynhyrchwyd yn amrywio yn ôl y math o bridd sy'n rheoli'r llwybr ar gyfer colli dŵr a maethynnau ac ar gynnwys lleithder y pridd. Mae nitradau'n symudol mewn priddoedd ac mae mewn perygl o gael ei drwytholchi o'r pridd pan fydd draenio'n digwydd. Mae ffosfforws yn fwy ansymudol mewn priddoedd ac mae'r risgiau o drwytholchi ffosfforws ar ei uchaf pan fydd priddoedd yn dirlawn â P neu pan fydd P yn cael ei drosglwyddo'n gyflym o'r pridd i ddŵr yn dilyn taenu gwrtaith P neu dail organig.

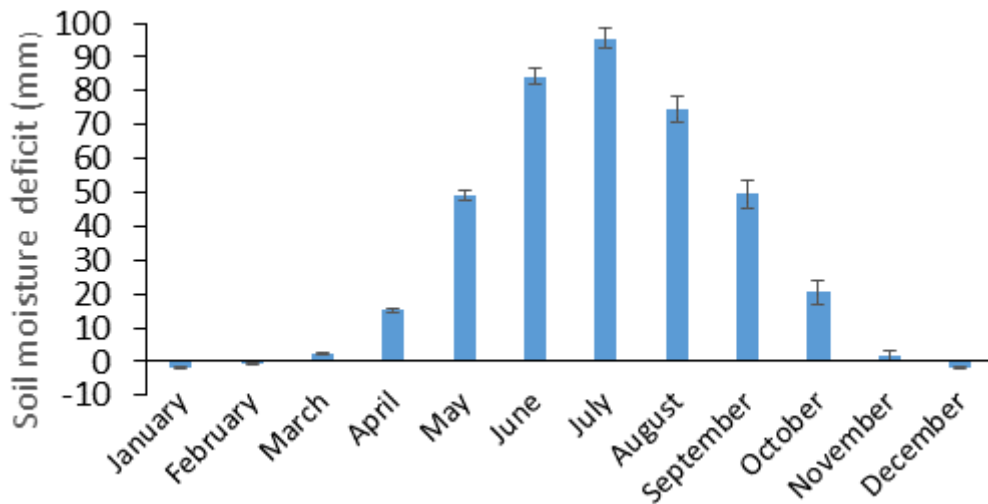
Ar briddoedd tywodlyd (sy'n meddiannu llai na 5% o Gymru; Ffigur 0-1), mae draeniad yn digwydd yn araf dros y gaeaf gan ddadleoli piston yn y cyfnod annirlawn, gyda ffryntiadau gwlyb yn symud i ddyfnder ar gyfraddau o ychydig o fetrau'r flwyddyn yn dibynnu ar faint y draenio a chyfaint mandyllau'r pridd a'r graig sylfaenol. O ganlyniad, mae'r risg uchaf o lygredd dŵr ar briddoedd tywod yn dilyn taeniadau gwrtaith nitrogen yng nghyfnod yr hydref/gaeaf pan fydd y nitrad a gyflenwir yn annhebygol o gael ei ddefnyddio gan dwf cnydau.

Ffigur 0-1: Dosbarthiad pridd RB209 Cymru

Ar briddoedd clai a phriddoedd lomaidd canolig, mae dŵr ffo yn debygol o ddigwydd mewn ymateb sydyn i achosion o law, oherwydd natur anhydraidd matrices y pridd (Goss *et al.*, 1987). Lle mae system draenio effeithiol yn bresennol, bydd llawer o'r dŵr a fyddai fel arall yn cael ei golli fel dŵr ffo, yn symud yn gyflym o arwyneb y pridd drwy facroporau sydd wedi datblygu'n naturiol neu sydd wedi'u creu drwy osod draeniau pibellau, draeniau tyrchod neu holltau aredig yr isbridd, gydag amseroedd tramwy yn cael eu dylanwadu gan gyfaint a dwyster y glawiad (Goss *et al.*, 1983). Ar y mathau hyn o bridd sy'n meddiannu'r rhan fwyaf o'r tir cynhyrchiol yng Nghymru (Ffigur 0-1) y risg uchaf o lygredd dŵr yn dilyn defnyddio gwrtaitth yn debygol o fod pan fydd gan briddoedd ddiffyg lleithder pridd o lai na 10mm – h.y. bydd draeniad yn digwydd pan fydd glawiad hydrolegol effeithiol (h.y. glawiad anwedd-drydarthu) yn fwy na 10mm.

Fel rhan o'r astudiaeth hon defnyddiwyd model cydbwysedd dŵr IRRIGUIDE (Bailey a Spackman, 1996) i fesur amseroedd risg uchel drwy amcangyfrif diffygion lleithder pridd dyddiol ar gyfer dau fath o bridd (lôm tywodlyd a lôm clai), dau fath o gnwd (glaswellt a gwenith gaeaf) ar gyfer 9 lleoliad a ddewiswyd i fod yn gynrychioliadol o barthau agroecemegol cyferbyniol ledled Cymru (h.y. Aberystwyth, Llangefni, Bangor, Wrecsam, Abergwaun, Hwlfordd, y Trallwng, Casnewydd Sir Benfro a Chasnewydd Gwent). Rhedwyd y model gan ddefnyddio data hinsawdd cyfartalog 30 mlynedd (1987-2018) ar gyfer pob safle. Mae'r model yn defnyddio gwybodaeth am gynnwys lleithder cyfeintiol, cysgod cynydau, dyfnder gwreiddio a data tywydd i amcangyfrif anwedd-drydarthiad a draeniad pridd.

Ffigur 0-2: Amcangyfrif o'r diffyg lleithder pridd misol yng Nghymru ar gyfartaledd (yn seiliedig ar ddata hinsawdd cyfartalog 30 mlynedd o 9 safle ledled Cymru)

Mae'r model yn dangos, ar gyfartaledd, fod priddoedd ledled Cymru yn agos at gapasiti caeau ddiwedd mis Chwefror (h.y. diffyg lleithder pridd yn agos at 0) gyda diffygion lleithder pridd o lai na 10 mm yn cael eu rhagweld ddiwedd mis Mawrth (Ffigur 0-2). Cafwyd rhywfaint o amrywiad blynyddol yn y diffyg lleithder pridd ddiwedd mis Mawrth. Mewn 6 blynedd allan o 30 (1990, 1997, 2002, 2003, 2012 a 2019) rhagwelwyd diffygion lleithder pridd sy'n fwy na 10 mm ddiwedd mis Mawrth. Roedd y blynyddoedd sychach hyn yn gwrthgyferbynnu â 6 blynedd (1992, 1994, 2006, 2009, 2010 a 2015) pan oeddd caeau hyd at eu terfyn o ddŵr neu lle'r oedd draenio'n digwydd ddiwedd mis Mawrth. Nid oedd llawer o wahaniaeth yn yr amcangyfrif o ddiffygion lleithder pridd rhwng mathau o bridd a chnydau sy'n adlewyrchu'r cyfraddau twf isel yn ystod misoedd y gaeaf ar gyfer glaswellt a chnydau â. Mae hyn yn awgrymu y gallai defnyddio gwrtaithe yn ystod mis Chwefror a mis Mawrth gael ei ystyried yn 'risg uchel'.

Prin yw'r astudiaethau sydd wedi ymchwilio i effaith amseru defnyddio gwrtaithe yn ôl dyddiad ar gynnyrch cnydau. Yn gyffredinol, mae'r canllawiau'n darparu gwybodaeth i sicrhau bod digon o nitrogen yn cael ei ddefnyddio i gefnogi twf cnydau ar adegau tyngedfennol yn ystod y tymor tyfu. Ee Mewn grawnfwydydd, pan fydd y cnwd yn tyfu'n gyflym rhwng camau twf 30 a 39 (pan fydd y coesyn yn ymestyn a'r ddeilen derfynol yn ymddangos; Ffigur 0-3) sy'n digwydd fel arfer rhwng diwedd mis Mawrth i ganol mis Mai yn dibynnu ar y pridd a'r tywydd.

Growth stages

Ffigur 0-3: Camau twf ar gyfer gwenith y gaeaf (wedi'u cymryd o Ganllawiau Twf Gwenith AHDB (www.ahdb.org.uk/wheatgg))

Ar gyfer gwenith y gaeaf, mae Canllawiau Rheoli Maethynnau AHDB yn argymhell 'lle mae angen mwy na 120kg/ha N dylid defnyddio 40 kg/ha N rhwng canol mis Chwefror a dechrau mis Mawrth. Dylid sicrhau cydbwysedd y taenu mewn un neu ddau driniaeth yn ystod y cyfnod pan fo'r coesyn yn dechrau ymestyn. Os bydd mwy na 120 kg N/ha yn dal i gael ei ddefnyddio, dylid defnyddio hanner ar ddechrau ymestyniad y coesyn (nid cyn mis Ebrill) a hanner o leiaf bythefnos yn ddiweddarach (nid ar ôl dechrau mis Mai)'.

Mae gwybodaeth a ddarparwyd gan Ganllawiau Twf Gwenith ADHB yn awgrymu ei bod yn annhebygol y bydd gohirio defnyddio gwrrtaith tan ddechrau mis Ebrill yn cael effaith sylweddol ar gynnyrch gwenith yn ystod y rhan fwyaf o flynyddoedd. Yn yr un modd, ar laswelltir mae pridd a thywydd yn debygol o gael effaith fwy sylweddol ar dyfiant glaswellt nag oedi wrth daenu gwrrtaith tan ddechrau mis Ebrill. Fodd bynnag, lle mae'r tywydd yn atal nitrogen rhag cael ei ddefnyddio ym mis Ebrill a mis Mai (ee cyfnod parhaus o dywydd sych ar ôl taenu) mae perygl y bydd cynnyrch grawnfwyd a glaswellt yn cael ei leihau.

Mae gohirio defnyddio gwrrtaith tan ddiwedd mis Mawrth yn debygol o effeithio'n sylweddol ar gnydau a sefydlwyd ddiwedd y gaeaf/ddechrau'r gwanwyn lle mae angen ychwanegu gwrrtaith i wely'r hadau. Er, enghraifft, byddai tatws cynnar, sydd fel arfer yn cael eu plannu yn ne-orllewin Cymru ddiwedd mis Ionawr neu ddechrau mis Chwefror, o dan anfantais yn arbennig pe bai'r mesur yn atal defnyddio gwrrtaith ym mis Chwefror. Mae'r cnwd fel arfer yn cael ei dyfu ar c. 500-1000 ha.

Cynrychiolaeth mewn Modelu

Er mwyn asesu ansicrwydd y mesur hwn ar gostau gweithredol a chynhyrchion buddion amgylcheddol, modelwyd dau fersiwn o'r mesur hwn ar gyfer pob opsiwn. Ar gyfer Opsiwn 'a' ni chaniatawyd defnyddio gwrrtaith rhwng Hydref a Mawrth, ac ni chaniatawyd swdnyddio gwrrtaith Opsiwn 'b' rhwng mis Hydref a mis Chwefror.

Mae arolygon yn awgrymu bod ychydig bach o wrtaith N a P yn cael ei ddefnyddio cyn mis Mawrth (tua 6% o gyfanswm y defnydd; BSFP, 2018), felly roedd effeithiau'r ffenestr gyfyngu hon (hyd ddiwedd mis Chwefror) ar golledion i ddŵr yn fach - a gostyngiad o 2% mewn colledion N a P i ddŵr ffo neu lif draen yn fuan ar ôl ei ddefnyddio (yn hytrach na cholledion gweddilliol ar ôl y cynhaeaf ar gyfer nitrogen, a fydd yn ddigyfnewid).

Gyda'r cyfyngiadau wedi'u hystyngiadau i fis Mawrth, tybiwyd gostyngiadau o 10% mewn colledion maetholion o ddefnyddio gwrtaithe yn ystod y cyfnod hwn.

Gan fod y modelu sy'n sail i Farmscoper yn seiliedig ar wybodaeth am amseru gwrtaithe sy'n deillio o'r Arolwg Arferion Gwrtaithe Prydain, mae'r gwaith o'i weithredu ar hyn o bryd wedi'i gynnwys yn y modelu ac felly mae gweithredu'r mesur lliniaru wedi'i osod i 0.

Gyda chyfyngiadau ar ddefnyddio gwrtaithe hyd ddiwedd mis Chwefror, tybiwyd nad oedd cynnyrch cnwd yn cael ei effeithio, felly nid oedd unrhyw gost yn gysylltiedig ag opsiwn b. Gyda chyfyngiadau hyd ddiwedd mis Mawrth (opsiwn a), mae Farmscoper yn rhagdybio gostyngiad o 10% ar gynnyrch cnwd mewn un flwyddyn mewn 10 i adlewyrchu lleihad mewn cynnyrch a allai ddigwydd o'r cyflenwad maetholion cnwd is-optimadd sydd ar gael yn gynnar yn y tymor tyfu.

1.2.5 Cynyddu capasiti storffeydd slyri fferm er mwyn gwella amseriad y gwasgariadau slyri

Disgrifiad

Ehangu cyfleusterau storffeydd slyri ar gyfer casglu a storffeydd slyri, er mwyn gallu gwasgaru ar adegau pan fo risg isel o ddŵr ffo a phan fydd cnwd sydd wrthi'n tyfu i ddefnyddio maethynnau a daenir yn y slyri. Mae'r storffa'n rhoi mwy o hyblygrwydd o ran amseru gwasgaru ar y tir, felly bydd llai o achlysuron pan fydd diffyg storffeydd yn gorfodi gwasgaru slyri i ddigwydd pan fydd risg uchel o drwytholchi nitradau, dŵr ffo wyneb neu lif draenau i ddŵr h.y. pan fydd priddoedd yn 'wlyb'.

Y gofyniad statudol presennol i ffermwyr y tu allan i Barthau Perygl Nitradau yw cydymffurfio â Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd) (Silwair, Slyri ac Olew Tanwydd Amaethyddol) (Cymru) 2010 (SSOTA) sy'n ei gwneud yn ofynnol i storffeydd 4 mis o gynhyrchu tail a lwfans ar gyfer y glawriad uchaf a ddisgwylir mewn 5 mlynedd (M5). Mae'r dull hwn yn rhagdybio y bydd cynyddu capasiti storffeydd slyri i 5 mis o gynhyrchu ynghyd â glawriad M5 yn lleihau'r tebygolrwydd y bydd slyri'n cael ei ddefnyddio ar dir o dan amodau sy'n debygol o gynyddu'r risg o lygredd dŵr.

Cynrychiolaeth mewn Modelu

Mae Farmscoper yn tybio y bydd colledion amonia o storffeydd tail yn cynyddu 25% oherwydd bod y cynnydd yn nifer y tail sy'n cael ei storffeydd 25% (mae'n bosibl y bydd cynnydd pellach ymylol oherwydd arwynebedd cynyddol y storffa), ond bydd colledion amonia o daenu tail yn gostwng o ganlyniad.

Disgrifir effeithiau gwell amseru wrth daenu tail, a hwylusir gan fwy o le i storffeydd, yn Adran 1.2.7.

Cyfrifwyd costau gweithredu'r mesur hwn ar wahân (gweler Adran 1.3.2).

1.2.6 Peidio â gwasgaru tail ar ardaloedd risg uchel

Disgrifiad

Peidio â gwasgaru tail ar gaeau lle mae risg uchel o golled uniongyrchol i gyrsiau dŵr, ee sy'n uniongyrchol gyfagos i gwrs dŵr, twll turio neu geuffos ffordd, ar briddoedd bas dros graig hollt neu briddoedd wedi cracio'n eang dros ddraenau caeau, ar ardaloedd â rhwydwaith trwchus o ddraenau agored (wyneb), tarddlinau neu bantiau gwlyb

(llaciau). Mae risg uchel i'r ardaloedd hyn gludo llygryddion sy'n cael eu cario gan dail yn gyflym i gyrsiau ddŵr, felly dylid osgoi taenu tail (yn enwedig slyri) lle bynnag y bo modd.

Tybir bod 'osgoi ardaloedd risg uchel' ar gyfer gwasgaru tail yn effeithio ar yr un ardal ag ar gyfer defnyddio gwrtaith h.y. 5% o'r ardal amaethyddol. Fodd bynnag, tybir nad oes unrhyw effaith ar gynnyrch cynydau o ganlyniad i gyflwyno'r mesur hwn gan fod y tebygolrwydd mai tail oedd yr unig ffnhonnell o ychwanegu maethynnau i gefnogi twf cynydau yn yr ardaloedd hyn yn fach.

Cynrychiolaeth mewn Modelu

Mae Farmscoper yn tybio bod colledion achlysurol tymor byr sy'n gysylltiedig â thail ar yr 'ardaloedd risg uchel' yn lleihau 80%. Nid yw colledion yn cael eu negyddu'n llwyr (yn wahanol i beidio â defnyddio gwrtaith ar ardaloedd risg uchel) gan y bydd y tail yn dal i gael ei ddefnyddio yn rhywle.

Er mwyn osgoi costau cyfrif dwbl o gynnyrch llai sy'n gysylltiedig â chyflenwad maetholion is-optimadd o'r mesur hwn a 'Peidio â defnyddio gwrtaith wedi'i weithgynhyrchu ar ardaloedd risg uchel', a'r anhawster wrth benderfynu pa gyfrannau o ofynion maetholion cnwd sy'n cael eu diwallu gan wrtaith neu dail (o fewn yr ardaloedd risg uchel hyn), mae'r gosb cynnyrch bosibl wedi'i phriodoli i 'Peidio â defnyddio gwrtaith wedi'i weithgynhyrchu ar ardaloedd risg uchel'. Yn yr astudiaeth hon, mae'r unig gostau sy'n gweithredu'r mesur hwn yn gysylltiedig â'r angen i nodi meysydd risg uchel, yn nodweddiadol trwy greu cynllun rheoli tail. Ymdrinnir â chostau hyn ar wahân (gweler Adran 1.3.1).

Mae 80% yn gweithredu'r mesur lliniaru hwn, gyda chyfraddau uwch y tu mewn i ardaloedd PPN a chyfraddau is ar ffermydd gwartheg a defaid. Canfu Arolwg Arferion Fferm Defra (2012) fod gan 65% o ffermydd da byw sy'n pori a 90% o ffermydd llaeth gynllun rheoli tail. Canfu ail Arolwg Arferion Ffermio Cymru (Anthony et al., 2016) fod gan linell sylfaen o 83% o ffermydd llaeth gynllun rheoli tail, ond dim ond 50-60% o ffermydd gwartheg a defaid. Roedd ffermydd Glastir, Tir Gofal neu Tir Cynnal yn fwy tebygol o fod â chynlluniau rheoli maethynnau pridd.

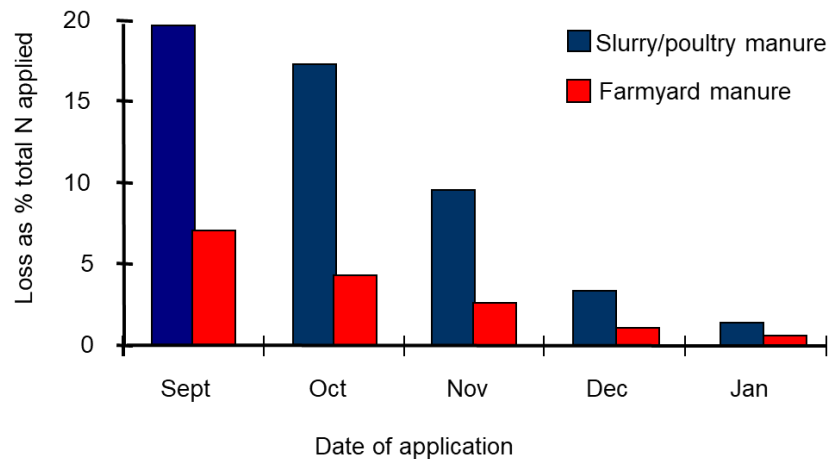
1.2.7 Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel

Disgrifiad

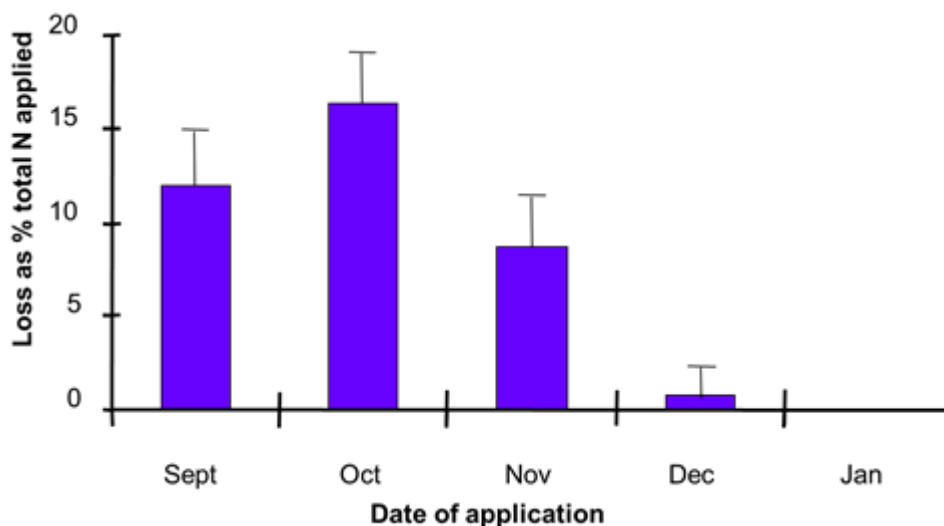
Peidio â thaenu slyri na thail dofednod ar gaeau ar adegau pan fo risg uchel o ddŵr ffo ar yr wyneb, ee yn y gaeaf pan fydd priddoedd yn 'wlyb' neu wedi'u rhewi'n galed, neu pan ddisgwylir glaw trwm yn ystod y dyddiau nesaf. Peidio â thaenu slyri na thail dofednod ar gaeau ar adegau pan mae risg uchel o drylifiad cyflym i ddraeniau caeau, ee yn y gaeaf a'r gwanwyn pan fydd priddoedd yn 'wlyb'. Peidio â thaenu slyri na thail dofednod ar gaeau yn hwyr yn y tymor tyfu (h.y. yr hydref/dechrau'r gaeaf) pan nad oes cnwd i ddefnyddio'r N ychwanegol. Mae gan slyri a thail dofednod gynnwys N 'uchel' sydd ar gael yn rhwydd (>30% o'r cyfanswm N).

Fel sy'n wir am ddefnyddio gwrtaith a weithgynhyrchwyd, bydd risgiau colli nitradau a ffosfforws i ddŵr yn dilyn gwasgaru slyri yn amrywio yn ôl y math o bridd a chnwd, cynnwys lleithder pridd a glawiad yn y dyddiau/wythnosau ar ôl gwneud gwasgaru. Mae data a adroddwyd gan Chambers et al. (2000) yn awgrymu y gall hyd at 20% o gyfanswm y nitrogen a gyflenwir gan slyri a thail dofednod a roddir ar briddoedd sy'n

draenio'n rhydd cyn sefydlu grawnfwydydd gaeaf gael ei golli drwy drwytholchi nitradau (Ffigur 0-4). Yn yr un modd, roedd trwytholchi nitradau yn dilyn gwasgaru ar laswelltir yn yr hydref yn 15% o gyfanswm N a gymhwyswyd o'i gymharu â llai na 5% ddiwedd gaeaf / dechrau'r gwanwyn (Ffigur 0-5). Mae trwytholchi nitradau yn digwydd yn dilyn gwasgariadau slyri / tail dofednod yn yr hydref/dechrau'r gaeaf o ganlyniad i ychwanegu N at y pridd ar adeg pan nad oes llawer o gnydau'n defnyddio N. Rheolir faint o N a gollir drwy drwytholchi gan faint o N sydd ar gael yn rhwydd a faint o ddraeniad sydd ar ôl gwasgaru. Mae colledion trwytholchi nitradau o dail buarth fferm yn is nag o wasgaru slyri a thail dofednod sy'n adlewyrchu eu cynnwys N is sydd ar gael yn rhwydd.

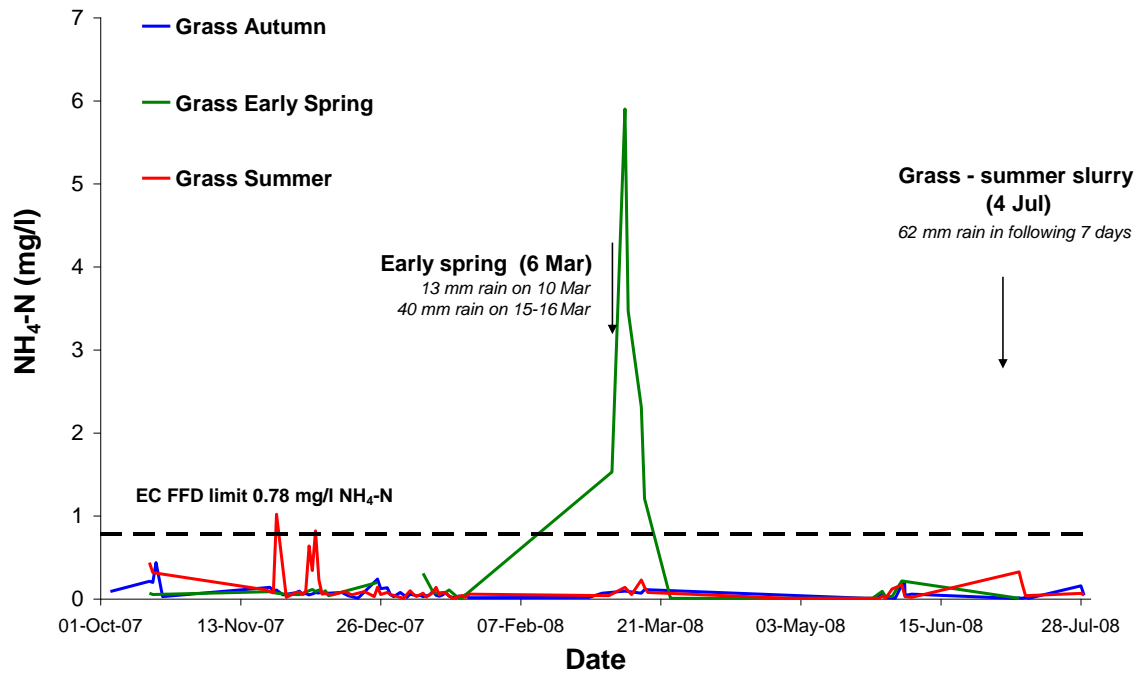
Ffigur 0-4: Colledion trwytholchi nitradau yn dilyn amseroedd gwasgaru cyferbyniol slyri / tail dofednod a thail buarth i bridd â'r sy'n draenio'n rhwydd

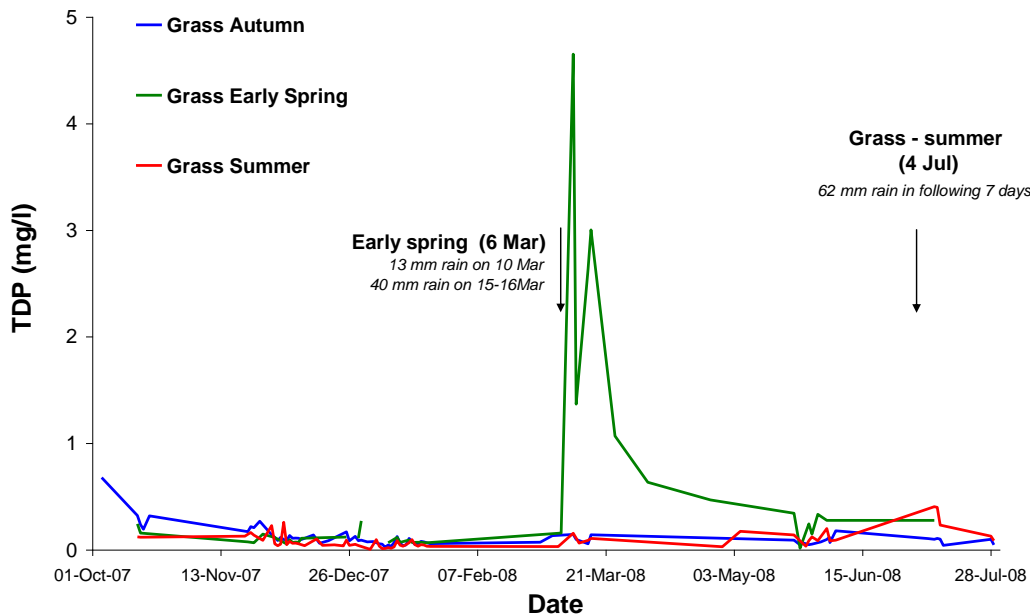
Ffigur 0-5: Colledion trwytholchi nitradau yn dilyn gwasgariadau slyri gwartheg cyferbyniol i briddoedd glaswelltir sy'n draenio'n rhwydd (Chambers et al., 2000)

O ran clai a phriddoedd canolig, mae risgiau llygredd dŵr ar eu mwyaf pan wneir gwasgariadau slyri i briddoedd sy'n 'wlyb'. Ymchwiliodd prosiect Defra WQ0118 i effaith amseru gwasgaru slyri ar ansawdd dŵr draenio mewn tri safle yn Lloegr dros 4 tymor draenio. Dangosodd y prosiect, pan wasgarwyd slyri ar briddoedd â diffygion lleithder o lai na 10 mm, a bod glawiad wedi digwydd o fewn pythefnos i'r gwasgaru, cynyddodd

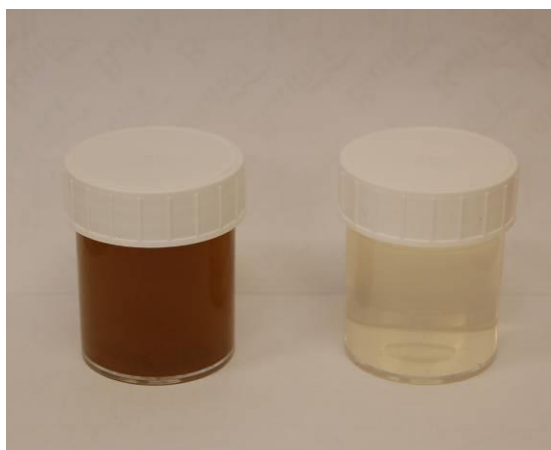
crynnodiadau amoniwm-N a ffosfforws llif draenio (Ffigur 0-6 A Ffigur 0-7) a gwelwyd dŵr draenio halogedig (Ffigur 0-8).

Ffigur 0-6: Crynnodiadau Amoniw-N mewn dŵr draenio yn dilyn gwasgaru slyri ar briddoedd clai wedi'u draenio ar adegau cyferbyniol (prosiect Defra WQ0118)

Ffigur 0-7: Cyfanswm crynnodiadau ffosfforws toddedig mewn dŵr draenio yn dilyn gwasgaru slyri ar briddoedd clai wedi'u draenio ar adegau cyferbyniol (prosiect Defra WQ0118)

Ffigur 0-8: Samplau dŵr draenio 10 diwrnod ar ôl gwasgaru slyri ym mis Mawrth ar briddoedd clai wedi'u draenio â diffyg lleithder pridd.10mm.

Er mwyn lleihau'r risgiau o lygredd dŵr gwasgaredig, awgrymodd y prosiect y dylai capasiti storio slyri dros y gaeaf fod yn ddigonol i atal gwasgaru ar briddoedd pan oedd diffygion lleithder pridd yn is na 20 mm (Tabl 0-2).

Tabl 0-2: Canllawiau rheoli risg ar gyfer amseru gwasgaru slyri (o brosiect Defra WQ0118)

Diffyg lleithder pridd (mm)	Risg
>20	Isel
10-20	Cymedrol
<10	Uchel

Mae'r model IRRIGUIDE (Bailey a Spackmann, 1996) a gynhaliwyd fel rhan o'r astudiaeth hon yn awgrymu mai c.10mm oedd diffygion lleithder pridd ledled Cymru ar ddiwedd mis Mawrth sy'n awgrymu y byddai gwasgaru slyri ym mis Mawrth yn peri risg uchel o halogiad amoniwm-N a ffosfforws mewn dyfroedd wyneb. Gan fod y risgiau o drwytholchi nitradau ar eu mwyaf yn dilyn gwasgaru yn ystod yr hydref, gellir awgrymu bod amseroedd risg uchel ar gyfer llygredd dŵr ar gyfer gwasgariadau slyri a thail dofednod yn rhedeg o ddechrau mis Hydref tan ddiwedd mis Mawrth. Mae hyn yn dangos bod angen capasiti storio 6 mis er mwyn lleihau'r risgiau o ddefnyddio slyri ar adegau risg uchel.

Mae gwybodaeth gan Cyfoeth Naturiol Cymru (Andrew Chambers, Pers Comm) yn awgrymu bod 180 a 160 o achosion o lygredd dŵr wyneb o amaethyddiaeth yn 2018 a 2019, yn y drefn honno. Mae rhai o'r digwyddiadau hyn yn debygol o fod wedi eu hachosi gan fethiannau rheoli slyri gan gynnwys storffeydd slyri sy'n gollwng a thaenu slyri ar briddoedd pan fo risg uchel o halogi dŵr ffo neu ddŵr draenio a allai fod o ganlyniad i gapasiti storio annigonol. Mae cynyddu capasiti storio slyri i 6 mis yn debygol o leihau'r risg o lygredd o darddle penodol yn ogystal â llygredd dŵr gwasgaredig.

Cynrychiolaeth mewn Modelu

Cyfrifwyd effeithiau'r mesur hwn ar gyfer nitradau, amonia ac ocsid nitraidd gan ddefnyddio'r model MANNER, a oedd yn cyfrif yn benodol am effeithiau newid amseru

o ddsbarthiad sylfaenol o amseru yn deillio o'r Arolwg Arferion Gwrtaith Prydain. Disgrifir y model MANNER yn fanylach yn yr Atodiad.

Ar gyfer ffosforws, rhagdybiodd Farmscoper ostyngiad o 50% mewn colledion tymor byr o dail.

Mae costau'r mesur hwn yn gysylltiedig â storio ychwanegol er mwyn hwyluso gwell amseru tail yn unig, a gyfrifir ar wahân (gweler Adran 1.3.2).

1.2.8 Peidio â gwasgaru tail buarth ar gaeau ar adegau risg uchel

Disgrifiad

Dylech osgoi taenu tail buarth (gwellt) ar gaeau ar adegau pan fo risg uchel o lif dŵr ffo neu ddraenio wyneb, er enghraifft, lle mae glaw yn disgyn yn fuan ar ôl defnyddio tail buarth ar briddoedd 'gwlyb' h. e. y rhai â diffyg lleithder pridd o lai na 10mm. Mae perygl o lygredd os caiff tail solet ei wasgaru o dan amodau lle gallai glaw trwm yn dilyn taenu gludo maethynnau i systemau dŵr wyneb. Mae cynnwys uchel deunydd sych a chynnwys maethynnau isel tail buarth fferm sydd ar gael yn rhwydd yn arwain at lai o risg o lygredd nag ar ôl gwasgaru slyri. Ni fydd yn ychwanegu digon o ddŵr i'r pridd i sbarduno dŵr ffo neu lif blaenoriaethol i ddraeniau caeau; Mae gan dail buarth 'ffres' gynnwys uwch o N sydd ar gael yn rhwydd, ac yn gyffredinol mae'n peri mwy o risg o lygredd na 'hen' dail buarth sydd wedi'i storio ers sawl mis.

Cynrychiolaeth mewn Modelu

Mae Farmscoper yn rhagdybio gostyngiad o 25% mewn colledion tymor byr o dail. Gan fod y modelu sy'n sail i Farmscoper yn seiliedig ar wybodaeth am amseru defnyddio tail sy'n deillio o'r Arolwg Arferion Gwrtaith Prydain, mae'r gwaith o'i weithredu ar hyn o bryd wedi'i gynnwys yn y modelu ac felly mae gweithredu'r mesur lliniaru wedi'i osod i 0.

Nid oes unrhyw gostau sylweddol yn gysylltiedig â'r mesur hwn.

1.3 Rhagdybiaethau a Ddefnyddir ar gyfer Amcangyfrifon Cost a Budd

1.3.1 Newidynnau o Ddiddordeb

Bydd rhai senarios polisi yn cynyddu costau cyfalaf i ffermwyr yn ogystal â mewnbyn amser ffermwyr a chostau gweithredol. Mae yna hefyd fuddion posibl i ffermwyr o leihau costau gwrtaith a weithgynhyrchwyd. Amcangyfrifwyd yr arbedion amgylcheddol ar gyfer nitrogen gwrtaith fel rhan o arbedion mewn costau gweithredol o fewn y modelu amgylcheddol. Mae'r buddion amgylcheddol o gynyddu effeithlonrwydd defnyddio maethynnau tail yn cynnwys gostyngiadau posibl mewn tri math o lygredd: (i) allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr i'r aer; (ii) allyriadau amonia i'r aer; a (iii) nitrad-N a chyfanswm colledion ffosforws i ddŵr.

1.3.2 Manteision Cymdeithasol – Dŵr

Amcangyfrifir bod 3.8 biliwn m³ o ddŵr yn cael ei ddefnyddio yng Nghymru bob blwyddyn gyda'r mwyafrif yn cael ei ddefnyddio ar gyfer cynhyrchu trydan a chyflenwad

dŵr cyhoeddus (Morris, J. & Camino, M., 2011). Amcangyfrifwyd bod gwerth y dŵr a ddefnyddir yng Nghymru bob blwyddyn yn £57miliwn yn seiliedig ar daliadau uned safonol Cyfoeth Naturiol Cymru o tua £15/1000m³. Yn ogystal, mae gan Gymru 11 o safleoedd gwlyptir tir isel a 10 safle gwlyptir tir uchel (corsydd mewndirol a chorsydd mawn) sy'n cwmpasu 3,458 ha sy'n darparu manteision rheoli llifogydd, hamdden a bio-amrywiaeth yr amcangyfrifwyd eu bod yn werth tua £643/ha y flwyddyn gan roi gwerth tua £2.2 miliwn y flwyddyn. Mae Cymru hefyd yn ddarparwr pwysig gweithgareddau pysgota dŵr croyw gyda gwerth y farchnad am hawliau pysgota yn £90 miliwn. Mae'r diwydiant pysgota dŵr croyw hefyd yn cefnogi tua 700 o swyddi (Maule, G. 2018).

Mae llygredd dŵr o amaethyddiaeth yn effeithio ar wahanol randdeiliaid (Defra, 2014) gan gynnwys:

- Rhaid i gwmnïau dŵr ddefnyddio prosesau costus i gael gwared ar lygryddion amaethyddol i gynhyrchu dŵr yfed diogel
- Mae aelodau o'r cyhoedd yn cael llai o werth hamdden o ddefnyddio cyrsiau dŵr, ee pysgota
- Mae aelodau o'r cyhoedd yn dioddef mwy o risg o salwch wrth ymdrochi
- Mae aelodau'r cyhoedd yn cael llai o fuddion 'peidio â defnyddio' o gyrsiau dŵr oherwydd difrod ecosystem o lygredd dŵr amaethyddol ac ewtroffeiddio dŵr croyw a dŵr morol
- Mae pysgodfeydd cregyn masnachol a ffermydd pysgod yn dioddef mwy o risg o gynnyrch halogedig o ddŵr nad yw'n lân ac felly'n colli gwerthiant
- Gallai'r sector twristiaeth dioddef colledion o draethau sydd ar gau oherwydd eu bod yn methu â chyrraedd safonau dŵr ymdrochi
- Mae ffermwyr eraill yn colli incwm oherwydd peryglon iechyd posibl os yw dŵr llygredig yn cael ei dynnu'n ddiarwybod a'i roi ar gnydau sensitif, fel salad. Gall ansawdd dŵr gwael hefyd wahardd plannu cnydau penodol

Adroddwyd am werth budd economaidd lleihau llygredd amaethyddol mewn nifer o astudiaethau. Gwnaeth Metcalf et al (2012) arolwg o aelwydydd o bob rhan o Gymru a Lloegr er mwyn pennu gwerth i weithredu mesurau i gyrraedd targedau'r Gyfarwydeb Fframwaith Dŵr ar gyfer ansawdd dŵr. Awgrymodd yr astudiaeth fod y gwerth a roddwyd ar wella ansawdd dŵr yn amrywio rhwng £2,263 a £39,168 fesul km² yn dibynnu ar ddwysedd y boblogaeth (mae ardaloedd â dwysedd poblogaeth uwch yn rhoi mwy o werth ar y mesurau) lleoliad y gwelliant a chwmpas ecolegol y gwelliant hwnnw.

Awgrymodd amcangyfrifon a ddeilliodd o wybodaeth a adroddwyd gan O'Gorman a Bann (2008) fod costau sy'n gysylltiedig â chyfraniad amaethyddiaeth at fethiannau dŵr ymdrochi ac effeithiau dŵr afon o ansawdd llai na da oddeutu £ 1.5 miliwn y flwyddyn yng Nghymru.

Mae Defra (2016) yn awgrymu ei bod yn amhriodol neilltuo ffigurau cyfartalog sengl i ddisgrifio budd amgylcheddol gostyngiadau mewn llygredd dŵr amaethyddol oherwydd yr amrywiad daearyddol ac amserol mewn crynodiadau llygryddion. Bydd y difrod a achosir gan y llygrydd hefyd yn amrywio yn ôl maint y dalgylch dŵr, i ba raddau y mae'n cael ei ddefnyddio gan bobl neu'n cefnogi bywyd gwylt ac ansawdd sylfaenol y dŵr. Awgrymir defnyddio amrywiaeth o werthoedd i fesur effeithiau economaidd gostyngiadau mewn colli maethynnau i ddŵr.

Adroddir ar ystod o gostau difrod amgylcheddol am golli nitrad a ffosfforws i ddŵr mewn gwahanol asesiadau effaith amgylcheddol. Mae Defra 2016 yn dyfynnu gwerth canolog o 33c/kg (ystod 0-48c/kg) ar gyfer nitrad a £19.89/kg (ystod £4.20-£35.06/kg) ar gyfer ffosfforws. Mewn cyferbyniad, mae'r ffigurau a adroddwyd ym mhrosiect Defra LM0304 yn awgrymu gwerthoedd canolog o 43c/kg (ystod 24-62c/kg) ar gyfer nitrad a £12.79 ar gyfer ffosfforws (ystod £2.77- £22.66/kg).

Yn y prosiect hwn rydym wedi dewis defnyddio'r ffigurau a gyhoeddwyd yn ddiweddar yn Llyfr Data *Enabling Natural Capital Approach* (ENCA) Defra sy'n rhoi gwerthoedd canolog o 97c y kg (ystod 69c-£1.26/kg) ar gyfer nitrad a £30.00 (ystod 26.66 i 33.34/kg) ar gyfer ffosfforws. Mae methodoleg ENCA yn gosod y safon ar gyfer astudiaethau sy'n mesur effeithiau arferion amaethyddol ar Gyfalaf Naturiol.

1.3.3 Manteision Cymdeithasol – Aer

Carbon

Mae allyriadau nwyon tŷ gwydr yn cael eu mesur fel y swm cyfatebol o garbon deuocsid (CO_{2e}). Mae Methan (CH₄) ac Ocsid Nitraidd (N₂O) yn cael eu trosi'n CO_{2e} gan ddefnyddio eu priod ffactorau trosi o 25 a 298. Mae'r uned safonol a ddefnyddir yn cyfateb i dunelli (tCO_{2e}).

Datblygodd y fethodoleg prasio carbon dros amser. Ym mis Rhagfyr 2007, mabwysiadodd y dull o brisio carbon y defnydd o bris cysgodol carbon (SPC) fel sail ar gyfer ymgorffori allyriadau carbon mewn dadansoddiadau cost a budd ac asesiadau effaith. Mae'n seiliedig ar amcangyfrifon o'r costau difrod oes sy'n gysylltiedig ag allyriadau nwyon tŷ gwydr, a elwir yn gost gymdeithasol carbon (SCC), ac mae'n rhoi mwy o ystyriaeth i ansicrwydd o'i gymharu â'r dull SCC a fabwysiadwyd yn flaenorol. Seilir gwerthoedd nwyon tŷ gwydr ar gost economaidd lliniaru uned o garbon. Bydd y gwerth carbon yn amrywio yn dibynnu ar y sector y mae'r allyriadau'n digwydd ohono. Mae dau fath o sector: y sector a fasnachir (a ddiffinnir fel y gweithgareddau hynny a gwmpesir gan System Masnachu Allyriadau yr UE (ETS yr UE) gyda phris marchnad ar gyfer carbon) a'r sector nas masnachir (a oedd yn cynnwys pob sector arall nad yw'n dod o dan ETS yr UE). Mae amaethyddiaeth wedi'i chynnwys yn y sector nas masnachir.

Mae'r newidiadau mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr o'r sector amaethyddol yn cael eu prasio yn ôl prisiau carbon nas masnachir a gyhoeddwyd gan yr Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol (BEIS; Tabl 0-3).

Tabl 0-3: Prisiau carbon nas masnachir ar gyfer y flwyddyn 2021-2040 (£/CO_{2e}) ym mhrisiau 2018.

Blwyddyn	Isel	Canolig	Uchel
2021	35	70	106
2022	36	72	107
2023	36	73	109
2024	37	74	111
2025	38	75	113
2026	38	76	114

2027	39	77	116
2028	39	79	118
2029	40	80	120
2030	40	81	121
2031	44	88	132
2032	48	96	144
2033	52	103	155
2034	55	111	166
2035	59	118	178
2036	63	126	189
2037	67	133	200
2038	70	141	211
2039	74	148	223
2040	78	156	234

Ffynhonnell: modelu BEIS.

Amonia

Defnyddiwyd methodolegau prisio amrywiol ar gyfer arfarniadau ansawdd aer, sy'n cynnwys: dull llwybrau effaith (IPA), dull cost difrod (cyfres o werthoedd effaith ariannol fesul tunnell o allyriadau), dull costau gweithgarwch (gwerth ariannol fesul KWh o ynni a ddefnyddir) a'r dull costau lleihau.

Dylid defnyddio dull costau lleihau pan ddisgwylir i'r polisi/prosiect wthio crynodiadau allyriadau uwchlaw terfynau cyfreithiol. Defnyddir y dull hwn i asesu cost mesurau gwrthbwysu (y "gost lleihau") yn unig ar gyfer faint o ansawdd aer sy'n torri'r rhwymedigaeth berthnasol.

Defnyddir dull costau gweithgarwch yn aml mewn polisiâu sy'n gysylltiedig â defnyddio tanwydd, yn enwedig pan fo newid mewn tanwydd yn hysbys ond nad yw newidiadau mewn allyriadau llygryddion yn hysbys.

IPA yw'r dull arfer gorau ond mae'n defnyddio llawer o adnoddau. Mae'r dull hwn yn gweddu orau i brosiectau sy'n fwy na £50miliwn lle mai prif amcan y polisi neu'r prosiect yw newidiadau mewn ansawdd aer.

Dull a ddatblygwyd gan Defra i alluogi dadansoddi cymesur wrth asesu effeithiau cymharol fach ar ansawdd aer (GPN <£50m) yw'r dull cost difrod. Bernir mai'r dull hwn sydd fwyaf priodol i'w ddefnyddio yn yr arfarniad hwn sy'n asesu effaith newidiadau polisi mewn rheoliadau PPN.

Cyfres o werthoedd effaith yw costau difrod, wedi'u mesur yn ôl y dunnell o allyriadau gan lygrydd, sy'n deillio o'r IPA manylach er mwyn amcangyfrif y costau cymdeithasol sy'n gysylltiedig â newidiadau bach mewn allyriadau llygryddion. Mae'r fethodoleg cost difrod wedi esblygu dros y blynyddoedd ac ar hyn o bryd mae'n cynnwys gwerthoedd

ar gyfer effeithiau ar iechyd pobl, cynhyrchiant, amwynder, iechyd yr amgylchedd a gwasanaethau ecosystemau.

Mae Defra yn diweddarau ac yn cyhoeddi prisiau cost difrod amonia bob blwyddyn, yr ystod ddiweddaraf a gyhoeddwyd (2020) o bris amonia (gwerth canolog) yw £7,923 gydag ystod o £1,521 i £24,476 ym mhrisiau 2017. Y gwerth cost difrod am amonia yn y flwyddyn flaenorol (2019) oedd £6,064 (gwerth canolog) gydag ystod rhwng £1,133 a £18,867. Mae'r cynnydd mewn gwerth amonia yn adlewyrchu'r ailwerthusiad diweddaraf o gostau difrod sy'n ymwneud ag iechyd pobl a chynnwys effaith ehangach ar y gwasanaethau ecosystemau.

Defnyddiwyd y data cost difrod amonia diweddaraf (2020) yn yr arfarniad hwn.

1.3.4 Crynodeb o'r prisiau a ddefnyddiwyd i brisio buddion amgylcheddol

Ar gyfer prisio arbedion allyriadau nwyon tŷ gwydr, defnyddir cost ganolog carbon ar gyfer allyriadau nwyon tŷ gwydr nas masnachir yn y DU (£68 y dunnell o CO_{2e} yn 2019), yr ystod lawn o'r amcangyfrif o gostau ariannol yw £34-£102 y dunnell o CO_{2e} yn 2019 (Tabl 0-4). Defnyddiwyd yr amcangyfrif canolog o'r prisiau a ragwelir ar gyfer carbon bob blwyddyn dros y cyfnod o 2021-2040. Yn yr un modd, mae'r amcangyfrif o gostau difrod sy'n gysylltiedig ag allyriadau amonia yn gostwng dros ystod eang. Yr amcangyfrif canolog a ddefnyddir yn y dadansoddiad yw £7,923 y dunnell ond yr ystod lawn yw £1,521 i £24,476 y dunnell ym mhrisiau 2017. Defnyddiwyd gwerth canolog yr amcangyfrifon hyn i fesur y manteision amgylcheddol o ran llai o amonia, ffosfforws, nitrad-N ac arbedion allyriadau nwyon tŷ gwydr yn ogystal â'r gwerthoedd isel ac uchel i ddangos ystod gwerth y buddion amgylcheddol.

Tabl 0-4: Newidynnau yr effeithio arnynt a'u gwerth ariannol

Llygrydd	Gwerth Canolog (£/t)	Ystod Gwerth (£/t)	Ffynhonnell y data
Nwyon tŷ gwydr	£68	£34-£102	Gwerthoedd CO2 nas masnachir ym mhrisiau 2018. Ffynhonnell: Yr Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/793632/data-tables-1-19.xlsx (Tabl 3)
Amonia	£7,923*	£1,521-£24,476	Canllawiau Cost Difrod Ansawdd Aer Defra (2020). Cyfartaledd cenedlaethol ym mhrisiau 2017. https://www.gov.uk/government/publications/assess-the-impact-of-air-quality/air-quality-appraisal-damage-cost-guidance
Nitrad-N	£970	£690-£1,260	Llyfr data gwasanaethau ENCA
Ffosfforws	£30,000	£26,660-£33,340	Llyfr data gwasanaethau ENCA

* Cynyddodd gwerth amonia yn sylweddol ers blwyddyn 2018 oherwydd ailwerthusiad o'r costau difrod, yn enwedig yn ymwneud ag iechyd pobl a chynnwys costau gwasanaeth ecosystemau ehangach.

Gan fod y prisiau ar gyfer llygryddion gwahanol yn seiliedig ar wahanol flwyddyn gyfeirio, addaswyd y prisiau wedyn i flwyddyn sylfaen prisiau 2018 (sef y flwyddyn sylfaen ddiweddaraf a ddefnyddiwyd ar draws yr holl brisiau llygrwyr o wahanol ffynonellau prisiau yn y tabl uchod) gan ddefnyddio datchwyddydd Cynnyrch Domestig Gros ar gyfer yr arfarniad hwn.

Mae'r dadansoddiad yn rhagdybio bod cydymffurfiaeth lawn â'r mesurau. Os bydd cydymffurfiaeth yn llai na hynny, yna bydd costau a manteision yn llai ond bydd yr effaith ariannol net i'r un cyfeiriad.

1.3 Costau gweithredu mesurau

Ar gyfer y rhan fwyaf o'r mesurau lliniaru, cymerwyd costau gweithredu o fodelu Farmscoper. Fodd bynnag, cyfrifwyd costau cadw cofnodion ac ar gyfer storio slyri ar wahân fel y disgrifir yn yr is-adrannau canlynol.

1.3.1 Cost weinyddol cadw cofnodion a chynlluniau maethynnau

Mae cwblhau cofnodion a chynlluniau sy'n ofynnol gan y mesurau arfaethedig yn debygol o ychwanegu costau gweinyddol ychwanegol at fusnes fferm. Ar gyfer rhai ffermydd, ni fydd y mesurau'n cael fawr ddim effaith, os o gwbl, gan eu bod eisoes yn cadw cofnodion fel rhan o gynlluniau rheoli tir neu gynlluniau sicrwydd fferm sy'n bodoli eisoes.

Mae'r amcangyfrifon ar gyfer y costau gweinyddol sy'n gysylltiedig â chynlluniau rheoli maethynnau yn seiliedig ar nifer o dybiaethau fel yr amlinellir isod:

- Mae amser y ffermwr wedi'i gostio ar £20 yr awr³.
- Mae gan 74% o ffermydd llaeth, 55% o ffermydd gwartheg a defaid (y tu allan i Ardaloedd dan Anfantaï Fawr) a 46% o ffermydd gwartheg a defaid (o fewn Ardaloedd dan Anfantaï Fawr) gynllun maethynnau pridd eisoes (Anthony et al., 2016).
- 40 awr yw'r amser nodweddiadol mae'n ei gymryd i greu cynllun rheoli maethynnau (Johnson et al., 2012). Oherwydd y gyfran fawr o ffermydd yng Nghymru sy'n fach, cafodd y gwerth hwn ei raddio yn ôl maint ffermydd. Tybiwyd bod y gwerth hwn yn cynrychioli fferm o 24 i 40 ESU (Unedau Maint Economaidd; Tabl 3-5), gyda'r amser yn cael ei raddio yn ôl arwynebedd cyfartalog ar gyfer meintiau ffermydd eraill (gan arwain at 6 awr ar gyfer y ffermydd llai a 70 awr ar gyfer y ffermydd mwyaf). Mae hyn yn awgrymu mai cost gyfartalog cynllun rheoli maethynnau a gynhyrchwyd gan ffermwr oedd £800/fferm (ystod £130-£1400) sy'n is na'r gost nodweddiadol o rhwng £1,000 a £2000 am gynllun a gynhyrchir gan gynghorydd â chymwysterau FACTS (Mel Holloway, Pers Comm).
- Myr amser blynyddol ar gyfartaledd yw 20 awr ychwanegol yn ôl yr arolwg (Johnson et al., 2012). Cafodd y gwerth hwn ei raddio hefyd yn ôl maint y fferm a oedd yn cyfateb i £400/fferm sy'n is na'r £700-£900/fferm a godir fel arfer gan gynghorydd â chymhwyster FACTS (Mel Holloway, pers comm.).
- Mae 71% o dail ar ffermydd llaeth, 19% ar ffermydd gwartheg a defaid (y tu allan i Ardaloedd dan Anfantaï Fawr) ac 11% ar ffermydd gwartheg a defaid (o fewn Ardaloedd dan Anfantaï Fawr) yn cael eu rheoli fel slyri (Anthony et al., 2012a).
- Byddai angen cynllunio proffesiynol ar hanner y ffermydd sydd â storfa slyri i adeiladu neu ehangu eu cyfleusterau. Cost hyn fyddai £3,500 fesul cais (Kenny Dhillon, pers comm).
- Anwybyddwyd effeithiau presennol PPNau oherwydd y gyfran fach o ffermwyr yn yr ardaloedd presennol (a gan y gallai'r rhain fod wedi'u cynnwys yn ffigurau'r arolwg a ddefnyddiwyd)

Cyfrifwyd y costau yn ôl math o fferm a maint y fferm (Tabl 0-5) gan ddefnyddio Unedau Maint Ewropeaidd (ESU), a chan gyfrifyddu am y ffermydd hynny y tu mewn i'r ardal PPN bresennol.

Mae'r costau cyffredinol ar gyfer storio slyri a chostau cysylltiedig ar gyfer gwneud cais am ganiatâd cynllunio, yn ogystal ag amser cynllunio ar gyfer cynllun rheoli maethynnau yr un fath ar gyfer Opsiwn 2 ac Opsiwn 4 (Tabl 0-6). Daw'r amser ychwanegol a roddir i gynlluniau rheoli maethynnau o'r gofyniad i weithredu'r mesur 'gan ddefnyddio system argymell gwrtaith' gan fferm y tu mewn a'r tu allan i ardaloedd PPN. Mae'r costau amcangyfrifedig ar gyfer cynllunio yn cynnwys: £ 4.3m (cyn disgowntio) ar gyfer cynllunio ychwanegol parhaus ar bob fferm a £4m (cyn disgowntio) o gostau ymlaen

³ Bernir bod £20/awr yn cynrychioli'r gyfradd gost gyfartalog. Mae'r gyfradd fesul awr yn amrywio o £12.11 (amser rheolwyr fferm) i £40/hr gan ddefnyddio ymgynghorydd. £12.11 yw'r gyfradd gyfartalog fesul awr ar gyfer rheolwyr a pherchenogion mewn amaethyddiaeth a garddwriaeth yng Nghymru [ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol [SYG], 2019. Enillion ac oriau a weithiwyd, fesul meddiannaeth gan SOC pedwar digid: ASHE Tabl 15.5a -Tâl fesul awr - Gros (£) - Ar gyfer pob swydd]. Yn ôl canllaw poced Nix 2020 (t.168), cost rheoli ffermydd gradd 6 yw £15.96 yr awr.

llaw ar gyfer y ffermydd hynny sydd heb gynllun ar hyn o bryd. Mae cost bellach o £3.5m (cyn disgowntio) mewn ffioedd cynllunio ar gyfer y cyfleusterau storio slyri ychwanegol.

Ar gyfer opsiwn 3 (Tabl 0-7), mae'r costau'n is ac yn cynnwys: £0.13m (cyn disgowntio) ar gyfer cynllunio ychwanegol parhaus ar bob fferm a £0.09m (cyn disgowntio) o gostau ymlaen llaw ar gyfer y ffermydd hynny sydd heb gynllun ar hyn o bryd. Mae cost bellach o £0.16m (cyn disgowntio) mewn ffioedd cynllunio ar gyfer y cyfleusterau storio slyri ychwanegol.

Mae'r asesiadau cost yn rhagdybio bod gan ffermydd sydd o dan 8 ESU lefelau isel faethynnau a roddir o wrteithiau neu dail ac nad oes angen cynlluniau rheoli maethynnau manwl arnynt. Diffinnir y ffermydd hyn yn y canllaw PPN fel a ganlyn:

- Yn y flwyddyn galendr mae 80% o arwynebedd amaethyddol y daliad wedi'i orchuddio â glaswellt
- Nid yw cyfanswm y nitrogen mewn tail organig a daenir ar y daliad, boed yn uniongyrchol gan anifail neu o ganlyniad i daenu, yn fwy na 100 kg/ha N
- Mae cyfanswm y nitrogen mewn nitrogen gwrtaiith a weithgynhyrchir sy'n cael ei daenu ar y daliad yn llai na 90 kg / ha N.
- Nid oes unrhyw dail organig yn cael ei gludo i'r daliad

Tabl 0-5: Nifer y ffermydd gweithredol yng Nghymru yn ôl math o fferm a maint fferm (a ddiffinnir gan Unedau Maint Economaidd) o Ddata Arolwg Amaethyddol Mehefin 2019

Math o Fferm	< 8	8 - 24	24 - 40	40 - 100	> 100	Cyfanswm Nifer y Ffermydd Gweithredo I
Ŷd	128	59	60	71	102	420
Cnydau cyffredinol	47	30	12	22	16	127
Garddwrol	644	28	40	31	87	830
Llaeth	104	1,086	34	341	49	1,614
Gwartheg a Defaid ALFf	5,322	316	1,531	1,707	3,175	12,051
Gwartheg a Defaid - Iseldir	1,279	56	276	231	658	2,500
Cymysg	769	79	80	127	114	1,169
Moch	213	2	3	1	6	225
Dofednod	955	79	12	39	8	1,093
Arall	4582	5	22	8	161	4,778
Cyfanswm	14,043	1,740	2,070	2,578	4,376	24,807

Tabl 0-6: Gofynion Cynllunio Ychwanegol, yn ôl y math o fferm, gan ddefnyddio data o Arolwg Amaethyddol Mehefin a thybiaethau eraill a restrir uchod (Opsiw 2 ac Opsiw 4), Ac eithrio Ffermydd <8 ESU

Math o Fferm	Cyfanswm Nifer y Ffermydd Gweithredol y tu allan i ardal PPN presennol	Ffracsiwn o Ffermydd sydd â Chynllun Presennol	Cyfanswm yr Amser ar gyfer Cynllunio Parhaus (oriau)	Cyfanswm Nifer y Ffermydd sydd angen Cynllun Newydd	Cyfanswm yr Amser Ymlaen Llaw ar gyfer Cynllun Newydd (oriau)	Cyfran y Ffermydd â Slyri	Cyfanswm Nifer y Ffermydd â Slyri	Cyfanswm Nifer y Ffermydd sydd angen Cynllunio
Ŷd	254	0.55	5,693	114	5,124	0	0	0
Cnydau cyffredinol	76	0.55	2,025	34	1,823	0	0	0
Garddwrol	168	0.55	3,306	76	2,975	0	0	0
Llaeth	1,377	0.74	44,425	358	23,101	0.71	978	489
Gwartheg a Defaid ALFf	6,561	0.46	126,869	3,543	137,018	0.11	722	361
Gwartheg a Defaid - Iseldir	1,051	0.55	19,044	473	17,140	0.19	200	100
Cymysg	367	0.55	8,836	165	7,953	0.15	55	28
Moch	8	0.55	183	4	164	0.15	1	1
Dofednod	130	0.55	3,940	59	3,546	0.15	20	10
Arall	187	0.55	2,635	84	2,371	0	0	0
Cyfanswm	10,179		216,955	4,909	201,214		1,975	987

Tabl 0-7: Gofynion Cynllunio Ychwanegol, yn ôl y math o fferm, gan ddefnyddio data o Arolwg Amaethyddol Mehefin a thybiaethau eraill a restrir uchod (Opswn 3), ac Eithrio Ffermydd <8 ESU

Math o Fferm	Cyfanswm Nifer y Ffermydd Gweithredol y tu allan i ardal PPN newydd	Ffracsiwn o Ffermydd sydd â Chynllun Presennol	Cyfanswm yr Amser ar gyfer Cynllunio Parhaus (oriau)	Cyfanswm Nifer y Ffermydd sydd angen Cynllun Newydd	Cyfanswm yr Amser Ymlaen Llaw ar gyfer Cynllun Newydd (oriau)	Cyfran y Ffermydd â Slyri	Cyfanswm Nifer y Ffermydd â Slyri	Cyfanswm Nifer y Ffermydd sydd angen Cynllunio
Ŷd	18	0.55	412	8	371	0	0	0
Cnydau cyffredinol	19	0.55	495	9	447	0	0	0
Garddwrol	3	0.55	100	2	90	0	0	0
Llaeth	104	0.74	3,447	27	1,792	0.71	74	37
Gwartheg a Defaid ALFf	24	0.46	385	15	416	0.11	3	1
Gwartheg a Defaid - Iseldir	69	0.55	1,047	31	942	0.19	13	7
Cymysg	21	0.55	540	9	486	0.15	3	2
Moch	1	0.55	30	0	27	0.15	0	0
Dofednod	3	0.55	36	1	32	0.15	0	0
Arall	3	0.55	36	1	32	0	0	0
Cyfanswm	260		6,528	104	4,635		94	47

1.3.2 Costau storio slyri

Cyfrifwyd cyfeintiau storio slyri trwy integreiddio cyfanswm y cyfrif da byw yng Nghymru o Arolwg Amaethyddol Mehefin 2018, gydag eiddo da byw a data arferion rheoli er mwyn cyfrifo gofynion storio slyri cyfartalog blynyddol fesul mis.

Cymerwyd cyfeintiau cychwynnol yn ôl y math o dda byw o ddogfennau canllaw PPN. Dosrannwyd yr tail hwn fesul mis rhwng caeau, buarthau a siediau. Dosrannwyd tail mewn siediau rhwng tail solet a systemau slyri yn ôl canlyniadau'r ail Arolwg Arferion Fferm Cymru (Anthony et al., 2016), a ganfu fod dros 70% o'r tail ar ffermydd llaeth yn cael ei reoli fel slyri, ond dim ond 10-20% ar ffermydd gwartheg a defaid. Ni chynhyrwyd tail solet ar fuarthau - rheolwyd tail naill ai fel slyri, dŵr budr neu yn syml ni chafodd ei gasglu (yn seiliedig ar ddata yn Arolwg cyntaf Arferion Ffermio Cymru (Anthony et al., 2012a), a ganfu fod oddeutu 62% wedi'i gasglu mewn storfeydd slyri ar ffermydd llaeth ac 20% ar ffermydd gwartheg a defaid).

Roedd cyfraniad glaw at y gofyniad storio slyri yn seiliedig ar y glawiad uchaf a ddisgwylid mewn 5 mlynedd (M5) gan dybio glawiad blynyddol o 1460mm i Gymru. Nodwyd arwynebedd buarth fesul anifail, yn ôl y math o dda byw (0.9 m² fesul dafad, 4.3 m² gyfer gwartheg biff a 6.4 m² ar gyfer gwartheg godro; Webb et al., 2001), gyda chyfran o'r ardal hon o dan do ac wedi'i gwteru. Tybiwyd bod unrhyw law yn cwmpo ar yr ardal heb orchudd yn cael ei anfon i storfa slyri, dŵr budr neu heb ei gasglu yn unol â'r ffracsiynau a grybwyllwyd uchod. T1460 mm. Ar gyfer anifeiliaid godro, rhoddwyd lwfans ychwanegol o 25 litr y dydd i bob buwch ar gyfer dŵr a ddefnyddir i olchi'r parlwr llaeth, y tybiwyd ei fod i gyd yn cael ei anfon i'r storfa slyri. Roedd hyn yn caniatáu cyfrifo cyfanswm cyfaint y slyri a gynhyrchir bob mis, ac felly'r capasiti storio sy'n ofynnol i storio tail am gyfnod penodol. O hyn, gellid pennu arwynebedd y storfa slyri, ac mae hyn yn caniatáu ar gyfer rheoli cyfaint ychwanegol o ddeunydd o ganlyniad i law yn disgyn i'r cyfleuster storio (y tybiwyd ei fod heb ei orchuddio). Gyda phob cyfrifiad yn cael ei wneud yn fisol, gellir pennu effeithiau storio mis neu ddau ychwanegol o ddeunydd.

Mae deall lefel bresennol y capasiti storio slyri yng Nghymru yn anodd oherwydd diffyg data arolwg manwl. Nododd arolygon o gapasiti storio slyri yng Nghymru a Lloegr (Smith et al., 2000; 2001; 2001) gapasiti cyfartalog o 3.5 mis ar gyfer slyri moch; 3.3 mis ar gyfer slyri gwartheg biff; a 3.8 mis ar gyfer slyri gwartheg godro. Mae'r gwerthoedd hyn yn cynnwys effaith rhai ffermydd yn nodi nad oes storfa slyri ar gael. Yn ddiweddar (2019) mae Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) wedi arolygu capasiti storio slyri ar 230 o ffermydd llaeth yng Nghymru (Andrew Chambers, *pers. comm.*). Roedd capasiti storio cyfartalog pwysol maint y fuches odro yn 4.1 mis tebyg. Gan fod Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd) (Silwair, Slyri ac Olew Tanwydd Amaethyddiaeth) (Cymru) 2010 (SSOTA) yn gofyn am gynhyrchu 4 mis o dail a lwfans ar gyfer y glawiad uchaf a ddisgwylir mewn 5 mlynedd (M5) roedd y llinell sylfaen yn tybio bod ffermydd yn cydymffurfio â rheoliadau SSOTA.

Mae astudiaethau blaenorol sy'n cyfrifo gofynion storio slyri wedi dilyn canllawiau Defra a Chymru ar y pryd a oedd yn argymhell defnyddio glawiad blynyddol cyfartalog i gyfrifo'r cyfraniad a wnaeth glaw i gyfeintiau storio slyri. Ar ôl ymgynghori â Llywodraeth Cymru cyfrifwyd cyfraniad glawiad i'r gofyniad storio slyri yn yr astudiaeth hon gan ddefnyddio glawiad M5 sydd fel arfer tua 10-20% yn uwch na'r cyfartaledd.

Mae'r llinell sylfaen gyfrifedig a'r capasiti storio ychwanegol a'r costau ychwanegol sy'n ofynnol i gynyddu capasiti storio slyri i gydymffurfio â'r mesurau yn: (i) 'Cynyddu gallu storfeydd slyri fferm i wella amseriad taenu slyri' - hynny yw, storio 5 mis a (ii) 'Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel' - hynny yw, storio 6 mis, iw gweld yn Tabl 0-8. Tybiwyd bod y costau ar gyfer storfeydd uwchben y ddaear (h.y. wedi'u hadeiladu â sylfaen goncrit gyda waliau dur neu goncrit) yn £50/m³ a thybiwyd bod cost storfeydd lagwnau â banciau daear yn £40/m³ (Nix, 2019). Mae'n debygol y bydd costau'n amrywio rhwng ffermydd yn ôl cyfluniad y fferm, ac argaeledd llafur a deunyddiau ac ati.

Tabl 0-8: Costau cyfalaf cynyddu gofynion storio slyri (50% o arwynebedd y buarth o dan do).

Ardal	Cyfaint storio slyri		Gofyniad storio ychwanegol		Costau Ychwanegol Tanc uwchben daear		Costau ychwanegol Lagwn		
	Miliwn m ³				£ miliwn				
	Linell sylfaen+	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis
PPN	0.91	1.08	1.27	0.17	0.35	8.53	17.92	6.82	14.32
92% o Gymru	5.53	6.51	7.61	0.98	2.07	49.02	103.7	39.21	82.96
Cymru Gyfan	6.45	7.60	8.88	1.15	2.43	57.54	121.7	46.03	97.30

+ Llinell sylfaen yn rhagdybio cydymffurfiaeth ag SSATO

Ar gyfer Cymru gyfan roedd amcangyfrifon o gapasiti storio slyri sylfaenol tua 6.5 miliwn m³ o'i gymharu gyda c.7.6 miliwn ar gyfer storio 5 mis a c.8.9 miliwn ar gyfer storio 6 mis gyda slyri gwartheg godro yn cyfrif am tua 85%, slyri gwartheg biff 15% a slyri moch yn llai nag 1% o gyfanswm y cyfeintiau. Amcangyfrifwyd bod cost y storfeydd ychwanegol rhwng 46 miliwn a 57 miliwn am 5 mis a £97 miliwn a £122 miliwn ar gyfer storio am 6 mis, yn y drefn honno (Tabl 0-8).

Amcangyfrifwyd bod costau'r gofyniad storio ychwanegol yn yr ardal PPN rhwng £6 miliwn ac £8 miliwn am 5 mis a £14 miliwn a £18 miliwn am storio am 6 mis yn y drefn honno. Ar gyfer yr ardal y tu allan i'r ardal PPN arfaethedig amcangyfrifwyd bod costau ychwanegol rhwng £39 miliwn a £49 miliwn am 5 mis ac £83 miliwn a £104 miliwn ar gyfer storio am 6 mis yn y drefn honno. Mae'r costau is sy'n gysylltiedig â gofynion ychwanegol yn yr ardaloedd hyn o gymharu â Chymru gyfan yn adlewyrchu'r nifer llai o anifeiliaid ac o ganlyniad yn lleihau cyfaint y slyri.

Gall dŵr ffo buarth a dŵr sy'n rhedeg o doeau wneud cyfraniad sylweddol at ofynion capasiti storio slyri, yn enwedig mewn ardaloedd lle ceir glaw trwm. Mae amcangyfrifon sylfaenol yn rhagdybio bod 50% o ardaloedd buarth budr wedi'u gorchuddio ac na wneir lwfans ar gyfer dŵr a gesglir o ardaloedd dan do. Mae'r tybiaethau'n seiliedig ar dystiolaeth o arolwg arferion fferm Defra (2006) sy'n nodi bod

40% o fuarthau congrid heb eu gorchuddio a nododd Aitken et al. (2001) fod glawiad yn disgyn ar 65% o fuarthau a yn cynhyrchu dŵr ffo halogedig.

Mae'r tybiaethau hyn yn amcangyfrif bod dŵr ffo buarth yn cyfrannu tua 20% o gyfanswm y slyri blynyddol a gesglir. Cynhaliwyd amcangyfrifon pellach o gapasiti storio slyri a chostau cyfalaf gyda'r arwynebedd o fuarth budr dan do yn cynyddu i 75%. Amcangyfrifwyd y costau cyfalaf ychwanegol sy'n gysylltiedig â rhoi toion ar y buarthau yn seiliedig ar gost o £80/m² (Nix, 2019; cadarnhawyd gan Charles Bentley, Pers Comm.) ac addaswyd y costau storio slyri i gyfrif am y gofyniad storio is. Cafodd y gostyngiad mewn costau taenu slyri o ganlyniad i'r elfen llai o ddŵr ffo o'r buarth ei fesur hefyd.

Amcangyfrifwyd bod costau cyfalaf cynyddu arwynebedd y buarth sydd o dan do o 50% i 75% yn £115 miliwn ar gyfer Cymru gyfan, £15 miliwn ar gyfer yr ardal PPN arfaethedig a £100 miliwn ar gyfer yr ardal y tu allan i'r PPN arfaethedig (Tabl 0-9). Gostyngodd y toi ychwanegol gost cyfalaf storio slyri am 5 mis ychwanegol o tua £15 miliwn i Gymru gyfan, tua £14 miliwn ar gyfer yr ardal y tu allan i'r PPN arfaethedig ac oddeutu £0.5 miliwn ar gyfer yr ardal PPN. Gostyngodd toi ychwanegol gost cyfalaf storio am 6 mis ychwanegol o tua £17 miliwn i Gymru gyfan, tua £15 miliwn ar gyfer yr ardal y tu allan i'r ardal PPN arfaethedig ac oddeutu £ 2 filiwn ar gyfer yr ardal PPN. Cynyddodd costau cyffredinol toi gostau cyfalaf storio am 6 mis o tua £97 miliwn ar gyfer Cymru gyfan, £83 miliwn ar gyfer yr ardal y tu allan i'r PPN arfaethedig ac oddeutu £14 miliwn ar gyfer yr ardal PPN arfaethedig. Cynyddodd toi gostau cyfalaf cyffredinol storio am 5 mis o tua £100 miliwn ar gyfer Cymru gyfan, £86 miliwn ar gyfer yr ardal y tu allan i'r PPN arfaethedig a £15miliwn yn yr ardal PPN arfaethedig. Gwrthbwydwyd y costau cyfalaf ychwanegol yn rhannol gan arbedion mewn costau taenu slyri blynyddol o £135k y flwyddyn yn yr ardal PPN arfaethedig, £900k y flwyddyn yn yr ardal y tu allan i'r ardal PPN arfaethedig a £1miliwn y flwyddyn ledled Cymru.

Tabl 0-9: Costau cyfalaf ar gyfer galluoedd storio slyri a chynyddu arwynebedd buarth wedi'i orchuddio i 75% (costau sy'n seiliedig ar gyfartaledd tanc tun a lagŵn â banciau daear)

Ardal	Capasiti 5 mis			Capasiti 6 mis		
	To	Storio	Cyfanswm	To	Storio	Cyfanswm
PPN	15	7	22	15	16	31
92% o Gymru	100	31	131	100	77	177
Cymru Gyfan	115	37	152	115	103	218

1.3.3 Dadansoddiad sensitifwydd o asesiadau cost a budd

Cyfrifwyd am yr ystod o gostau gweithredu a difrod posibl gyda dadansoddiad sensitifwydd. Cynhyrchwyd amcangyfrifon cost uchel, canolig ac isel ar gyfer y mesurau canlynol gyda'r costau mwyaf arwyddocaol a'r ansicrwydd mwyaf:

- Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel,
- Integreiddio cyflenwad maethynnau gwartaith a thail
- Peidio â gwasgaru gwartaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel
- Osgoi taenu gwartaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel

Fe wnaeth yr adolygiad o gostau difrod hefyd gynhyrchu amcangyfrif canolog a ffiniau uchaf ac isaf ar gyfer pob llygrydd. Felly, ystyriodd y dadansoddiad sensitifrwydd ganlyniadau defnyddio'r costau gweithredu uchel, canolig neu isel, a'r costau difrod uchel, canolig ac isel.

Ar gyfer y dadansoddiad ansicrwydd, cynrychiolwyd y costau uchel, canolig ac isel ar gyfer peidio â gwasgaru slyri a thail dofednod ar adegau risg uchel gan:

- Uchel: Cynyddu arwynebedd y buarth fudr dan do o 50% i 75% ac ailadeiladu 50% o storfeydd slyri i gynnal 6 mis o gynnyrch slyri
- Canolig: Cynyddu arwynebedd y buarth fudr dan do o 50% i 75% ac ymestyn y capasiti storio slyri o 4 i 6 mis
- Isel: Ymestyn y capasiti storio slyri o 4 i 6 mis.

Cynrychiolwyd y costau uchel, canolig ac isel ar gyfer cynyddu storio slyri gan:

- Uchel: Cynyddu arwynebedd y buarth fudr dan do o 50% i 75% ac ailadeiladu 50% o storfeydd slyri i gynnal 5 mis o gynnyrch slyri
- Canolig: Cynyddu arwynebedd y buarth fudr dan do o 50% i 75% ac ymestyn y capasiti storio slyri o 4 i 5 mis
- Isel: Ymestyn y capasiti storio slyri o 4 i 5 mis.

Ar gyfer integreiddio cyflenwad maeth gwrtaitaith a thail:

- Uchel: Dim ond nitrogen sydd ar gael i gnydau mewn tail y cyfrifir amdano
- Canolig: Cyfrifir am y nitrogen sydd ar gael i gnydau mewn tail, a 30% o'r P a'r K sydd ar gael
- Isel: Cyfrifir am yr holl N, P a K sydd ar gael

Ar gyfer Peidio â gwasgaru gwrtaitaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel:

- Uchel: ardaloedd yn meddiannu 10% o gaeau
- Canolig: ardaloedd yn meddiannu 5% o gaeau
- Isel: ardaloedd yn meddiannu 2% o gaeau

Ar gyfer Osgoi gwasgaru gwrtaitaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel

- Uchel: Colli 10% o gynnyrch yn digwydd 1 flwyddyn mewn 5
- Canolig: Colli 10% o gynnyrch yn digwydd 1 flwyddyn mewn 10
- Isel: Colli 10% o gynnyrch yn digwydd 1 flwyddyn mewn 15

1.4 ***Gorwelion amser a chyfradd ddisgowntio***

Asesir costau a manteision y senarios polisi dros gyfnod o 20 mlynedd (a dybir fel oes storfeydd slyri) o flwyddyn 2021 i flwyddyn 2040. Defnyddiwyd gwerth costau cyfalaf nad ydynt wedi'u hamorteiddio yng nghyfrifiadau'r GPN (Gwerth Presennol Net), gan dybio dim gwerth gweddilliol ar ddiwedd y cyfnod polisi 20 mlynedd.

Defnyddiwyd cyfradd ddisgowntio o 3.5% yn yr asesiad effaith hwn yn unol â chanllawiau Llyfr Gwyrdd EMT⁴ i amcangyfrif GPN costau a buddion gwahanol senarios polisi. Y flwyddyn gychwynnol yw 2021.

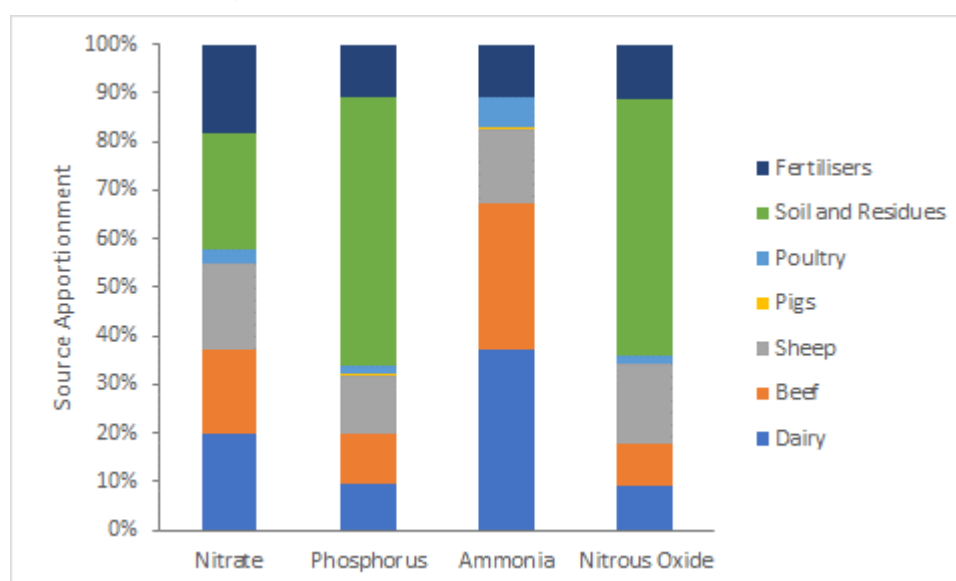
4

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/685903/The_Green_Book.pdf

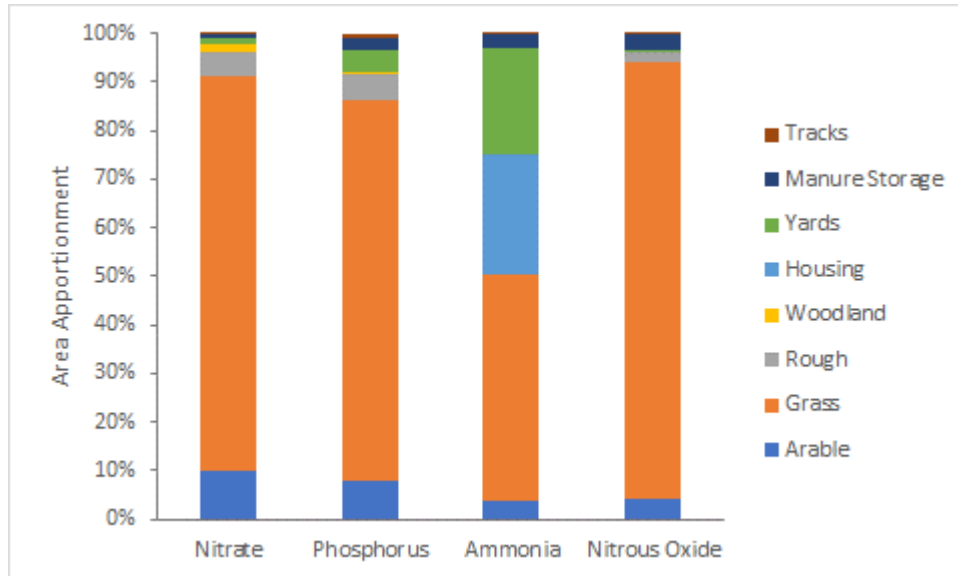
2. Canlyniadau Modelu Opsiynau

2.1 Dosraniad ffynhonnell lygredig

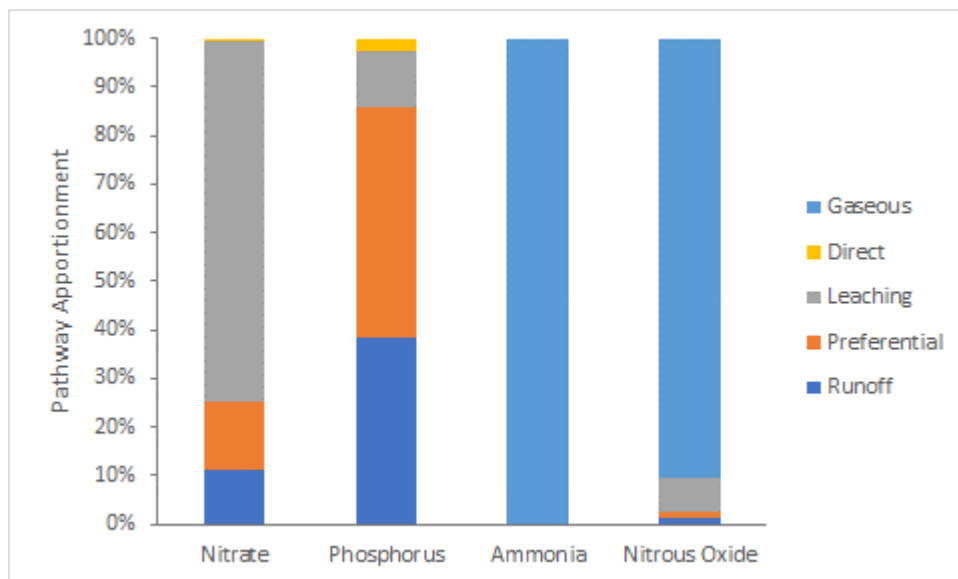
Mae Ffigur 2-1 i Ffigur 2-4 yn dangos dosraniad colledion llygryddion amaethyddol cyfartalog blynyddol cenedlaethol a ragwelwyd gan Farmscoper, sy'n datgelu'r prif ffynonellau llygredd ac yn helpu i esbonio pam y gallai rhai mathau o fesurau fod â'r potensial i gyflawni effeithiau sylweddol neu beidio. Er enghraifft, mae gwrtaith yn ffynhonnell fwy o golledion nitradau nag ydyw o ffosfforws (18% o'i gymharu â 10%; Ffigur 2-1), felly mae gan fesurau sy'n targedu gwrtaith fwy o botensial i leihau colledion nitradau. Gallai mesurau sy'n rheoli colledion dŵr ffo gael mwy o effaith ar ffosfforws (lle mae dŵr ffo yn ffynhonnell 38% o'r colledion; Ffigur 2-3) na nitrad, lle maent yn cyfrannu 11% yn unig. Slyri yw ffynhonnell 14% o golledion nitradau, ond dim ond 6% o ffosfforws (Ffigur 2-4).

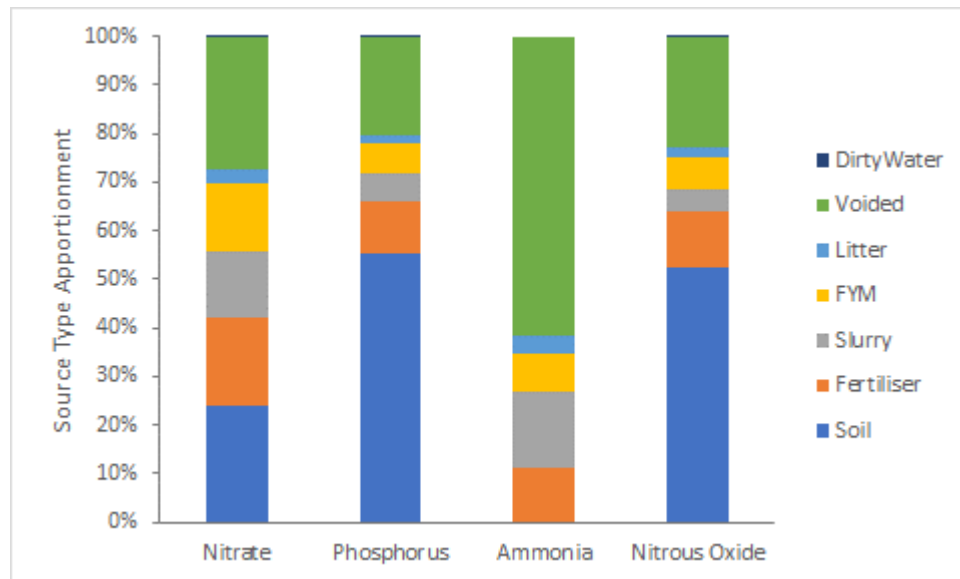
Ffigur 2-1 Dosrannu colledion llygryddion cyfartalog blynyddol cenedlaethol yn ôl ffynhonnell

Ffigur 2-2 Dosrannu colledion llygryddion cyfartalog blynyddol cenedlaethol yn ôl ardal

Ffigur 2-3 Dosrannu colledion llygryddion cyfartalog blynyddol cenedlaethol yn ôl llwybr

Ffigur 2-4 Dosrannu colledion llygryddion cyfartalog blynyddol cenedlaethol yn ôl math o ffynhonnell

2.2 Effeithiau Mesurau Unigol

2.2.1 Gostyngiadau Llygredd

Pan weithredir mesurau Opsiwn 2 yn unigol ledled Cymru gyfan, mae'r gostyngiadau canrannol yn y llwythi llygryddion amaethyddol cenedlaethol yn gymharol fach, llai tua 1% yn gyffredinol (Tabl 2-1). Peidio â gwasgaru slyri/tail dofednod ar adegau risg uchel sy'n cael yr effaith fwyaf, gyda gostyngiad o 3.6% ar golledion ffosfforws. Integreiddio cyflenwad maethynnau gwrtaitaith a thail a defnyddio argymhelliad gwrtaitaith sy'n cael yr effeithiau mwyaf ar allyriadau amonia ac ocsid nitraidd (gostyngiadau o 0.6-0.8%) oherwydd llai o ddefnydd o wrtaith. Mae peidio â thaenu tail buarth ar ardaloedd risg uchel yn cael effaith gyfyngedig ar raddfa genedlaethol oherwydd cyfraniad cymharol fach colledion tail achlysurol i gyfanswm y llwyth (Ffigur 2-4) a'r ffaith bod y tail yn dal i gael ei ddefnyddio rywle ar y fferm. Mae cynyddu capasiti storfeydd slyri ac osgoi taenu tail ar adegau risg uchel yn arwain at gynnydd mewn allyriadau amonia, er nad yw'r rhain mor fawr â'r arbedion a gyflawnwyd mewn mesurau eraill.

Ar gyfer mesurau Opsiwn 3, mae'r gostyngiadau (Tabl 2-2; a fynegir o'i gymharu â'r llwyth llygreddig yn yr ardal PPN arfaethedig) yn is na'r rhai a gyflawnwyd yn genedlaethol. Mae hyn yn adlewyrchu bod mwy yn gweithredu'r mesurau hyn ar hyn o bryd yn yr ardal PPN bresennol. Fodd bynnag, mae osgoi taenu slyri a thail dofednod ar adegau risg uchel yn cael ychydig mwy o effaith, gan adlewyrchu cyfraniad cynyddol y rhain fel ffynhonnell lygreddig yn yr ardal PPN.

Mae'r gostyngiadau a gyflawnwyd gan fesurau Opsiwn 4 yr un fath ag Opsiwn 2, ac eithrio Peidio â gwasgaru gwrtaitaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg

uchel ac Osgoi taenu gwrtaiith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel. Yn Opsiwn 4, dim ond o fewn yr ardal PPN arfaethedig y mae'r ddau fesur hyn yn gymwys, ac felly mae'r effaith ar lwythi llygryddion cenedlaethol yn fach iawn.

Mae Tabl 2-4 yn dangos effeithiau Opsiwn 2, ond fel gostyngiad canrannol yn y cyfraniad at y llwyth cenedlaethol o'r ffynhonnell sy'n cael ei thargedu (ee mynegir effaith defnyddio system argymhellion gwrtaiith fel canran o'r llwyth llygredig y gellir ei briodoli i wrteithiau). Mae Defnyddio system ar gyfer argymell gwrtaiith ac Integreiddio cyflenwad maethynnau gwrtaiith a thail yn lleihau colledion o wrtaiith tua 5%, llai ar gyfer ffosfforws gan fod y defnydd o wrtaiith ffosfforws eisoes yn isel heb fawr o le i leihau ymhellach. Mae gan Osgoi taenu gwrtaiith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel ostyngiad o 10% mewn ffosfforws, ond gostyngiad llawer llai mewn nitradau – y rheswm am hyn yw bod y rhan fwyaf o'r gwrtaiith a gollir ar gyfer nitradau yn digwydd ar ôl y cynhaeaf ac felly mae'n llai sensitif i amseriad y gwasgaru. Mae peidio â gwasgaru slyri na thail buarth ar adegau risg uchel yn sicrhau mwy o ostyngiadau mewn colledion y gellir eu priodoli i dail ar gyfer ffosfforws na nitradau – y rheswm am hyn yw bod defnyddio tail yn arwain at golledion nitradau yn y blynyddoedd canlynol (oherwydd nitrogen organig yn y tail) ac nid yw'r colledion hyn yn sensitif i amseriad y gwasgaru.

Tabl 2-1: Newid canrannol mewn colledion llygryddion yn dilyn gweithredu'n llawn y mesurau unigol sy'n ofynnol gan Opsiwn 2, a fynegir o'i gymharu â cholledion ar gyfer Cymru gyfan o dan yr arfer presennol (%).

Mesur	Nitrad au	P	NH ₃ -N	N ₂ O
Defnyddio system argymell gwartaith	1.3	0.1	0.7	0.8
Integreiddio cyflenwad maethynnau gwartaith a thail	1.1	0.5	0.6	0.7
Peidio â gwasgaru gwartaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel	0.3	>0.1	0.3	0.3
Osgoi taenu gwartaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Mawrth)	0.1	1.1	0.2	>0.1
Osgoi taenu gwartaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Chwefror)	<0.1	0.5	0.1	<0.1
Cynyddu capasiti storffeydd slyri fferm er mwyn gwella amseriad y gwasgariadau slyri	*	*	-0.2	*
Peidio â gwasgaru tail ar ardaloedd risg uchel	<0.1	<0.1	0.0	<0.1
Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel	1.3	3.6	-0.1	0.1
Peidio â gwasgaru tail buarth ar gaeau ar adegau risg uchel	0.4	1.0	0.0	0.8

* Mae mwy o le storio slyri yn hwyluso newid amseriad defnyddio tail, felly mae effeithiau N, P a N₂O y mesur hwn wedi'u cynnwys o dan 'Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel'.

Tabl 2-2: Newid canrannol mewn colledion llygryddion yn dilyn gweithredu'n llawn y mesurau unigol sy'n ofynnol gan Opsiwn 3, a fynegir o'i gymharu â cholledion o dewn yr ardal PPN arfaethedig o dan yr arfer presennol (%).

Mesur	Nitrad au	P	NH ₃ -N	N ₂ O
Defnyddio system argymell gwartaith	0.7	0.1	0.4	0.5
Integreiddio cyflenwad maethynnau gwartaith a thail	0.7	0.3	0.3	0.5
Peidio â gwasgaru gwartaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel	0.2	<0.1	0.2	0.2
Osgoi taenu gwartaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Mawrth)	0.1	0.9	0.2	<0.1
Osgoi taenu gwartaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Chwefror)	<0.1	0.5	0.1	<0.1
Cynyddu capasiti storfeydd slyri fferm er mwyn gwella amseriad y gwasgariadau slyri	*	*	-0.3	*
Peidio â gwasgaru tail ar ardaloedd risg uchel	<0.1	<0.1	0.0	<0.1
Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel	1.7	3.1	-0.1	0.2
Peidio â gwasgaru tail buarth ar gaeau ar adegau risg uchel	0.3	1.2	0.0	1.0

* Mae mwy o le storio slyri yn hwyluso newid amseriad defnyddio tail, felly mae effeithiau N, P a N₂O y mesur hwn wedi'u cynnwys o dan 'Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel'.

Tabl 2-3: Newid canrannol mewn colledion llygryddion yn dilyn gweithredu'n llawn y mesurau unigol sy'n ofynnol gan Opsiwn 4, a fynegir o'i gymharu â cholledion ar gyfer Cymru gyfan o dan yr arfer presennol (%).

Mesur	Nitrad au	P	NH ₃ -N	N ₂ O
Defnyddio system argymell gwartaith	1.3	0.1	0.7	0.8
Integreiddio cyflenwad maethynnau gwartaith a thail	1.1	0.5	0.6	0.7
Peidio â gwasgaru gwartaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel (o fewn yr ardal PPN arfaethedig yn unig)	<0.1	<0.1	<0.1	<0.1
Osgoi gwasgaru gwartaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Mawrth) (o fewn yr ardal PPN arfaethedig yn unig)	<0.1	<0.1	<0.1	<0.1
Osgoi gwasgaru gwartaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Chwefror) (o fewn yr ardal PPN arfaethedig yn unig)	<0.1	<0.1	<0.1	<0.1
Cynyddu capasiti storfeydd slyri fferm er mwyn gwella amseriad y gwasgariadau slyri	*	*	-0.2	*
Peidio â gwasgaru tail ar ardaloedd risg uchel	<0.1	<0.1	0.0	<0.1
Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel	1.3	3.6	-0.1	0.1
Peidio â gwasgaru tail buarth ar gaeau ar adegau risg uchel	0.4	1.0	0.0	0.8

* Mae mwy o le storio slyri yn hwyluso newid amseriad defnyddio tail, felly mae effeithiau N, P a N₂O y mesur hwn wedi'u cynnwys o dan 'Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel'.

Tabl 2-4: Newid canrannol yn elfen y colledion llygryddion a dargedir gan bob mesur, yn dilyn gweithredu'n llawn y mesurau unigol sy'n ofynnol gan Opsiwn 2, a fynegir o'i gymharu â cholledion ar gyfer Cymru gyfan o dan yr arfer presennol (%).

Mesur	Elfen	Nitrad au	P	NH ₃ -N	N ₂ O
Defnyddio system argymell gwrtaith	Gwrtaith	6.9	1.3	6.7	6.8
Integreiddio cyflenwad maethynnau gwrtaith a thail	Gwrtaith	5.9	4.9	5.6	6.0
Peidio â gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel	Gwrtaith	1.9	0.4	2.6	2.4
Osgoi taenu gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Mawrth)	Gwrtaith	0.6	10.0	2.0	0.1
Osgoi taenu gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Chwefror)	Gwrtaith	0.3	2.0	1.0	<0.1
Cynyddu capasiti storfeydd slyri fferm er mwyn gwella amseriad y gwasgariadau slyri	Slyri	*	*	-1.5	*
Peidio â gwasgaru tail ar ardaloedd risg uchel	Tail	<0.1	0.2	0.0	<0.1
Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel	Slyri / Dofednod	8.2	50.0	-0.3	2.0
Peidio â gwasgaru tail buarth ar gaeau ar adegau risg uchel	Tail Buarth	2.9	15.9	0.0	12.4

* Mae mwy o le storio slyri yn hwyluso newid amseriad defnyddio tail, felly mae effeithiau N, P a N₂O y mesur hwn wedi'u cynnwys o dan 'Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel'.

2.2.2 Costau Gweithredu

Ar gyfer Opsiwn 2, mae'r mesur 'cynyddu capasiti storio slyri' (i 5 mis) yn gyfrifol am gynnydd mewn costau cyfalaf untro o'r llinell sylfaen o £52m i £311m (Tabl 2-5) oherwydd costau buddsoddi sy'n gysylltiedig ag ymestyn/adeiladu storfa slyri newydd (Adran 3.4.2), gyda'r ystod o gostau'n deillio o dybiaethau ynghylch gosod toion ar fuarthau a pha gyfran o storio y gellir ei hymestyn yn hytrach na'i hailadeiladu. Tybir bod angen storio 6 mis ar 'Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel', felly mae'r costau hyd yn oed yn uwch (hyd at £360m).

Arweiniodd 'Integreiddio gwrtaith a rheoli maethynnau tail' at gostau blynyddol is o rhwng £25miliwn a £5miliwn yn dibynnu a gyfrifir am werth NPK y tail neu'r gwerth N yn unig (gweler Adran 2.2.2). Arweiniodd defnyddio system argymell gwrtaith at lai o gostau gan adlewyrchu gwelliannau tybiedig yn effeithlonrwydd y defnydd o wrtaith. Mae'r holl fesurau eraill yn gysylltiedig â chostau blynyddol uwch – y mesurau mwyaf costus yw 'osgoi taenu gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar adegau risg uchel' ac 'osgoi taenu gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel' (cynnydd o £12.2 a £9.8m yn y drefn honno ar gyfer y senario cost Canolig), oherwydd y cosbau cynnyrch sy'n gysylltiedig â defnyddio mewnbynnau gwrtaith is-optimaid. Mae £7.5m o gostau cynllunio ymlaen llaw, gyda chost flynyddol o £4.3m i'r ffermydd hynny nad ydynt yn cadw cofnodion nac yn cynllunio o ran maethynnau ar hyn o bryd.

Mae'r costau ar gyfer Opsiwn 3 (Tabl 2-6) yn llawer is, gan adlewyrchu'r ardal lai y cymhwysir y mesurau iddi a'r ffaith bod gweithredu'r rhan fwyaf o fesurau yn uwch o fewn yr ardal PPN bresennol (ac felly tybir ei bod yn rhan o'r llinell sylfaen). Er hynny, gallai mwy o le storio slyri barhau i gostio dros £50m oherwydd y nifer fawr o wartheg yn yr ardal PPN arfaethedig.

Mae'r costau ar gyfer Opsiwn 4 (

Tabl 2-7) yr un fath ag Opsiwn 2 (Tabl 2-5), ac eithrio Peidio â gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel ac Osgoi taenu gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel, sydd ond yn berthnasol yn yr ardal PPN arfaethedig, ac felly mae'r costau'n unol â Tabl 2-6.

Tabl 2-5: Cost gweithredu ar gyfer gweithredu mesurau unigol yn llawn sy'n ofynnol gan Opsiwn 2 ledled Cymru gyfan, wedi'i fynegi mewn perthynas â'r arfer presennol. Ar gyfer rhai mesurau, cynhyrchwyd amcangyfrifon cost uchel, canolig ac isel, fel y disgrifir yn yr adrannau perthnasol.

Mesur	Ystod	Costau cyfalaf ymlaen llaw	Costau gweithredu blynyddol	Costau cynllunio untro
Defnyddio system argymell gwrtaith ¹	-	-	-£8.8m	-
Integreiddio cyflenwad maethynnau gwrtaith a thail ¹	Uchel	-	-£5.0m	-
	Canolig	-	-£11.0m	-
	Isel	-	-£25.0m	-
Peidio â gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel ¹	Uchel	-	£19.6m	-
	Canolig	-	£9.8m	-
	Isel	-	£3.9	-
Osgoi gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Mawrth)	Uchel	-	£18.3m	-
	Canolig	-	£12.2m	-
	Isel	-	£6.1m	-
Osgoi gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Chwefror)	Uchel	-	£6.1m	-
	Canolig	-	-	-
	Isel	-	-	-
Cynyddu capasiti storffeydd slyri fferm er mwyn gwella amseriad y gwasgariadau slyri	Uchel	£311m ³	£5.1m ^{2,3}	-
	Canolig	£152m ³	£1.9m ^{2,3}	-
	Isel	£52m ³	£1.0m ^{2,3}	-
Peidio â gwasgaru tail ar ardaloedd risg uchel ¹	-	-	-	-
Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel ¹	Uchel	£360m ³	£6.1m ^{2,3}	-
	Canolig	£206m ³	£3.0m ^{2,3}	-
	Isel	£109m ³	£2.2m ^{2,3}	-
Peidio â gwasgaru tail buarth ar gaeau ar adegau risg uchel	-	-	-	-
<i>Cynlluniau maethynnau a chadw cofnodion</i>	-	-	£4.3m	£4.0m
<i>Caniatâd cynllunio ar gyfer storffeydd slyri newydd</i>	-	-	-	£3.5m

¹ Byddai'r holl fesurau hyn yn gofyn am ryw fath o gynllun maethynnau a/neu gadw cofnodion, sydd wedi'i gostio ar wahân

² Tybir bod costau gweithredu yn 2% o'r costau cyfalaf

³ Ni fyddai'r costau hyn ar gyfer y ddau fesur hyn yn ychwanegiadol. Mae'r costau'n rhagdybio cymysgedd o lagwnau a thanciau dur

Tabl 2-6: Cost gweithredu ar gyfer gweithredu mesurau unigol yn llawn sy'n ofynnol gan Opsiwn 3 ledled yr ardal PPN arfaethedig, wedi'i fynegi mewn perthynas â'r arfer presennol. Ar gyfer rhai mesurau, cynhyrchwyd amcangyfrifon cost uchel, canolig ac isel, fel y disgrifir yn yr adrannau perthnasol.

Mesur	Ystod	Costau cyfalaf ymlaen llaw	Costau gweithredu blynyddol	Costau cynllunio untro
Defnyddio system argymell gwrtaith ¹	-	-	-£0.5m	-
Integreiddio cyflenwad maethynnau gwrtaith a thail ¹	Uchel	-	-£0.5m	-
	Canolig	-	-£1.1m	-
	Isel	-	-£2.5m	-
Peidio â gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel ¹	Uchel	-	£1.4m	-
	Canolig	-	£0.7m	-
	Isel	-	£0.3m	-
Osgoi gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Mawrth)	Uchel	-	£1.4m	-
	Canolig	-	£0.9m	-
	Isel	-	£0.5m	-
Osgoi gwasgaru gwrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Chwefror)	Uchel	-	£0.5m	-
	Canolig	-	-	-
	Isel	-	-	-
Cynyddu capasiti storffeydd slyri fferm er mwyn gwella amseriad y gwasgariadau slyri	Uchel	£43m ³	£0.7m ^{2,3}	-
	Canolig	£22m ³	£0.3m ^{2,3}	-
	Isel	£8m ³	£0.2 ^{2,3}	-
Peidio â gwasgaru tail ar ardaloedd risg uchel ¹	-	-	-	-
Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel ¹	Uchel	£52m ³	0.9 ^{2,3}	
	Canolig	£30m ³	0.4 ^{2,3}	
	Isel	£16m ³	0.3 ^{2,3}	
Peidio â gwasgaru tail buarth ar gaeau ar adegau risg uchel	-	-	-	-
<i>Cynlluniau maethynnau a chadw cofnodion</i>	-	-	£0.13m	£0.09m
<i>Caniatâd cynllunio ar gyfer storffeydd slyri newydd</i>	-	-	-	£0.16m

¹ Byddai'r holl fesurau hyn yn gofyn am ryw fath o gynllun maethynnau a/neu gadw cofnodion, sydd wedi'i gostio ar wahân

² Tybir bod costau gweithredu yn 2% o'r costau cyfalaf

³ Ni fyddai'r costau hyn ar gyfer y ddau fesur hyn yn ychwanegiadol. Mae'r costau'n rhagdybio cymysgedd o lagwnau a thanciau dur

Tabl 2-7: Cost gweithredu ar gyfer gweithredu mesurau unigol yn llawn sy'n ofynnol gan Opsiwn 4 ledled Cymru gyfan neu'r ardal PPN arfaethedig, wedi'i fynegi mewn perthynas â'r arfer presennol. Ar gyfer rhai mesurau, cynhyrchwyd amcangyfrifon cost uchel, canolig ac isel, fel y disgrifir yn yr adrannau perthnasol.

Mesur	Ystod	Costau cyfalaf ymlaen llaw	Costau gweithredu blynyddol	Costau cynllunio untro
Defnyddio system argymell gwrrtaith ¹	-	-	-£8.8m	-
Integreiddio cyflenwad maethynnau gwrrtaith a thail ¹	Uchel	-	-£5.0m	-
	Canolig	-	-£11.0m	-
	Isel	-	-£25.0m	-
Peidio â gwasgaru gwrrtaith a weithgynhyrchwyd ar ardaloedd risg uchel (o fewn yr ardal PPN arfaethedig yn unig) ¹	Uchel	-	£1.4m	-
	Canolig	-	£0.7m	-
	Isel	-	£0.3m	-
Osgoi gwasgaru gwrrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Mawrth) (o fewn yr ardal PPN arfaethedig yn unig)	Uchel	-	£1.4m	-
	Canolig	-	£0.9m	-
	Isel	-	£0.5m	-
Osgoi gwasgaru gwrrtaith a weithgynhyrchwyd ar gaeau ar adegau risg uchel (hyd at Ddiwedd mis Chwefror) (o fewn yr ardal PPN arfaethedig yn unig)	Uchel	-	£0.5m	-
	Canolig	-	-	-
	Isel	-	-	-
Cynyddu capasiti storffeydd slyri fferm er mwyn gwella amseriad y gwasgariadau slyri	Uchel	£311m ³	£5.1m ^{2,3}	
	Canolig	£152m ³	£1.9m ^{2,3}	
	Isel	£52m ³	£1.0m ^{2,3}	
Peidio â gwasgaru tail ar ardaloedd risg uchel ¹	-	-	-	-
Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel ¹	Uchel	£360m ³	£6.1m ^{2,3}	-
	Canolig	£206m ³	£3.0m ^{2,3}	-
	Isel	£109m ³	£2.2m ^{2,3}	-
Peidio â gwasgaru tail buarth ar gaeau ar adegau risg uchel	-	-	-	-
<i>Cynlluniau maethynnau a chadw cofnodion</i>	-	-	£4.3m	£4.0m
<i>Caniatâd cynllunio ar gyfer storffeydd slyri newydd</i>	-	-	-	£3.5m

¹ Byddai'r holl fesurau hyn yn gofyn am ryw fath o gynllun maethynnau a/neu gadw cofnodion, sydd wedi'i gostio ar wahân

² Tybir bod costau gweithredu yn 2% o'r costau cyfalaf

³ Ni fyddai'r costau hyn ar gyfer y ddau fesur hyn yn ychwanegiadol. Mae'r costau'n rhagdybio cymysgedd o lagwnau a thanciau dur

2.3 Effeithiau'r Opsiynau

Dangosir y gostyngiadau cyffredinol mewn llwythi llygryddion cyfartalog blynyddol oherwydd y gwahanol opsiynau yn Tabl 2-8. Mae Opsiwn 2 yn arwain at ostyngiad o 1,326 tonnall mewn colledion nitradau blynyddol. Mae Opsiwn 3 yn arwain at ostyngiad o tua 10% o'r hyn a gyflawnwyd gan Opsiwn 2, er mai dim ond mewn 8% o Gymru y cymhwysir y mesurau – sy'n adlewyrchu'r pwysau llygryddion uwch a geir yn yr ardaloedd PPN arfaethedig. Mae'r gostyngiadau ar gyfer Opsiwn 4 yn 85-90% o'r rhai ar gyfer Opsiwn 2 ar gyfer nitradau, ffosfforws ac ocsid nitraidd, ond dim ond 70% ar gyfer amonia. Mae hyn oherwydd bod y ddau fesur a gymhwysir yn yr ardal PPN yn unig o dan Opsiwn 4 (Peidio â gwasgaru gwrrtaith wedi'i weithgynhyrchu ar ardaloedd risg uchel ac Osgoi taenu gwrrtaith a weithgynhyrchir ar gaeau ar adegau risg uchel) yn cael mwy o effaith ar golledion amonia na'r llygryddion eraill (gweler Tabl 2-1), gan adlewyrchu'r effaith y mae defnyddio wrea yn ei chael ar allyriadau amonia.

Dangosir y costau gweithredu (cyn disgowntio) ar gyfer y senarios Cost Uchel, Canolig ac Isel yn Tabl 2-9 i Tabl 2-11. Mae Opsiwn 4 yn arwain at arbed costau gweithredol blynyddol ar gyfer pob un o'r tri senario, ond mae Opsiynau 2 a 3 ond yn arwain at arbedion cost gweithredol o dan y senario cost isel (lle mae rhagdybiaeth optimistaidd ynghylch defnyddio P a K mewn tail ac felly'r potensial i leihau costau gwrrtaith blynyddol). Mae gweithredu opsiwn b yn arwain at arbedion mewn costau gweithredol ar gyfer y senarios cost canolig ac isel lle nad oes cosbau cynnyrch o ohirio defnyddio gwrrtaith. Mae costau cyfalaf ymlaen llaw yn unol â'r costau ar gyfer Peidio â gwasgaru slyri na thail dofednod ar adegau risg uchel yn Tabl 2-5 i

Tabl 2-7, gan mai adeiladu storfeydd ar gyfer 6 mis yw'r unig gostau cyfalaf. Nid yw'r costau cynllunio yn amrywio gyda'r senarios costau.

Tabl 2-8: Lleihau llwythi llygryddion cyfartalog blynyddol (mewn tunelli) ar gyfer y tri opsiwn

Llygrydd	Opsiwn 2a	Opsiwn 2b	Opsiwn 3a	Opsiwn 3b	Opsiwn 4a	Opsiwn 4b
Nitradau	1,326	1,311	136	135	1,207	1,206
Ffosfforws (Cyfanswm y Ffosfforws)	50	46	5	4	42	42
Amonia (NH ₃ -N)	343	318	32	30	246	243
Ocsid Nitraidd (N ₂ O)	319	318	31	31	287	287

Tabl 2-9: Cost gweithredu ar gyfer y tri opsiwn (Senario cost uchel), cyn disgowntio

Llygrydd	Opsiwn 2a	Opsiwn 2b	Opsiwn 3a	Opsiwn 3b	Opsiwn 4a	Opsiwn 4b
Costau cyfalaf ymlaen llaw ¹	£360m	£360m	£52m	£52m	£360m	£360m
Costau gweithredu blynyddol	£34.5m	£22.3m	£2.8m	£1.9m	-£0.6m	-£1.5m
Costau cynllunio untro	£7.5m	£7.5m	£0.3m	£0.3m	£7.5m	£7.5m

¹ y cyfartaledd o dybio mai lagwnau oedd yr holl leoedd storio slyri ychwanegol ac mai tanciau uwchben y ddaear oedd yr holl leoedd storio slyri ychwanegol.

Tabl 2-10: Cost gweithredu ar gyfer y tri opsiwn (Senario cost canolig), cyn disgowntio

Llygrydd	Opsiwn 2a	Opsiwn 2b	Opsiwn 3a	Opsiwn 3b	Opsiwn 4a	Opsiwn 4b
Costau cyfalaf ymlaen llaw ¹	£206m	£206m	£30m	£30m	£206m	£206m
Costau gweithredu blynyddol	£9.5m	-£2.7m	£0.5m	-£0.4m	-£11m	-11.8m
Costau cynllunio untro	£7.5m	£7.5m	£0.3m	£0.3m	£7.5m	£7.5m

¹ y cyfartaledd o dybio mai lagwnau oedd yr holl leoedd storio slyri ychwanegol ac mai tanciau uwchben y ddaear oedd yr holl leoedd storio slyri ychwanegol.

Tabl 2-11: Cost gweithredu ar gyfer y tri opsiwn (Senario cost isel), cyn disgowntio

Llygrydd	Opsiwn 2a	Opsiwn 2b	Opsiwn 3a	Opsiwn 3b	Opsiwn 4a	Opsiwn 4b
Costau cyfalaf ymlaen llaw ¹	£109m	£109m	£16m	£16m	£109m	£109m
Costau gweithredu blynyddol	-£17.2m	-£23.3m	-£1.8m	-£2.3m	-£26m	-27.0m
Costau cynllunio untro	£7.5m	£7.5m	£0.3m	£0.3m	£7.5m	£7.5m

¹ y cyfartaledd o dybio mai lagwnau oedd yr holl leoedd storio slyri ychwanegol ac mai tanciau uwchben y ddaear oedd yr holl leoedd storio slyri ychwanegol.

2.4 *Asesiadau Cost a Budd Cyffredinol*

2.4.1 Buddion amgylcheddol

Mae buddion amgylcheddol yn cael eu moneteiddio trwy luosi'r newid mewn tunnelli o lefelau allyriadau (Tabl 2-8) â'r gwerth ariannol y dunnell ar gyfer allyriadau GHG a thrwytholchi nitrad-N a Ffosfforws (Tabl 0-4).

Cyfrifwyd y gwerthoedd gan ddefnyddio prisiau uchel, isel a chanolig ar gyfer llygryddion amgylcheddol o Tabl 0-4. Dros gyfnod o 20 mlynedd, amcangyfrifir bod

cyfanswm y manteision amgylcheddol (gwerth canolog, heb eu disgowntio) yn £304m ar gyfer Opsiwn 2a, £30m ar gyfer Opsiwn 3a a £262m ar gyfer Opsiwn 4a, gyda'r rhan fwyaf o'r manteision yn deillio o ostyngiadau mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr (Tabl 2-12). Mae buddion amgylcheddol gweithredu opsiwn b (h.y. amseroedd risg uchel ar gyfer defnyddio gwrtaith rhwng mis Hydref-Chwefror) yn arwain at lai o fudd amgylcheddol yn bennaf o ganlyniad i allyriadau amonia a ragwelir yn uwch i golledion aer a ffosfforws i ddŵr. Rhagwelwyd y byddai colledion nitrad i ddŵr yn ddigyfnawid. (gweler Tabl 3-13).

Tabl 2-12: Newidiadau mewn manteision amgylcheddol (o'i gymharu â'r llinell sylfaen) ar gyfer senario NPK, £m cyn disgowntio

Llygrydd	Gostyngiadau mewn Allyriadau o'i gymharu â'r llinell sylfaen (£m), cyn disgowntio		
	Opsiwn 2a	Opsiwn 3a	Opsiwn 4a
Nitrad-N	28 (20-36)	3 (2-4)	25 (18-33)
Amonia	56 (11-172)	5 (1-16)	40 (8-123)
Nwyon tŷ gwydr	188 (94-282)	18 (9-28)	169 (85-254)
Ffosfforws	33 (29-36)	3 (2.7-3.3)	27 (24-30)
Cyfanswm	304 (153-526)	30 (15-51)	262 (135-440)

Noder: Cyflwynir gwerthoedd canolog, gyda'r ystod o werthoedd mewn cromfachau.

Tabl 3-13: Newidiadau mewn buddion amgylcheddol (mewn perthynas â'r llinell sylfaen) ar gyfer senario NPK, £m cyn disgowntio ar gyfer opsiynau 'b'.

Llygrydd	Gostyngiadau mewn Allyriadau mewn perthynas â'r llinell sylfaen (£ m), cyn eu disgowntio		
	Opsiwn 2b	Opsiwn 3b	Opsiwn 4b
Nitrad-N	28 (20-36)	3 (2-4)	25 (18-33)
Amonia	51 (10-159)	5 (1-15)	39 (8-121)
Nwyon tŷ Ggydr	187 (94-281)	18 (9-27)	169 (85-254)
Ffosfforws	30 (27-33)	2.6 (2.3-2.9)	27 (24-30)

Cyfanswm	297 (150-509)	29 (14-49)	261 (135-439)
-----------------	----------------------	-------------------	----------------------

Noder: Cyflwynir gwerthoedd canolog, gyda'r ystod o werthoedd mewn cromfachau.

2.4.2 Cyfrifiadau Gwerth Presennol Net

Mae costau ychwanegol y mesurau arfaethedig i Gymru gyfan (Opsiw 2) yn cynnwys yn bennaf y gost cyfalaf ychwanegol ar gyfer seilwaith ffermydd sy'n gysylltiedig ag adeiladu/ehangu storfeydd slyri a thoion buarthau budr o £110-£360m yn y flwyddyn gyntaf a chost caniatâd cynllunio cysylltiedig ar gyfer y storfeydd hyn ar £3.5m. Amcangyfrifir bod y mewnbwn amser ychwanegol gan ffermwyr yn costio £4.0 miliwn yn y flwyddyn gyntaf (ar gyfer y ffermydd hynny sydd heb gynlluniau maethynnau ar hyn o bryd) a £4.3m y flwyddyn i weithredu a chynnal y cynlluniau ar gyfer pob fferm. Mae costau gwella seilwaith rheoli slyri yr un fath ar gyfer Opsiw 4.

Cyfrifwyd yr GPN ar gyfer y tri opsiwn polisi gan ddefnyddio amcangyfrifon uchel, canolig ac isel ar gyfer gwerthoedd budd amgylcheddol (prisiau llygryddion amgylcheddol)⁵ a chostau (gan gynnwys costau cyfalaf a chostau gweithredol blynyddol). Mae hyn er mwyn dangos effaith ansicrwydd ar GPN a sut y byddant yn newid pan fydd amcangyfrifon ar gyfer costau a buddion yn symud o werthoedd canolog i ffiniau uchaf ac isaf.

Ar gyfer pob opsiwn, cymharwyd cyfanswm o naw cyfuniad posibl o amcangyfrifon uchel, canolig ac isel o gostau a buddion. Mae Tabl 2-134 i Tabl 2-156 yn dangos yr ystod o amcangyfrifon GPN ar gyfer opsiynau 2ab, 3ab a 4ab ar lefelau cost uchel, canolig ac isel a phrisiau budd amgylcheddol.

Dangosir cyfrifiadau GPN manwl ar gyfer pob opsiwn polisi gan ddefnyddio amcangyfrifon canolog o gostau a manteision yn **Error! Reference source not found.**⁷ (ar gyfer pob opsiwn 'a') a Thabl 3-18 (ar gyfer pob opsiwn 'b'). Cyflwynir y cyfrifiadau GPN manwl ar gyfer yr holl senarios sy'n weddill yn Atodiad 4.

Mae'r amcangyfrifon canolog (mae costau a phrisiau buddion amgylcheddol ar lefelau canolig) yn awgrymu bod Opsiw 4a ac Opsiw 4b yn rhoi'r GPN uchaf (costau buddion). Mae gan Opsiw 4a gyfanswm GPN o £ 121 miliwn o'i gymharu â £ 133m ar gyfer Opsiw 4b. Opsiw 2a sydd â'r gost uchaf (GPN o - £ 140miliwn) fodd bynnag, yr GPN ar gyfer opsiwn 2b yw £28 miliwn, sy'n adlewyrchu'r gostyngiadau a ragwelir mewn costau gweithredol blynyddol (cost net o £9.5m ar gyfer Opsiw 2a i arbediad net o £2.7m ar gyfer opsiwn 2b) o'r effaith is a ragwelir ar y cynnyrch cnwd sy'n gysylltiedig gydag Opsiw 2b

Wrth brofi am newidiadau GPN gan ddefnyddio ffiniau uchaf ac isaf gwerthoedd cost a budd, Opsiw 4 sy'n darparu'r GPN uchaf (buddion-costau) ar gyfer y rhan fwyaf o'r achosion. Yr eithriadau yw pan amcangyfrifir GPN gan ddefnyddio prisiau budd amgylcheddol isel neu ganolig ac amcangyfrifon uchel ar gyfer costau cyfalaf a gweithredu, ac os felly opsiwn 3b sy'n darparu'r GPN uchaf (y cost net isaf).

Pan fydd costau cyfalaf a gweithredu ar lefelau isel, mae cyfanswm yr GPN ar gyfer Opsiw 2a ac Opsiw 2b yn debyg i gyfanswm Opsiy 4a a 4b, gydag Opsiw 3a a 3b yn rhoi'r GPN isaf.

⁵ Defnyddiodd allyriadau amgylcheddol amcangyfrifon canolog. Trafodwyd sensitifrwydd amcangyfrifon ar allyriadau'r amgylchedd yn ansoddol yn Adran 2.

Tabl 2-134: GPN (o'i gymharu â'r llinell sylfaen) yn ôl opsiwn (£ m), cyfalaf canolig a chostau gweithredol.

GPN (Buddion-Costau), £m	Opsiwn 2a	Opsiwn 2b	Opsiwn 3a	Opsiwn 3b	Opsiwn 4a	Opsiwn 4b
GPN (Prisiau budd amgylcheddol ISEL)	-243.6	-72.6	-27.8	-15.4	33.4	46.1
GPN (Prisiau budd amgylcheddol CANOLIG)	-140.0	28.2	-17.7	-5.6	120.7	133.1
GPN (Prisiau budd amgylcheddol UCHEL)	21.6	183.3	-2.6	8.8	251.6	263.4

Tabl 2-145: GPN (o'i gymharu â'r llinell sylfaen) yn ôl opsiwn (£ m), cyfalaf uchel a chostau gweithredol.

GPN (Buddion-Costau), £m	Opsiwn 2a	Opsiwn 2b	Opsiwn 3a	Opsiwn 3b	Opsiwn 4a	Opsiwn 4b
GPN (Prisiau budd amgylcheddol ISEL)	-752.5	-581.5	-81.7	-69.3	-266.6	-253.9
GPN (Prisiau budd amgylcheddol CANOLIG)	-648.9	-480.7	-71.6	-59.5	-179.3	-166.9
GPN (Prisiau budd amgylcheddol UCHEL)	-487.4	-325.7	-56.5	-45.1	-48.3	-36.3

Tabl 2-156: GPN (o'i gymharu â'r llinell sylfaen) yn ôl opsiwn (£ m), cyfalaf isel a chostau gweithredol.

GPN (Buddion-Costau), £m	Opsiwn 2a	Opsiwn 2b	Opsiwn 3a	Opsiwn 3b	Opsiwn 4a	Opsiwn 4b
GPN (Prisiau budd amgylcheddol ISEL)	234.3	318.5	19.1	25.8	352.1	359.1
GPN (Prisiau budd amgylcheddol CANOLIG)	337.8	419.3	29.1	35.5	439.4	446.1
GPN (Prisiau budd amgylcheddol UCHEL)	499.4	574.4	44.2	50.0	570.3	576.3

Tabl 2-167: Cyfrifiadau GPN (£m) gan ddefnyddio amcangyfrifon canolog, ar gyfer opsiynau 'a'

Tudalen y pecyn 147

	2021 (cyfalaf)	2021 (blynyddo)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiw 2a	206.4	17.0	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	
Opsiw 3a	30.3	0.8	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	
Opsiw 4a	206.4	-3.4	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	
Buddion (£m)																						
Opsiw 2a		12.5	12.6	12.7	12.8	12.9	13.0	13.2	13.3	13.4	13.5	14.2	14.9	15.6	16.3	17.0	17.8	18.5	19.2	19.9	20.6	
Opsiw 3a		1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	1.5	1.5	1.6	1.7	1.7	1.8	1.9	1.9	2.0	
Opsiw 4a		10.7	10.8	10.9	11.0	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5	11.6	12.2	12.8	13.5	14.1	14.8	15.4	16.0	16.7	17.3	18.0	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiw 2a	-206.4	-4.4	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.8	2.8	2.8	2.8	3.2	3.6	3.9	4.2	4.5	4.7	5.0	5.2	5.4	5.6	-140.0
Opsiw 3a	-30.3	0.4	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	-17.7
Opsiw 4a	-206.4	13.6	20.2	19.6	19.0	18.5	17.9	17.4	16.9	16.4	15.9	15.8	15.7	15.6	15.4	15.3	15.1	15.0	14.8	14.7	14.5	120.7

Tabl 2-18: Cyfrifiadau GPN (£m) gan ddefnyddio amcangyfrifon canolog, ar gyfer opsiynau 'b'

	2021 (cyfalaf)	2021 (blwyddol)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	773
Costau (£m)																						
Opsiwn 2b	206.4	4.8	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	
Opsiwn 3b	30.30	-0.1	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	
Opsiwn 4b	206.4	-4.3	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	
Buddion (£m)																						
Opsiwn 2b		12.1	12.2	12.4	12.5	12.6	12.7	12.8	12.9	13.0	13.1	13.8	14.5	15.3	16.0	16.7	17.4	18.1	18.8	19.5	20.2	
Opsiwn 3b		1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.4	1.5	1.5	1.6	1.7	1.7	1.8	1.9	2.0	
Opsiwn 4b		10.6	10.7	10.8	10.9	11.0	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5	12.2	12.8	13.5	14.1	14.7	15.4	16.0	16.7	17.3	17.9	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiwn 2b	-206.4	7.1	13.9	13.5	13.2	12.8	12.5	12.1	11.8	11.5	11.2	11.3	11.4	11.5	11.5	11.5	11.6	11.6	11.6	11.5	11.5	28.2
Opsiwn 3b	-30.3	1.2	1.4	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	-5.6

Tudalen y pecyn 148

Fforddiadwyedd

Mae Tabl 3.10 yn dangos, yn y senario cost ganolig, yr amcangyfrifir y bydd costau gweithredu blynyddol ychwanegol ar draws busnesau fferm yn amrywio o £ 9.5m (Opsiw 2) i - £ 11m (arbediad cost yn Opsiw 4). I roi'r ffigurau hyn yn eu cyd-destun, mae'r Gyfrif Amaethyddol Cyfun⁶ diweddaraf yn dangos mai Cyfanswm yr Incwm o Ffermio yng Nghymru yn 2019 oedd £261m.

Er y gallai edrych ar yr effaith gyfun roi syniad o fforddiadwyedd, penderfynir yn y pen draw ar lefel fferm unigol. Mae data o'r Arolwg Busnes Fferm⁷ blynyddol yn dangos bod amrywiad sylweddol yn y lefelau incwm blynyddol rhwng ac o fewn mathau o ffermydd. Mae tabl 4.1 yn dangos incwm busnes fferm ar gyfartaledd ledled Cymru yn ôl y prif fath o fferm am y cyfnod 2012-13 i 2018-19. Trwy gydol y cyfnod, mae incwm ffermydd wedi tueddu i fod ar ei uchaf (ar gyfartaledd) ar draws ffermydd llaeth, er hyd yn oed yma bu amrywiadau sylweddol dros y cyfnod gan adlewyrchu amrywiadau ym mhreis llaeth.

Tabl 4.1 Incwm cyfartalog Ffermydd yng Nghymru, 2012-13 i 2018-19

Incwm busnes cyfartalog y fferm								£ y fferm
Math o fferm	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	% newid (2017-18 i 2018-19)
Yn ôl prisiau cyfredol								
Ffermydd godro	45,100	77,000	70,200	32,800	31,300	82,400	46,600	-43%
Ffermydd gwartheg a defaid (Ardal lai ffafriol)	21,600	19,200	22,100	21,900	23,100	26,900	18,900	-30%
Ffermydd gwartheg a defaid (iseldir)	27,200	28,600	27,000	16,300	22,700	24,000	17,100	-29%
Pob math o fferm	26,600	29,300	29,000	22,200	24,500	34,600	23,600	-32%
Mewn termau real yn ôl prisiau 2018-19 (a)								
Ffermydd godro	49,900	83,600	74,900	34,800	32,500	83,900	46,600	-44%
Ffermydd gwartheg a defaid (Ardal lai ffafriol)	23,900	20,900	23,600	23,200	24,000	27,400	18,900	-31%
Ffermydd gwartheg a defaid (iseldir)	30,000	31,000	28,800	17,300	23,600	24,400	17,100	-30%
Pob math o fferm	29,400	31,900	30,900	23,600	25,400	35,300	23,600	-33%

Ffynhonnell: Arolwg Busnes Fferm

(a) Defnyddiwyd datchwyddwyr CMC i uwchraddio ffigurau ar gyfer 2017-18 (a chynharach) i brisiau 2018-19

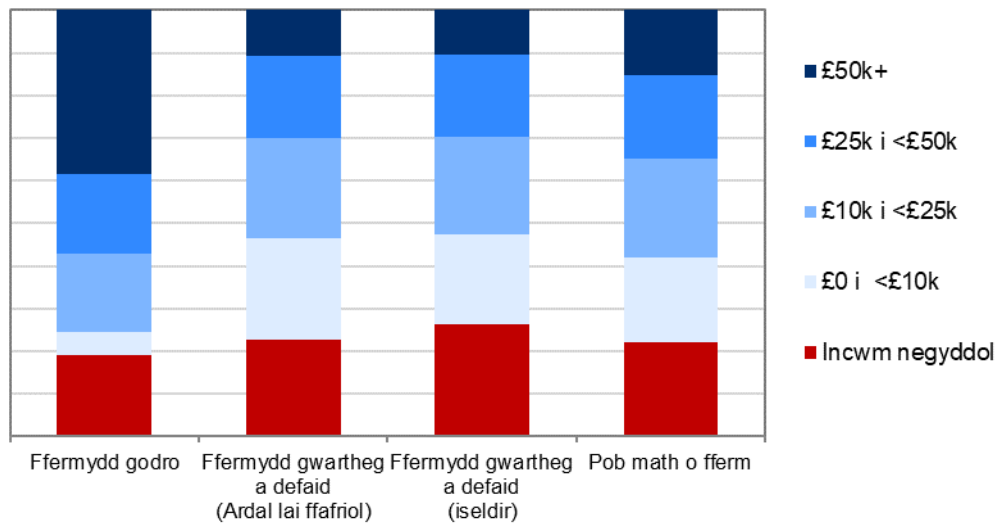
Mae siart 5.1 yn rhannu ucnwm busnes cyfartalog y fferm ar gyfer pob un o'r prif fathau o ffermydd yn fandiau incwm eang. Fel y dengys y tabl, mae ffermydd o bob math o fferm ym mhob un o'r bandiau incwm. Mae canran y ffermydd sy'n gwneud £ 50,000 + ar ei huchaf ymhlith ffermydd llaeth (38%), fodd bynnag, adroddwyd bod gan 19% o ffermydd llaeth incwm busnes fferm negyddol yn 2018-19.

Siart 5.1 Amrywiad mewn incwm busnes ffermydd yn ôl y math o fferm, 2018-19

⁶ <https://llyw.cymru/sites/default/files/statistics-and-research/2020-04/allbwn-ac-incwm-cyfun-amaethyddol-2019-924.pdf>

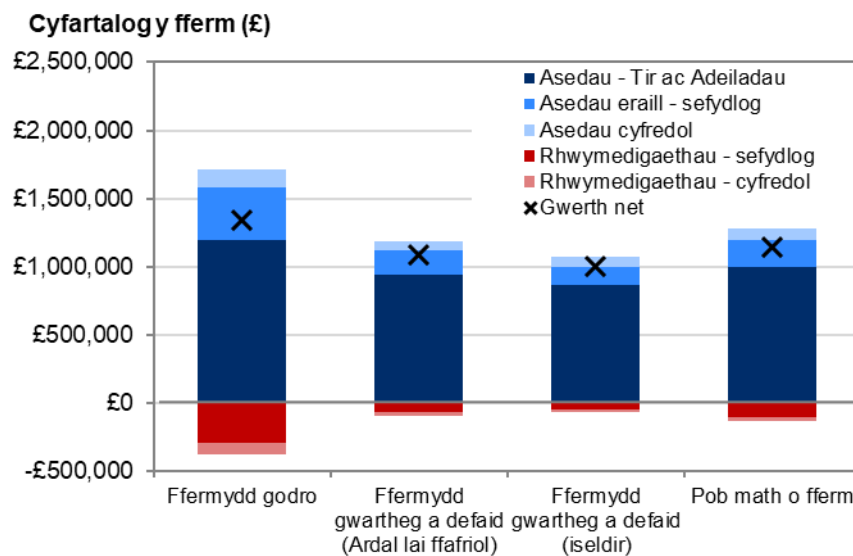
⁷ <https://gov.wales/sites/default/files/statistics-and-research/2019-12/farm-incomes-april-2018-march-2019-209.pdf>

% ffermydd mewn pob grwp incwm

Dangosydd posib arall o fforddiadwyedd yw gwerth net. Mae gwerth net yn tynnu gwerth cyfanswm y rhwymedigaethau o gyfanswm yr asedau, ac yn cynrychioli cyfoeth fferm pe bai eu holl rwymedigaethau'n cael eu galw i mewn. Mae busnesau sydd â gwerth net uwch yn debygol o fod yn fwy gwydn, yn y tymor byr o leiaf, i amrywiadau yn eu hincwm. Gall ffermydd o'r fath dynnu ar y cronfeydd wrth gefn hyn, neu fenthyca yn eu herbyn, i gefnogi'r busnes os bydd sefyllfa ariannol y fferm yn dirywio. Yn yr un modd ag incwm fferm, mae'r gwerth net ar gyfartaledd yn uwch ar ffermydd llaeth na mathau eraill o ffermydd. Mae'n werth gwneud y pwynt eto fodd bynnag ei bod yn debygol y bydd amrywiad sylweddol yng ngwerth net busnesau fferm unigol o fewn pob math o fferm. Mae Siart 5.2 yn dangos gwerth net cyfartalog yn ôl y math o fferm.

Siart 5.2 Gwerth net cyfartalog yn ôl y math o fferm, 2018-19

Mae ffermydd ALFf yn tueddu i fod yn helaeth ac mae'r costau sy'n gysylltiedig â methu â gwasgaru mewn ardaloedd risg uchel ac ar adegau risg uchel, y ddwy

gost fwyaf ar wahân i storio, yn llai perthnasol gan fod y defnydd o wrtaith wedi'i weithgynhyrchu yn tueddu i fod yn is ac mae ganddyn nhw lai o dail i'w wasgaru ac ardal fwy i'w wasgaru arni. Nid yw cost storio slyri yn berthnasol i ffermydd defaid yn bennaf. Os yw gwartheg yn cael eu cartrefu yna bydd angen storio slyri ond am gost is gan fod lefelau stocio yn tueddu i fod yn is.

Bydd y costau uwch yn gysylltiedig â llaeth a biff mwy dwys oherwydd storfeydd mwy i ddarparu ar gyfer mwy o gynhyrchu slyri. Mae'r cosbau cynnyrch sy'n gysylltiedig â'r cyfyngiadau taenu yn debygol o fod yn fwy gan fod y ffermydd hyn yn fwy dibynnol ar wneud y defnydd gorau o laswellt yn hytrach na mewnfôrion bwyd anifeiliaid sy'n cynyddu costau.

I grynhoi, bydd y costau mwyaf yn gysylltiedig â llaeth, sef y sector sydd fwyaf galluog i dalu'r costau hynny. Gall defaid iseldir dwys a biff yn benodol, oherwydd gofynion storio, wynebu mwy o bwysau oherwydd incwm is. Bydd costau storio hefyd yn effeithio ar fiff ALFf ond yn llai felly gan gosbau cynnyrch.

Fel y nodwyd uchod, mae amrywiannau mawr mewn incwm fferm rhwng mathau o ffermydd ac o fewn mathau o ffermydd. Mae hyn yn effeithio ar allu fferm i i amsugno'r gost gyfalaf ychwanegol a / neu'r gost weithredol barhaus.

Mae'r RIA wedi tybio y bydd cost cyfalaf llawn cynyddu storio slyri yn cael ei ysgwyddo gan fusnes y fferm, fodd bynnag, nid yw hyn yn adlewyrchu'r arian a allai gael ei ddarparu drwy Raglen Datblygu Gwledig Cymru ar hyn o bryd. Er na ellir ariannu cydymffuriad rheoleiddiol, mae'n bosibl darparu cyllid ar gyfer buddsoddiadau o flaen llaw. Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi darparu cyllid ar gyfer buddsoddiadau a fyddai'n helpu i gydymffurfio â'r rheoliadau arfaethedig. Os darperir arian ychwanegol, byddai modd rhoi cymorth grant hyd at 40% o'r costau sy'n gysylltiedig â'r gofynion storio slyri. Er na fyddai hyn yn effeithio ar gyfrifiad yr NPV, gallai symud rhwng £10.4m a £12.8m o'r gost gyfalaf ymlaen llaw o fusnesau fferm i'r Llywodraeth ar gyfer opsiwn 2.

Risg torri rheolau

Oherwydd yr ymrwymiad i barhau i gydymffurfio â chyfarwydddebau'r Undeb Ewropeaidd a'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr, tra bod y Deyrnas Unedig yn parhau'n Aelod-wladwriaeth mae risgiau'n gysylltiedig â pheidio â chydymffurfio o ran opsiynau 1 a 4. Mae risg torri rheolau hefyd yn gysylltiedig ag Opsiwn 2 mewn perthynas â risgiau cydymffurfio a gorfodi.

O dan y Cytuniad ar Weithrediad yr Undeb Ewropeaidd (TFEU), pan fydd y Comisiwn yn cyfeirio Aelod-wladwriaeth i Lys Cyfiawnder yr Undeb Ewropeaidd am ei fod wedi torri cyfraith yr UE, gall y llys osod sancsiynau ariannol mewn dwy sefyllfa (Brwsel, 20.2.2019 C (2019) 1396 terfynol):

- Pan fydd y llys wedi dyfarnu nad yw'r Aelod-wladwriaeth sy'n torri cyfraith yr UE wedi cydymffurfio â dyfarniad cynharach o'r un tor-amod (erthygl 260 (2) TFEU);

- Pan fydd aelod-wladwriaeth wedi methu â chyflawni ei rhwymedigaeth i roi gwybod am fesurau sy'n trosi Cyfarwydddeb a fabwysiadwyd o dan weithdrefn ddeddfwriaethol (erthygl 260 (3) TFEU).

Yn y ddau achos, mae'r sanctsiwn yn cynnwys cyfandaliad, i gosbi'r tor-amod ei hun, yn ogystal â thaliad cosb ddyddiol, i gosbi parhad y tor-amod ar ôl dyfarniad y llys. Mae'r Comisiwn yn cynnig swm ar gyfer y sanctsiynau ariannol i'r Llys, a'r Llys sydd yn penderfynu'n derfynol.

Mae cosbau tordyletswydd yn ystyried y ffactorau allweddol canlynol:

- pwysigrwydd y rheolau a dorwyd ac effaith y tor-amod ar fuddiannau cyffredinol a buddiannau penodol;
- y cyfnod pan na chafodd cyfraith yr UE ei chymhwyso; a
- gallu'r wlad i dalu, gan sicrhau bod y dirwyon yn cael effaith ataliol.

Caiff y dull cyfrifo ei grynhai gan y fformiwla gyffredinol ganlynol:

$$Dp = (Bfrap \times Cs \times Cd) \times n$$

pan mai: DP = taliad cosb ddyddiol; Bfrap = swm cyfradd unffurf sylfaenol "taliad cosb" (3,105 EUR); CS = cyfernod difrifoldeb (o 1 i 20); CD = cyfernod ar gyfer hyd (o 1 i 3); n = ffactor sy'n ystyried gallu'r Aelod-wladwriaeth dan sylw i dalu (n = 3.5).

Mae'r gosb ddyddiol bosibl ar gyfer Cymru yn amrywio o 10,868 EUR i 652,050 EUR.

Y cyfandaliad posibl ar gyfer Cymru yw 8,987,000 EUR.

Dros gyfnod o 20 mlynedd gallai cyfanswm y gosb amrywio o 88,323,400 EUR i 4,768,952,000 EUR.

Nid oes gan Lywodraeth Cymru unrhyw gyllideb wrth gefn yn ei lle i ddelio â chosbau tordyletswydd a byddai angen iddi dalu unrhyw ddirwyon yn unol â'r cyfraddau sy'n gymwys i'r DU fel Aelod-wladwriaeth. Polisi Llywodraeth y DU yw y byddai angen i Lywodraeth Cymru dalu am unrhyw fater o ddiffyg cydymffurfio sy'n dod o dan gyfrifoldeb Cymru.

Enghraifft o gosbau tordyletswydd a ddefnyddiwyd:

Achos C-304/02, Comisiwn v Gweriniaeth Ffrainc. Yn y dyfarniad hwn ar 12 Gorffennaf 2005, gorchynnodd Llys Cyfiawnder Ewrop i Aelod-wladwriaeth dalu taliad cosb gyfnodol yn ogystal â dirwy cyfandaliad am fethiant difrifol a pharhaus i gydymffurfio â chyfraith y Gymuned.

Roedd yr achos yn ymwneud â diffyg cydymffurfiaeth Ffrainc â mesurau Cymunedol ar gyfer gwarchod pysgodfeydd. Roedd Ffrainc wedi torri cyfraith y gymuned drwy adael i bysgod rhy fach gael eu cynnig i'w gwerthu. Yn sgil arolygiad mewn rhai porthladdoedd Ffrengig dros gyfnod o 11 mlynedd, roedd y Comisiwn o'r farn nad oedd Ffrainc eto yn cydymffurfio'n llawn â'i rhwymedigaethau. Roedd pysgod rhy

fach yn dal i gael eu gwerthu, ac roedd yr awdurdodau Ffrengig yn parhau i fod yn ddiotal wrth orfodi rheolau'r CE.

Gorchmynnodd Llys Cyfiawnder Ewrop i Ffrainc dalu tâl cosb o EUR 57 761 250 am bob cyfnod o chwe mis, o'r 12 Gorffennaf 2005 ymlaen, gan gymryd i ystyriaeth hyd a difrifoldeb y tor-amod a'i allu i dalu, a chyfandaliad o EUR 20 000 000. Gyda'r swm hwn, roedd Llys Cyfiawnder Ewrop wedi ystyried parhad y tor-amod a buddiannau cyhoeddus a phreifat yr achos.

Effaith ychwanegol

Mae gan y mesurau arfaethedig y potensial i effeithio ar unigolion, cymunedau, ffermwyr tenant, diwydiannau cysylltiedig. Caiff yr effeithiau hyn eu trafod ymhellach yn asesiad effaith integredig Llywodraeth Cymru. Mae crynodeb wedi'i gynnwys yn Atodiad 6.

3. CRYNODEB

Mae'n debygol y bydd angen buddsoddi cyfalaf sylweddol er mwyn gwneud gwelliannau o ran rheoli slyri (yn amrywio rhwng £8miliwn a £360 miliwn ar gyfer y gwahanol opsiynau) er mwyn cydymffurfio â'r mesurau 'gwella capasiti storio slyri' a pheidio â gwasgaru slyri a thail dofednod ar adegau risg uchel.

Gellir lleihau'r gofyniad storio slyri drwy wella'r modd y rheolir dŵr brwnt ee drwy doi buarthau budr a thrwy orchuddio storfeydd slyri (a all hefyd leihau allyriadau amonia). Mae allbynnau'r astudiaeth hon yn awgrymu nad yw costau cyfalaf buarthau dan do yn cael eu cydbwysu gan ostyngiadau yn y gofyniad storio slyri neu arbedion mewn costau gwasgaru slyri. Mae manteision eraill o fod â buarthau dan do fel llai o berygl bod dŵr ffo yn llygru dyfroedd wyneb yn uniongyrchol a gwelliannau mewn effeithlonrwydd cynhyrchu nad ydynt wedi'u cynnwys yn yr astudiaeth hon.

Mae'r allbynnau sydd wedi'u modelu yn awgrymu y bydd y mesurau 'Defnyddio System Argymell Gwrtaith' ac 'Integreiddio cyflenwad maethynnau gwrtaith a thail' yn arwain at arbedion mewn costau gweithredol o ganlyniad i arbedion o ran defnyddio gwrtaith a weithgynhyrchwyd a chynnydd mewn cynnyrch cynydu. Rhagwelir y bydd yr arbedion yn fwy na'r amser a'r costau gweinyddol ychwanegol sy'n gysylltiedig â sefydlu a chynnal cynlluniau rheoli maethynnau.

Rhagwelwyd y byddai gan y mesur 'Pheidio â gwasgaru gwrteithiau ar ardaloedd risg uchel' gostau gweithredol uchel, gan adlewyrchu'n bennaf y gostyngiad mewn cynydu o ganlyniad i gyflenwad is-optimaid o faethynnau yn yr ardaloedd hyn.

Rhagwelwyd y byddai costau gweithredol sy'n gysylltiedig ag Opsiwn 'a' yn uchel o ganlyniad i effeithiau posibl ar gnydau o ohirio defnyddio gwrtaith tan fis Ebrill. Rhagwelwyd y byddai costau gweithredol sy'n gysylltiedig ag Opsiwn 'b' yn cynyddu o dan y senarios cost uchel yn unig, gan adlewyrchu effaith is gohirio defnyddio gwrtaith tan ddiwedd mis Chwefror ar gynnwys cynydu.

Yn yr astudiaeth hon diffiniwyd 'amseroedd risg uchel' ar gyfer gwasgaru slyri a gwrtaith wedi'i weithgynhyrchu fel dechrau mis Hydref (er mwyn lleihau'r risg o drwytholchi nitradau), nes bod gan briddoedd ddiffyg lleithder o fwy na 10 mm yn y gwanwyn i leihau'r risg o halogi P ac amonia mewn dyfroedd wyneb a draenio. Mae gwybodaeth o waith modelu a wnaed fel rhan o'r astudiaeth hon yn dangos nad oes gan briddoedd ledled Cymru ddiffygion lleithder pridd fel arfer tan ddiwedd mis Mawrth/dechrau mis Ebrill. O ganlyniad, mae angen 6 mis o le storio slyri ar y mesur 'peidio â gwasgaru slyri ar adegau risg uchel' (mis Hydref i fis Mawrth).

Cyfrifwyd yr gwerthoedd presennol net (GPN) ar gyfer y tri opsiwn polisi gan ddefnyddio amcangyfrifon uchel, canolig ac isel ar gyfer gwerthoedd budd amgylcheddol (prisiau llygryddion amgylcheddol) a chostau (gan gynnwys costau cyfalaf a chostau gweithredol blynyddol). Mae hyn er mwyn dangos effaith ansicrwydd ar GPN a sut y byddant yn newid pan fydd amcangyfrifon ar gyfer costau a buddion yn symud o werthoedd canolog i ffiniau uchaf ac isaf.

Mae'r amcangyfrifon canolog (costau a phrisiau buddion amgylcheddol ar lefelau canolig) yn awgrymu cyfanswm GPN o £28miliwn (buddion net) ar gyfer Opsiwn 2b

£121 miliwn ar gyfer Opsiwn 4a a £133m ar gyfer Opsiwn 4b, o'i gymharu â chostau net o £17.7 m ar gyfer Opsiwn 3a a £5.6m am 3b, a £140 miliwn ar gyfer Opsiwn 2a. Mae'r GPN uwch o opsiynau 'b' yn adlewyrchu'r costau gweithredol is o gymharu ag opsiynau 'a'.

Mae Opsiwn 4 yn dangos bod y buddion GPN mwyaf o ganlyniad i beidio â chynnwys y mesurau peidio â defnyddio gwrtaith ar adegau risg uchel ac ar ardaloedd risg uchel y tu allan i'r ardaloedd PPN arfaethedig sydd â chostau gweithredol blynyddol sylweddol (amcangyfrifon canolog o £9.8 miliwn a £12.2 miliwn yn y drefn honno ar gyfer Cymru gyfan).

4. CYFEIRIADAU

ADAS, INNOGEN, RAND ac AHDB (2012). FF0204 – Integrated Advice Pilot: Final Report. Adroddiad a gyflwynwyd i Defra ym mis Mawrth 2012.

AHDB (2020) The Nutrient Management Guide (RB209) www.ahdb.org.uk/nutrient-management-guide-rb209.

Aitken, M., Merrilees, D. a Duncan, A. (2001) Impact of agricultural practices and catchment characteristics on Ayrshire bathing waters. Scottish Executive Central Research Unit, 66 pp.

Anthony, S., Stopps, J. a Whitworth, E. (2016). Ail Arolwg Arferion Ffermio Cymru. Yr Ail Adroddiad Interim – Dadansoddiad statudol a phrif ganlyniadau. Adroddiad i Lywodraeth Cymru a'r Ganolfan Ecoleg & Hydroleg (CEH). Cyfraniad at Raglen Monitro a Gwerthuso Glastir (GMEP). 122 tt.

Anthony, S., Jones, I., Naden, P., Newell Price, P, Jones, D., Taylor, R., Gooday, R., Hughes, G., Zhang, Y., Fawcett, L., Simpson, D., Turner, A., Fawcett, C., Turner, D., Murphy, J., Arnold, A., Blackburn, J., Duerdoth, C., Hawczak, A., Pretty, J., Scarlett, P., Laize, C., Douthwright, T., Lathwood, T., Jones, M., Peers, D., Kingston, H., Chauhan, M., Williams, D., Rollett, A., Roberts, J., Old, G., Roberts, C., Newman, J., Ingram, W., Harman, M., Wetherall, J. ac Edwards-Jones, G. (2012a). Cyfraniad cynlluniau amaeth-amgylcheddol Cymru at gynnal a chadw a gwella ansawdd pridd a dŵr, ac at liniaru newid yn yr hinsawdd. *Welsh Government, Agri-Environment Monitoring and Technical Services Contract Lot 3: Soil, Water and Climate Change (Ecosystems), No. 183/2007/08, Final Report*, 477 pp + Appendices.

Anthony, S., Wilson, L., Hodgkinson, R., Jordan, C., Higgins, A, Lily, A., Baggaley, N., Farewell, T. (2012b). Agricultural Field Under DRinage in the United Kingdom. Defra Project AC0114, Data Synthesis, Management and Modelling, Agricultural Greenhouse Gas Inventory Research Platform, Atodiad E.

Anthony, S., Skirvin, D. a Williams, J.R. (2019). Abatement of Ammonia Emission from Agriculture in Wales. RSK ADAS Ltd, *Draft Report to Welsh Government, Land Management Reform Unit*, 17 pp.

Bailey RJ & Spackman E (1996). A model for estimating soil moisture changes as an aid to irrigation scheduling and crop water-use studies: I. Operational details and description. *Soil Use and Management* 12, 122-129.

BSFP (2019). British Survey Of Fertiliser Practice Fertiliser Use on Farm Crops for Crop Year 2018. <https://www.gov.uk/government/statistics/british-survey-of-fertiliser-practice-2018>

Cardenas L.M., Thorman, R. Ashlee, N., Butler, M., Chadwick, D.R., Chambers, B.J., Cuttle, S.P., Donovan, N., Kingston, H., Lane, S., Dhanoa, M.S., Scholefield, D. (2010). Quantifying annual N₂O emission fluxes from grazed grassland under a range of inorganic fertiliser nitrogen inputs. [*Agriculture, Ecosystems & Environment Volume 136, Issues 3–4*](#), pp 218-226

Chambers, B.J., Smith, K.A. and Pain, B.F. (2000) Strategies to encourage better use of nitrogen in animal manures. *Soil Use and Management*, 16, 157-161
Defra Project WQ0103. 2008. The national inventory and map of livestock manure loadings to agricultural land (Manures-GIS).

Collins, A.L. Zhang, Y. (2016) Exceedance of modern 'background' fine-grained sediment delivery to rivers due to current agricultural land use and uptake of water pollution mitigation options across England and Wales. *Environmental Science and Policy*, 61, 61-73.

Collins, A. Newell Price, P., Zhang, Y., Gooday, R., Naden, P., Skirvin, D. (2018) Assessing the potential impacts of a revised set of on-farm nutrient and sediment 'basic' control measures for reducing agricultural diffuse pollution across England. *Science of the Total Environment*, 621, 1499-1511.

Defra (2016). *The Reduction and Prevention of Agricultural Diffuse Pollution (England) Regulations 2018*. [Online] Available at: <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2018/151/impacts>

Defra (2020). Air Quality Appraisal: Damage Cost Guidance. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/assess-the-impact-of-air-quality/air-quality-appraisal-damage-cost-guidance>

Elliott et al., (2019) Water pollution from agriculture: Environmental outcomes from regulatory mechanisms, advice and incentives. Final Report for Defra Project WT1594. 49pp + Annexes.

Gooday, R., Anthony, S., Fawcett, L. (2008). A model of soil drainage and nitrate leaching for application in nitrate vulnerable zones. *Environmental Models and Software*, 23, p1045–1055

Gooday, R. ac Anthony, S. (2010). Mitigation Method-Centric Framework for Evaluating Cost-Effectiveness. Defra Project WQ0106 (Module 3).

Gooday, R., Anthony, S., Chadwick, D., Newell-Price, P., Harris, D., Duethmann, D., Fish, R., Collins, A. a Winter, M. (2014a). Modelling the cost-effectiveness of mitigation methods for multiple pollutants at farm scale. *Science of the Total Environment*, 468-469, p1198-1209.

Gooday, R., Anthony, S., Fawcett, L. A model of soil drainage and nitrate leaching for application in nitrate vulnerable zones. *Environmental Models and Software*, 23, p1045–1055

Gooday, RD., Anthony, SG., Durrant, C., Harris, D., Lee, D., Metcalfe, P., Newell-Price, P., Turner, A. (2014b). Farmscoper Extension – Defra Project SCF0104. Adroddiad a gyflwynwyd i Defra ym mis Hydref 2014.

Gooday, R., Anthony, S., Calrow, L., Harris, D., Skirvin, D. (2015). Predicting and Understanding the Effectiveness of Measures to Mitigate Rural Diffuse Pollution. SNIFFER Project DP1. 290pp.

Goss, M.J., Howse, K.R. a Harris, , G.L. (1978). Effects of cultivation on soil water retention and water use by cereals in clay soils. *Journal of Soil Science*, 29, 475-489.
Goss, M.J., Harris, G.L. a Howse, K.R., (1983). Functioning of mole drains in a clay soil. *Agricultural Water Management*, 6, 27-30.

Heckrath G, Brookes P C, Poulton P R a Goulding K W T. (1995). Phosphorus leaching from soils containing different phosphorus concentrations in the broadbalk experiment. *Journal of Environmental Quality*, 24, 904–910.

Holford, I.C.R. (1997). Soil phosphorus: its measurement, and its uptake by plants. *Australian Journal of Soil Research*, 35, 227-239.

Johnson, D., Hodgkinson, R.A., Lord, E., Silgram, M., Cottrill, B., Gooday, R., Morrow, K., Smith, S. a Hulin A. (2011). Nitrates Directive Consultation Document The evidence base for assessing the impacts of the NVZ Action Programme on water quality across England Wales. *Report for Defra project NIT18*

Johnson, D., Fawcett, L., Lord, E., Lyons, H. (2012). Assessment of the impacts of the NVZ Action Program and CSF funding within NVZs in Wales.

Kleinman, P.J.A., Bryant, R.B., Reid, W.S., Sharpley, A.N., a Pimentel, D. (2000). Using soil phosphorus behaviour to identify environmental threshold. *Soil Science*, 165, 943-950.

Lord, E. (1992) Modelling of nitrate leaching: Nitrate Sensitive Areas. *Aspects of Applied Biology*. 30,p 19–28.

Lord, E. and Anthony, S. (2000). MAGPIE: a modelling framework for evaluating nitrate losses at national and catchment scales. *Soil Use and Management*. 16, pp. 167–174

Lord, E. a Mitchell, R. (1998). Effect of nitrogen inputs to cereals on nitrate leaching from sandy soils. *Soil Use and Management*, 14, 78-83

Mawle, G., 2018. *A review of the economic value of angling in Welsh rivers*, s.l.: Cyfoeth Naturiol Cymru

Metcalfe, P. J. Andrews, K., Atkinson, G., Bateman, I.J., Butler, S., Carson, R.T., East J., Gueron, Y, Sheldon, R., a Train, K. (2012) An assessment of the nonmarket benefits of the Water Framework Directive for households in England and Wales. *Water Resources Research Vol 48 Issue 3*

Morris, J. & Camino, M., 2011. Economic Assessment of Freshwater, Wetland and Floodplain (FWF) Ecosystem Services.

Nair, V.D., Portier, K.M., Graetz, D.A. a Walker, M.L. (2004). An environmental threshold for degree of phosphorus saturation in sandy soils. *Journal of Environmental Quality*, 33, 107-113.

Cyfoeth Naturiol Cymru, 2020. *Abstraction Charges Scheme 2020/21*, Cardiff: Cyfoeth Naturiol Cymru

Newell-Price, P., Harris, J., Taylor, M., Williams, J., Anthony, S., Deuthmann, D., Gooday, R., Lord, E., Chambers, B., Chadwick & D., Misselbrook, T (2011) An Inventory of Mitigation Methods and Guide to their Effects on Diffuse Water Pollution, Greenhouse Gas Emissions and Ammonia Emissions from Agriculture. Defra project WQ0106, Final Report, 162 pp.

Nicholson, F.A., Bhogal, A., Chadwick, D., Gill, E., Gooday, R.D., Lord, E., Misselbrook, T., Rollett, A.J., Sagoo, E., Smith, K.A., Thorman, R.E., Williams, J.R. a Chambers, B.J. (2013). An enhanced software tool to support better use of manure nutrients: MANNER-NPK. *Soil Use and Management* 29, 473-484.

Nix, J. (2018). John Nix Pocket Book 2018, 48th Edition. The Anderson Centre

Nix, J. (2019). John Nix Pocket Book 2019, 49th Edition. The Anderson Centre
O’Gorman, S. a Bann, C. (2008) Valuing England’s Terrestrial Ecosystem Services, a report to Defra

Poulton P R, Johnston A E a White R P (2013). Plant-available soil phosphorus: part I: the response of winter wheat and spring barley to Olsen P on a silty clay loam Soil Use and Management. 29 4–11

Scholefield, D., Lockyer, D., Whitehead, D. a Tyson, K. (1991) A model to predict transformations and losses of nitrogen in UK pastures grazed by beef cattle. *Plant and Soil*, 132, 165-177.

Smith, K., Brewer, A., Crabb, J. a Dauven, A. (2001) A survey of the production and use of animal manures in England and Wales: III Cattle manures. *Soil Use and Management*, 17, 77-87.

Smith, K., Brewer, A., Crabb, J. a Dauven, A. (2001) A survey of the production and use of animal manures in England and Wales: II Poultry manure. *Soil Use and Management*, 17, 48-56.

Smith, K., Brewer, A., Dauven, A. a Wilson, D. (2000) A survey of the production and use of animal manures in England and Wales: I Pig manure. *Soil Use and Management*, 16, 124-132.

Webb, J., Misselbrook, T.H., Pain, B.F., Crabb, J. ac Ellis, S. (2001). An estimate of the contribution of outdoor concrete yards used by livestock to the UK inventories of ammonia, nitrous oxide and methane. *Atmospheric Environment*, 35, 6447-6451.

Williams, J.R., Chadwick, D.R., Newell Price J.P a Sagoo, L. (2017). Science into Action – How do we get the message across? *Proceedings of the 17th International RAMIRAN conference* 4th-6th September 2017 Wexford Ireland.

Withers, P.J.A. (2011). *The Agronomic and Environmental Impacts of Phosphorus in Biosolids Applied to Agricultural Land: A Review of UK Research*. UKWIR Report 11/SL/02/10

Withers, P.J.A., Hodgkinson, R.A., Rollett, A., Dyer C., Dils, R., Collins, A.L., Bilsborrow, P.E., Bailey, G. a Sylvester-Bradley, R. (2017). Reducing Soil Phosphorus Fertility Bring Potential Long-term Environmental Gains: A UK Analysis. *Environmental Research Letters*, 12, 1-20

Zhang, Y., Collins, A.L., Jones, J.I., Johnes, P.J., Inman, A., Freer, J.E. (2017). The potential benefits of on-farm mitigation scenarios for reducing multiple pollutant loadings in prioritised agri-environment areas across England. *Environmental Science and Policy*, 73, 100-114.

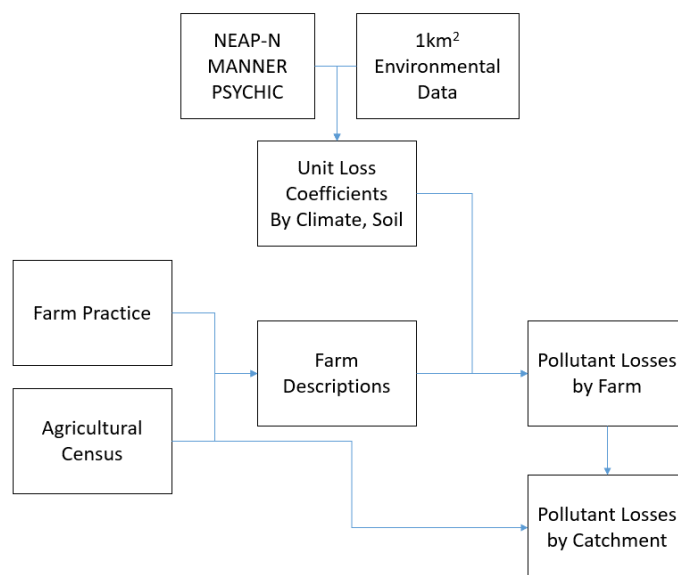
ATODIAD 1. MANYLION FARMSCOPER

Disgrifiad

Offeryn cefnogi penderfyniadau yw'r FARMSCOPER, a chaiff ei ddefnyddio i asesu llwythi llygryddion amaethyddol gwasgaredig ar fferm, ac er mwyn meintioli effeithiau opsiynau lliniaru llygredd fferm ar y llygryddion hynny. Mae'r offeryn yn galluogi cread systemau ffermio unigryw, yn seiliedig ar gyfuniadau o ran rheoli da byw, cnydau, a thail, ynghyd ag asesu cost ac effaith un neu fwy o ddulliau lliniaru o lyfrgell o dros 100 o ddulliau sydd wedi'u cynnwys gyda'r offer, a llawer ohonynt yn seiliedig ar y Canllaw Defnyddiwr Dull Lliniaru (Newell-Price et al., 2011).

Datblygwyd y fersiwn cychwynnol o Farmscoper o dan brosiect DEFRA WQ0106 (Gooday ac Anthony, 2010) fel offeryn cymorth polisi ar gyfer asesiadau cost-effeithiolrwydd o liniaru llygredd ac fe'i disgrifir ymhellach yn Gooday et al. (2014a). Cafodd yr offeryn ei wella ymhellach o dan brosiect FF0204 DEFRA (ADAS et al., 2012) ac eto o dan brosiect DEFRA SCF0104 (Gooday et al. 2014b), pan ychwanegwyd cyfrifiad clir o gostau gweithredu mesurau ac a ganiataodd i'r offeryn gael ei ddefnyddio ar lefel dalgylch-cenedlaethol.

Cyfrifwyd cyfernodau colli llygryddion gan ddefnyddio cyfres o fframweithiau model cenedlaethol presennol a ddefnyddir ar gyfer cefnogi polisi'r llywodraeth (gan gynnwys PSYCHIC (Davison et al., 2008) a NEAP-N (Lord ac Anthony, 2000)) a gymhwyswyd ar gydraniad 1km² gan ddefnyddio pridd lleol, hinsawdd a data amgylcheddol arall a'r rhagdybiaethau gofynnol ar reoli fferm. Yna, crynhowyd y canlyniadau ar gyfer 3 math o bridd a 6 pharth hinsawdd i boblogi'r gronfa ddata sy'n sail i Farmscoper. Mae Farmscoper yn ymholi'r gronfa ddata hon i bennu'r colledion llygredig a'r dosraniad ar gyfer y system ffermio sy'n cael ei chynrychioli, gan luosi'r cyfernodau perthnasol ag ardal y cnydau, cyfaint y dom da neu'r gwrtaith a ddefnyddir fel y bo'n briodol. Dangosir disgrifiad symlach o Farmscoper yn Ffigur . Mynegir y cyfernodau fel swyddogaeth system gydgysylltu gymhleth sy'n caniatáu meintioli effeithiau dulliau lliniaru ar y llwythi llygryddion a gyfrifwyd, er enghraifft ni chaiff dull lliniaru ond lleihau colledion slyri gwartheg godro yn y llwybr dŵr ffo. Cafodd y colledion NEAP-N eu dadgyfuno i'r system dosrannu ffynhonnell a ddefnyddir gan Farmscoper gan ddefnyddio allbynnau o fodolau trwytholchi nitradau eraill sy'n fwy seiliedig ar brosesau (N-CYCLE (Scholefield et al., 1991), NITCAT (Lord, 1992), MANNER (Nicholson et al., 2013) ac EDEN (Gooday et al., 2008)).

Ffigur A1-1: Disgrifiad symlach o sut y cyfrifwyd cyfernodau allforio llygredig i'w defnyddio yn Farmscoper ac yna'u defnyddio i gyfrifo colledion llygredig.

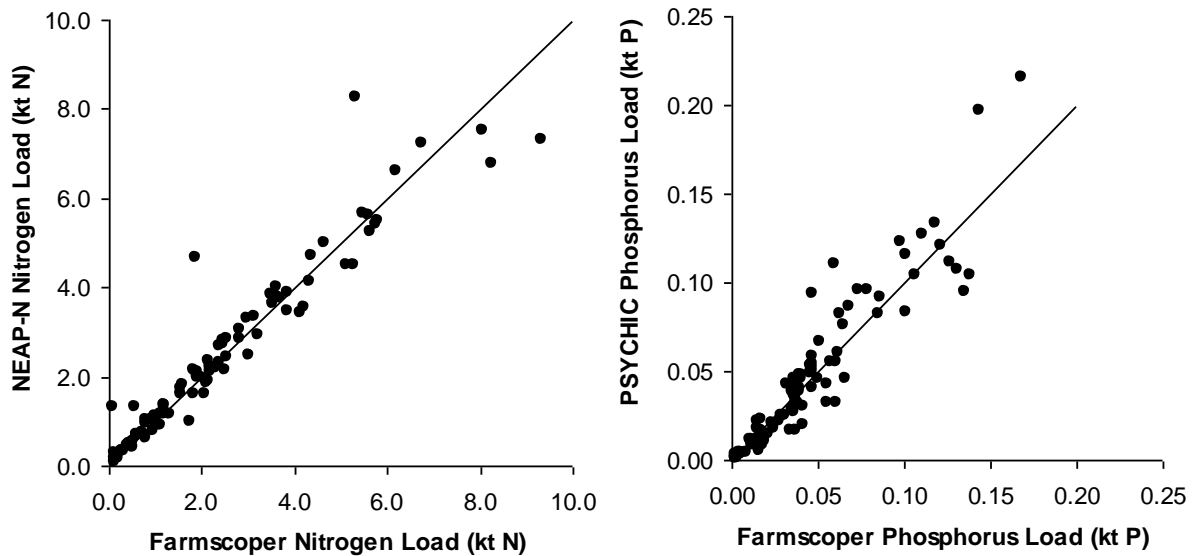
Tabl A1-1: Y system gydgyssylltu a ddefnyddir o fewn Farmscoper i ddarparu dosraniad ffynhonnell a chaniatáu targedu dulliau lliniaru.

Ffynhonnell	Ardal	Llwybr	Math	Amserlen	Ffurf
Gwartheg Godro	Âr	Dŵr ffo	Pridd	Byr	Gronynnol
Gwartheg Bïff	Glaswellt	Ffafriol Trwytholc	Gwrtaith Tail Buarth	Canolig	Tawdd
Defaid	Garw			Hir	Nwy Nwy Anuniongyrc hol
Moch	Buarthau	Nwyol Uniongyrc hol	Slyri		
Dofednod Cemegol Tir	Siediau Llwybrau Rhydau Storio mewn caeau Storio ar y Fferm Coetir		Sarn Gwag Enterig		
			Dŵr Budr		

Dilysu Farmscoper yn flaenorol

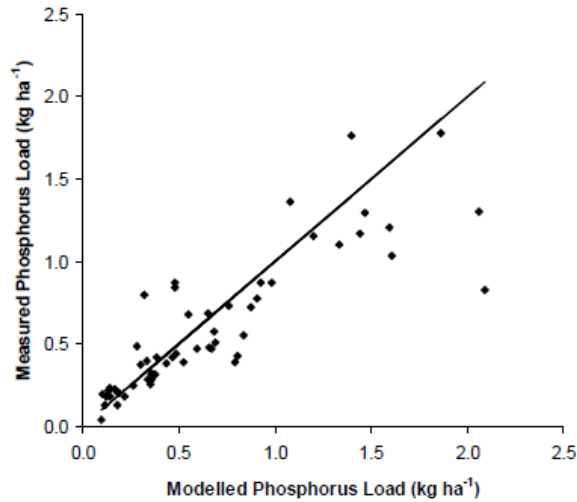
Gan fod Farmscoper i bob pwrpas yn feta-fodel o'r modelau PSYCHIC a NEAP-N, gellir asesu cywirdeb rhagfynegiadau Farmscoper trwy gymharu allbynnau â rhai'r

modelau ffynhonnell. Ymgwymerwyd â hyn ar gyfer y Dalgylchoedd Rheoli Dŵr yn Lloegr gan ddefnyddio data ar gyfer 2010 (Ffigur 2; Gooday et al., 2015). Mae allbynnau Farmscoper hefyd wedi'u cymharu'n uniongyrchol yn erbyn data a fonitryd (e.e. Zhang et al., 2015).

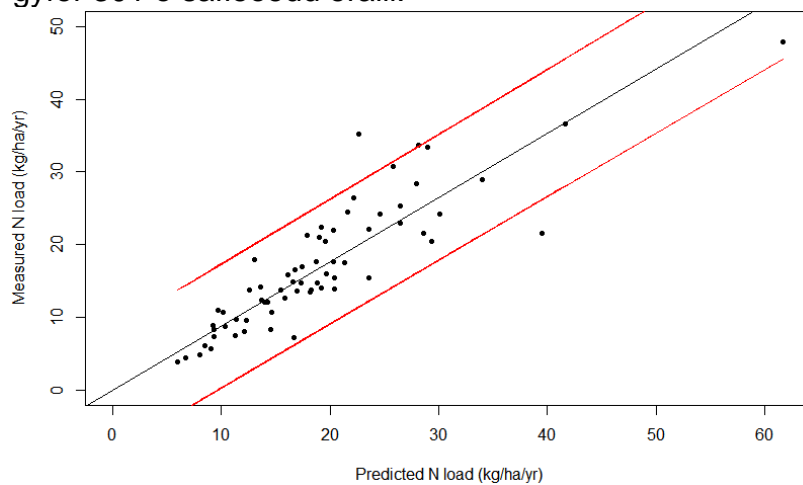
Ffigur A1-2: Cymharu llwythi nitrogen a ffosfforws amaethyddol a ragwelwyd gan Farmscoper ar gyfer y 91 Dalgylch Rheoli Dŵr yn Lloegr yn erbyn llwythi a ragwelwyd gan fodelau NEAP-N a PSYCHIC ar gyfer yr un dalgylchoedd. Defnyddiodd yr holl efelychiadau enghreifftiol ddata Cyfrifiad Amaethyddol Mehefin 2010 (o Gooday et al., 2015).

Roedd yr hafaliadau o fewn PSYCHIC yn deillio o ddata ymchwil arbrefol, ac wedi'u graddnodi yn eu herbyn, ond nid yw'r rhagfynegiadau llwyth llygryddion ar raddfa dalgylch o PSYCHIC yn cael eu graddnodi. Yn hytrach, mae'r allbynnau hyn wedi'u dilysu yn erbyn mesuriadau ansawdd dŵr ar raddfa dalgylch sydd ar gael i ddangos bod allbynnau'n dangos yr amrywiadau gofodol sy'n deillio o wahaniaethau mewn data mewnbwn. Cynhwyswyd gwiriad cychwynnol o PSYCHIC yn Stromqvist et al., 2008. Mae dilysu allbynnau wedi hynny wedi cynnwys cymharu llwythi llygryddion yn erbyn data o'r Cynllun Monitro wedi'i Gysoni (Ffigur ; Gooday et al., 2015) a data monitro Asiantaeth yr Amgylchedd.

Ffigur A1-3: Cymharu llwythi ffosforws wedi'u modelu a'u mesur ar gyfer dalgylchoedd monitro HMS yn yr Alban (o Gooday et al., 2015).

Mae'r rhagfynegiadau cronedig ar raddfa dalgylch o gollu nitradau o NEAP-N wedi'u dilysu yn erbyn data ansawdd dŵr a arsylwyd (ee Anthony et al., 2011; Gooday et al., 2015). Gwnaed y dilysiad diweddaraf o allbynnau NEAP-N wrth gynhyrchu data ar gyfer 2014, gyda llwythi nitradau o'i gymharu â data'r Cynllun Monitro Cysoni ar gyfer y cyfnod 2008-2012 a hafaliad atchweliad sy'n deillio o ganiatáu cymhariaeth o grynodiadau nitradau a ragwelir â data Asiantaeth yr Amgylchedd ar gyfer y cyfnod 2008-2012 ar gyfer 301 o safleoedd eraill.

Ffigur A1-4: Cymharu llwythi nitradau mesuredig cyfartalog blynyddol (2008-2012) a llwythi a ragwelir (2014) ar gyfer 66 o safleoedd HMS ledled Cymru a Lloegr (gan Lee et al., 2017)

ATODIAD 2. MODELU MANNER-NPK

Methodoleg

Mae MANNER-NPK yn offeryn cefnogi penderfyniadau a gynlluniwyd i ddangos colled llygryddion o dir amaethyddol ar ôl defnyddio tail organig (Nicholson et al., 2013). Defnyddiwyd MANNER i fodelu cyflwyno cyfnod gwahardd ar gyfer taenu tail sydd â chyfradd uchel o N ar gael (slyri gwartheg, slyri moch, sarn brwyliaid a sarn ieir dodwy). Yn y gorffennol, mae MANNER wedi'i ddefnyddio i fodelu effeithiau cyflwyno cyfnod gwahardd yn Lloegr gan ddefnyddio methodoleg debyg i'r hyn a ddisgrifir isod (prosiect DEFRA WT0932).

Mae dau gyfnod allweddol i fodelu MANNER: swp-redeg y model MANNER er mwyn cynrychioli pob paramedr posibl (ee hinsawdd, priddoedd, mathau o dail, dull gwasgaru) ar raddfa 5x5 km, ac yna pwysoli canlyniadau'r rhediadau hyn i gynrychioli rheolaeth o dan arfer cyfredol ac arfer wedi'i addasu er mwyn osgoi cyfnodau risg uchel.

Perfformiwyd swp-rediadau MANNER gan ddefnyddio hinsawdd leol ar gyfer pob 5km sgwâr yng Nghymru, ar gyfer:

- 3 math o ddefnydd tir (wedi'u hau yn y gwanwyn, wedi'u hau yn y gaeaf a glaswellt)
- 2 fath o bridd (tywodlyd/bas ac eraill)
- 4 dull gwasgaru (gwsgaru band, taenu, chwistrellu dwfn, chwistrellu bas)
- 4 math o oedi wrth gorffori (dim corffori, < 1 wythnos, < 24 awr, < 2 Awr)

Mae'r dewisiadau o ran cnydau yn adlewyrchu'r prif ddefnyddiau tir yng Nghymru ac yn cynrychioli risgiau gwahanol oherwydd gorchuddion cnydau a'r defnydd o nitrogen dros y gaeaf. Mae'r mathau o bridd yn adlewyrchu'r rhai a ddefnyddir yn y diffiniadau o gyfnodau gwaharddedig PPN.

Gwnaed efelychiadau MANNER ar gyfer uned o dail a ddefnyddiwyd ar yr 1^{af} a'r 15^{fed} o bob mis i roi colled lygredig rhagweledig o dan bob cyfuniad o fis, hinsawdd, math o bridd, defnydd tir ac amodau gwasgaru.

Yna pwysolwyd y colledion ar gyfer pob mis gan ystyried cyfran y glaswelltir, cnydau a heuwyd yn y gaeaf, a chnydau a heuwyd yn y gwanwyn ar gyfer pob sgwâr 5km, a chyfran pob math o bridd ym mhob sgwâr. Fe'u pwysolwyd hefyd yn ôl cyfran pob math o dail a ddefnyddiwyd yn ôl y math o gnwd gan bob un o'r pedwar dull gwasgaru ac oedi wrth gorffori gan ddefnyddio data sy'n deillio o Arolwg Arferion Gwraith Prydain (BSFP; Tabl A2-1 a Thabl A2-2), gan ddefnyddio data ar gyfer 2008-2010. Roedd data ar amseru'r defnydd o dail fesul mis a'r math o gnwd hefyd yn deillio o'r un ffynhonnell (Tabl T A2-3). Ar gyfer slyri gwartheg, defnyddiwyd data yn benodol ar gyfer Cymru, ond ar gyfer mathau eraill o dail roedd canlyniadau'n seiliedig ar ddata ar gyfer Cymru a Lloegr (oherwydd mai ychydig iawn o gofnodion a ddefnyddiwyd yng Nghymru yn unig).

Deilliodd cyfeintiau tail o ganlyniadau modelu Farmscoper, gyda'r cyfeintiau yn gyfanswm ar gyfer pob 5 km sgwâr, gan gynnwys y cyfrannau y tu mewn a'r tu allan i'r ardaloedd PPN arfaethedig.

Diffiniwyd amseroedd risg uchel fel cyfnodau gwahardd PPN ar gyfer priddoedd tywodlyd/bas a chyfnodau gwahardd PPN a misoedd Chwefror a Mawrth ar gyfer priddoedd eraill (gan adlewyrchu'r risgiau uchel o golli ffosfforws yn y mis hwn fel y disgrifir yn Adran 1.2.7). Er mwyn modelu effeithiau osgoi amseroedd risg uchel, addaswyd y data amseru yn Nhabl **Tabl A2-3** fel bod unrhyw slyri neu dail dofednod a wasgarwyd yn ystod yr amseroedd hyn yn cael ei ailddosbarthu ymhlith y misoedd eraill yn y flwyddyn yn ôl y gyfran wreiddiol a wasgarwyd bob mis. Arweiniodd hyn at set newydd o bwysoliadau ar gyfer pob math o dail, pob math o bridd a phob cyfuniad defnydd tir (Tabl A2-4 a Thabl A2-5)

Tabl A2-1: Dulliau presennol o ddefnyddio tail yn ôl y math o dail a'r mathau o gnydau (%).

Dull Gwasgaru	Gwasgar u band	Taenu eang*	Chwistrell u dwfn	Chwistrell u bas
Sarn Brwyliad/Twrcwn				
Gaeaf	0	100	0	0
Gwanwyn	0	100	0	0
Glaswellt	0	100	0	0
Slyri gwartheg				
Gaeaf	0	100	0	0
Gwanwyn	2	95	1	2
Glaswellt	5	87	3	5
Tail leir Dodwy				
Gaeaf	0	1	0	0
Gwanwyn	0	1	0	0
Glaswellt	0	1	0	0
Slyri moch				
Gaeaf	45	55	0	0
Gwanwyn	11	87	0	2
Glaswellt	16	85	0	0

*Ar gyfer Slyri Gwartheg a daenir ar Laswellt, Taenu eang yw'r cyfanswm Taenu eang, Peiriant â braich sy'n cylchdroi a Ddim ar gael

Tabl A2-2: Cyfraddau corffori tail cyfredol (%) ar gyfer cynydau a heuwyd yn y gaeaf a'r gwanwyn sy'n cael tail naill ai yn y gaeaf neu'r gwanwyn. Nid yw tail sy'n cael ei ddefnyddio ar laswelltir byth yn cael ei gorffori.

Oedi Wrth Gorffori	Sarn Brwyliaid / Twrcwn	Slyri gwartheg	Tail leir Dodwy	Slyri moch
	Cnwd Gaeaf, Rhag-Meh			
Dros 1wythnos neu byth*	97	61	62	85
O fewn wythnos ar ôl gwasgaru†	3	0	0	10
O fewn 24 awr ar ôl gwasgaru†	0	39	36	5
O fewn 6 awr ar ôl gwasgaru‡	0	0	1	0.00
	Cnwd Gaeaf, Gorff-Tach			
Dros 1wythnos neu byth*	7	7	7	7
O fewn wythnos ar ôl gwasgaru†	15	15	15	15
O fewn 24 awr ar ôl gwasgaru†	40	40	40	40
O fewn 6 awr ar ôl gwasgaru‡	38	38	38	38
	Cnwd Gwanwyn, Rhag-Meh			
Dros 1wythnos neu byth*	17	34	4	11
O fewn wythnos ar ôl gwasgaru†	17	25	24	55
O fewn 24 awr ar ôl gwasgaru†	41	35	47	30
O fewn 6 awr ar ôl gwasgaru‡	26	7	25	3
	Cnwd Gwanwyn, Gorff-Tach			
Dros 1wythnos neu byth*	96	96	96	96
O fewn wythnos ar ôl gwasgaru†	3	3	3	3
O fewn 24 awr ar ôl gwasgaru†	0	0	0	0
O fewn 6 awr ar ôl gwasgaru‡	0	0	0	0

*Ni chorfforwyd canlyniadau'r arolwg, fe'u corddorwyd fwy nag 1 wythnos ar ôl gwasgaru a ddim yn gwybod

†Canlyniad yr arolwg: 3-5 diwrnod

‡Canlyniad yr arolwg: 6-12 awr

§Canlyniad yr arolwg: Llai na 2 awr

Tabl A2-3: Amseriadau presennol defnyddio tail (%). O ddata BSFP 2008-2010. Data Cymru a ddefnyddir ar gyfer slyri gwartheg, data Cymru a Lloegr wedi'i gyfuno ar gyfer mathau eraill o dail. Sylwer bod pob rhes yn dod i gyfanswm o 100%

	Ionawr	Chwefror	Mawrth	Ebrill	Mai	Mehefin	Gorffennaf	Awst	September	Hydref	Tachwedd	Rhagfyr
Slyri Gwartheg												
Wedi'i hau yn y gwanwyn	1	34	14	45	4							2
Wedi'i hau yn y gaeaf		26	17	3				17	30	7		
Glaswellt	12	19	23	13	6	9	6	4	2	3	2	2
Slyri Moch												
Wedi'i hau yn y gwanwyn	36	5	12	37	2					1	5	2
Wedi'i hau yn y gaeaf	0		8	32	6	0	6	13	22	11	1	0
Glaswellt	2	23	9	29	6	6	12	1		6	3	2
Tail leir Dodwy												
Wedi'i hau yn y gwanwyn	7	8	36	38	1			1		0	9	0
Wedi'i hau yn y gaeaf	0	1	2	0		0	2	45	40	9		
Glaswellt			35	20		19	7	5	13			1
Sarn Brwyliaid												
Wedi'i hau yn y gwanwyn	10	16	34	23	9			4	2		1	1
Wedi'i hau yn y gaeaf		10	10	0			0	38	29	12		
Glaswellt		29	46	9	1	11			2	2		

**Tabl A2-4: Amseriadau gwasgaru tail rhagweledig (%) er mwyn osgoi amseroedd risg uchel ar gyfer priddoedd tywod/bas.
Sylwer bod pob rhes yn dod i gyfanswm o 100%**

	Ionawr	Chwefror	Mawrth	Ebrill	Mai	Mehefin	Gorffennaf	Awst	September	Hydref	Tachwedd	Rhagfyr
Slyri Gwartheg												
Wedi'i hau yn y gwanwyn	1	35	14	46	4				1			
Wedi'i hau yn y gaeaf		57	36	6								
Glaswellt	13	21	25	14	6	10	6	4	13			
Slyri Moch												
Wedi'i hau yn y gwanwyn	40	5	13	40	3				40			
Wedi'i hau yn y gaeaf	1		16	61	11	1	11		1			
Glaswellt	2	26	11	33	7	7	14	1	2			
Tail leir Dodwy												
Wedi'i hau yn y gwanwyn	8	9	41	42	1				8			
Wedi'i hau yn y gaeaf	1	21	28	6		5	40		1			
Glaswellt			41	23		22	9	6				
Sarn Brwyliaid												
Wedi'i hau yn y gwanwyn	11	18	37	25	10				11			
Wedi'i hau yn y gaeaf		49	51	0			0					
Glaswellt		30	48	9	1	11						

**Tabl A2-5: Amseriadau gwasgaru tail rhagweledig (%) er mwyn osgoi amseroedd risg uchel ar gyfer priddoedd eraill.
Sylwer bod pob rhes yn dod i gyfanswm o 100%**

	Ionawr	Chwefror	Mawrth	Ebrill	Mai	Mehefin	Gorffennaf	Awst	September	Hydref	Tachwedd	Rhagfyr
Slyri Gwartheg												
Wedi'i hau yn y gwanwyn				92	8							
Wedi'i hau yn y gaeaf				6				34	60			
Glaswellt				32	14	22	14	9	4	4		
Slyri Moch												
Wedi'i hau yn y gwanwyn				94	6							
Wedi'i hau yn y gaeaf				40	7	0	7	17	28			
Glaswellt				50	11	11	21	1		5		
Tail leir Dodwy												
Wedi'i hau yn y gwanwyn				96	2			2				
Wedi'i hau yn y gaeaf				0		0	3	51	46			
Glaswellt				31		30	11	7	21			
Sarn Brwyliaid												
Wedi'i hau yn y gwanwyn				61	23			10	5			
Wedi'i hau yn y gaeaf				0			0	57	43			
Glaswellt				39	4	46			7	4		

Mae Tabl A2-6 yn crynhoi'r newidiadau yn y colledion nitrogen, amonia ac ocsid nitraidd oherwydd osgoi gwasgaru ar adegau risg uchel. Mae colledion nitrad yn cael ei leihau bron i 0.4 kt, sy'n cyfateb i 1.3% o golledion amaethyddol cenedlaethol o nitrad. Mae colledion ocsid nitraidd hefyd yn cael eu lleihau, ond maent yn llai arwyddocaol fel rhan o'r cyfanswm cyffredinol. Mae colledion amonia yn cynyddu, gan fod mwy o dail yn cael ei ddefnyddio ar briddoedd sych yn yr haf ac ni ellir ei gorffori (yn enwedig tail dofednod, lle mae mwy yn cael ei ddefnyddio ar gnydau â'r ac felly gellid bod wedi'i gorffori o'r blaen).

Mae'r canlyniadau'n sensitif i'r dybiaeth y bydd tail sy'n cael ei wasgaru ar hyn o bryd yn y cyfnod gwahardd yn cael ei daenu yn y misoedd eraill yn gymesur â'r dosbarthiad gwreiddiol, ac na fydd unrhyw newid yn y cyfrannau sy'n mynd i'r gwahanol fathau o gnydau neu newidiadau yn y dull gwasgaru neu gorffori. Defnyddiwyd y dull hwn mewn astudiaethau blaenorol i effeithiau amgylcheddol cyflwyno cyfnodau gwahardd (prosiect DEFRA WT0932; Lord *et al.* 2009).

Tabl A2-6: Cyfanswm N a ddefnyddir mewn tail a newid mewn colledion llygredig o dail oherwydd osgoi amseroedd risg uchel.

	N a Daenwyd (kg)	Newid mewn Colled (kg)		
		NO ₃	NH ₃	N ₂ O
PPN Arfaethedig				
Slyri Gwartheg	13,199,534	264,368	-152	10,389
Slyri moch	82,134	4,051	-36	160
Sarn brwyliaid	2,379,625	44,040	-7,280	1,876
Sarn ieir dodwy	1,392,770	42,456	-3,197	1,732
Cyfanswm	17,054,063	354,915	-10,665	14,156
Nad yw'n PPN				
Slyri Gwartheg	2,075,685	44,446	-126	1,749
Slyri moch	5,752	269	-2	11
Sarn brwyliaid	31,714	819	-166	35
Sarn ieir dodwy	28,647	1,230	-113	51
Cyfanswm	2,141,798	46,765	-407	1,845
Cyfanswm	19,195,862	401,680	-11,072	16,002

Atodiad 3 Cyfaint storio slyri a chostau cyfalaf manwl

Tabl A3-1: Cyfaint storio slyri a chostau capasiti storio slyri ychwanegol (Cymru Gyfan)

Math o dda byw	Cyfeintiau storio slyri (miliwn m ³)			Angen capasiti storio ychwanegol (miliwn m ³)		Costau ychwanegol Tanc uwchben daear (£m)		Costau ychwanegol Lagŵn (£m)	
	Llinell sylfaen*	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis
Gwartheg Godro	5.54	6.54	7.65	1.00	2.11	50.08	105.7	40.06	84.57
Gwartheg Biff	0.90	1.04	1.21	0.14	0.31	7.34	15.63	5.87	12.51
Moch	0.01	0.02	0.02	<0.01	<0.01	0.12	0.27	0.10	0.22
Cyfanswm	6.45	7.60	8.88	1.15	2.43	57.54	121.7	46.03	97.30

+ Yn rhagdybio cydymffurfiaeth â rheoliadau SSOTA

Tabl A3-2: Cyfaint storio slyri a chostau capasiti storio slyri ychwanegol ledled ardaloedd nad ydynt yn PPN (92% o Gymru)

Math o dda byw	Cyfeintiau storio slyri (miliwn m ³)			Angen capasiti storio ychwanegol (miliwn m ³)		Costau ychwanegol Tanc uwchben daear (£m)		Costau ychwanegol Lagŵn (£m)	
	Llinell sylfaen*	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis
Gwartheg Godro	4.69	5.53	6.47	0.84	1.78	42.11	88.98	33.69	71.19
Gwartheg Biff	0.83	0.97	1.12	0.14	0.29	6.79	14.47	5.43	11.57
Moch	0.01	0.01	0.02	<0.01	<0.01	0.12	0.25	0.09	0.20
Cyfanswm	5.53	6.51	7.61	0.98	2.07	49.02	103.7	39.21	82.96

*Yn rhagdybio cydymffurfiaeth â rheoliadau SSOTA

Tabl A3-3: Cyfaint storio slyri a chostau capasiti storio slyri ychwanegol ledled ardaloedd PPN arfaethedig (8% o Gymru)

Math o dda byw	Cyfeintiau storio slyri (miliwn m ³)			Angen capasiti storio ychwanegol (miliwn m ³)		Costau ychwanegol Tanc uwchben daear (£m)		Costau ychwanegol Lagŵn (£m)	
	Llinell sylfaen*	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis
Gwartheg Godro	0.85	1.01	1.19	0.16	0.33	7.97	16.74	6.37	13.39
Gwartheg Biff	0.06	0.07	0.08	0.01	0.02	0.55	1.16	0.44	0.91
Moch	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	0.01	0.02	0.01	0.02
Cyfanswm	0.91	1.08	1.27	0.17	0.35	8.53	17.92	6.82	14.32

* Yn rhagdybio cydymffurfiaeth â rheoliadau SSOTA

Tabl A3-4: Cyfaint storio slyri a chostau capasiti storio slyri ychwanegol (Cymru Gyfan)

Math o dda byw	Cyfeintiau storio slyri (miliwn m ³)			Angen capasiti storio ychwanegol (miliwn m ³)		Costau ychwanegol Tanc uwchben daear (£m)		Costau ychwanegol Lagŵn (£m)	
	Llinell sylfaen*	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis
Gwartheg Godro	5.49	6.23	7.29	0.74	1.80	37.11	90.15	29.69	72.12
Gwartheg Biff	0.89	0.93	1.09	0.04	0.20	2.33	10.22	1.86	8.17
Moch	0.01	0.02	0.02	0.01	0.01	0.13	0.27	0.10	0.22
Cyfanswm	6.39	7.18	8.41	0.79	2.01	39.55	100.6	31.65	80.49

* Yn rhagdybio cydymffurfiaeth â rheoliadau SSOTA

Tabl A3-5: Cyfaint storio slyri a chostau capasiti storio slyri ychwanegol ledled ardaloedd nad ydynt yn PPN (92% o Gymru)

Math o dda byw	Cyfeintiau storio slyri (miliwn m ³)			Angen capasiti storio ychwanegol (miliwn m ³)		Costau ychwanegol Tanc uwchben daear (£m)		Costau ychwanegol Lagŵn (£m)	
	Llinell sylfaen*	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis
Gwartheg Godro	4.65	5.26	6.15	0.62	1.51	30.80	75.40	24.64	60.32
Gwartheg Bîff	0.82	0.87	1.02	0.04	0.19	2.45	9.75	1.96	7.80
Moch	<0.01	<0.01	0.02	<0.01	<0.01	0.12	0.25	0.09	0.20
Cyfanswm	5.47	6.13	7.19	0.66	1.70	33.37	85.40	26.79	68.32

*Yn rhagdybio cydymffurfiaeth â rheoliadau SSOTA

Tabl A3-6: Cyfaint storio slyri a chostau capasiti storio slyri ychwanegol ledled ardaloedd PPN arfaethedig (8% o Gymru)

Math o dda byw	Cyfeintiau storio slyri (miliwn m ³)			Angen capasiti storio ychwanegol (miliwn m ³)		Costau ychwanegol Tanc uwchben daear (£m)		Costau ychwanegol Lagŵn (£m)	
	Llinell sylfaen*	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis	5 mis	6 mis
Gwartheg Godro	0.81	0.96	1.13	0.15	0.32	7.65	16.10	6.13	12.88
Gwartheg Bîff	0.05	0.07	0.08	0.01	0.02	0.50	1.09	0.40	0.87
Moch	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01
Cyfanswm	0.86	1.03	1.21	0.16	0.34	8.15	17.19	6.54	13.75

* Yn rhagdybio cydymffurfiaeth â rheoliadau SSOTA

Ymrwymiad personol i ddibenion a blaenoriaethau strategol APCBB, a'i werthoedd a'i ymddygiadau craidd

ATODIAD 4. TABLAU PPN MANWL

Tabl A4-1: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'a', costau cyfalaf a gweithredol uchel, gwerthoedd amgylcheddol isel

	2021	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN	
	(cyfalaf)	(hlwrvd)																					
Costau (£m)																							
Opsiw n 2a	360.0	42.0	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5		
Opsiw n 3a	51.50	3.1	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8		
Opsiw n 4a	360.0	6.9	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6		
Buddion (£m)																							
Opsiw n 2a		6.3	6.4	6.4	6.5	6.5	6.6	6.7	6.7	6.8	6.8	7.2	7.5	7.9	8.2	8.6	9.0	9.3	9.7	10.0	10.4		
Opsiw n 3a		0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	1.0	1.0		
Opsiw n 4a		5.5	5.6	5.6	5.7	5.7	5.8	5.8	5.9	5.9	6.0	6.3	6.6	6.9	7.3	7.6	7.9	8.2	8.5	8.9	9.2		
GPN (Buddion-Costau)																							
Opsiw n 2a	-360.0	-34.5	-26.3	-25.4	-24.4	-23.6	-22.7	-21.9	-21.1	-20.4	-19.7	-18.7	-17.9	-17.0	-16.2	-15.5	-14.8	-14.1	-13.4	-12.8	-12.1	-11.5	-752.5
Opsiw n 3a	-51.50	-2.4	-2.1	-2.0	-1.9	-1.8	-1.8	-1.7	-1.7	-1.6	-1.5	-1.5	-1.4	-1.3	-1.3	-1.2	-1.1	-1.1	-1.0	-1.0	-0.9	-0.9	-81.7
Opsiw n 4a	-360.0	-1.4	5.7	5.6	5.4	5.3	5.1	5.0	4.9	4.8	4.6	4.7	4.7	4.8	4.8	4.9	4.9	4.9	4.9	4.9	4.9	4.9	-266.6

Tudalen y pecyn 175

Tabl A4-2: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'b', costau cyfalaf a gweithredol uchel, gwerthoedd amgylcheddol isel

		2021 (cyfalaf)	2021 (hlvrvd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																							
Tudalen y pecyn 176	Opsiw n 2b	360.0	29.8	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	
	Opsiw n 3b	51.5	2.2	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	
	Opsiw n 4b	360.0	6.0	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5
Buddion (£m)																							
	Opsiw n 2b		6.2	6.2	6.3	6.3	6.4	6.4	6.5	6.5	6.6	6.6	7.0	7.4	7.7	8.1	8.4	8.8	9.1	9.5	9.8	10.2	
	Opsiw n 3b		0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	1.0	
	Opsiw n 4b		5.5	5.6	5.6	5.7	5.7	5.8	5.8	5.9	5.9	6.0	6.3	6.6	6.9	7.2	7.6	7.9	8.2	8.5	8.8	9.2	
GPN (Buddion-Costau)																							
	Opsiw n 2b	-360.0	-22.9	-15.1	-14.5	-14.0	-13.4	-12.9	-12.5	-12.0	-11.6	-11.1	-10.5	-9.9	-9.4	-8.8	-8.3	-7.8	-7.4	-6.9	-6.5	-6.1	-581.5
	Opsiw n 3b	-51.5	-1.5	-1.2	-1.2	-1.2	-1.1	-1.1	-1.0	-1.0	-1.0	-0.9	-0.9	-0.8	-0.8	-0.7	-0.7	-0.6	-0.6	-0.5	-0.5	-0.5	-69.3
	Opsiw n 4b	-360.0	-0.5	6.6	6.4	6.2	6.0	5.9	5.7	5.6	5.4	5.3	5.3	5.3	5.4	5.4	5.4	5.4	5.4	5.4	5.4	5.3	-253.9

Tabl A4-3: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'a', costau cyfalaf a gweithredol uchel, gwerthoedd amgylcheddol canolig

Tudalen y pecyn 177

	2021 (cyfalaf)	2021 (hlwvvd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiwn 2a	360.0	42.0	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	
Opsiwn 3a	51.50	3.1	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	
Opsiwn 4a	360.0	6.9	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	
Buddion (£m)																						
Opsiwn 2a		12.5	12.6	12.7	12.8	12.9	13.0	13.2	13.3	13.4	13.5	14.2	14.9	15.6	16.3	17.0	17.8	18.5	19.2	19.9	20.6	
Opsiwn 3a		1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	1.5	1.5	1.6	1.7	1.7	1.8	1.9	1.9	2.0	
Opsiwn 4a		10.7	10.8	10.9	11.0	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5	11.6	12.2	12.8	13.5	14.1	14.8	15.4	16.0	16.7	17.3	18.0	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiwn 2a	-360.0	-28.5	-20.5	-19.7	-18.9	-18.2	-17.5	-16.8	-16.2	-15.5	-14.9	-13.9	-13.0	-12.1	-11.2	-10.4	-9.7	-9.0	-8.3	-7.6	-7.0	-648.9
Opsiwn 3a	-51.5	-1.8	-1.5	-1.4	-1.4	-1.3	-1.3	-1.2	-1.2	-1.1	-1.1	-1.0	-0.9	-0.8	-0.8	-0.7	-0.6	-0.6	-0.5	-0.5	-0.4	-71.6
Opsiwn 4a	-360.0	3.6	10.6	10.3	10.0	9.8	9.5	9.3	9.0	8.8	8.6	8.7	8.9	9.0	9.1	9.1	9.2	9.3	9.3	9.3	9.3	-179.3

Tabl A4-4: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'b', costau cyfalaf a gweithredol uchel, gwerthoedd amgylcheddol canolig

Tudalen y pecyn 178

	2021 (cyfalaf)	2021 (hlwvvd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiwn 2b	360.0	29.8	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	
Opsiwn 3b	51.50	2.2	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	
Opsiwn 4b	360.0	6.0	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	
Buddion (£m)																						
Opsiwn 2b		12.1	12.2	12.4	12.5	12.6	12.7	12.8	12.9	13.0	13.1	13.8	14.5	15.3	16.0	16.7	17.4	18.1	18.8	19.5	20.2	
Opsiwn 3b		1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.4	1.5	1.5	1.6	1.7	1.7	1.8	1.9	2.0	
Opsiwn 4b		10.6	10.7	10.8	10.9	11.0	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5	12.2	12.8	13.5	14.1	14.7	15.4	16.0	16.7	17.3	17.9	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiwn 2b	-360.0	-17.1	-9.4	-9.0	-8.6	-8.2	-7.9	-7.5	-7.2	-6.8	-6.5	-5.8	-5.2	-4.5	-3.9	-3.4	-2.9	-2.4	-1.9	-1.5	-1.1	-360.0
Opsiwn 3b	-51.5	-1.0	-0.7	-0.7	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.5	-0.5	-0.5	-0.4	-0.4	-0.3	-0.2	-0.2	-0.1	-0.1	-0.1	-0.0	0.0	-51.5
Opsiwn 4b	-360.0	4.5	11.4	11.1	10.8	10.5	10.2	10.0	9.7	9.5	9.2	9.3	9.4	9.5	9.6	9.7	9.7	9.7	9.8	9.8	9.8	-360.0

Tabl A4-5: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'a', costau cyfalaf a gweithredol uchel, gwerthoedd amgylcheddol uchel

Tudalen y pecyn 179

	2021 (cyfalaf)	2021 (hlvnrddol)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	773
Costau (£m)																						
Opsiw n 2a	360.0	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	34.5	
Opsiw n 3a	51.50	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	2.8	
Opsiw n 4a	360.0	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	
Buddion (£m)																						
Opsiw n 2a		22.2	22.4	22.6	22.7	22.9	23.1	23.2	23.4	23.6	23.7	24.8	25.9	26.9	28.0	29.1	30.1	31.2	32.3	33.3	34.4	
Opsiw n 3a		2.1	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.3	2.3	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	
Opsiw n 4a		18.4	18.5	18.7	18.8	19.0	19.1	19.3	19.4	19.5	19.7	20.7	21.6	22.6	23.6	24.5	25.5	26.4	27.4	28.4	29.3	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiw n 2a	-360.0	-11.9	-11.3	-10.8	-10.3	-9.8	-9.3	-8.9	-8.5	-8.1	-7.7	-6.7	-5.7	-4.9	-4.0	-3.3	-2.5	-1.9	-1.2	-0.6	-0.1	-487.4
Opsiw n 3a	-51.5	-0.7	-0.6	-0.6	-0.6	-0.5	-0.5	-0.5	-0.4	-0.4	-0.4	-0.3	-0.2	-0.1	-0.1	-0.0	0.1	0.1	0.2	0.2	0.3	-56.5
Opsiw n 4a	-360.0	18.3	17.8	17.3	16.9	16.4	16.0	15.6	15.2	14.8	14.4	14.5	14.7	14.8	14.9	15.0	15.0	15.0	15.1	15.0	15.0	-48.3

Tabl A4-6: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'b', costau cyfalaf a gweithredol uchel, gwerthoedd amgylcheddol uchel

	2021 (cyfalaf)	2021 (hlwvdddl)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	773
Costau (£m)																						
Opsiwn 2b	360.0	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	22.3	
Opsiwn 3b	51.50	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	
Opsiwn 4b	360.0	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	
Buddion (£m)																						
Opsiwn 2b		21.4	21.6	21.8	21.9	22.1	22.3	22.4	22.6	22.7	22.9	24.0	25.0	26.1	27.2	28.2	29.3	30.4	31.4	32.5	33.6	
Opsiwn 3b		2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.2	2.2	2.2	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	
Opsiwn 4b		18.3	18.4	18.6	18.7	18.9	19.0	19.2	19.3	19.5	19.6	20.6	21.5	22.5	23.5	24.4	25.4	26.4	27.3	28.3	29.3	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiwn 2b	-360.0	-0.9	-0.7	-0.5	-0.4	-0.2	-0.1	0.1	0.2	0.3	0.4	1.1	1.8	2.4	3.0	3.5	4.0	4.5	4.9	5.3	5.6	-325.7
Opsiwn 3b	-51.5	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.4	0.4	0.5	0.5	0.6	0.6	0.6	0.7	-45.1
Opsiwn 4b	-360.0	19.1	18.6	18.1	17.6	17.1	16.7	16.2	15.8	15.4	14.9	15.1	15.2	15.3	15.4	15.5	15.5	15.5	15.5	15.5	15.4	-36.6

Tudalen y pecyn 180

Tabl A4-7: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'a', costau cyfalaf a gweithredol isel, gwerthoedd amgylcheddol isel

	2021	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	773
	(cyfalaf)	(gweithredol)																				
Costau (£m)																						
Opsiw n 2a	109.5	-9.8	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	
Opsiw n 3a	16.1	-1.5	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	
Opsiw n 4a	109.5	-19.0	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	
Buddion (£m)																						
Opsiw n 2a		6.3	6.4	6.4	6.5	6.5	6.6	6.7	6.7	6.8	6.8	7.2	7.5	7.9	8.2	8.6	9.0	9.3	9.7	10.0	10.4	
Opsiw n 3a		0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	1.0	1.0	
Opsiw n 4a		5.5	5.6	5.6	5.7	5.7	5.8	5.8	5.9	5.9	6.0	6.3	6.6	6.9	7.3	7.6	7.9	8.2	8.5	8.9	9.2	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiw n 2a	-109.5	15.6	22.1	21.4	20.7	20.0	19.4	18.8	18.2	17.6	17.1	16.7	16.4	16.1	15.8	15.4	15.1	14.8	14.5	14.2	13.9	234.3
Opsiw n 3a	-16.1	2.1	2.2	2.2	2.1	2.0	2.0	1.9	1.8	1.8	1.7	1.7	1.7	1.6	1.6	1.6	1.5	1.5	1.5	1.4	1.4	19.1
Opsiw n 4a	-109.5	23.7	29.9	28.9	28.0	27.1	26.2	25.4	24.6	23.8	23.0	22.4	21.9	21.3	20.8	20.3	19.8	19.3	18.8	18.4	17.9	352.1

Tudalen y pecyn 181

Tabl A4-8: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'b', costau cyfalaf a gweithredol isel, gwerthoedd amgylcheddol isel

	2021 (cyfalaf)	2021 (hlwvvd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiw n 2b	109.5	15.9	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	23.4	
Opsiw n 3b	16.1	-2.0	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	
Opsiw n 4b	109.5	19.5	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	27.0	
Buddion (£m)																						
Opsiw n 2b		6.2	6.2	6.3	6.3	6.4	6.4	6.5	6.5	6.6	6.6	7.0	7.4	7.7	8.1	8.4	8.8	9.1	9.5	9.8	10.2	
Opsiw n 3b		0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	1.0	
Opsiw n 4b		5.5	5.6	5.6	5.7	5.7	5.8	5.8	5.9	5.9	6.0	6.3	6.6	6.9	7.2	7.6	7.9	8.2	8.5	8.8	9.2	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiw n 2b	-109.5	21.3	27.6	26.7	25.9	25.0	24.2	23.5	22.7	22.0	21.3	20.8	20.3	19.9	19.4	19.0	18.5	18.1	17.7	17.3	16.9	318.5
Opsiw n 3b	-16.1	2.5	2.7	2.6	2.5	2.4	2.3	2.3	2.2	2.1	2.1	2.0	2.0	1.9	1.9	1.8	1.8	1.8	1.7	1.7	1.6	25.8
Opsiw n 4b	-109.5	24.1	30.4	29.4	28.4	27.5	26.6	25.8	24.9	24.1	23.3	22.8	22.2	21.7	21.1	20.6	20.1	19.6	19.1	18.6	18.2	359.1

Tudalen y pecyn 182

Tabl A4-9: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'a', costau cyfalaf a gweithredol isel, gwerthoedd amgylcheddol canolog

Tudalen y pecyn 183

	2021 (cyfalaf)	2021 (hlwvrd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiw n 2a	109.5	-9.8	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	
Opsiw n 3a	16.14	-1.5	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	
Opsiw n 4a	109.5	-19.0	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	
Buddion (£m)																						
Opsiw n 2a		12.5	12.6	12.7	12.8	12.9	13.0	13.2	13.3	13.4	13.5	14.2	14.9	15.6	16.3	17.0	17.8	18.5	19.2	19.9	20.6	
Opsiw n 3a		1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	1.5	1.5	1.6	1.7	1.7	1.8	1.9	1.9	2.0	
Opsiw n 4a		10.7	10.8	10.9	11.0	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5	11.6	12.2	12.8	13.5	14.1	14.8	15.4	16.0	16.7	17.3	18.0	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiw n 2a	-109.5	21.5	27.9	27.0	26.2	25.4	24.7	23.9	23.2	22.5	21.8	21.5	21.3	21.0	20.8	20.5	20.2	19.9	19.6	19.3	19.0	337.8
Opsiw n 3a	-16.1	2.6	2.8	2.7	2.6	2.5	2.5	2.4	2.3	2.3	2.2	2.2	2.1	2.1	2.1	2.0	2.0	2.0	2.0	1.9	1.9	29.1
Opsiw n 4a	-109.5	28.6	34.7	33.7	32.6	31.6	30.6	29.6	28.7	27.8	26.9	26.5	26.0	25.5	25.1	24.6	24.1	23.7	23.2	22.8	22.3	439.4

Tabl A4-10: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'b', costau cyfalaf a gweithredol isel, gwerthoedd amgylcheddol canolig

Tudalen y pecyn 184

	2021 (cyfalaf)	2021 (blynydd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiw 2b	109.5	-15.9	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	
Opsiw 3b	16.14	-2.0	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	
Opsiw 4b	109.5	-19.5	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	
Buddion (£m)																						
Opsiw 2b		12.1	12.2	12.4	12.5	12.6	12.7	12.8	12.9	13.0	13.1	13.8	14.5	15.3	16.0	16.7	17.4	18.1	18.8	19.5	20.2	
Opsiw 3b		1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.4	1.5	1.5	1.6	1.7	1.7	1.8	1.9	2.0	
Opsiw 4b		10.6	10.7	10.8	10.9	11.0	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5	12.2	12.8	13.5	14.1	14.7	15.4	16.0	16.7	17.3	17.9	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiw 2b	-109.5	27.1	33.2	32.2	31.2	30.3	29.3	28.4	27.5	26.7	25.9	25.5	25.1	24.7	24.3	23.9	23.5	23.1	22.7	22.3	21.9	419.3
Opsiw 3b	-16.1	3.1	3.2	3.1	3.0	2.9	2.8	2.8	2.7	2.6	2.5	2.5	2.4	2.4	2.4	2.3	2.3	2.2	2.2	2.2	2.1	35.5
Opsiw 4b	-109.5	29.1	35.2	34.1	33.0	32.0	31.0	30.0	29.1	28.2	27.3	26.8	26.3	25.8	25.4	24.9	24.4	23.9	23.5	23.0	22.6	446.1

Tabl A4-11: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'a', costau cyfalaf a gweithredol isel, gwerthoedd amgylcheddol uchel

Tudalen y pecyn 185

	2021 (cyfalaf)	2021 (hlwvrd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiw n 2a	109.5	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	-17.3	
Opsiw n 3a	16.14	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	-1.8	
Opsiw n 4a	109.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	-26.5	
Buddion (£m)																						
Opsiw n 2a		22.2	22.4	22.6	22.7	22.9	23.1	23.2	23.4	23.6	23.7	24.8	25.9	26.9	28.0	29.1	30.1	31.2	32.3	33.3	34.4	
Opsiw n 3a		2.1	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.3	2.3	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	
Opsiw n 4a	-	18.4	18.5	18.7	18.8	19.0	19.1	19.3	19.4	19.5	19.7	20.7	21.6	22.6	23.6	24.5	25.5	26.4	27.4	28.4	29.3	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiw n 2a	-109.5	38.2	37.0	35.9	34.9	33.8	32.8	31.8	30.9	30.0	29.1	28.8	28.5	28.3	28.0	27.7	27.3	27.0	26.7	26.3	26.0	499.4
Opsiw n 3a	-16.1	3.8	3.7	3.6	3.5	3.4	3.3	3.2	3.1	3.0	2.9	2.9	2.8	2.8	2.8	2.7	2.7	2.7	2.6	2.6	2.6	44.2
Opsiw n 4a	-109.5	43.3	42.0	40.7	39.4	38.2	37.1	35.9	34.8	33.8	32.7	32.3	31.8	31.4	30.9	30.4	30.0	29.5	29.0	28.5	28.0	570.3

Tabl A4-12: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'b', costau cyfalaf a gweithredol isel, gwerthoedd amgylcheddol uchel

Tudalen y pecyn 186

	2021 (cyfalaf)	2021 (blvrvdd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiw 2b	109.5	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	-23.4	
Opsiw 3b	16.14	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	
Opsiw 4b	109.5	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	-27.0	
Buddion (£m)																						
Opsiw 2b		21.4	21.6	21.8	21.9	22.1	22.3	22.4	22.6	22.7	22.9	24.0	25.0	26.1	27.2	28.2	29.3	30.4	31.4	32.5	33.6	
Opsiw 3b		2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.2	2.2	2.2	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	
Opsiw 4b		18.3	18.4	18.6	18.7	18.9	19.0	19.2	19.3	19.5	19.6	20.6	21.5	22.5	23.5	24.4	25.4	26.4	27.3	28.3	29.3	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiw 2b	-109.5	43.3	42.0	40.7	39.5	38.3	37.1	36.0	34.9	33.8	32.8	32.4	32.0	31.6	31.2	30.8	30.4	29.9	29.5	29.1	28.6	574.4
Opsiw 3b	-16.1	4.2	4.1	3.9	3.8	3.7	3.6	3.5	3.4	3.3	3.2	3.1	3.1	3.1	3.0	3.0	2.9	2.9	2.9	2.8	2.8	50.0
Opsiw 4b	-109.5	43.7	42.4	41.1	39.8	38.6	37.4	36.3	35.2	34.1	33.0	32.6	32.1	31.6	31.2	30.7	30.2	29.7	29.2	28.7	28.3	576.3

Tabl A4-13: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'a', costau cyfalaf a gweithredol canolog, gwerthoedd amgylcheddol isel

Tudalen y pecyn 187

	2021 (cyfalaf)	2021 (blynydd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiw 2a	206.4	17.0	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	
Opsiw 3a	30.3	0.8	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	
Opsiw 4a	206.4	-3.4	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	
Buddion (£m)																						
Opsiw 2a		6.3	6.4	6.4	6.5	6.5	6.6	6.7	6.7	6.8	6.8	7.2	7.5	7.9	8.2	8.6	9.0	9.3	9.7	10.0	10.4	
Opsiw 3a		0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	1.0	1.0	
Opsiw 4a		5.5	5.6	5.6	5.7	5.7	5.8	5.8	5.9	5.9	6.0	6.3	6.6	6.9	7.3	7.6	7.9	8.2	8.5	8.9	9.2	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiw 2a	-206.4	-10.3	-3.0	-2.8	-2.7	-2.5	-2.4	-2.3	-2.2	-2.0	-1.9	-1.6	-1.3	-1.1	-0.8	-0.6	-0.3	-0.1	0.1	0.3	0.4	-243.6
Opsiw 3a	-30.3	-0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	-27.8
Opsiw 4a	-206.4	8.6	15.3	14.9	14.4	14.0	13.5	13.1	12.7	12.3	11.9	11.7	11.6	11.4	11.2	11.0	10.8	10.6	10.4	10.3	10.1	33.4

Tabl A4-14: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'b', costau cyfalaf a gweithredol canolig, gwerthoedd amgylcheddol isel

Tudalen y pecyn 188

	2021 (cyfalaf)	2021 (hivnvd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiwn 2b	206.4	4.8	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	
Opsiwn 3b	30.3	-0.1	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	
Opsiwn 4b	206.4	4.3	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	
Buddion (£m)																						
Opsiwn 2b		6.2	6.2	6.3	6.3	6.4	6.4	6.5	6.5	6.6	6.6	7.0	7.4	7.7	8.1	8.4	8.8	9.1	9.5	9.8	10.2	
Opsiwn 3b		0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	1.0	
Opsiwn 4b		5.5	5.6	5.6	5.7	5.7	5.8	5.8	5.9	5.9	6.0	6.3	6.6	6.9	7.2	7.6	7.9	8.2	8.5	8.8	9.2	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiwn 2b	-206.4	1.3	8.3	8.0	7.8	7.6	7.4	7.2	7.0	6.8	6.6	6.6	6.6	6.6	6.6	6.6	6.6	6.6	6.5	6.5	6.5	-72.6
Opsiwn 3b	-30.3	0.7	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	-15.4
Opsiwn 4b	-206.4	9.5	16.2	15.7	15.2	14.7	14.3	13.8	13.4	13.0	12.6	12.4	12.2	11.9	11.7	11.5	11.3	11.1	10.9	10.7	10.5	46.1

Tabl A4-15: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'a', costau cyfalaf a gweithredol canolig, gwerthoedd amgylcheddol canolig

Tudalen y pecyn 189

	2021 (cyfalaf)	2021 (hlwmvd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN	
Costau (£m)																							
Opsiwn 2a	206.4	17.0	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5		
Opsiwn 3a	30.30	0.8	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5		
Opsiwn 4a	206.4	-3.4	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9		
Buddion (£m)																							
Opsiwn 2a		12.5	12.6	12.7	12.8	12.9	13.0	13.2	13.3	13.4	13.5	14.2	14.9	15.6	16.3	17.0	17.8	18.5	19.2	19.9	20.6		
Opsiwn 3a		1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	1.5	1.5	1.6	1.7	1.7	1.8	1.9	1.9	2.0		
Opsiwn 4a		10.7	10.8	10.9	11.0	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5	11.6	12.2	12.8	13.5	14.1	14.8	15.4	16.0	16.7	17.3	18.0		
GPN (Buddion-Costau)																							
Opsiwn 2a	-206.4	-4.4	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.8	2.8	2.8	2.8	3.2	3.6	3.9	4.2	4.5	4.7	5.0	5.2	5.4	5.6	-140.0	
Opsiwn 3a	-30.3	0.4	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	-17.7	
Opsiwn 4a	-206.4	13.6	20.2	19.6	19.0	18.5	17.9	17.4	16.9	16.4	15.9	15.8	15.7	15.6	15.5	15.4	15.3	15.2	15.1	14.8	14.7	14.5	120.7

Tabl A4-16: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'b', costau cyfalaf a gweithredol canolig, gwerthoedd amgylcheddol canolig

Tudalen y pecyn 190

	2021 (cyfalaf)	2021 (blynydd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiw 2b	206.4	4.8	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	
Opsiw 3b	30.30	-0.1	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	
Opsiw 4b	206.4	-4.3	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	-11.8	
Buddion (£m)																						
Opsiw 2b		12.1	12.2	12.4	12.5	12.6	12.7	12.8	12.9	13.0	13.1	13.8	14.5	15.3	16.0	16.7	17.4	18.1	18.8	19.5	20.2	
Opsiw 3b		1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.4	1.5	1.5	1.6	1.7	1.7	1.8	1.9	2.0	
Opsiw 4b		10.6	10.7	10.8	10.9	11.0	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5	12.2	12.8	13.5	14.1	14.7	15.4	16.0	16.7	17.3	17.9	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiw 2b	-206.4	7.1	13.9	13.5	13.2	12.8	12.5	12.1	11.8	11.5	11.2	11.3	11.4	11.5	11.5	11.5	11.6	11.6	11.6	11.5	11.5	28.2
Opsiw 3b	-30.3	1.2	1.4	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	-5.6
Opsiw 4b	-206.4	14.4	21.0	20.4	19.8	19.2	18.6	18.1	17.5	17.0	16.5	16.4	16.3	16.1	16.0	15.8	15.6	15.5	15.3	15.1	14.9	133.1

Tabl A4-17: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'a', costau cyfalaf a gweithredol canolig, gwerthoedd amgylcheddol uchel

Tudalen y pecyn 191

	2021 (cyfalaf)	2021 (hlvrvd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiwn 2a	206.4	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	9.5	
Opsiwn 3a	30.30	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	
Opsiwn 4a	206.4	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	-10.9	
Buddion (£m)																						
Opsiwn 2a		22.2	22.4	22.6	22.7	22.9	23.1	23.2	23.4	23.6	23.7	24.8	25.9	26.9	28.0	29.1	30.1	31.2	32.3	33.3	34.4	
Opsiwn 3a		2.1	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.3	2.3	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	
Opsiwn 4a	-	18.4	18.5	18.7	18.8	19.0	19.1	19.3	19.4	19.5	19.7	20.7	21.6	22.6	23.6	24.5	25.5	26.4	27.4	28.4	29.3	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiwn 2a	-206.4	12.3	12.0	11.8	11.5	11.3	11.0	10.8	10.5	10.3	10.1	10.4	10.8	11.1	11.4	11.7	11.9	12.1	12.2	12.4	12.5	21.6
Opsiwn 3a	-30.3	1.6	1.5	1.5	1.5	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	1.4	1.4	1.4	1.4	1.4	1.4	-2.6
Opsiwn 4a	-206.4	28.2	27.4	26.6	25.9	25.1	24.4	23.7	23.0	22.3	21.7	21.6	21.5	21.4	21.3	21.1	21.0	20.8	20.6	20.4	20.2	251.6

Tabl A4-18: Cyfrifiadau PPN manwl ar gyfer opsiynau 'b', costau cyfalaf a gweithredol canolig, gwerthoedd amgylcheddol uchel

Tudalen y pecyn 192

	2021 (cyfalaf)	2021 (blynydd)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	GPN
Costau (£m)																						
Opsiw 2b	206.4	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	-2.7	
Opsiw 3b	30.30	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	
Opsiw 4b	206.4	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	11.8	
Buddion (£m)																						
Opsiw 2b		21.4	21.6	21.8	21.9	22.1	22.3	22.4	22.6	22.7	22.9	24.0	25.0	26.1	27.2	28.2	29.3	30.4	31.4	32.5	33.6	
Opsiw 3b		2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.2	2.2	2.2	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	
Opsiw 4b		18.3	18.4	18.6	18.7	18.9	19.0	19.2	19.3	19.5	19.6	20.6	21.5	22.5	23.5	24.4	25.4	26.4	27.3	28.3	29.3	
GPN (Buddion-Costau)																						
Opsiw 2b	-206.4	23.3	22.6	22.0	21.4	20.8	20.3	19.7	19.2	18.6	18.1	18.2	18.3	18.4	18.4	18.4	18.4	18.4	18.4	18.3	18.2	183.3
Opsiw 3b	-30.3	2.3	2.3	2.2	2.2	2.1	2.0	2.0	1.9	1.9	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	8.8
Opsiw 4b	-206.4	29.0	28.2	27.4	26.6	25.8	25.0	24.3	23.6	22.9	22.2	22.2	22.0	21.9	21.8	21.6	21.4	21.2	21.0	20.8	20.6	263.4

Crynodeb

Nid ystyrir bod opsiynau 1 a 3 yn opsiynau ymarferol i fynd i'r afael â llygredd amaethyddol sy'n effeithio ar gyrff dŵr ledled Cymru. Nid yw'r opsiynau hyn yn cael unrhyw effaith ar gyrff dŵr sy'n methu â chwrdd â statws da o dan y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr y tu allan i'r PPN dynodedig neu argymelledig. Oherwydd graddfa'r ardaloedd PPN, mae'r rhan fwyaf o gyrff dŵr Cymru nad ydynt yn cyrraedd statws da wedi'u lleoli y tu allan i'r ardaloedd hyn. Mae hyn yn peri risg gynyddol o dorri rheolau, ac nid yw'n mynd i'r afael ag Adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) sy'n rhoi dyletswydd ar awdurdodau cyhoeddus i 'geisio cynnal a gwella bioamrywiaeth'. Mae opsiynau 1 a 3, felly, yn anghydnaws â'r ddyletswydd hon.

Ystyrir bod dull Cymru gyfan yn gymesur ac yn sicrhau chwarae teg i bob fferm yng Nghymru, tra'n lleihau lefelau llygryddion ym mhob rhan o'r wlad.

Mae opsiwn 4 yn rhoi rhywfaint o hyblygrwydd o ran y mesurau y gellid eu defnyddio. Mae dad-ddethol mesurau penodol yn lleihau'r costau ond hefyd y buddiannau cysylltiedig, tra bo'r risg o dorri rheolau a diffyg cydymffurfio a chymhlethdod yn cynyddu. Ac eithrio buddion a chostau is, nid oes llawer o fudd i'r opsiwn hwn o gymharu ag opsiwn 2.

Er nad yw Opsiwn 2 yn cyflwyno PPN cadarnhaol, dyma yw'r opsiwn a ffeirir. Fe'i cynlluniwyd i leihau llygredd o amaethyddiaeth ledled Cymru, yn mynd i'r afael â methiant safonau ansawdd dŵr o dan y Gyfarwyddeb Nitradau a'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr, yn lleihau'r risg o dorri rheolau ac yn rhoi chwarae teg i fusnesau fferm. Mae'r opsiwn hwn hefyd yn gydnaws â rhwymedigaethau domestig mewn perthynas â bioamrywiaeth ac mae'n cyfrannu at fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd o gymharu â'r opsiynau amgen.

ATODIAD 6: ASESAD EFFAITH INTEGREDIG LLYWODRAETH CYMRU

PA GAMAU Y MAE LLYWODRAETH CYMRU YN EU HYSTYRIED A PHAM?

Mae adnoddau naturiol Cymru ymhlith ein hasedau mwyaf gwerthfawr. Maent yn darparu gwasanaethau hanfodol gan gynnwys bwyd, dŵr a thir. Mae'r rhain mor sylfaenol i lwyddiant hirdymor ein heconomi ag ydynt i ansawdd ein hamgylchedd naturiol a lles ein cymunedau.

Mae ein hadnoddau o dan bwysau gan heriau, gan gynnwys tywydd eithafol, llygredd a newid yn yr hinsawdd. Dros yr hanner can mlynedd diwethaf, mae dulliau ffermio dwysach wedi arwain at gynyddu llwytho maethynnau i'r tir yn gyffredinol, ac at ollwng rhai o'r maethynnau hyn i'r amgylchedd sydd â chanlyniadau niweidiol.

Mae cyfran sylweddol o faethynnau sy'n cael eu hychwanegu i'r amgylchedd yng Nghymru yn deillio o lygredd gwasgaredig, ffynonellau bychain unigol o lygredd sydd yn achosi effaith sylweddol gyda'i gilydd. Gweithgareddau amaethyddol yw un o brif achosion llygredd dŵr ac allyriadau amonia sy'n niweidiol i iechyd y cyhoedd, i'r amgylchedd, bioamrywiaeth ac i'r economi.

Mae digwyddiadau tarddle penodol o lygredd hefyd yn effeithio ar ansawdd dŵr a gallant achosi colledion sylweddol o ran bioamrywiaeth mewn rhannau mawr o'r ecosystem ddyfrol. Gall gymryd blynyddoedd lawer i'r sefyllfa wella'n llwyr, os o gwbl, ar ôl digwyddiadau ar raddfa fawr. Er bod llawer o ffermydd yng Nghymru yn gweithredu yn ôl safonau uchel, yn cydymffurfio â'r llinell sylfaen reoliadol ac yn dilyn canllawiau arfer da, nid felly rhai eraill. Mae'r mesurau arfaethedig yn targedu'r busnesau hynny sy'n peryglu enw da ffermwyr cyfrifol ac sy'n achosi niwed i'n hamgylchedd.

Er mai prif fwriad y cynnig yw lleihau llygredd dŵr a ddaw o amaethyddiaeth, ni ddylai'r dull fod yn niweidiol i nodau eraill y polisi, megis lleihau allyriadau atmosfferig. Cyhoeddwyd y Cynllun Aer Glân i Gymru, Aer Iach, Cymru Iach, yn gynt eleni. Mae'r Cynllun yn tynnu sylw at bwysigrwydd aer glân ar gyfer iechyd cyhoeddus, a amlygwyd gan bandemig Covid-19, oherwydd effaith niweidiol llygredd aer ar gyfraddau marwolaeth ac adferiad. Cynlluniwyd y mesurau arfaethedig i osgoi cyfnewid llygredd, i atal neu leihau achosion o ollwng mwy o faethynnau i'r amgylchedd, gan gynnwys nwyon tŷ gwydr, ffosfforws ac amonia o ganlyniad i fesurau wedi'u canolbwyntio yn bennaf ar leihau colledion nitrogen.

Hefyd, mae'r cynnig yn cydnabod na fydd dull rheoliadol ar ei ben ei hun yn cyflawni'r canlyniad a ddymunir. Bydd darparu cyngor a chanllawiau, cefnogaeth ariannol a mesurau gwirfoddol i gyd yn chwarae rhan i ostwng llygredd yn sgil amaethyddiaeth. Mae angen llinell sylfaen reoliadol yn sail i'r ffactorau allweddol hyn er mwyn hwyluso gwelliannau pellach ac amddiffyn yr amgylchedd rhag gweithgareddau niweidiol.

Mae'r cynnig yn symud tuag at ddull ataliol, yn hytrach na gweithredu ar ôl i lygru ddigwydd pan fo'r niwed eisoes wedi'i wneud. Bydd y dull hwn yn gwella gallu'r

rheoleiddiwr i orfodi oherwydd ei bod yn haws adnabod gweithred waharddedig na darganfod achos llygredd, yn enwedig o ran llygredd gwasgaredig. Bydd hefyd yn atal llygredd rhag digwydd cyn y gellir gweithredu.

Nod Y Gyfarwyddeb Nitradau (1991) (Y Gyfarwyddeb) yw diogelu ansawdd dŵr ledled Ewrop drwy atal nitradau o ffynonellau amaethyddol rhag llygru dŵr daear a dŵr wyneb a hyrwyddo'r defnydd o arferion ffermio da. Mae'r Gyfarwyddeb yn ffurfio rhan annatod o'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr ac mae'n un o'r offerynnau allweddol o ran diogelu dyfroedd rhag pwysau amaethyddol.

Yn ehangach, mae'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr yn mynnu bod aelod-wladwriaethau yn gweithredu i fynd i'r afael â llygredd amaethyddol ac mae'n ehangu cwmpas diogelu dŵr i'r holl ddyfroedd ac yn mynnu bod pob corff dŵr yn cyflawni statws da.

Canlyniad y refferendwm a gynhaliwyd ar 23 Mehefin 2016 oedd y dylai'r DU adael yr Undeb Ewropeaidd. Mae'n bwysig, cyn ac yn ystod y trafodaethau a'r cyfnod pontio, fod y DU yn parhau i fod yn rhan o weithgareddau'r UE, sefydliadau'r UE, ac yn cydymffurfio â chyfraith yr UE. Mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru barhau i lunio deddfwriaeth i drosi gofynion y Cyfarwyddebau Ewropeaidd cyn diwedd y Cyfnod Gweithredu a, thu hwnt, mae cyfraith wrth gefn yr UE yn darparu parhad yn ein rhwymedigaethau.

Beth bynnag yw canlyniad trafodaethau'r UE, bydd dal angen ymdrin â mater llygredd amaethyddol. Er mwyn diogelu dŵr yfed, bioamrywiaeth a'r economi wledig rhag gweithgareddau amaethyddol niweidiol mae angen dull sy'n darparu gwarchodaeth ddigonol rhag diwydiant sy'n addasu i bwysau a chyfleoedd y farchnad drwy newid arferion.

Nod Llywodraeth Cymru yw darparu system i ddiogelu'r amgylchedd rhag gollyngiadau maethynnau mewn hinsawdd o newidiadau mewn arferion amaethyddol yn gysylltiedig â gadael yr UE neu fel arall. Rydym eisiau defnyddio dull cymesur wedi'i dargedu sy'n hwyluso mynediad i gynlluniau rheoli tir ac sy'n cynnig cyfleoedd i dalu am wasanaethau ecosystemau, er budd busnesau amaethyddol a'r amgylchedd.

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y gall dull sy'n integreiddio arfer da o fewn y fframwaith rheoleiddiol olygu newid sylweddol, yn enwedig i'r rhai nad ydynt bob tro yn dilyn cyngor ynghylch arfer da. Bydd yr angen i ymdrin â materion llygredd sy'n effeithio ar yr amgylchedd ar hyn o bryd, gyda gwarchodaeth hirdymor, gan ddarparu digon o amser a chefnogaeth i fabwysiadu newid o'r fath, yn gofyn am ddull cytbwys.

Ystyriwyd ymatebion i ymgynghoriadau ar weithredu'r Gyfarwyddeb Nitradau, y rheoliadau sy'n rheoli storio silwair a slyri a rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy i gyd wrth ddatblygu'r cynnig. Llywiwyd y dull hefyd drwy ymgysylltu â rhanddeiliaid, gan gynnwys gwaith is-grŵp Fforwm Rheoli Tir Cymru ar lygredd amaethyddol, sydd hefyd wedi llywio datblygiad yr asesiad effaith hwn. Hefyd, cynigiwyd y cyfle i randdeiliaid gyflwyno tystiolaeth bellach y credant y dylai'r Gweinidog ei hystyried wrth benderfynu ar y cynnig.

Cynlluniwyd y mesurau y mae Llywodraeth Cymru yn eu cynnig i wella'r llinell sylfaen reoliadol er mwyn cynyddu gallu ffermydd i reoli maethynnau yn fwy effeithiol.

Oherwydd diffyg data digonol ar weithgareddau gwasgaru ar y tir, nid yw'n bosibl sefydlu maint yr effaith y bydd hyn yn ei gael, er hynny, bydd y mesurau yn gosod sail ar gyfer atal colledion pellach o faethynnau drwy fesurau pellach, gan gynnwys talu am ganlyniadau amgylcheddol.

Gwneir gwaith pellach ar gyflawni'r cynnig gyda rhanddeiliaid, gan gynnwys is-grŵp Fforwm Rheoli Tir Cymru ar lygredd amaethyddol. Bydd hwn yn cynnwys datblygu'r gwaith a hwyluswyd gan Cyswllt Ffermio, i sicrhau y gweithredir gwelliannau i seilwaith ffermio yn y ffordd fwyaf cost-effeithiol, sydd â'r potensial i leihau'r effaith economaidd ar fusnesau fferm yn sylweddol.

Mae cyllid eisoes wedi'i ddarparu ar gyfer mesurau i roi cymorth i gydymffurfio â'r cynigion drwy'r Rhaglen Datblygu Gwledig. Ystyrir cyllid ychwanegol fel rhan o ddarparu unrhyw reoliadau sy'n deillio o hynny.

Mae pandemig Covid-19 wedi cael ei ystyried yn ofalus fel rhan o'r cynnig, er mwyn sicrhau bod y diwydiant yn gallu gweithredu'r newidiadau angenrheidiol heb fawr o aflonyddwch. Gan y gall y risgiau sy'n gysylltiedig ag effaith y pandemig newid ar unrhyw adeg, cynigiwyd cyfnodau pontio i sicrhau bod baich gweithredu yn cael ei ledaenu dros nifer o flynyddoedd, gan ddarparu cydbwysedd o ddarparu canlyniadau amgylcheddol cadarnhaol, tra'n roi amser i ffermwyr ddeall a chydymffurfio â'r gofynion.

Cynlluniwyd y mesurau hyn i gyfrannu at gyflawni Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r egwyddorion sy'n rhan annatod o Ffyniant i Bawb.

CASGLIAD

Llywiwyd datblygiad y cynnig gan nifer o ymgynghoriadau gan gynnwys rhai ar storio silwair a slyri, rheoli adnodau naturiol yn gynaliadwy a Pharthau Perygl Nitradau yng Nghymru. Ystyriwyd a nodwyd hefyd ymgysylltiadau â rhanddeiliaid a gwaith is-grŵp Fforwm Rheoli Tir Cymru ar lygredd amaethyddol. Ymgynghorwyd â swyddogion Llywodraeth Cymru mewn meysydd polisi perthnasol wrth ddatblygu'r cynnig i sicrhau dull sydd yn cydgysylltu â pholisïau eraill, yn enwedig o ran ansawdd dŵr a datblygu cynlluniau rheoli tir yn y dyfodol.

Mae gan y cynnig y potensial i effeithio ar bobl, diwylliant, economi ac amgylchedd Cymru ac ar yr iaith Gymraeg. Mae'r effeithiau mwyaf sylweddol yn ymwneud ag effaith y cynigion ar fusnesau fferm a'r amgylchedd. Mae busnesau amaethyddol wedi nodi pryderon ynghylch gweithredu gofynion rheoliadol. Gweithreda llawer o fusnesau amaethyddol yn unol â safonau cynhyrchu uchel sy'n amgylcheddol gynaliadwy. Mae busnesau amaethyddol wedi nodi pryderon ynghylch gweithredu gofynion rheoliadol. Nodwyd baich y gwaith papur a'r effaith economaidd fel heriau sylweddol. Mae'r mater economaidd mwyaf a nodir yn ymwneud â'r buddsoddiad i gydymffurfio â'r safonau storio slyri arfaethedig. Mae'r costau yn amrywio o fân gamau er mwyn gwahanu'r glân a'r budr i osod storfeydd newydd a fydd angen

buddsoddiad sylweddol. Mae hwn yn benderfyniad masnachol i'r ffermwr ond gellir cefnogi'r mathau hyn o fuddsoddiadau cyfalaf yn ariannol trwy'r Rhaglen Datblygu Gwledig. Lle mae diffygion mewn storio slyri, mae angen y buddsoddiad hwn i reoli tail mewn ffordd sy'n atal llygredd ac mae costau amnewid yn anochel pan fydd storfeydd yn cyrraedd diwedd eu hoes.

Lle y dilynir canllawiau arfer da a lle mae gofynion rheoliadol eisoes yn cael eu bodloni, ychydig iawn o effaith a gaiff y mesurau. Gwelwyd lefel uchel o achosion o beidio â chydymffurfio â safonau rheoliadol ar ffermydd sy'n cynhyrchu slyri. Bydd y busnesau hyn yn wynebu'r her fwyaf, oherwydd bod y costau mwyaf sylweddol sy'n gysylltiedig â'r cynnig yn ymwneud â'r lle storio ychwanegol y bydd ei angen ar y rhai nad ydynt yn bodloni'r gofynion presennol. Mae'n bosibl y bydd rhai ffermwyr tenant yn wynebu heriau penodol oherwydd cymalau cyfyngol yn eu cytundebau tenantiaeth. Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y mater hwn ac mae wedi ymrwymo i ystyried ffyrdd o foderneiddio cyfraith tenantiaeth i hwyluso buddsoddiadau mwy hirdymor mewn arferion rheoli tir yn gynaliadwy a gwelliannau cynhyrchiant.

Y brif gost arall a briodolir i'r cynnig yw gostyngiad blynyddol o ran cynnyrch oherwydd y gofyn i osgoi gwasgaru gwrtaithe ar adegau risg uchel ac mewn ardaloedd o risg uchel. Bydd yr effaith economaidd yn dibynnu ar allu'r ffermydd i ddefnyddio maethynnau yn fwy effeithiol, er mwyn cynyddu'r cynnyrch, megis defnyddio technoleg gwasgaru manwl. Mae'n bosibl y bydd busnesau contractio amaethyddol hefyd yn wynebu heriau penodol pan fo mesurau yn cyfyngu ar weithgareddau yn ystod y gaeaf pan fo colledion maethynnau yn fwy, oherwydd y gallu i gadw staff yn ystod y cyfnodau hyn.

Gall peidio â chydymffurfio gael effeithiau niweidiol o ran costau yn sgil torri cyfraith ac o ran masnachu ag Ewrop a marchnadoedd byd-eang yn y dyfodol, lle y gall mantais gystadleuol llinell sylfaen reoliadol is ddenu goblygiadau sy'n negyddu'r gost a'r budd hynny. Mae ansicrwydd ynghylch y materion hyn oherwydd y trafodaethau ynghylch gadael yr Undeb Ewropeaidd ond ystyrir bod y risgiau cysylltiedig yn uchel ar gyfer rhai elfennau penodol o'r sector amaethyddiaeth.

Gallai'r effaith economaidd ar sectorau eraill ac ar unigolion fod yn sylweddol hefyd. Dibynna hyfywedd llawer o fusnesau gwledig ar ansawdd dŵr. Mae pysgodfeydd Cymru yn darparu swyddi ac incwm ym meysydd pysgota masnachol a hamdden, rheoli pysgodfeydd a thwristiaeth. Mae'r manteision economaidd yn arbennig o bwysig mewn ardaloedd gwledig anghysbell gyda lefelau incwm isel. Mae'r cwmnïau dŵr yng Nghymru yn elwa ar ansawdd dŵr gwell oherwydd costau trin is, a all fod yn fanteisiol i incwm cartrefi drwy eu biliau dŵr. Mae'r goblygiadau cadarnhaol ar gyfer poblogaethau gwledig yn cefnogi hyfywedd y diwylliant Cymreig a'r iaith Gymraeg.

Er bod pandemig Covid-19 yn parhau mae'r diwydiant amaethyddol a chadwyni cyflenwi cysylltiedig wedi ymateb yn gadarnhaol ac yn parhau i berfformio'n

gymharol dda yn erbyn cyfartaleddau 5 mlynedd. Bydd cynnwys mwy o gyfnodau pontio yn lleihau effaith gychwynnol y rheoliadau ymhellach ac yn lliniaru'r effeithiau posibl sy'n gysylltiedig â gadael yr UE a'r pandemig.

Mae'n ofynnol bod Gweinidogion yn rhoi sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn wrth gyflawni pob un o'u swyddogaethau. Mae plant bach yn fwy tueddol o ddiodeff effaith lefelau uchel o lygryddion mewn dŵr yfed, yn enwedig plant bach sy'n bwydo â photel. Bob blwyddyn yng Nghymru ceir cyflenwadau dŵr preifat nad ydynt yn bodloni'r safonau oherwydd paramedrau microbaidd a chemegol, sydd yn peryglu iechyd a datblygiad plant. Bwriad y cynnig yw cyfoethogi'r amgylchedd, gan ddarparu dŵr glân i'w yfed ac ar gyfer chwarae, gan wella cyfleoedd ar gyfer gweithgareddau iach mewn awyrgylch diogel.

Disgwylir y bydd y cynnig yn cael effaith gadarnhaol ar iechyd y cyhoedd yn fwy cyffredinol. Bydd colli llai o faethynnau a phathogenau ysgarthol i'r amgylchedd yn cynnig cyfleoedd gwell ar gyfer gweithgareddau hamdden awyr agored diogel, gwell lles meddyliol a gwell mynediad at ddŵr yfed glân. Mae'n bosibl y bydd rhai canlyniadau negyddol o ran iechyd o ganlyniad i'r goblygiadau ariannol i fusnesau fferm, sydd â'r potensial i gyfrannu at amodau economaidd niweidiol sy'n effeithio ar iechyd unigolion. Cydnabyddir hefyd effaith negyddol bosibl gofynion rheoleiddiol ychwanegol ar les meddyliol, yn arbennig pan fo heriau economaidd neu iechyd eraill eisoes yn bodoli.

Mae'r amgylchedd naturiol yn elfen allweddol o ddiwylliant a threftadaeth Cymru. Mae hefyd yn darparu cyfleoedd sylweddol ar gyfer hamdden awyr agored. Mae iechyd yr amgylchedd ar raddfa dirwedd, graddfa dalgylch neu gyrff dŵr unigol yn hanfodol bwysig i'n helpu i fwynhau cefn gwlad. Bydd colli llai o faethynnau a ddaw o amaethyddiaeth i'r amgylchedd yn helpu i wyrddroi'r dirywiad mewn bioamrywiaeth. Bydd dull Cymru gyfan yn gwella rhwydweithiau ecolegol. Bydd gwella ecosystemau yn gymorth i leddfau newid yn yr hinsawdd ac i gefnogi addasu.

Mae ffermio cynaliadwy yn hanfodol ar gyfer cynhyrchu bwyd, mynediad i gefn gwlad, cefnogi poblogaeth iach ac ar gyfer darparu aer a dŵr glân. Mae cefnogaeth ariannol drwy'r Rhaglen Datblygu Gwledig eisoes wedi'i darparu a'i hyrwyddo drwy Cyswllt Ffermio ar gyfer mesurau a all fod eu hangen i fynd i'r afael â llygredd amaethyddol. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i gefnogi'r diwydiant amaeth drwy gyngor, canllawiau a buddsoddiad cyfalaf.

Adolygir y mesurau bob 4 blynedd i sicrhau eu bod yn effeithiol a'u bod yn adlewyrchu'r dystiolaeth ddiweddaraf sydd ar gael. Bydd y broses yn cynnwys ymgynghori ag unigolion yr effeithir arnynt a sefydliadau cynrychioliadol.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL	Rheoliadau Llygredd Amaethyddol
DYDDIAD	27 Ionawr 2021
GAN	Lesley Griffiths, Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig

Heddiw, rwy'n cyhoeddi fy mhenderfyniad i gyflwyno rheoliadau a fydd yn gymwys i Gymru gyfan ar gyfer ymdrin ag effaith sylweddol a pharhaus llygredd amaethyddol ar iechyd ac ansawdd ein hafonydd, ein llynnoedd a'n nentydd.

Mae dŵr glân yn un o hanfodion bywyd yng Nghymru, i'w yfed, ar gyfer iechyd ein pobl, er mwyn cynhyrchu bwyd ac ar gyfer ein hamgylchedd naturiol. Mae gormod o afonydd yn cael eu llygru gan weithgareddau amaethyddol ar hyn o bryd, o achosion aciwt o lygru o darddleuedd penodol i ddŵr ac effeithiau cronol llygredd gwasgaredig. O'r herwydd nid ydym yn bodloni disgwyliadau'r cyhoedd na'n safonau amgylcheddol. Mae nifer yr achosion o lygredd amaethyddol yn parhau i fod lawer yn rhy uchel, gyda chyfartaledd o dros 3 o achosion bob wythnos dros y 3 blynedd diwethaf. Mae hyn yn dangos nad oes unrhyw duedd hirdymor am i lawr. Mae angen i ni wella gan godi ansawdd ein cyrsiau dŵr ar draws Cymru drwy atal achosion fel y rhain a rheoli peryglon ehangach llygredd gwasgaredig.

Mae'r Rheoliadau yr wyf yn eu cyflwyno yn gosod llinell sylfaen glir a chyson, gan sicrhau bod ein holl ffermwyr yn deall beth sydd angen iddynt ei wneud i ymuno â'r rheini sydd eisoes yn gwarchod ein hamgylchedd cyfoethog ac yn rheoli tail fel maethyn gwerthfawr yn hytrach na gwastraff. Mae'r mesurau yn rhai cymesur â'r peryglon o lygredd sy'n deillio o arferion amaethyddol, ac ychydig o effaith y bydd hyn yn ei chael ar rai ffermwyr. Bydd angen amser a chymorth ar ffermwyr eraill er mwyn gwella.

Nid yw'r safonau sylfaenol sy'n cael eu pennu gan y Rheoliadau hyn yn ormodol. Maen nhw'n pennu safonau cynhyrchu yng Nghymru sy'n cymharu â'r rheini yng ngweddill y DU ac Ewrop. Yn ogystal â bod yn bwysig i ddiogelu'n hamgylchedd a'n lles, mae ffurfioli safonau arfer da fel hyn yn hanfodol i fusnesau Cymru sydd am gadw eu marchnadoedd yn Ewrop a chipio rhai eraill yng ngweddill y byd. Mae'r Rheoliadau hyn yn sicrhau ein bod yn pennu ein llinell sylfaen reoliadol ar y lefel briodol, yn unol ag egwyddorion y Cytundeb Masnach a Chydweithredu â'r UE, er mwyn osgoi tariffau yn y dyfodol ar allforion i'r UE, sef yr hyn fyddai'n cyfateb i senario dim cytundeb ar gyfer ffermio yng Nghymru.

Er bod y rheoliadau hyn wedi'u datblygu'n bennaf i atal llygru annerbyniol o gyrsiau dŵr, mae ffactorau amgylcheddol eraill wedi'u hystyried. Bydd y rheoliadau hyn yn arwain at ddefnyddio maethynnau'n fwy effeithiol ar ffermydd ac felly at ollwng llai o amonia i'r atmosffer. Mae'r rheoliadau hyn yn rhan allweddol o'n hymdrechion i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr amaethyddiaeth ac i wella ansawdd aer a thrwy weithio ar lefel Cymru gyfan, adlewyrchir cyngor Pwyllgor Newid Hinsawdd y DU yn ei adroddiad "Land Use: Policies for a net zero UK".

Mae'r penderfyniad hwn yn dilyn cyfnod hir o ystyried ac ymgysylltu. Rwyf wedi rhoi pob cyfle i'r diwydiant newid ei ymddygiad drwy gamau gwirfoddol. Mae rhywfaint o gynnydd wedi bod dros y 4 blynedd diwethaf ond nid yw'n ddigon o ystyried graddfa a chyfradd y broblem a'r ymrwymiad i newid sydd ei angen.

Cyn gwneud penderfyniad roeddwn yn awyddus i sicrhau bod y diwydiant mewn sefyllfa i allu gweithredu unrhyw reoliadau newydd. Ceir ansicrwydd o hyd beth yw effeithiau'r pandemig ar gadwyn gyflenwi bwyd amaeth, ond mae prisiau'r farchnad ar gyfer cynnyrch amaethyddol yn dal yn iach ac mae'r Cytundeb Masnach a Chydweithredu rhwng yr UE a'r DU wedi chwalu'r bygythiad o dariffau allforio. Rwyf wedi cynnwys cyfnodau priodol yn y rheoliadau i ysgafnhau'r baich gofynion ar y diwydiant am y tro. Bydd hyn yn caniatáu i ffermwyr gyflawni'r gofynion arfer da cychwynol a fydd yn cael eu cyflwyno ar 1 Ebrill 2021 gan roi digon o amser iddynt allu cynllunio a pharatoi ar gyfer y gofynion ychwanegol.

Bydd angen i rai ffermwyr fuddsoddi i wella'u seilwaith. Mae llawer o ffermwyr eisoes wedi mynd ati i reoli maethynnau'n well, i gynnal eu perfformiad da a'u lle yn y farchnad, yn aml gyda chymorth ariannol Llywodraeth Cymru. Hyd at Fedi 2020, gwnaethom ddarparu £22m trwy'r Grant Cynhyrchu Cynaliadwy i'w helpu i wella'u seilwaith, gyda thros 500 o ymgeiswyr yn cael eu gwahodd i gyflwyno ceisiadau llawn. Ar gyfer 2021, neilltuwyd £1.5 miliwn yn ychwanegol i helpu ffermwyr i wella ansawdd dŵr a chaiff £11.5m o arian cyfalaf ei ddefnyddio i roi help uniongyrchol i fusnesau fferm i wella'u seilwaith rheoli maethynnau ar y fferm.

I helpu i gyflwyno'r rheoliadau hyn, rydym wedi cyhoeddi canllawiau priodol a rhaglen effeithiol ar gyfer trosglwyddo gwybodaeth. Mae Cyswllt Ffermio eisoes wedi cynnal dros 400 o sesiynau cysylltiedig gan gynnwys clinigau pridd a seilwaith fferm, cyfarfodydd yn y dalgyloedd blaenoriaeth a digwyddiadau am Ffermio Cynaliadwy a Ffermio ar gyfer y Dyfodol, gyda bron 13,000 o ffermwyr yn manteisio arnynt.

Mae'r gwaith hwn ar lygredd amaethyddol yn rhan o gyfres o fesurau ar gyfer gwella ansawdd dŵr ar draws Cymru. Rwyf hefyd wedi darparu £4.5 miliwn yn 2020/21 er mwyn mynd i'r afael â llygredd dŵr o fwyngloddiau, sef ffynhonnell fawr arall o lygredd dŵr yng Nghymru.

Rwy'n cydnabod bod y diwydiant ffermio wedi bod yn awyddus ers tro i gyflwyno ei ddull ei hun o reoli maethynnau sy'n cynnwys mwy o hyblygrwydd yn eu harferion ffermio i ymateb i'r amodau amgylcheddol. Mae'r rheoliad yn cynnwys cyfle i'r diwydiant ddangos sut y gall wneud hyn trwy weithio o fewn fframwaith o reoliadau i sicrhau canlyniadau gwell o ran

ansawdd dŵr ac allyriadau i'r atmosffer. Bydd gofyn i unrhyw gynnig a ystyrir gan Weinidogion Cymru fodloni'r safon ofynnol genedlaethol a bennir ac a gynhelir gan y ddeddfwriaeth hon.

Mae llygredd amaethyddol wedi cael effaith ar grynoadau dŵr ledled Cymru am yn rhy hir o lawer ac rwy'n benderfynol o weithredu i warchod cefn gwlad Cymru at y dyfodol. Bydd y ddeddfwriaeth hon, ynghyd â chanllawiau, cymorth a chymau gorfodi priodol yn gam mawr ymlaen o ran gwella ansawdd amgylchedd Cymru a chynaliadwyedd ein diwydiant amaeth.

Eitem 5.2

SL(5)741 - Rheoliadau Traffordd yr M4 (Cyffordd 28 (Parc Tredegar) i Gyffordd 24 (Coldra)) (Terfyn Cyflymder 50 mya) 2021

Cefndir a Diben

Mae'r Rheoliadau hyn yn gosod terfyn cyflymder uchaf o 50 milltir yr awr (yn lle'r terfyn cyflymder cenedlaethol) ar y darnau o draffordd yr M4 a bennir yn yr Atodlen i'r Rheoliadau hyn.

Mae'r Rheoliadau hyn hefyd yn dirymu Rheoliadau Traffordd yr M4 (Man i'r Gorllewin o Gyffordd 23A (Magwyr) i fan i'r Dwyrain o Gyffordd 29 (Cas-bach)) (Terfynau Cyflymder Amrywiadwy) 2015

Gweithdrefn

Negyddol

Gwnaed y Rheoliadau hyn gan Weinidogion Cymru cyn iddynt gael eu gosod gerbron y Senedd.

Gall y Senedd ddirymu'r Rheoliadau o fewn 40 diwrnod (ac eithrio unrhyw ddyddiau pan fo'r Senedd: (i) wedi'i diddymu neu (ii) mewn cyfnod o doriad am fwy na phedwar diwrnod) i'r dyddiad y'u gosodwyd gerbron y Senedd.

Materion technegol: craffu

Ni nodir unrhyw bwyntiau i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

Rhinweddau: craffu

Nodwyd y pwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arno o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd

Mae'r Memorandwm Esboniadol a'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi eu gosod yn Saesneg yn unig.

Mae Rheol Sefydlog 15.4 yn ei gwneud yn ofynnol i ddogfennau gael eu gosod yn ddwyieithog lle y bo'n rhesymol ymarferol.

Codwyd y pwynt hwn yn ddiweddar mewn perthynas ag offerynnau statudol eraill. Ymatebodd Llywodraeth Cymru drwy esbonio, er bod cyfran gynyddol o'r dogfennau hyn yn

cael eu gosod yn ddwyieithog, ei bod yn gorfod blaenoriaethu adnodd cyfieithu cyfyngedig yn llym iawn ar hyn o bryd. Deddfwriaeth a chanllawiau i'r cyhoedd sy'n gysylltiedig â Covid a Brexit yw'r prif flaenoriaethau.

Esboniwyd hefyd ei bod wedi ystyried safon berthnasol y Gymraeg a'i bod wedi ystyried canllawiau a ddarperir gan swyddfa Comisiynydd y Gymraeg.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Nid oes angen ymateb gan Lywodraeth Cymru.

Cynghorwyr Cyfreithiol

Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

10 Chwefror 2021

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU

2021 Rhif 101 (Cy. 27)

TRAFFIG FFYRDD, CYMRU

**Rheoliadau Traffordd yr M4
(Cyffordd 28 (Parc Tredegar) i
Gyffordd 24 (Coldra)) (Terfyn
Cyflymder 50 mya) 2021**

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Rheoliadau)

Mae'r Rheoliadau hyn yn gosod terfyn cyflymder uchaf o 50 milltir yr awr (yn lle'r terfyn cyflymder cenedlaethol) ar y darnau o draffordd yr M4 a bennir yn yr Atodlen i'r Rheoliadau hyn.

Mae'r Rheoliadau hyn hefyd yn dirymu Rheoliadau Traffordd yr M4 (Man i'r Gorllewin o Gyffordd 23A (Magwyr) i Fan i'r Dwyrain o Gyffordd 29 (Casbach)) (Terfynau Cyflymder Amrywiadwy) 2015.

Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Aseidiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn. O ganlyniad, lluniwyd asesiad effaith rheoleiddiol o'r costau a'r manteision sy'n debygol o ddeillio o gydymffurfio â'r Rheoliadau hyn. Gellir cael copi oddi wrth: Y Gangen Orchmynion, Trafnidiaeth, Llywodraeth Cymru, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ neu Trafnidiaeth.YGangenOrchmynion@llyw.cymru.

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU

2021 Rhif 101 (Cy. 27)

TRAFFIG FFYRDD, CYMRU

**Rheoliadau Traffordd yr M4
(Cyffordd 28 (Parc Tredegar) i
Gyffordd 24 (Coldra)) (Terfyn
Cyflymder 50 mya) 2021**

Gwnaed 29 Ionawr 2021

Gosodwyd *gerbron* *Senedd*
Cymru 2 Chwefror 2021

Yn dod i rym 28 Chwefror 2021

Mae Gweinidogion Cymru, drwy arfer y pwerau a roddir iddynt gan adran 17(2), (3) a (3ZAA) o Ddeddf Rheoleiddio Traffig Ffyrdd 1984(1), ac ar ôl ymgynghori ag unrhyw sefydliadau cynrychioliadol y tybiwyd eu bod yn briodol yn unol ag adran 134(10) o'r Ddeddf honno, yn gwneud y Rheoliadau a ganlyn.

Enwi, cychwyn a dehongli

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Traffordd yr M4 (Cyffordd 28 (Parc Tredegar) i Gyffordd 24 (Coldra)) (Terfyn Cyflymder 50 mya) 2021, a deuant i rym ar 28 Chwefror 2021.

(2) Yn y Rheoliadau hyn, ystyr "traffordd yr M4" yw traffordd yr M4 Llundain i Dde Cymru.

Gosod terfyn cyflymder

2. Ni chaiff neb yrru cerbyd modur yn gyflymach na 50 milltir yr awr ar y darnau o draffordd yr M4 a bennir yn yr Atodlen.

(1) 1984 p. 27. Diwygiwyd adran 17(2) gan baragraff 28(3) o Atodlen 8 i Ddeddf Ffyrdd Newydd a Gwaith Stryd 1991 (p. 22), a pharagraff 25 o Atodlen 4 ac Atodlen 8 i Ddeddf Traffig Ffyrdd 1991 (p. 40). Mewnosodwyd adran 17(3ZAA) gan adran 26(2) o Ddeddf Cymru 2017 (p. 4).

Dirymu

3. Mae Rheoliadau Traffordd yr M4 (Man i'r Gorllewin o Gyffordd 23A (Magwyr) i Fan i'r Dwyrain o Gyffordd 29 (Cas-bach)) (Terfynau Cyflymder Amrywiadwy) 2015(1) drwy hyn wedi eu dirymu.

Ken Skates

Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd
Cymru, un o Weinidogion Cymru
29 Ionawr 2021

(1) O.S. 2015/1018 (Cy. 72).

YR ATODLEN Rheoliad 2
Y DARNAU PENODEDIG O
DRAFFORDD YR M4

Y darnau penodedig o draffordd yr M4 yw—

- a) Y darn o'r gerbyttfordd tua'r gorllewin o bwynt 675 o fetrau i'r gorllewin o linell ganol trosbont Trefesgob i Lanfarthin hyd at bwynt 80 metr i'r gorllewin o ganolbwynt tanbont Forge Road.
- b) Y darn o'r gerbyttfordd tua'r dwyrain o bwynt 64 o fetrau i'r dwyrain o'i chyffordd â ffordd ymadael tua'r dwyrain cyffordd 28 (Parc Tredegar) hyd at bwynt 229 o fetrau i'r dwyrain o'i chyffordd â ffordd ymuno tua'r dwyrain cyffordd 24 (Coldra).
- c) Y darn o'r ffordd ymadael tua'r dwyrain wrth gyffordd 24 (Coldra) o'i chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r dwyrain hyd at bwynt 123 o fetrau i'r gorllewin o'i chyffordd â cherbyttfordd gylchredol yr A48/A449 Cyfnewidfa Coldra.
- d) Y darn o'r ffordd ymadael tua'r gorllewin wrth gyffordd 24 (Coldra) o'i chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r gorllewin hyd at bwynt 114 o fetrau i'r dwyrain o'i chyffordd â cherbyttfordd gylchredol yr A48/A449 Cyfnewidfa Coldra.
- e) Y darn o'r ffordd ymuno tua'r gorllewin wrth gyffordd 24 (Coldra) o bwynt 6 metr i'r gorllewin o'i chyffordd â cherbyttfordd gylchredol Cyfnewidfa Coldra hyd at ei chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r gorllewin.
- f) Y darn o'r ffordd ymadael tua'r gorllewin wrth gyffordd 25 (Caerllion) o'i chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r gorllewin hyd at ei chyffordd â cherbyttfordd gylchredol cylchfan Caerllion y B4596.
- g) Y darn o'r ffordd ymuno tua'r dwyrain wrth gyffordd 25 (Caerllion) o'i chyffordd â cherbyttfordd gylchredol cylchfan Caerllion y B4596 hyd at ei chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r dwyrain.
- h) Y darn o'r ffordd gyswllt ymadael tua'r gorllewin wrth gyffordd 25A (Grove Park) o'i chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r gorllewin hyd at ei chyffordd â'r A4042.
- i) Y darn o'r ffordd gyswllt ymuno tua'r dwyrain wrth gyffordd 25A (Grove Park) o'i

- chyffordd â'r A4042 hyd at ei chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r dwyrain.
- j) Y darn o'r ffordd ymadael tua'r dwyrain, gan gynnwys y lôn sy'n troi i'r chwith, wrth gyffordd 26 (Malpas) o'i chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r dwyrain hyd at ei chyffordd â cherbyttfordd gylchredol cylchfan Malpas yr A4051.
- k) Y darn o'r ffordd ymadael tua'r gorllewin wrth gyffordd 26 (Malpas) o'i chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r gorllewin hyd at ei chyffordd â cherbyttfordd gylchredol cylchfan Malpas yr A4051.
- l) Y darn o'r ffordd ymuno tua'r dwyrain wrth gyffordd 26 (Malpas) o'i chyffordd â cherbyttfordd gylchredol cylchfan Malpas yr A4051 hyd at ei chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r dwyrain.
- m) Y darn o'r ffordd ymuno tua'r gorllewin wrth gyffordd 26 (Malpas) o'i chyffordd â cherbyttfordd gylchredol cylchfan Malpas yr A4051 hyd at ei chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r gorllewin.
- n) Y darn o'r ffordd ymadael tua'r dwyrain wrth gyffordd 27 (High Cross) o'i chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r dwyrain hyd at ei chyffordd â cherbyttfordd gylchredol cylchfan High Cross y B4591.
- o) Y darn o'r ffordd ymadael tua'r gorllewin wrth gyffordd 27 (High Cross) o'i chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r gorllewin hyd at ei chyffordd â cherbyttfordd gylchredol cylchfan High Cross y B4591.
- p) Y darn o'r ffordd ymuno tua'r dwyrain wrth gyffordd 27 (High Cross) o'i chyffordd â cherbyttfordd gylchredol cylchfan High Cross y B4591 hyd at ei chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r dwyrain.
- q) Y darn o'r ffordd ymuno tua'r gorllewin wrth gyffordd 27 (High Cross) o'i chyffordd â cherbyttfordd gylchredol cylchfan High Cross y B4591 hyd at ei chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r gorllewin.
- r) Y darn o'r ffordd ymadael tua'r gorllewin wrth gyffordd 28 (Parc Tredegar) o'i chyffordd â'r brif gerbyttfordd tua'r gorllewin hyd at bwynt 270 o fetrau i'r gogledd o'i chyffordd â phrif gerbyttfordd gylchredol Cyfnewidfa Parc Tredegar.
- s) Y darn o'r ffordd ymuno tua'r dwyrain wrth gyffordd 28 (Parc Tredegar) o bwynt 45 o fetrau i'r gogledd o'i chyffordd â cherbyttfordd gylchredol cylchfan yr

A48/A467 hyd at ei chyffordd â'r brif
gerbyffordd tua'r dwyrain.

Explanatory Memorandum to the M4 Motorway (Junction 28 (Tredegar Park) to Junction 24 (Coldra)) (50mph Speed Limit) Regulations 2021

This Explanatory Memorandum has been prepared by the Department for Economic Infrastructure and is laid before Senedd Cymru in conjunction with the above subordinate legislation and in accordance with Standing Order 27.1.

Minister's Declaration

In my view, this Explanatory Memorandum gives a fair and reasonable view of the expected impact of the M4 Motorway (Junction 28 (Tredegar Park) to Junction 24 (Coldra)) (50mph Speed Limit) Regulations 2021. I am satisfied that the benefits outweigh any costs.

Ken Skates MS

Minister for Economy, Transport and North Wales

02 February 2021

PART 1 – EXPLANATORY MEMORANDUM

1. Description

These regulations (the Regulations) revoke the M4 Motorway (West of Junction 23A (Magor) to East of Junction 29 (Castleton)) (Variable Speed Limits) Regulations 2015 and impose a maximum speed limit of 50 mph on the lengths of the M4 Motorway between Junction 28 (Tredegar Park) and Junction 24 (Coldra) specified in the Schedule to the Regulations.

2. Matters of special interest to the Legislation, Justice and Constitution Committee

None.

3. Legislative Background

The powers enabling this instrument to be made are under sections 17(2), (3) and (3ZAA) of the Road Traffic Regulation Act 1984 (RTRA). These give the Welsh Ministers the power to make provision by regulations with respect to a particular special road (such as a motorway) in Wales and for regulating the speed of vehicles on such roads in Wales.

This instrument is to be made following the negative procedure.

4. Purpose and intended effect of the legislation

The Regulations allow for the operation and enforcement of a 50 mph mandatory speed limit in relation to the lengths of the M4 specified in the schedule to the Regulations.

The imposition of the mandatory 50 mph speed limit will help to maintain the safe passage of vehicles and is expected to reduce carbon dioxide emissions and improve air quality.

5. Implementation

If this legislation were to be annulled, road safety would be compromised and nitrogen dioxide levels at this location would remain above the acceptable levels. This Instrument has a coming into force date of 28 February 2021.

6. Consultation

In accordance with section 134(10) of the RTRA, the views of representative organisations were sought between 19 November 2020 and 10 December 2020. No representations were made to the Welsh Government within the consultation period

The list of consultees and summary of any responses is attached in the Annex to this Explanatory Memorandum.

7. Regulatory Impact Assessment

The Welsh Ministers' Code of Practice on the carrying out of Regulatory Impact Assessments was considered in relation to these Regulations and a Regulatory Impact Assessment has been conducted and is set out in Part 2 of this document.

PART 2 – REGULATORY IMPACT ASSESSMENT

1. Options

Option 1: Do Nothing

If the legislation were not made, the existing regulations that set a Variable Speed Limit (VSL) would remain. The VSL was introduced in 2011 as a method to reduce congestion. Its underlying principle is to keep traffic moving by adjusting the speed limit, helping to make journeys safer and more reliable. Variable message signs installed on posts and overhead gantries were installed to display reduced speed limit information. Fixed cameras were also installed to monitor traffic flows.

In 2016, the fixed cameras were used to enforce the VSL to further improve traffic flow and reduce the number of collisions. Speed enforcement through the use of roadside cameras is managed and coordinated by GoSafe, a multi-agency partnership comprising all highway authorities within Wales and the four Welsh police forces. Within that partnership structure the Welsh Government owns and installs the cameras located on the M4 Motorway and the police, as the enforcement authority, are responsible for operating them and carrying out enforcement on a day-to-day basis.

Option 2: Revocation of the existing regulations to allow a 50mph mandatory Speed Limit to be in operation

Making the legislation on this section of the M4 Motorway around Newport would be consistent with the recommendations published by Lord Burns' South East Wales Traffic Commission (SEWTC). The SEWTC put forward three short-term solutions to help ease congestion on the M4 around Newport, the first being the removal of the VSL, the second was to provide additional lane guidance on the westbound approach to the Brynglas tunnels and the third measure was to enhance Welsh Government Traffic Officer support by formalising response time targets and extending the range of patrolling.

A permanent 50mph is anticipated to improve traffic flow during the peak times by achieving a smoother traffic flow, minimising the effects from vehicles speeding up and slowing down which cause a ripple effect in congestion.

2. Costs and benefits

a) Costs

Option 1: Do Nothing

There are no additional costs associated with retention of the existing VSL 50mph on the M4 Motorway between J24 and J28.

Option 2: Revocation of the existing regulations to allow a permanent 50mph mandatory speed limit to be in operation

The costs of the removing the VSL and replacing it with the proposed speed limit are approximately £2.3m and include the new camera infrastructure required and removal of the current VSL signage.

b) Benefits

We have identified the benefits for both options as follows:

Option 1: Do Nothing

The benefits of retaining the existing VSL allow the speed limit to be varied according to traffic conditions. During periods of no congestion on an incident-free carriageway, no variable speed limit signs or signals would be set allowing the national speed limit to be applied. However at busy times or in the event of an incident, sensors detect congestion and the current system calculates the optimum speed limit for the current amount of traffic.

Option 2: Revocation of the existing regulations to allow a 50mph mandatory speed limit to be in operation

The SEWTC found that the current VSL was a contributing factor to the breakdown of flow on the M4 around Newport, especially on the approaches to the Brynglas tunnels. It was found that the VSL had limited impacts on improving traffic flow during peak times. Therefore the proposed speed limit is expected to have better journey time reliability in the peak flows due to smoother traffic flow.

Making the legislation would also remove intermittent differential speed limits (for example, 3 variable message signs displaying 50mph, followed by 40mph, followed by 50mph) which can result in driver dissatisfaction.

It is also expected to improve road safety by reducing the risk of collisions, reduce carbon dioxide emissions and improve air quality.

3. Competition Assessment

It is considered that this proposed legislation will not have any detrimental effect on competition as it is solely intended to ensure the safe and free passage of vehicles by removing a variable speed limit that is no longer required following a review of its suitability during peak hour flow.

4. Post implementation review

All changes to the trunk road and motorway network that may impact on road user behaviour or result in a change to the outcome of a collision are subject to independent Road Safety Audit (RSA).

A Stage 1/2 RSA was undertaken following completion of detailed design of the works to install a mandatory 50 mph speed limit and further RSAs will be carried out all works have been completed (Stage 3) and 12-months and 36-months following completion of the works (Stages 4 and 4a).

Officials are required to consider the problems identified at each stage of the RSA process and take appropriate action in mitigation.

ANNEX

CONSULTEES FOR DRAFT REGULATIONS November – December 2020

Organisation	Response
Newport City Council	No comment
Gwent Police	No comment
South Wales Fire & Rescue Service HQ	No comment
Welsh Ambulance Services NHS Trust	No comment
Road Haulage Association Ltd.	No comment
Freight Transport Association	No comment
NAVTEQ	No comment
Trafficmaster Travel	No comment
South Wales Trunk Road Agent Manager	No comment
'Go Safe'	No comment
Ministry of Justice	No comment
HERE	No comment

Eitem 5.3

SL(5)743 – Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Eiddo Heb ei Feddiannu) (Cymru) (Diwygio) 2021

Cefndir a diben

Mae'r Rheoliadau'n diwygio Rheoliad 5 o Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Eiddo Heb ei Feddiannu) (Cymru) 2008, fel bod y cyfnod deiliadaeth dros dro sy'n ofynnol cyn cael cyfnod dilynol o Ryddhad Ardrethi Eiddo Gwag yn cael ei ymestyn. Mae'r cyfnod yn cael ei ymestyn o chwe wythnos i 26 wythnos.

Diben y polisi yw lleihau modd tra hysbys o gam-drin y cyfnod o chwe wythnos gan bobl ffuantus, er mwyn hawlio cylchoedd o ryddhad ardrethi dro ar ôl tro, sydd yn groes i ddiben polisi'r cynllun rhyddhad.

Diben y cyfnod o chwe wythnos oedd sicrhau nad oes unrhyw anfantais i berchnogion sy'n gosod eiddo'n rheolaidd i ddeiliaid tymor byr dilys. Fodd bynnag, mae yna dystiolaeth helaeth bod y cyfnod o chwe wythnos yn cael ei gamddefnyddio i hawlio cylchoedd parhaus o Ryddhad Ardrethi Eiddo Gwag. Mae'r cyfnod o ddeiliadaeth dros dro yn aml yn un artiffisial a chynlluniedig, gydag enghreifftiau o flychau cardbord, paledi, posteri neu drosglwyddydd Bluetooth yn cael eu storio mewn eiddo sydd fel arall yn wag. Mae Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol o'r farn, trwy fynnu cyfnod meddiannaeth o 26 wythnos, lle telir cyfraddau llawn, na fyddai'r trefniadau artiffisial hyn yn cael eu cymell.

Gweithdrefn

Negyddol

Materion technegol: craffu

Ni nodir unrhyw bwyntiau ar gyfer adrodd o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

Rhinweddau: craffu

Nodir y pwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arno o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn:

1. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd

Er eu bod yn cael eu gosod nawr, nid yw'r Rheoliadau hyn yn dod i rym tan fis Ebrill y flwyddyn nesaf. Mae'r Memorandwm Esboniadol yn nodi fel a ganlyn:

"The Regulations have a commencement date of 1 April 2022 to allow time for ratepayers, local authorities and other stakeholders to prepare for changes."

Ymateb Llywodraeth Cymru

Nid oes angen ymateb oddi wrth Llywodraeth Cymru.

Cynghorwyr Cyfreithiol

Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

15 Chwefror 2021

Senedd Cymru

Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

—

Welsh Parliament

Legislation, Justice and Constitution Committee

Tudalen y pecyn 217

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU

2021 Rhif 118 (Cy. 31)

**ARDRETHU A PHRSIO,
CYMRU**

**Rheoliadau Ardrethu Annomestig
(Eiddo Heb ei Feddiannu) (Cymru)
(Diwygio) 2021**

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Rheoliadau)

Mae rheoliad 4(a) a (b) o Reoliadau Ardrethu Annomestig (Eiddo Heb ei Feddiannu) (Cymru) 2008 (“Rheoliadau 2008”) yn eithrio rhag rhwymedigaeth i dalu ardrethu annomestig o dan adran 45 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 unrhyw hereditamentau a fu heb eu meddiannu’n barhaus am dri mis neu lai, neu yn achos hereditament diwydiannol cymwys, am chwe mis neu lai.

Mae’r ddau ddsbarth o hereditamentau yn ddarostyngedig i reoliad 5 o Reoliadau 2008 sy’n darparu bod hereditament sydd heb ei feddiannu ac a gaiff ei feddiannu ar unrhyw ddiwrnod i’w drin fel pe bai heb ei feddiannu’n barhaus at ddibenion rheoliad 4(a) a (b) os bydd heb ei feddiannu eto pan ddaw cyfnod o lai na chwe wythnos, gan ddechrau ar y diwrnod hwnnw, i ben.

Mae rheoliad 2 o’r Rheoliadau hyn yn diwygio rheoliad 5 o Reoliadau 2008 fel bod hereditament sydd heb ei feddiannu ac a gaiff ei feddiannu am gyfnod o 26 wythnos neu lai cyn y bydd heb ei feddiannu eto i’w drin fel pe bai heb ei feddiannu’n barhaus at ddibenion rheoliad 4(a) a (b) o Reoliadau 2008.

Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Asesiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â’r Rheoliadau hyn. O ganlyniad, lluniwyd asesiad effaith rheoleiddiol o’r costau a’r manteision sy’n debygol o ddeillio o gydymffurfio â’r Rheoliadau hyn. Gellir cael copi oddi wrth: Yr Is-adran Cyllid Strategol Llywodraeth Leol, Llywodraeth Cymru, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ.

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU

2021 Rhif 118 (Cy. 31)

**ARDRETHU A PHRSIO,
CYMRU**

**Rheoliadau Ardrethu Annomestig
(Eiddo Heb ei Feddiannu) (Cymru)
(Diwygio) 2021**

Gwnaed 3 Chwefror 2021

Gosodwyd gerbron *Senedd*
Cymru 4 Chwefror 2021

Yn dod i rym 1 Ebrill 2022

Mae Gweinidogion Cymru yn gwneud y Rheoliadau a ganlyn drwy arfer y pwerau a roddir i'r Ysgrifennydd Gwladol gan adran 45(1)(d), (9) a (10) o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988(1) ac a freinir bellach ynddynt hwy(2).

Enwi a chychwyn

1. Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Eiddo Heb ei Feddiannu) (Cymru) (Diwygio) 2021 a deuant i rym ar 1 Ebrill 2022.

-
- (1) 1988 p. 41. Diwygiwyd adran 45(1)(d), a mewnosodwyd is-adrannau (9) a (10), gan Atodlen 5 i Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 (p. 42). Gweler adran 146(6) ar gyfer diffiniad o "prescribed".
- (2) Trosglwyddwyd swyddogaethau'r Ysgrifennydd Gwladol a geir yn Neddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988, i'r graddau y maent yn arferadwy o ran Cymru, i Gynulliad Cenedlaethol Cymru yn rhinwedd Gorchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999 (O.S. 1999/672, erthygl 2, Atodlen 1). Yn rhinwedd adran 162 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (p. 32), a pharagraff 30 o Atodlen 11 iddi, mae'r swyddogaethau hynny bellach wedi eu breinio yng Ngweinidogion Cymru.

Diwygio Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Eiddo Heb ei Feddiannu) (Cymru) 2008

2. Yn rheoliad 5 o Reoliadau Ardrethu Annomestig (Eiddo Heb ei Feddiannu) (Cymru) 2008⁽¹⁾, yn lle “chwe wythnos” rhodder “26 wythnos”.

Rebecca Evans

Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd, un o Weinidogion

Cymru

3 Chwefror 2021

⁽¹⁾ O.S. 2008/2499 (Cy. 217).

Explanatory Memorandum to the Non-Domestic Rating (Unoccupied Property) (Wales) (Amendment) Regulations 2021

This Explanatory Memorandum has been prepared by the Local Government Strategic Finance Division of the Welsh Government and is laid before Senedd Cymru in conjunction with the above subordinate legislation and in accordance with Standing Order 27.1.

Minister's Declaration

In my view, this Explanatory Memorandum gives a fair and reasonable view of the expected impact of the Non-Domestic Rating (Unoccupied Property) (Wales) (Amendment) Regulations 2021. I am satisfied that the benefits justify the likely costs.

Rebecca Evans MS
Minister for Finance and Trefnydd
4 February 2021

Contents

PART 1: EXPLANATORY MEMORANDUM	3
1. Description	3
2. Matters of Special Interest to the Legislation, Justice and Constitution Committee	3
3. Legislative background	3
4. Purpose and Intended Effect of the Legislation	4
PART 2: REGULATORY IMPACT ASSESSMENT	6
ANALYSIS OF OTHER EFFECTS AND IMPACTS.....	7

PART 1: EXPLANATORY MEMORANDUM

1. Description

The Regulations, from 1 April 2022, extend the period of occupancy required between claiming periods of Empty Property Rates Relief from six weeks to 26 weeks. A suite of policy measures intended at addressing the known methods of fraud and avoidance within the non-domestic rates system was announced on 16 October 2018. These Regulations enact one such measure and the intent to introduce this Statutory Instrument was announced on 14 January 2021.

The Statutory Instrument amends the Non-Domestic Rating (Unoccupied Property) (Wales) Regulations 2008. Regulation 5 is amended to state:

*“A hereditament which has been unoccupied and becomes occupied on any day is to be treated as having been continuously unoccupied for the purposes of regulation 4(a) and (b) if it becomes unoccupied again on the expiration of a period of less than **26 weeks** beginning with that day.”*

Regulation 5 previously stated:

*“A hereditament which has been unoccupied and becomes occupied on any day is to be treated as having been continuously unoccupied for the purposes of regulation 4(a) and (b) if it becomes unoccupied again on the expiration of a period of less than **six weeks** beginning with that day.”*

These Regulations will have the effect of increasing the period of occupation required between periods of Empty Property Rates Relief from six weeks to 26 weeks.

2. Matters of Special Interest to the Legislation, Justice and Constitution Committee

The Regulations have a commencement date of 1 April 2022 to allow time for ratepayers, local authorities and other stakeholders to prepare for changes.

3. Legislative background

Section 45 of the Local Government Finance Act 1988 provides that owners of unoccupied non-domestic hereditaments are liable to pay non-domestic rates (up to 100% of the normal charge for occupied hereditaments) if certain conditions apply. One condition is that the hereditament falls into a class prescribed by the Welsh Ministers (section 45(1)(d)).

The Non-Domestic Rating (Unoccupied Property) (Wales) Regulations 2008 Regulations set out when a ratepayer is liable to pay non-domestic rates in accordance with section 45.

Regulation 4 provides a list of hereditaments that do not fall within the scope of section 45(1)(d) and as such would not pay non-domestic rates in respect of those hereditaments. The list includes (but is not limited to):

- hereditaments which, subject to Regulation 5, have been empty for up to three months (Regulation 4(a)); and
- “qualifying industrial hereditaments” which, subject to Regulation 5, have been empty for up to six months (Regulation 4(b)).

A ‘qualifying industrial hereditament’ is defined in Regulation 2 as a hereditament, other than a retail hereditament, where all the buildings which comprise the hereditament are:

- constructed or adapted for use in the course of a trade or business; and
- constructed or adapted for use for one or more of the following purposes, or one or more such purposes and one or more purposes ancillary thereto:
 - the manufacture, repair or adaptation of goods or materials, or the subjection of goods or materials to any process;
 - storage (including the storage or handling of goods in the course of their distribution); the working or processing of minerals;
 - and the generation of electricity.

Regulation 5 currently provides that if at any time a hereditament which is caught by Regulation 4(a) or (b) is subsequently occupied for a temporary period of at least six weeks where full rates are paid by the occupier, the relief period is reset and the owner is then eligible for another cycle of three or six months relief. These Regulations amend Regulation 5 such that the temporary occupation period is now a longer period of 26 weeks.

4. Purpose and Intended Effect of the Legislation

The Regulations amend Regulation 5 of the Non-Domestic Rating (Unoccupied Property) (Wales) Regulations 2008 such that the temporary period of occupancy required before receiving a subsequent period of Empty Property Rates Relief is extended. The period is extended from six weeks to 26 weeks.

The policy intent is to reduce a widely known method of abuse of the six-week period by disingenuous persons in order to claim repeated cycles of rates relief, which is against the policy intention of the relief scheme.

The aim of the six-week period was to ensure there is no disadvantage for owners who regularly let to genuine short-term occupants. However, there is extensive evidence that the six-week period is being exploited to claim continuous cycles of Empty Property Rates Relief. The temporary period of occupancy is often artificial and contrived, with examples of cardboard boxes, pallets, posters or a Bluetooth transmitter being stored in an otherwise empty property. The Welsh Government and local authorities believe that by requiring a 26-week period of occupancy, where full rates are paid, these artificial arrangements would be discouraged.

The Regulations will have the effect of increasing the temporary period of occupancy, ensuring ratepayers are required to occupy a premises for a substantial period of time before receiving subsequent relief.

5. Consultation

A 12-week consultation took place in the summer of 2018 on the policy behind the Regulations, alongside other non-domestic rates fraud and avoidance proposals, with policy intentions announced in October 2018. A subsequent six-week technical consultation took place between 1 October 2020 and 12 November 2020 on draft regulations for this specific policy change.

The consultation on the suite of policy measures can be found at:

<https://gov.wales/tackling-avoidance-non-domestic-rates-wales>

The technical consultation on draft regulations for this specific measure can be found at: <https://gov.wales/empty-property-rates-relief>

PART 2: REGULATORY IMPACT ASSESSMENT

Options

Option 1 – Do Nothing

This option would result in no legislation being brought forward and no changes to Empty Property Rates Relief. Instances of a widely known method of rates avoidance would not be reduced.

Option 2 – Increase the six-week period to 26 weeks from 1 April 2022

This option would increase the temporary occupancy period from six weeks to 26 weeks and would take effect from 1 April 2022.

Costs and benefits

Option 1 – Do Nothing

The identified method of avoidance would continue to be prevalent in Wales, representing a loss in non-domestic rates revenue which is a vital source of funding for local government services. It is not possible to quantify accurately the extent of this financial loss from this method alone. Data extraction from local authority systems in 2017 estimated the total loss of rates from a number of different methods was up to £20 million a year. However, based on practitioner expertise, this method of avoidance is estimated to account for the largest portion of the total loss to the non-domestic rates pool.

Option 2 – Increase the six-week period to 26 weeks from 1 April 2022

This option would result in the implementation of planned changes being implemented from 1 April 2022. This option would be expected to result in an increase in local government funding. Implementation in 2022 serves to factor in economic impacts of coronavirus and enable those impacted by changes time to prepare prior to commencement.

Option selection

The Welsh Government has committed to tackling non-domestic rates fraud and avoidance and has a long-term programme in place, comprising a range of policy and legislative changes. Abuse of Empty Property Rates Relief through artificial arrangements is a widely known method, often applied through commission-based rates mitigation schemes. There have been a number of challenges against these arrangements in the courts but it is the legal view that the artificial arrangements constitute occupation of an otherwise empty property.

Governments of other nations of the UK have considered how to reduce rates avoidance for a number of years. It is considered that by requiring a longer than six-week period of temporary occupation for future relief cycles, the financial

incentives to avoid rates are altered enough to ensure avoidance is no longer financially viable.

Option 2 is the Welsh Government's preferred option.

Analysis of other effects and impacts

Promoting Economic Opportunity for All (Tackling Poverty)

Increasing the temporary occupancy period discourages disingenuous behaviour and aims to ensure vital funding for local government services is protected. The long lead time before commencement enables ratepayers, local authorities and other stakeholders with more than twelve months in which to plan for the changes ahead, due to the difficult circumstances experienced by many as a result of the coronavirus pandemic.

UNCRC

No particular impact on the rights of children has been identified.

Welsh language

No effect on the opportunities to use the Welsh language or the equal treatment of the language has been identified.

Equalities

No specific impacts, positive or negative, on persons who share a protected characteristic (as determined by the Equality Act 2010) have been identified.

Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015

Increasing the temporary occupancy period is intended to result in a reduction in the amount of local government funding lost to non-domestic rates avoidance. Protecting local government funding enables local authorities to better provide local services to their communities.

Impact on the voluntary sector

There are marginal risks that short-term lets in the charity sector may be negatively impacted by these Regulations, though the number of lets for a genuine charitable purpose for only a six-week period is few. These impacts will be monitored.

Competition assessment

A competition filter test has been applied to the Regulations. Ratepayers in Wales may be negatively impacted in comparison to those in England as a result of the change. A similar policy is already in effect in Scotland.

Post implementation review

The Welsh Government will monitor the impact of the change on the non-domestic rates pool as well as specific impacts on ratepayers, sectors, local authorities and other stakeholders. The Welsh Government will carry out this work through its regular representative fora and working groups.

Eitem 5.4

SL(5)736 – Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Ymwneud ag Anifeiliaid) (Cymru) 2021

Cefndir a diben

Mae'r Rheoliadau hyn yn darparu ar gyfer trwyddedu personau sy'n ymwneud yng Nghymru â gwerthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes.ac yn ei gwneud yn drosedd i drydydd partion masnachol werthu cŵn bach a chathod bach sy'n iau n 6 mis oed.

Mae'r Rheoliadau yn pennu'r gweithgareddau at ddibenion adran 13(1) o Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006 ("Deddf 2006") ac yn darparu i awdurdodau lleol fod yr awdurdodau trwyddedu. Canlyniad y pennu hwn, yn ddarostyngedig i feini prawf cymhwyso, yw bod rhaid i unrhyw berson sy'n dymuno cynnal unrhyw un neu ragor o'r gweithgareddau hyn yng Nghymru gael trwydded oddi wrth yr awdurdod lleol o dan y Rheoliadau hyn. Mae'r gofynion hyn yn disodli'r gofynion, yng Nghymru, i gael trwydded o dan Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951.

Mae person sy'n cynnal unrhyw un neu ragor o'r gweithgareddau hyn yng Nghymru heb drwydded o dan y Rheoliadau hyn yn cyflawni trosedd o dan adran 13(6) o Ddeddf 2006 ac yn agored i gael ei garcharu am gyfnod hyd at 6 mis, neu i gael dirwy, neu'r ddau. O dan adran 30 o Ddeddf 2006, caiff awdurdodau lleol erlyn am unrhyw drosedd o dan y Ddeddf honno.

Mae'r Rheoliadau yn nodi sut y caiff person wneud cais i'r awdurdod lleol am drwydded ac yn nodi materion y mae rhaid i awdurdod lleol fod wedi ei fodloni mewn cysylltiad â hwy wrth ystyried rhoi trwydded neu adnewyddu trwydded. Mae'r Rheoliadau'n darparu i awdurdod lleol godi ffioedd i dalu'r costau y mae'n mynd iddynt wrth gyflawni'r swyddogaeth hon, gan ystyried cydymffurfiad deiliad trwydded â'r Rheoliadau hyn, gorfodi a gweinyddu. Mae'r Rheoliadau'n pennu bod rhaid i awdurdod lleol osod amodau trwydded penodol ar bob trwydded a roddir neu a adnewyddir. Ymhellach, mae'n rhaid i awdurdod lleol benodi arolygydd pan fydd yn ystyried bod hynny'n briodol, at ddiben sicrhau cydymffurfiad ag amodau'r drwydded. Mae'r Rheoliadau yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol roi sylw i ganllawiau a ddyroddir gan Weinidogion Cymru wrth gyflawni eu swyddogaethau o dan y Rheoliadau hyn. Mae'n darparu pwerau i arolygwyr gymryd samplau o anifeiliaid.

Gweithdrefn

Cadarnhaol Drafft.

Materion technegol: craffu

Nodwyd y pwyntiau a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.2(vi) – ei bod yn ymddangos bod y gwaith drafftio yn ddiffygiol neu ei fod yn methu â bodloni gofynion statudol

Ymddengys y gallai'r cyfeiriad yn Atodlen 1, paragraff 3(b), fod yn anghywir. Mae paragraff 3 yn darparu ar gyfer rhai eithriadau i baragraff 2 o Atodlen 1, sy'n ymwneud â gwerthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes. Mae paragraff 3(a) yn darparu eithriad ar gyfer rhai busnesau cynhyrchu dyframaethu. Mae paragraff 3(b) yn eithrio'r "gweithgaredd a ddisgrifir ym mharagraff 8 o Atodlen 2". Fodd bynnag, mae Atodlen 2 yn darparu ar gyfer "amodau cyffredinol" sy'n berthnasol i bob gweithgaredd trwyddedadwy. Mae paragraff 8 yn darparu fel a ganlyn:

"Trin anifeiliaid a rhyngweithio ag anifeiliaid

8— (1) Rhaid i'r holl bobl sy'n gyfrifol am ofalu am yr anifeiliaid fod yn gymwys o ran trin pob anifail yn briodol i'w ddiogelu rhag poen, dioddefaint, anaf neu glefyd.

(2) Rhaid cadw'r anifeiliaid ar wahân neu mewn grwpiau cymdeithasol cydnaws addas sy'n briodol i'r rhywogaeth ac i'r anifeiliaid unigol ac ni chaniateir i unrhyw anifeiliaid o rywogaeth gymdeithasol gael eu hynysu na'u cadw ar wahân oddi wrth anifeiliaid eraill o'r un rywogaeth am unrhyw gyfnod sy'n hwy nag y bo'n angenrheidiol.

(3) Rhaid i anifeiliaid gael cyfleoedd o leiaf bob dydd i ryngweithio â phobl pan fo'r rhyngweithio hwynnw yn llesol iddynt."

Rhinweddau: craffu

Nodwyd y pwyntiau a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

2. Rheol Sefydlog 21.3 (i) - ei fod yn codi tâl ar Gronfa Gyfunol Cymru neu ei fod yn cynnwys darpariaethau sy'n ei gwneud yn ofynnol i daliadau gael eu gwneud i'r Gronfa honno neu i unrhyw ran o'r llywodraeth neu awdurdod lleol neu gyhoeddus er mwyn cydnabod unrhyw drwydded, cydsyniad neu unrhyw wasanaethau sydd i'w rhoi, neu ei fod yn rhagnodi swm unrhyw dâl neu daliad o'r fath.

Mae rheoliad 12 o'r Rheoliadau hyn yn caniatáu i awdurdodau lleol godi ffioedd i dalu'r costau ymlaen nhw'n mynd iddynt wrth gyflawni eu swyddogaethau trwyddedu.

3. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd

Nid yw'r rheoliadau wedi cael eu hystyried yn llawn oherwydd ar 3 Chwefror 2021, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y byddai fersiwn newydd o'r Rheoliadau yn cael ei gosod. Esboniodd datganiad Llywodraeth Cymru yr amgylchiadau fel a ganlyn:

"Er mwyn mynd i'r afael â chamgymeriad bach, ond pwysig, yn y fersiwn gwreiddiol a gyflwynwyd ar 27 Ionawr, gyda gofid, mae'n rhaid i mi ddweud y byddaf yn gosod fersiwn newydd o Reoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Cymru) 2021 drafft cyn bo hir.

Bwriad cyffredinol y polisi y tu ôl i'r Rheoliadau hyn, a fydd yn disodli adran 1(1) o Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951, yw adlewyrchu arfer gorau wrth werthu cŵn a chathod bach. Mae caniatáu i drydydd partiön masnachol werthu cŵn a chathod bach yn golygu, yn y rhan fwyaf o achosion, na fydd prynwyr yn gweld y ci na'r gath fach yn rhyngweithio â'r ast/fam neu'r brodyr a'r chwiorydd.

Mae swyddogion yn gweithio'n gyflym i ddatrys y mater ac mae dyddiad dadl newydd wedi'i bennu ar gyfer 23 Mawrth 2021. Ni ragwelir y bydd yr oedi hwn yn effeithio ar y dyddiad y daw'r rheoliadau hyn i rym, sef 10 Medi 2021."

Ymateb Llywodraeth Cymru

Mae angen ymateb Llywodraeth Cymru i bwynt adrodd 1, uchod.

Cynghorwyr Cyfreithiol

**Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
12 Chwefror 2021**

Senedd Cymru

Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

—

Welsh Parliament **Tudalen y pecyn 230**

Legislation, Justice and Constitution Committee

Rheoliadau drafft a osodwyd gerbron Senedd Cymru yn unol ag adran 61(2) o Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006, i'w cymeradwyo drwy benderfyniad gan Senedd Cymru

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU DRAFFT

2021 Rhif (Cy.)

ANIFEILIAID, CYMRU

**Rheoliadau Lles Anifeiliaid
(Trwyddedu Gweithgareddau sy'n
Ymwneud ag Anifeiliaid) (Cymru)
2021**

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Rheoliadau)

Mae'r Rheoliadau hyn yn darparu ar gyfer trwyddedu personau sy'n ymwneud yng Nghymru â gwerthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes.

Mae rheoliad 3 yn pennu'r gweithgareddau hyn at ddibenion adran 13(1) o Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006 ("Deddf 2006") ac yn darparu i awdurdodau lleol fod yr awdurdodau trwyddedu. Canlyniad y pennu hwn, yn ddarostyngedig i feini prawf cymhwys, yw bod rhaid i unrhyw berson sy'n dymuno cynnal unrhyw un neu ragor o'r gweithgareddau hyn yng Nghymru gael trwydded oddi wrth yr awdurdod lleol o dan y Rheoliadau hyn. Mae'r gofynion hyn yn disodli'r gofynion, yng Nghymru, i gael trwydded o dan Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951.

Mae person sy'n cynnal unrhyw un neu ragor o'r gweithgareddau hyn yng Nghymru heb drwydded o dan y Rheoliadau hyn yn cyflawni trosedd o dan adran 13(6) o Ddeddf 2006 ac yn agored i gael ei garcharu am gyfnod hyd at 6 mis, neu i gael dirwy, neu'r ddau. O dan adran 30 o Ddeddf 2006, caiff awdurdodau lleol erlyn am unrhyw drosedd o dan y Ddeddf honno.

Mae Rhan 2 o'r Rheoliadau yn nodi sut y caiff person wneud cais i'r awdurdod lleol am drwydded ac yn nodi materion y mae rhaid i awdurdod lleol fod wedi ei fodloni mewn cysylltiad â hwy wrth ystyried rhoi trwydded neu adnewyddu trwydded. Mae'n darparu i awdurdod lleol godi ffioedd i dalu'r costau y

mae'n mynd iddynt wrth gyflawni'r swyddogaeth hon, gan ystyried cydymffurfedd deiliad trwydded â'r Rheoliadau hyn, gorfodi a gweinyddu. Mae'n pennu bod rhaid i awdurdod lleol osod amodau trwydded penodol ar bob trwydded a roddir neu a adnewyddir. Mae'n darparu bod rhaid i awdurdod lleol benodi arolygydd pan fydd yn ystyried bod hynny'n briodol, at ddiben sicrhau cydymffurfedd ag amodau'r drwydded. Mae'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol roi sylw i ganllawiau a ddyroddir gan Weinidogion Cymru wrth gyflawni eu swyddogaethau o dan y Rheoliadau hyn. Mae'n darparu pwerau i arolygwyr gymryd samplau o anifeiliaid.

Mae Rhan 3 yn nodi'r amgylchiadau a'r gweithdrefnau y caniateir atal dros dro, amrywio neu ddirymu trwydded oddi tanynt. Mae hefyd yn darparu bod torri amod trwydded neu rwystro unrhyw arolygydd a benodir at ddibenion gorfodi'r Rheoliadau hyn yn drosedd ac mae'n cymhwyso pwerau perthnasol yn dilyn euogfarn sydd wedi eu cynnwys yn Neddf 2006.

Mae Rhan 4 yn darparu ar gyfer apelau yn erbyn penderfyniadau trwyddedu gan awdurdodau lleol.

Mae Rhan 5 yn gwneud diddymiadau, diwygiadau canlyniadol a darpariaeth arbed.

Mae Rhan 6 yn nodi bod rhaid i awdurdodau lleol ddarparu gwybodaeth benodol i Weinidogion Cymru.

Mae Atodlen 1 yn disgrifio pob math o weithgaredd trwyddedadwy.

Mae Atodlen 2 yn nodi'r amodau cyffredinol sy'n gymwys i'r holl weithgareddau trwyddedadwy.

Mae Atodlen 3 yn nodi'r amodau penodol sy'n gymwys i bob gweithgaredd trwyddedadwy.

Mae Atodlen 4 yn rhestru personau na chaniateir iddynt wneud cais am drwydded.

Mae Atodlen 5 yn darparu ar gyfer diddymiadau a diwygiadau canlyniadol.

Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Asesiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn. O ganlyniad, lluniwyd asesiad effaith rheoleiddiol o'r costau a'r manteision sy'n debygol o ddeillio o gydymffurfio â'r Rheoliadau hyn yng Nghymru. Gellir cael copi oddi wrth Swyddfa'r Prif Swyddog Milfeddygol, Llywodraeth Cymru, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ neu drwy e-bostio cais i: LlesAnifeiliaidAnwes@llyw.cymru.

Rheoliadau drafft a osodwyd gerbron Senedd Cymru yn unol ag adran 61(2) o Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006, i'w cymeradwyo drwy benderfyniad gan Senedd Cymru

OFFERYNNAU STATUDOL
CYMRU DRAFFT

2021 Rhif (Cy.)

ANIFEILIAID, CYMRU

**Rheoliadau Lles Anifeiliaid
(Trwyddedu Gweithgareddau sy'n
Ymwneud ag Anifeiliaid) (Cymru)
2021**

Gwnaed

Yn dod i rym

10 Medi 2021

Mae Gweinidogion Cymru, sef yr awdurdod cenedlaethol priodol o ran Cymru(1), yn gwneud y Rheoliadau a ganlyn drwy arfer y pwerau a roddir gan adran 13(2), (7), (8) a (10) o Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006(2), a Rhannau 1 a 3 o Atodlen 1 iddi.

Yn unol ag adran 13(9) o'r Ddeddf honno, mae Gweinidogion Cymru wedi ymgynghori â'r personau hynny yr ymddengys iddynt hwy eu bod yn cynrychioli buddiannau y mae'r Rheoliadau hyn yn ymwneud â hwy fel yr oeddent yn ystyried ei bod yn briodol.

Yn unol ag adran 61(2) o'r Ddeddf honno(3), gosodwyd drafft o'r offeryn hwn gerbron Senedd Cymru ac fe'i cymeradwywyd ganddi drwy benderfyniad.

(1) Mae "the appropriate national authority" ("yr awdurdod cenedlaethol priodol") wedi ei ddiffinio yn adran 62(1) o Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006 (p. 45). Mae'r swyddogaethau a roddir i Gynulliad Cenedlaethol Cymru bellach wedi eu breinio yng Ngweinidogion Cymru yn rhinwedd adran 162 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (p. 32), a pharagraffau 30 a 32 o Atodlen 11 iddi.

(2) 2006 p. 45.

(3) Yn rhinwedd adran 162 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, a pharagraff 34 o Atodlen 11 iddi, mae'r cyfeiriad yn adran 61(2) at "House of Parliament" yn cynnwys Senedd Cymru.

RHAN 1

Cyflwyniad

Enwi, cychwyn a chymhwysu

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Ymwneud ag Anifeiliaid) (Cymru) 2021.

(2) Mae'r Rheoliadau hyn yn dod i rym ar 10 Medi 2021.

(3) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys o ran Cymru, ac eithrio paragraff 2 o Atodlen 5 sy'n gymwys o ran Cymru a Lloegr.

Dehongli

2. Yn y Rheoliadau hyn—

ystyr “amod cyffredinol” (“*general condition*”) yw'r amodau a nodir yn Atodlen 2;

ystyr “amodau penodol perthnasol” (“*relevant specific conditions*”) mewn perthynas â'r gweithgaredd o werthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes (neu gyda'r bwriad o'u hailwerthu'n ddiweddarach fel anifeiliaid anwes) fel a ddisgrifir ym mharagraff 2 o Atodlen 1, yw'r amodau a nodir yn Atodlen 3;

ystyr “amodau trwydded” (“*licence conditions*”) yw—

(a) yr amodau cyffredinol, a

(b) yr amodau penodol perthnasol;

ystyr “anifail anwes” (“*pet*”) yw anifail a gedwir yn bennaf neu'n barhaol, neu y bwriedir ei gadw'n bennaf neu'n barhaol, gan berson ar gyfer—

(a) diddordeb personol,

(b) cwmnïaeth,

(c) dibenion addurnol, neu

(d) unrhyw gyfuniad o baragraffau (a) i (c);

ystyr “awdurdod lleol” (“*local authority*”) yw'r cyngor ar gyfer sir neu fwrdeistref sirol yng Nghymru;

ystyr “cath fach” (“*kitten*”) yw cath sy'n iau na 6 mis oed;

ystyr “ci bach” (“*puppy*”) yw ci sy'n iau na 6 mis oed;

ystyr “y Ddeddf” (“*the Act*”) yw Deddf Lles Anifeiliaid 2006;

ystyr “gweithgaredd trwyddedadwy” (“*licensable activity*”) yw gweithgaredd a ddisgrifir ym mharagraff 2 o Atodlen 1;

ystyr “gweithredwr” (“*operator*”) yw unigolyn—

(a) sy'n cynnal y gweithgaredd trwyddedadwy, sy'n ceisio cynnal y gweithgaredd trwyddedadwy, neu sy'n caniatáu yn fwriadol i'r gweithgaredd trwyddedadwy gael ei gynnal, neu

(b) pan fo trwydded wedi ei rhoi neu ei hadnewyddu, sy'n ddeiliad y drwydded;

ystyr "milfeddyg" ("*veterinary surgeon*") yw person a gofrestrir yn y gofrestr milfeddygon neu yn y gofrestr filfeddygol atodol, a gedwir o dan Ddeddf Milfeddygon 1996(1);

ystyr "trwydded" ("*licence*"), ac eithrio fel y mae'r cyd-destun yn mynnu fel arall yn rheoliad 10(1)(b) neu pan ddarperir yr ystyr yn fwy penodol, yw trwydded i gynnal gweithgaredd trwyddedadwy a roddir neu a adnewyddir o dan y Rheoliadau hyn, ac mae ymadroddion cytras i'w dehongli yn unol â hynny.

Trwyddedu gweithredwyr

3.—(1) Mae pob gweithgaredd trwyddedadwy yn weithgaredd penodedig at ddibenion adran 13(1) o'r Ddeddf.

(2) Yr awdurdod lleol yw'r awdurdod trwyddedu ar gyfer unrhyw weithgaredd trwyddedadwy a gynhelir mewn mangre yn ei ardal.

RHAN 2

Rhoi, adnewyddu ac amrywio trwydded â chydysyniad ac arolygu mangre

Amodau rhoi neu adnewyddu trwydded

4.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys—

(a) pan fo awdurdod lleol wedi cael cais ysgrifenedig oddi wrth weithredwr i roi neu adnewyddu trwydded i gynnal gweithgaredd trwyddedadwy ar fangre yn ardal yr awdurdod lleol, a

(b) pan fo'r cais yn rhoi'r wybodaeth honno sy'n ofynnol gan yr awdurdod lleol.

(2) Rhaid i'r awdurdod lleol—

(a) penodi un neu ragor o arolygwyr sy'n meddu ar gymwysterau addas i arolygu unrhyw fangre y mae'r gweithgaredd trwyddedadwy, neu unrhyw ran ohono, yn cael ei gynnal neu i'w gynnal arni, a

(1) 1971 p. 80.

(b) yn dilyn yr arolygiad hwnnw, roi trwydded i'r gweithredwr, neu adnewyddu trwydded y gweithredwr, yn unol â'r cais, os yw'r awdurdod lleol wedi ei fodloni—

- (i) y caiff amodau'r drwydded eu bodloni,
- (ii) bod unrhyw ffi briodol wedi ei thalu yn unol â rheoliad 12, a
- (iii) bod rhoi neu adnewyddu'r drwydded yn briodol ar ôl ystyried yr adroddiad a gyflwynir iddo yn unol â rheoliad 9.

(3) Rhaid i awdurdod lleol atodi i bob trwydded a roddir neu a adnewyddir—

- (a) yr amodau cyffredinol, a
- (b) yr amodau penodol perthnasol.

(4) Wrth ystyried pa un a gaiff amodau'r drwydded eu bodloni, rhaid i awdurdod lleol ystyried ymddygiad y ceisydd fel gweithredwr y gweithgaredd trwyddedadwy y mae'r cais am roi neu adnewyddu trwydded yn ymwneud ag ef, pa un a yw'r ceisydd yn berson addas a phriodol i fod yn weithredwr y gweithgaredd hwnnw ac unrhyw amgylchiadau perthnasol eraill.

(5) Ni chaniateir i awdurdod lleol roi trwydded i weithredwr, neu adnewyddu trwydded gweithredwr, o dan unrhyw amgylchiadau ac eithrio'r rhai a ddisgrifir yn y Rheoliadau hyn.

(6) Mae pob trwydded a roddir neu a adnewyddir mewn perthynas ag unrhyw un neu ragor o'r gweithgareddau trwyddedadwy hyn yn ddarostyngedig i amodau'r drwydded.

Cyfnod trwydded

5. Caiff awdurdod lleol roi neu adnewyddu trwydded am unrhyw gyfnod hyd at 1 flwyddyn.

Pŵer i gymryd samplau o anifeiliaid

6. Caiff arolygydd, at ddibenion sicrhau y cydymffurfir ag amodau'r drwydded, gymryd samplau ar gyfer profion labordy o unrhyw anifeiliaid ar fangre a feddiennir gan weithredwr.

Dyletswydd i gynorthwyo o ran cymryd samplau o anifeiliaid

7. Rhaid i weithredwr gydymffurfio ag unrhyw gais rhesymol gan arolygydd i hwyluso adnabod ac archwilio anifail a chymryd samplau yn unol â rheoliad 6 ac, yn benodol, rhaid iddo drefnu i anifail gael ei atal mewn ffordd addas os gofynnir iddo wneud hynny gan arolygydd.

Amrywio neu ddirymu trwydded ar gais deiliad trwydded, neu â chydsyniad deiliad trwydded

8. Caiff awdurdod lleol ar unrhyw adeg amrywio neu ddirymu trwydded—

- (a) ar gais ysgrifenedig deiliad y drwydded, neu
- (b) ar ei gymhelliad ei hun, gyda chydsyniad ysgrifenedig deiliad y drwydded.

Adroddiad yr arolygydd

9.—(1) Pan fo awdurdod lleol yn trefnu arolygiad yn unol â rheoliad 4(2)(a), rhaid iddo drefnu i'r arolygydd gyflwyno adroddiad iddo.

(2) Rhaid i adroddiad yr arolygydd—

- (a) cynnwys gwybodaeth am y gweithredwr, unrhyw fangre berthnasol, unrhyw gofnodion perthnasol, cyflwr unrhyw anifeiliaid, ac unrhyw faterion perthnasol eraill, a
- (b) datgan pa un a yw'r arolygydd yn ystyried y caiff amodau'r drwydded eu bodloni ai peidio.

Personau na chaniateir iddynt wneud cais am drwydded

10.—(1) Ni chaniateir i'r personau a ganlyn wneud cais am drwydded mewn cysylltiad ag unrhyw weithgaredd trwyddedadwy—

- (a) person a restrir yn berson anghymwys ym mharagraffau 2 i 8 o Atodlen 4 pan fo'r terfyn amser ar gyfer unrhyw apêl yn erbyn yr anghymwysio hwnnw wedi dod i ben neu, os cyflwynwyd apêl, pan fo'r apêl honno wedi ei gwrthod;
- (b) person a restrir ym mharagraff 1 o Atodlen 4 yn berson a oedd yn ddeiliad trwydded a ddirymwyd pan fo'r terfyn amser ar gyfer unrhyw apêl yn erbyn y dirymu hwnnw wedi dod i ben neu, os cyflwynwyd apêl, pan fo'r apêl honno wedi ei gwrthod.

(2) Mae unrhyw drwydded a roddir neu a adnewyddir, neu a ddelir, gan berson a grybwyllir ym mharagraff (1)(a) neu (b) wedi ei dirymu yn awtomatig.

Marwolaeth deiliad trwydded

11.—(1) Os bydd deiliad trwydded yn marw, bernir bod y drwydded wedi ei rhoi i gynrychiolwyr personol y deiliad trwydded blaenorol hwnnw, neu wedi ei hadnewyddu mewn cysylltiad â chynrychiolwyr personol y deiliad trwydded blaenorol hwnnw.

(2) O dan yr amgylchiadau a ddisgrifir ym mharagraff (1), mae'r drwydded i barhau mewn grym

am 3 mis gan ddechrau â dyddiad marwolaeth deiliad blaenorol y drwydded neu am ba hyd bynnag yr oedd i barhau mewn grym oni bai am y farwolaeth (pa gyfnod bynnag yw'r byrraf) ond mae'n parhau i fod yn ddarostyngedig i'r darpariaethau yn Rhan 2.

(3) Rhaid i'r cynrychiolwyr personol hysbysu yn ysgrifenedig yr awdurdod lleol a roddodd neu a adnewyddodd y drwydded mai hwy yw deiliaid y drwydded bellach o fewn cyfnod o 28 o ddiwrnodau sy'n dechrau â dyddiad marwolaeth deiliad blaenorol y drwydded.

(4) Os yw'r cynrychiolwyr personol yn methu â hysbysu'r awdurdod lleol yn unol â hynny o fewn y cyfnod a bennir ym mharagraff (3), bydd y drwydded yn peidio â chael effaith pan ddaw'r cyfnod hwnnw i ben.

(5) Caiff yr awdurdod lleol a roddodd neu a adnewyddodd y drwydded, ar gais y cynrychiolwyr personol, estyn y cyfnod a bennir ym mharagraff (2) am hyd at 3 mis os yw wedi ei fodloni bod angen yr estyniad at ddiben dirwyn i ben ystad deiliad blaenorol y drwydded a bod hynny'n briodol o dan yr holl amgylchiadau.

Ffioedd

12.—(1) Caiff awdurdod lleol godi'r ffioedd hynny y mae'n ystyried eu bod yn briodol am—

- (a) ystyried cais i roi, adnewyddu neu amrywio trwydded gan gynnwys unrhyw arolygiad sy'n ymwneud â'r ystyried hwnnw, ac ar gyfer rhoi, adnewyddu neu amrywio trwydded,
- (b) costau disgwylidig rhesymol ystyried cydymffurfedd deiliad y drwydded â'r Rheoliadau hyn ac amodau'r drwydded y mae deiliad y drwydded yn ddarostyngedig iddynt o dan amgylchiadau ac eithrio'r rhai a ddisgrifir yn is-baragraff (a) gan gynnwys unrhyw arolygiad sy'n ymwneud â'r ystyried hwnnw,
- (c) costau disgwylidig rhesymol gorfodi mewn perthynas ag unrhyw weithgaredd trwyddedadwy gan weithredwr didrwydded, a
- (d) costau disgwylidig rhesymol cydymffurfio â rheoliad 26.

(2) Ni chaniateir i'r ffi a godir am ystyried cais i roi, adnewyddu neu amrywio trwydded ac ar gyfer unrhyw arolygiad sy'n ymwneud â'r ystyried hwnnw fod yn fwy na chostau rhesymol yr ystyried hwnnw a'r arolygiad cysylltiedig.

Canllawiau

13. Rhaid i awdurdod lleol, wrth gyflawni ei swyddogaethau o dan y Rheoliadau hyn, roi sylw i unrhyw ganllawiau a ddyroddir gan Weinidogion Cymru.

RHAN 3

Gorfodi a hysbysiadau

Seiliau dros atal trwydded dros dro, amrywio trwydded heb gydsyniad neu ddirymu trwydded

14. Caiff awdurdod lleol, heb unrhyw ofyniad i sicrhau cydsyniad deiliad y drwydded, benderfynu atal dros dro, amrywio neu ddirymu trwydded ar unrhyw adeg os yw wedi ei fodloni—

- (a) na chydymffurfir ag amodau'r drwydded,
- (b) y torrwyd y Rheoliadau hyn,
- (c) bod gwybodaeth a roddir gan ddeiliad y drwydded yn ffug neu'n gamarweiniol,
- (d) bod hynny'n angenrheidiol i ddiogelu lles anifail, neu
- (e) na fyddai deiliad y drwydded wedi gallu gwneud cais am drwydded newydd yn unol â rheoliad 10.

Y weithdrefn ar gyfer atal dros dro neu amrywio heb gydsyniad

15.—(1) Ac eithrio fel y darperir fel arall yn y rheoliad hwn, mae atal dros dro neu amrywio trwydded yn dilyn penderfyniad o dan reoliad 14 yn cael effaith ar ddiwedd cyfnod o 7 niwrnod gwaith sy'n dechrau â'r dyddiad y dyroddir hysbysiad am y penderfyniad i ddeiliad y drwydded neu, os nad yw'r dyddiad hwnnw yn ddiwrnod gwaith, y diwrnod gwaith nesaf.

(2) Os yw hynny'n angenrheidiol i ddiogelu lles anifail, caiff yr awdurdod lleol bennu yn yr hysbysiad am ei benderfyniad bod yr atal dros dro neu'r amrywio yn cael effaith ar unwaith.

(3) Mewn perthynas â phenderfyniad i atal dros dro neu amrywio trwydded, rhaid—

- (a) hysbysu deiliad y drwydded yn ysgrifenedig amdano,
- (b) datgan seiliau'r awdurdod lleol dros yr atal dros dro neu'r amrywio,
- (c) datgan pa bryd y bydd yn cael effaith,
- (d) pennu mesurau y mae'r awdurdod lleol yn ystyried eu bod yn angenrheidiol i unioni'r seiliau hynny, ac

- (e) esbonio hawl deiliad y drwydded i gyflwyno sylwadau ysgrifenedig yn unol â pharagraff (4) a rhoi manylion y person y caniateir cyflwyno'r sylwadau hynny iddo, ac erbyn diwedd pa ddyddiad y mae rhaid i'r sylwadau hynny ddod i'w law.

(4) Caiff deiliad y drwydded gyflwyno sylwadau ysgrifenedig y mae rhaid iddynt ddod i law'r awdurdod lleol o fewn cyfnod o 7 niwrnod gwaith sy'n dechrau â dyddiad dyroddi'r hysbysiad am y penderfyniad o dan reoliad 14 i atal dros dro neu amrywio'r drwydded neu, os nad yw'r dyddiad hwnnw yn ddiwrnod gwaith, y diwrnod gwaith nesaf.

(5) Ac eithrio mewn perthynas â hysbysiadau o dan baragraff (2), pan fo deiliad trwydded yn cyflwyno sylwadau ysgrifenedig sy'n dod i law'r awdurdod lleol o fewn y cyfnod a bennir ym mharagraff (4), nid yw'r atal dros dro neu'r amrywio i gael effaith oni bai bod yr awdurdod lleol, ar ôl ystyried y sylwadau, yn atal y drwydded dros dro neu'n ei hamrywio yn unol â pharagraff (6)(a).

(6) O fewn 7 niwrnod gwaith sy'n dechrau â'r dyddiad y mae unrhyw sylwadau a gyflwynir yn unol â pharagraff (5) yn dod i law, rhaid i'r awdurdod lleol, ar ôl ystyried y sylwadau—

- (a) atal dros dro neu amrywio'r drwydded,
- (b) canslo ei benderfyniad o dan reoliad 14 i atal dros dro neu amrywio'r drwydded,
- (c) cadarnhau atal dros dro neu amrywio'r drwydded o dan baragraff (2), neu
- (d) adfer y drwydded os yw wedi ei hatal dros dro, neu ganslo amrywio'r drwydded os yw wedi ei hamrywio, o dan baragraff (2).

(7) Rhaid i'r awdurdod lleol ddyroddi i ddeiliad y drwydded hysbysiad ysgrifenedig am ei benderfyniad o dan baragraff (6) a'r rhesymau drosto o fewn 7 niwrnod gwaith sy'n dechrau â'r dyddiad y mae unrhyw sylwadau a gyflwynir yn unol â pharagraff (4) yn dod i law neu, os nad yw'r dyddiad hwnnw yn ddiwrnod gwaith, sy'n dechrau â'r diwrnod gwaith nesaf.

(8) Mae penderfyniad yr awdurdod lleol o dan baragraff (6) i gael effaith pan fo'n cyflwyno ei hysbysiad o dan baragraff (7).

(9) Mae paragraff (10) yn gymwys os yw'r awdurdod lleol yn methu â chydymffurfio â pharagraff (6) neu (7).

(10) Pan fo'r paragraff hwn yn gymwys, ar ôl 7 niwrnod gwaith sy'n dechrau â'r dyddiad y mae unrhyw sylwadau a gyflwynir yn unol â pharagraff (4) yn dod i law neu, os nad yw'r dyddiad hwnnw yn ddiwrnod gwaith, sy'n dechrau â'r diwrnod gwaith nesaf—

- (a) bernir bod trwydded a ataliwyd dros dro o dan baragraff (2) wedi ei hadfer;
- (b) bernir bod trwydded a amrywiwyd o dan baragraff (2) yn cael effaith fel pe na bai wedi ei hamrywio;
- (c) bernir bod trwydded a ataliwyd dros dro o dan baragraff (6)(a) wedi ei hadfer;
- (d) bernir bod trwydded a amrywiwyd o dan baragraff (6)(a) yn cael effaith fel pe na bai wedi ei hamrywio;
- (e) bernir bod unrhyw drwydded a ddelir gan ddeiliad y drwydded ac eithrio trwydded a ataliwyd dros dro neu a amrywiwyd o dan baragraff (2) neu (6)(a) y penderfynodd yr awdurdod lleol ei hatal dros dro neu ei hamrywio o dan reoliad 14 yn parhau mewn grym ac nad yw wedi ei hamrywio felly.

(11) Unwaith y mae trwydded wedi ei hatal dros dro am 28 o ddiwrnodau, rhaid i'r awdurdod lleol, ar y diwrnod gwaith nesaf—

- (a) adfer y drwydded heb ei hamrywio,
- (b) amrywio'r drwydded a'i hadfer wedi ei hamrywio, neu
- (c) dirymu'r drwydded.

(12) Os yw'r awdurdod lleol yn methu â chydymffurfio â pharagraff (11), bernir bod y drwydded wedi ei hadfer heb ei hamrywio gan gael effaith ar unwaith.

Adfer trwydded a ataliwyd dros dro gan awdurdod lleol

16.—(1) Rhaid i awdurdod lleol adfer trwydded a ataliwyd dros dro drwy gyflwyno hysbysiad ysgrifenedig unwaith y mae wedi ei fodloni bod y seiliau a bennwyd yn yr hysbysiad atal dros dro wedi eu hunioni, neu y cânt eu hunioni.

(2) Pan fo awdurdod lleol yn adfer trwydded o dan baragraff (1), caiff lleihau'r cyfnod y mae wedi ei hadfer ar ei gyfer.

Hysbysiad dirymu

17.—(1) Mewn perthynas â phenderfyniad dirymu, rhaid—

- (a) hysbysu deiliad y drwydded yn ysgrifenedig amdano,
- (b) datgan seiliau'r awdurdod lleol dros ddirymu, ac
- (c) rhoi hysbysiad am hawl deiliad y drwydded i apelio i lys ynadon a'r cyfnod o dan reoliad 23 y caniateir cyflwyno apêl o'r fath o'i fewn.

(2) Mae'r penderfyniad yn cael effaith pan gyflwynir yr hysbysiad.

Rhwystro arolygwyr

18. Ni chaniateir i berson rwystro yn fwriadol arolygydd a benodir at ddibenion gorfodi'r Rheoliadau hyn wrth arfer unrhyw bwerau a roddir gan y Ddeddf neu oddi tani.

Troseddau

19.—(1) Mae'n drosedd i berson, heb awdurdod cyfreithlon neu esgus cyfreithlon—

- (a) torri amod trwydded;
- (b) methu â chydymffurfio â rheoliad 7 neu 18.

(2) Mae person sy'n cyflawni trosedd o dan baragraff (1) yn agored, o'i euogfarnu'n ddiannod, i ddirwy.

Pwerau mynediad

20. Rhaid trin torri amod trwydded fel trosedd berthnasol at ddibenion adran 23 o'r Ddeddf (mynd i fangre a'i chwilio o dan warant mewn cysylltiad â throseddau).

Pwerau ar ôl euogfarnu

21. Mae'r pwerau perthnasol ar ôl euogfarnu sydd wedi eu cynnwys yn adrannau 34 a 42 o'r Ddeddf yn gymwys mewn perthynas ag euogfarn am drosedd o dan reoliad 19.

Hysbysiadau

22.—(1) Caniateir i'r awdurdod lleol ddiwygio, atal dros dro neu ddirymu yn ysgrifenedig ar unrhyw adeg unrhyw hysbysiad a ddyroddir ganddo o dan y Rheoliadau hyn.

(2) Caniateir cyflwyno hysbysiad i berson—

- (a) drwy ei draddodi i'r person,
- (b) drwy ei adael yng nghyfeiriad post cyfredol neu hysbys diwethaf y person neu ei anfon drwy'r post i'r cyfeiriad post hwnnw, neu
- (c) drwy ei anfon mewn neges e-bost i gyfeiriad e-bost cyfredol neu hysbys diwethaf y person.

RHAN 4

Apelau

Apelau

23.—(1) Caiff unrhyw weithredwr sydd wedi ei dramgwyddo gan benderfyniad gan awdurdod lleol i wrthod rhoi neu adnewyddu trwydded, neu'r penderfyniad i ddirymu trwydded, apelio i lys ynadon.

(2) Mae'r weithdrefn mewn apêl i lys ynadon o dan baragraff (1) ar ffurf cwyn, ac mae Deddf Llysoedd Ynadon 1980(1) yn gymwys i'r achos.

(3) Y cyfnod pan ganiateir dwyn apêl yw 28 o ddiwrnodau gan ddechrau â'r diwrnod drannoeth y dyddiad y cyflwynir hysbysiad am y penderfyniad.

RHAN 5

Diddymiadau, diwygiadau canlyniadol a darpariaeth arbed

Diddymiadau a diwygiadau canlyniadol

24. Mae Atodlen 5 (diddymiadau a diwygiadau canlyniadol) i gael effaith.

Darpariaeth arbed

25. Bydd unrhyw drwydded sydd heb ddod i ben a roddir yn unol â darpariaethau Deddf Anifeiliaid Anwes 1951(2) yn parhau mewn grym am weddill ei chyfnod yn ddarostyngedig i ddarpariaethau'r Ddeddf honno fel yr oedd yn cael effaith ar y dyddiad perthnasol.

RHAN 6

Darparu gwybodaeth i Weinidogion Cymru

Darparu gwybodaeth i Weinidogion Cymru

26.—(1) Rhaid i bob awdurdod lleol ddarparu'r wybodaeth a ganlyn yn ysgrifenedig i Weinidogion Cymru—

- (a) nifer y trwyddedau mewn grym yn ei ardal ar bob dyddiad cyfeirio, a
- (b) lefel gyfartalog y ffioedd a godwyd gan yr awdurdod lleol am drwyddedau a roddwyd

(1) 1980. p. 43.

(2) 1951 p. 35 (14 & 15 Geo 6).

neu a adnewyddwyd ganddo ym mhob cyfnod cyfeirio.

(2) Rhaid i bob awdurdod lleol ddarparu'r wybodaeth i Weinidogion Cymru—

- (a) ar ffurf electronig, neu sicrhau ei bod yn hygyrch i Weinidogion Cymru ar ffurf electronig, a
- (b) heb fod yn hwyrach na'r 31 Mai nesaf yn dilyn y dyddiad cyfeirio perthnasol.

(3) Yn y rheoliad hwn—

ystyr “cyfnod cyfeirio” (“*reference period*”) yw'r cyfnod sy'n dechrau â 10 Medi 2021 ac sy'n gorffen â 31 Mawrth 2022 a phob cyfnod dilynol o 12 mis sy'n dechrau â 1 Ebrill;

ystyr “dyddiad cyfeirio” (“*reference date*”) yw 31 Mawrth.

Enw

Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig,
un o Weinidogion Cymru
Dyddiad

ATODLEN 1

Gweithgareddau trwyddedadwy

RHAN 1 Prawf busnes

1. Mae'r amgylchiadau y mae rhaid i awdurdod lleol eu hystyried wrth benderfynu pa un a yw gweithgaredd yn cael ei gynnal wrth gynnal busnes at ddibenion yr Atodlen hon yn cynnwys, er enghraifft, pa un a yw'r gweithredwr—

- (a) yn gwneud unrhyw werthiant drwy'r gweithgaredd, neu fel arall yn cynnal y gweithgaredd gyda'r bwriad o wneud elw, neu
- (b) yn ennill unrhyw gomisiwn neu ffi o'r gweithgaredd.

RHAN 2 Gwerthu anifeiliaid fel anifeiliaid

anwes

2. Mae gwerthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes (neu gyda'r bwriad o'u hailwerthu yn ddiweddarach fel anifeiliaid anwes) wrth gynnal busnes yn cynnwys cadw anifeiliaid wrth gynnal busnes gyda'r bwriad o'u gwerthu neu eu hailwerthu.

3. Nid yw gweithgaredd a ddisgrifir ym mharagraff 2 yn cynnwys—

- (a) gwerthu anifeiliaid wrth gynnal busnes cynhyrchu dyframaethol a awdurdodir o dan reoliad 5(1) o Reoliadau Iechyd Anifeiliaid Dyfrol (Cymru a Lloegr) 2009(1), neu
- (b) y gweithgaredd a ddisgrifir ym mharagraff 8 o Atodlen 2.

(1) O.S. 2009/463.

ATODLEN 2

Amodau cyffredinol

Arddangos trwydded

1.—(1) Rhaid i gopi o'r drwydded fod wedi ei arddangos yn glir ac yn amlwg ar unrhyw fangre lle y cynhelir y gweithgaredd trwyddedadwy.

(2) Rhaid i enw deiliad y drwydded, wedi ei ddilyn gan rif trwydded deiliad y drwydded, fod wedi eu harddangos yn glir ac yn amlwg ar unrhyw wefan a ddefnyddir mewn cysylltiad â'r gweithgaredd trwyddedadwy.

Cofnodion

2.—(1) Rhaid i ddeiliad y drwydded sicrhau bod yr holl gofnodion y mae'n ofynnol i ddeiliad y drwydded eu cadw fel un o amodau'r drwydded ar gael ar unrhyw adeg i'w harolygu gan arolygydd ar ffurf weladwy a darllenadwy neu, pan fo unrhyw gofnodion o'r fath yn cael eu storio ar ffurf electronig, ar ffurf y gellir cyflwyno'r cofnodion ar ffurf weladwy a darllenadwy yn rhwydd ohoni.

(2) Rhaid i ddeiliad y drwydded gadw'r holl gofnodion o'r fath am 3 blynedd o leiaf, gan ddechrau â'r dyddiad y crëwyd y cofnod.

Defnyddio anifeiliaid, nifer yr anifeiliaid a'r mathau o anifeiliaid

3.—(1) Ni chaniateir defnyddio unrhyw anifeiliaid, neu unrhyw fathau o anifeiliaid, ac eithrio'r anifeiliaid hynny a'r mathau hynny o anifeiliaid a bennir yn y drwydded, mewn perthynas â'r gweithgaredd trwyddedadwy perthnasol.

(2) Ni chaniateir i nifer yr anifeiliaid a gedwir ar gyfer y gweithgaredd trwyddedadwy ar unrhyw adeg fod yn fwy na'r uchafswm sy'n rhesymol gan ystyried y cyfleusterau a'r staffio ar unrhyw fangre lle y cynhelir y gweithgaredd trwyddedadwy.

Staffio

4.—(1) Rhaid i niferoedd digonol o bobl sy'n gymwys at y diben fod ar gael i ddarparu lefel o ofal sy'n sicrhau y diwellir anghenion lles pob anifail.

(2) Rhaid i ddeiliad y drwydded neu reolwr dynodedig ac unrhyw staff a gyflogir i ofalu am yr anifeiliaid feddu ar gymhwysedd i adnabod ymddygiad arferol y rhywogaethau o dan eu gofal ac i adnabod arwyddion poen, dioddefaint, anaf, clefyd neu

ymddygiad annormal, ac i gymryd camau priodol i liniaru neu atal yr effeithiau hynny.

(3) Rhaid i ddeiliad y drwydded ddarparu polisi hyfforddiant ysgrifenedig, sy'n cydymffurfio â gofynion paragraff 9 ar gyfer yr holl staff, a sicrhau y rhoddir y polisi hwnnw ar waith.

Amgylchedd addas

5.—(1) Rhaid i bob ardal, cyfarpar ac offer y mae gan yr anifeiliaid fynediad iddynt beri'r risgiau lleiaf posibl o achosi anaf, salwch a dianc, a rhaid iddynt fod wedi eu hadeiladu o ddeunydd cadarn, diogel a gwydn, bod mewn cyflwr da a bod wedi eu cynnal a'u cadw'n dda.

(2) Rhaid cadw anifeiliaid ar bob adeg mewn amgylchedd sy'n addas i'w rhywogaeth a'u cyflwr (gan gynnwys statws iechyd ac oedran) mewn cysylltiad ag—

- (a) eu hanghenion ymddygiadol;
- (b) ei sefyllfa, faint o le sydd ar gael, ansawdd yr aer, glendid a'r tymheredd;
- (c) ansawdd y dŵr (pan fo'n berthnasol);
- (d) lefelau sŵn;
- (e) lefelau goleuni;
- (f) awyriad.

(3) Rhaid i staff sicrhau bod yr anifeiliaid yn cael eu cadw'n lân ac yn gyfforddus.

(4) Pan fo'n briodol i'r rhywogaeth, rhaid darparu ardal doiled a chyfleoedd i'r anifeiliaid fynd i'r toiled.

(5) Rhaid i weithdrefnau fod yn eu lle i sicrhau bod y llety ac unrhyw gyfarpar ynddo yn cael eu glanhau mor aml ag y bo'n angenrheidiol, ac y cynhelir safonau hylendid da, a rhaid bod yn bosibl i lanhau a diheintio'r llety yn drwyadl.

(6) Rhaid cludo a thrin yr anifeiliaid mewn modd (gan gynnwys, er enghraifft, mewn perthynas â llety, tymheredd, awyru ac amllder) sy'n eu diogelu rhag poen, dioddefaint, anafiadau a chlefydau.

(7) Rhaid i'r holl anifeiliaid fod yn hygyrch i'r staff ac ar gyfer arolygu a rhaid bod digon o oleuni i'r staff weithio'n effeithiol ac arsylwi ar yr anifeiliaid.

(8) Rhaid darparu'r holl adnoddau mewn ffordd (er enghraifft o ran amllder, lleoliad a mynedfeydd) sy'n lleihau ymddygiad cystadleuol neu oruchafiaeth anifeiliaid unigol.

(9) Ni chaniateir gadael yr anifeiliaid heb neb i ofalu amdanynt mewn unrhyw sefyllfa, nac am unrhyw gyfnod, sy'n debygol o beri gofid iddynt.

Deiet addas

6.—(1) Rhaid darparu deiet i'r anifeiliaid sy'n addas o ran ansawdd, maint ac amllder, a rhaid cyflwyno unrhyw fwydydd anifeiliaid newydd yn raddol er mwyn caniatáu i'r anifeiliaid ddod i arfer â hwy.

(2) Rhaid monitro cymeriant bwyd anifeiliaid a (pan fo'n briodol) dŵr, a rhaid cofnodi unrhyw broblemau a mynd i'r afael â hwy.

(3) Rhaid i'r bwyd anifeiliaid â'r dŵr yfed a ddarperir i'r anifeiliaid fod heb ei ddifetha a heb ei halogi.

(4) Rhaid gallu glanhau a diheintio daliedyddion bwyd anifeiliaid a dŵr yfed, neu rhaid iddynt fod yn rhai untro.

(5) Rhaid darparu mynediad parhaus i ddŵr yfed ffres a glân mewn daliedydd addas i'r rhywogaethau sydd ei angen.

(6) Pan fo bwyd anifeiliaid yn cael ei baratoi ar y fangre lle y cynhelir y gweithgaredd trwyddedadwy, rhaid bod cyfleusterau hylan ar gael ar gyfer ei baratoi, gan gynnwys arwyneb gwaith, dŵr rhedegog poeth ac oer a chyfleusterau storio.

Monitro ymddygiad a hyfforddi anifeiliaid

7.—(1) Rhaid cyfoethogi'r amgylchedd mewn ffordd weithredol ac effeithiol i'r anifeiliaid sydd yn unrhyw amgylcheddau dan do ac yn yr awyr agored.

(2) O ran rhywogaethau y mae eu lles yn dibynnu'n rhannol ar ymarfer corff, rhaid darparu cyfleoedd ymarfer corff sy'n llesol i iechyd corfforol a meddyliol yr anifeiliaid, oni bai bod cyngor gan filfeddyg yn awgrymu fel arall.

(3) Rhaid monitro ymddygiad yr anifeiliaid ac unrhyw newidiadau o ran eu hymddygiad a rhaid gofyn am gyngor, fel y bo'n briodol ac yn ddi-oed, gan filfeddyg neu, yn achos pysgod, gan unrhyw berson sy'n gymwys i roi cyngor o'r fath, os canfyddir ymddygiad andwyol neu annormal.

(4) Pan fônt yn cael eu defnyddio, ni chaniateir i ddulliau hyfforddi neu gyfarpar hyfforddi achosi poen, dioddefaint neu anaf.

(5) Rhaid rhoi cyfleoedd addas a digonol i bob anifail anaeddfed—

- (a) dysgu sut i ryngweithio â phobl, â'i rywogaeth ei hun ac ag anifeiliaid eraill pan fo rhyngweithio o'r fath yn fuddiol i'w les, a
- (b) ymgynefino â seiniau, gwrthrychau a gweithgareddau yn ei amgylchedd.

Trin anifeiliaid a rhyngweithio ag anifeiliaid

8.—(1) Rhaid i'r holl bobl sy'n gyfrifol am ofalu am yr anifeiliaid fod yn gymwys o ran trin pob anifail yn briodol i'w ddiogelu rhag poen, dioddefaint, anaf neu glefyd.

(2) Rhaid cadw'r anifeiliaid ar wahân neu mewn grwpiau cymdeithasol cydnaws addas sy'n briodol i'r rhywogaeth ac i'r anifeiliaid unigol ac ni chaniateir i unrhyw anifeiliaid o rywogaeth gymdeithasol gael eu hynysu na'u cadw ar wahân oddi wrth anifeiliaid eraill o'r un rywogaeth am unrhyw gyfnod sy'n hwy nag y bo'n angenrheidiol.

(3) Rhaid i anifeiliaid gael cyfleoedd o leiaf bob dydd i ryngweithio â phobl pan fo'r rhyngweithio hwnnw yn llesol iddynt.

Diogelu rhag poen, dioddefaint, anafiadau a chlefydau

9.—(1) Rhaid i weithdrefnau ysgrifenedig—

- (a) bod yn eu lle ac ar waith o ran—
 - (i) cyfundrefnau bwydo;
 - (ii) cyfundrefnau glanhau;
 - (iii) cludiant;
 - (iv) atal clefydau a rheoli eu lledaeniad;
 - (v) monitro a sicrhau iechyd a lles yr holl anifeiliaid;
 - (vi) anifail yn marw neu yn dianc (gan gynnwys storio carcasau);
- (b) bod yn eu lle o ran gofalu am yr anifeiliaid yn dilyn atal dros dro neu ddirymu'r drwydded neu yn ystod argyfwng ac ar ôl argyfwng.

(2) Rhaid sicrhau bod yr holl bobl sy'n gyfrifol am ofalu am yr anifeiliaid yn llwyr ymwybodol o'r gweithdrefnau hyn.

(3) Rhaid i gyfleusterau ynysu priodol, mewn cyfleusterau hunangynhwysol ar wahân, fod ar gael i ofalu am anifeiliaid sâl, anifeiliaid a anafwyd neu anifeiliaid a all fod yn heintus.

(4) Rhaid cymryd pob rhagofal rhesymol i atal a rheoli lledaeniad clefydau heintus, pathogenau a pharasitiaid ymhlith yr anifeiliaid ac ymhlith pobl.

(5) Rhaid storio a gwaredu'r holl garthion a'r holl wasarn budr mewn modd hylan ac yn unol ag unrhyw ddeddfwriaeth berthnasol.

(6) Rhaid i anifeiliaid sy'n sâl neu wedi eu hanafu gael sylw prydlon gan filfeddyg neu, yn achos pysgod, gan berson cymwys priodol, a rhaid dilyn cyngor y milfeddyg hwnnw neu, yn achos pysgod, y person cymwys hwnnw.

(7) Pan fo'n angenrheidiol, rhaid i anifeiliaid dderbyn triniaeth ataliol gan berson cymwys priodol.

(8) Rhaid i ddeiliad y drwydded gofrestru â milfeddyg sy'n meddu ar lefel briodol o brofiad ym maes gofynion iechyd a lles unrhyw anifeiliaid a bennir yn y drwydded, a rhaid i fanylion cyswllt y milfeddyg hwnnw fod ar gael yn rhwydd i'r holl staff ar y fangre lle y cynhelir y gweithgaredd trwyddedadwy.

(9) Rhaid storio meddyginiaethau ar brescripsiwn yn saff ac yn ddiogel er mwyn eu diogelu rhag mynediad heb awdurdod, ar y tymheredd cywir, a rhaid iddynt gael eu defnyddio yn unol â chyfarwyddiadau'r milfeddyg.

(10) Rhaid i feddyginiaethau ac eithrio meddyginiaethau ar brescripsiwn gael eu storio, eu defnyddio a'u gwaredu yn unol â chyfarwyddiadau'r gwneuthurwr neu'r milfeddyg.

(11) Rhaid i gynnyrch glanhau fod yn addas, yn ddiogel ac yn effeithiol yn erbyn pathogenau sy'n peri risg i'r anifeiliaid, a rhaid iddynt gael eu defnyddio, eu storio a'u gwaredu yn unol â chyfarwyddiadau'r gwneuthurwr a'u defnyddio mewn ffordd sy'n atal gofid neu ddiodefaint i'r anifeiliaid.

(12) Ni chaniateir i unrhyw berson ewthaneiddio anifail ac eithrio milfeddyg neu berson a awdurdodwyd gan filfeddyg yn berson cymwys at y diben hwnnw neu yn achos pysgod, person sy'n gymwys at y diben hwnnw.

(13) Rhaid archwilio pob anifail o leiaf unwaith bob dydd, ac yn fwy rheolaidd fel y bo'n angenrheidiol i chwilio am unrhyw arwyddion poen, dioddefaint, anafiadau, clefydau neu ymddygiad annormal, a rhaid archwilio anifeiliaid hygwyf yn fwy aml.

(14) Rhaid cofnodi unrhyw arwyddion poen, dioddefaint, anafiadau, clefydau neu ymddygiad annormal, a rhaid gofyn am gyngor, a chynghor pellach (os oes angen) gan filfeddyg (neu yn achos pysgod, gan berson cymwys priodol) a dilyn y cyngor hwnnw.

Argyfyngau

10.—(1) Rhaid i gynllun argyfwng ysgrifenedig sy'n dderbyniol i'r awdurdod lleol fod yn ei le, yn hysbys ac ar gael i'r holl staff ar y fangre lle y cynhelir y gweithgaredd trwyddedadwy, a rhaid dilyn y cynllun hwnnw pan fo'n angenrheidiol i sicrhau y cymerir camau priodol i ddiogelu yr holl bobl ac anifeiliaid ar y fangre yn achos tân neu pe bai systemau gwresogi, awyru ac awyriad neu hidlo hanfodol yn torri i lawr, neu argyfyngau eraill yn codi.

(2) Rhaid i'r cynllun gynnwys manylion y camau sydd i'w cymryd mewn argyfwng i fynd â'r anifeiliaid ymaith pe bai'r fangre yn mynd i gyflwr nad yw'n

addas i fyw ynddo, a rhestr o rifau ffôn mewn argyfwng sy'n cynnwys y gwasanaeth tân a'r heddlu.

(3) Rhaid i ddrysau a gatiau allanol fod yn gloadwy.

(4) Rhaid i ddeiliad allweddi dynodedig sydd â mynediad i'r holl fannau i anifeiliaid ar bob adeg fod o fewn pellter teithio rhesymol i'r fangre ac ar gael i fod yn bresennol mewn argyfwng.

ATODLEN 3

Amodau penodol: gwerthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes

Dehongli

1. Yn yr Atodlen hon—

ystyr “darpar berchennog” (“*prospective owner*”) yw person sy’n prynu anifail i’w gadw neu i gael ei gadw fel anifail anwes;

ystyr “mangre” (“*premises*”) yw’r fangre lle y cynhelir y gweithgaredd trwyddedadwy o werthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes (neu gyda’r bwriad o’u hailwerthu’n ddiweddarach fel anifeiliaid anwes);

ystyr “prynwr” (“*purchaser*”) yw person sy’n prynu anifail i’w gadw fel anifail anwes neu gyda’r bwriad o’i ailwerthu’n ddiweddarach fel anifail anwes.

Cofnodion a hysbysebion

2.—(1) Rhaid cadw cofrestr o’r holl anifeiliaid, neu yn achos pysgod, yr holl grwpiau o bysgod, ar y fangre, a rhaid iddi gynnwys—

- (a) enw llawn cyflenwr yr anifail,
- (b) rhyw yr anifail (pan fo’n hysbys),
- (c) (ac eithrio yn achos pysgod) oedran yr anifail (pan fo’n hysbys),
- (d) manylion unrhyw driniaeth filfeddygol (pan fo’n hysbys),
- (e) dyddiad geni’r anifail neu, os caffaelwyd yr anifail gan ddeiliad y drwydded, dyddiad ei gaffael,
- (f) dyddiad gwerthu’r anifail gan ddeiliad y drwydded, ac
- (g) dyddiad marwolaeth yr anifail (os yw’n gymwys).

(2) Pan fo anifail yn cael unrhyw driniaeth feddygol—

- (a) rhaid nodi’r ffaith honno yn glir—
 - (i) yn ysgrifenedig nesaf ato, neu
 - (ii) (pan fo’n briodol) drwy ei labelu yn unol â hynny, a
- (b) ni chaniateir ei werthu.

(3) Rhaid i unrhyw hysbyseb ar gyfer gwerthu anifail—

- (a) cynnwys rhif trwydded deiliad y drwydded,

- (b) pennu'r awdurdod lleol a ddyroddodd y drwydded,
- (c) cynnwys ffotograff adnabyddadwy o'r anifail sy'n cael ei hysbysebu,
- (d) (ac eithrio yn achos pysgod) dangos oedran yr anifail sy'n cael ei hysbysebu,
- (e) datgan ym mha wlad y mae'r anifail yn byw ac y mae'n cael ei werthu ohoni, ac
- (f) datgan y wlad y mae'r anifail yn tarddu ohoni.

Darpar werthiannau: gofal anifeiliaid anwes a chyngor ynghylch hynny

3.—(1) Rhaid i ddeiliad y drwydded a'r holl staff sicrhau bod unrhyw gyfarpar ac ategolion sy'n cael eu gwerthu gydag anifail yn addas i'r anifail.

(2) Rhaid i ddeiliad y drwydded a'r holl staff sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei darparu i'r darpar berchennog ar ofal priodol yr anifail gan gynnwys mewn perthynas â—

- (a) bwydo,
- (b) llety,
- (c) trin,
- (d) hwsmonaeth,
- (e) disgwyliad oes ei rywogaeth,
- (f) darparu ategolion addas, ac
- (g) gofal milfeddygol.

(3) Rhaid i ddeunyddiau cyfeirio priodol ynghylch gofal yr holl anifeiliaid sydd ar werth gael eu harddangos a'u darparu i'r darpar berchennog.

(4) Rhaid bod deiliad y drwydded a'r holl staff wedi cael hyfforddiant addas i roi cyngor i ddarpar berchnogion ynghylch yr anifeiliaid sy'n cael eu gwerthu.

(5) Rhaid i ddeiliad y drwydded a'r holl staff sicrhau bod y prynwr yn cael ei hysbysu ynghylch y wlad y mae'r anifail yn tarddu ohoni a'i rywogaeth, a phan fo'n hysbys, oedran, rhyw a chofnod milfeddygol yr anifail sy'n cael ei werthu.

Llety addas

4.—(1) Rhaid cadw anifeiliaid mewn llety sy'n lleihau straen, gan gynnwys straen a achosir gan anifeiliaid eraill a'r cyhoedd.

(2) Pan fo aelodau o'r cyhoedd yn gallu gweld yr anifeiliaid neu ddod i gysylltiad â hwy, rhaid bod arwyddion wedi eu gosod i annog pobl i beidio ag aflonyddu ar yr anifeiliaid.

(3) Rhaid cadw anifeiliaid gwyllt peryglus (os oes rhai) mewn caetsys sy'n ddiogel ac y gellir eu cloi ac sy'n addas ar gyfer y rhywogaeth.

(4) At ddibenion is-baragraff (3), ystyr “anifail gwyllt peryglus” yw anifail o fath a bennir yng ngholofn gyntaf yr Atodlen i Ddeddf Anifeiliaid Gwyllt Peryglus 1976(1).

Gwerthu anifeiliaid

5.—(1) Ni chaniateir i unrhyw anifail o'r disgrifiadau a ganlyn gael ei werthu fel anifail anwes, neu ei werthu gyda'r bwriad o'i ailwerthu fel anifail anwes, gan ddeiliad y drwydded neu ar ei ran—

- (a) mamaliaid heb eu diddyfnu;
- (b) mamaliaid a ddidddyfnwyd ar oedran na ddylent fod wedi eu diddyfnu arno;
- (c) anifeiliaid nad ydynt yn famaliaid nad ydynt yn gallu bwydo eu hunain;
- (d) cŵn bach, cathod bach, ffuredau neu gwningod iau nag 8 wythnos oed;
- (e) cŵn bach neu gathod bach nad oeddent wedi eu bridio gan ddeiliad y drwydded.

(2) Rhaid cwblhau gwerthiant ci yng ngŵydd y prynwr ar y fangre.

Diogelu rhag poen, dioddefaint, anafiadau a chlefydau

6.—(1) Rhaid i'r holl anifeiliaid sydd ar werth fod mewn cyflwr da o ran eu hiechyd.

(2) Ni chaniateir i unrhyw anifail sydd â chyflwr sy'n debygol o effeithio ar ansawdd ei fywyd gael ei symud, ei drosglwyddo neu ei gynnig ar werth, ond caniateir ei symud i gyfleuster ynysu neu gyfleuster gofal milfeddygol os yw hynny'n angenrheidiol hyd nes i'r anifail wella.

(3) Wrth drefnu i dderbyn anifeiliaid, rhaid i ddeiliad y drwydded wneud ymdrechion rhesymol i sicrhau y cânt eu cludo mewn dull addas.

(4) Rhaid cludo anifeiliaid neu eu traddodi i brynwyr mewn cynwysyddion addas ar gyfer y rhywogaeth a hyd disgwyliedig y daith.

(1) 1976 p. 38. Amnewidiwyd yr Atodlen o ran Cymru a Lloegr gan erthygl 2 o O.S. 2007/2465.

ATODLEN 4

Personau na chaniateir iddynt wneud cais am drwydded

1. Person a oedd ar unrhyw adeg yn ddeiliad trwydded a ddirymwyd o dan reoliad 14 o'r Rheoliadau hyn.

2. Person sydd wedi ei anghymwyso o dan adran 33 o Ddeddf Llesiant Anifeiliaid (Gogledd Iwerddon) 2011(1).

3. Person sydd wedi ei anghymwyso o dan adran 34 o'r Ddeddf.

4. Person sydd wedi ei anghymwyso o dan adran 40(1) a (2) o Ddeddf Iechyd a Lles Anifeiliaid (Yr Alban) 2006(2).

5. Person sydd wedi ei anghymwyso o dan adran 6(2) o Ddeddf Anifeiliaid Gwyllt Peryglus 1976(3) rhag cadw anifail gwyllt peryglus.

6. Person sydd wedi ei anghymwyso o dan adran 5(3) o Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951(4) rhag cadw siop anifeiliaid anwes.

7. Person sydd wedi ei anghymwyso o dan adran 1(1) o Ddeddf Diogelu Anifeiliaid (Diwygio) 1954(5) rhag cael gwarchodaeth anifail.

8. Person sydd wedi ei anghymwyso o dan adran 3 o Ddeddf Diogelu Anifeiliaid 1911(6) rhag bod yn berchen ar anifail.

-
- (1) 2011 p. 16.
(2) 2006 dsa 11.
(3) 1976 p. 38; diwygiwyd adran 6(2) ond nid yw'r diwygiadau yn berthnasol.
(4) Diwygiwyd adran 5(3) gan baragraff 3(2) o Atodlen 3 i Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006.
(5) 1954 p. 40 (2 & 3 Eliz 2); diddymwyd adran 1 gan Atodlen 4 i Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006.
(6) 1911 p. 27 (1 & 2 Geo 5); diddymwyd adran 3 gan Atodlen 4 i Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006.

ATODLEN 5

Diddymiadau a diwygiadau canlyniadol

Deddf Anifeiliaid Anwes 1951

1. Mae adran 1(1) o Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951 (cyfyngiad ar gadw siop anifeiliaid anwes) yn peidio â chael effaith o ran Cymru.

Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Ymwneud ag Anifeiliaid) (Lloegr) 2018

2. Yn Atodlen 6(1)(c)(ii) i Reoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Ymwneud ag Anifeiliaid) (Lloegr) 2018, yn lle “the Pet Animals Act 1951 to keep the shop” rhodder “regulations 2 and 4 of the Animal Welfare (Licensing of Activities Involving Animals) (Wales) Regulations 2021”.

Memorandwm Esboniadol i Reoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Cymru) 2021

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan adran Economi, Sgiliau a Chyfoeth Naturiol Llywodraeth Cymru, ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog/Dirprwy Weinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Cymru) 2021. Rwyf wedi fy modloni bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Lesley Griffiths AC

Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig

27 Ionawr 2021

Cyflwyniad

Mae'r ddogfen hon yn ymwneud â'r Memorandwm Esboniadol (Rhan 1) a'r Aseiad Effaith Rheoleiddiol (Rhan 2).

RHAN 1 – MEMORANDWM ESBONIADOL

1. Disgrifiad

- 1.1 Mae'r Rheoliadau hyn yn darparu ar gyfer trwyddedu unigolion yng Nghymru sy'n rhan o'r broses o werthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes, ac yn ei gwneud yn drosedd i drydydd partion masnachol werthu cŵn a chathod bach o dan 6 mis oed.
- 1.2 Bydd y Rheoliadau hyn yn pennu gweithgareddau at ddibenion adran 13(1) o Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006¹ ("Deddf 2006") ac yn galluogi awdurdodau lleol i fod yn awdurdodau trwyddedu. O ganlyniad i'r hyn sydd wedi'i bennu yma, yn amodol ar feini prawf cymhwyso, bydd unrhyw unigolyn sy'n dymuno cyflawni unrhyw o'r gweithgareddau hyn yng Nghymru yn gorfod cael trwydded gan yr awdurdod lleol o dan y Rheoliadau hyn. Mae'r gofynion hyn yn disodli'r gofynion yng Nghymru i gael trwydded o dan Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951².
- 1.3 Bydd unigolyn sy'n cyflawni unrhyw o'r gweithgareddau hyn yng Nghymru heb drwydded o dan y Rheoliadau hyn yn troseddu o dan adran 13(6) o Ddeddf 2006 ac yn agored i gyfnod o hyd at chwe mis yn y carchar, i ddirwy, neu'r ddau. O dan adran 30 o Ddeddf 2006, caiff awdurdodau lleol erlyn am unrhyw drosedd o dan y Ddeddf.
- 1.4 Mae'r Rheoliadau'n nodi sut gall unigolyn wneud cais am drwydded i'r awdurdod lleol ac yn nodi'r materion y mae'n rhaid i awdurdod lleol fod yn fodlon yn eu cylch wrth ystyried rhoi neu adnewyddu trwydded. Mae'n galluogi awdurdod lleol i godi ffioedd i dalu am y costau y mae'n eu talu wrth gyflawni'r swyddogaeth hon ac ystyried cydymffurfriad deiliad trwydded â'r Rheoliadau hyn, yn ogystal â'r gwaith gorfodi a gweinyddu. Mae'n nodi bod yn rhaid i awdurdod lleol ychwanegu amodau trwydded penodol at bob trwydded sy'n cael ei rhoi neu ei hadnewyddu. Mae'n datgan bod yn rhaid i awdurdod lleol benodi arolygydd pan fo'n ystyried bod hynny'n briodol, a hynny at y diben o sicrhau cydymffurfedd ag amodau'r drwydded. Mae'n mynnu bod awdurdod lleol yn ystyried y canllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru wrth gyflawni ei swyddogaethau o dan y Rheoliadau hyn. Mae'n rhoi pwerau i arolygwyr gymryd samplau gan anifeiliaid.

¹ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/45/contents>

² <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo6/14-15/35>

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Dim.

3. Y cefndir deddfwriaethol

- 3.1 Ar hyn o bryd, mae trydydd parti masnachol sy'n gwerthu anifeiliaid anwes yng Nghymru wedi'u trwyddedu o dan adran 1(1) o Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951. Mae adran 13 o Ddeddf 2006 yn ei gwneud yn bosibl diddymu Deddf Anifeiliaid Anwes 1951 ac yn darparu'r pŵer i wneud rheoliadau ar gyfer trwyddedu neu gofrestru gweithgareddau sy'n cynnwys anifeiliaid.
- 3.2 Mae Atodlen 1, Rhan 1, paragraff 11 (Ffioedd) yn galluogi rheoliadau i gynnwys darpariaeth ar gyfer ffioedd mewn cysylltiad â chyflawni swyddogaethau'r awdurdod lleol.
- 3.3 Gweinidogion Cymru yw'r awdurdod cenedlaethol priodol mewn perthynas â Chymru³. Gwneir y Rheoliadau drwy arfer y pwerau a roddir gan adrannau 13(2), (7), (8) a (10) o Rannau 1 a 3 o Atodlen 1 i Ddeddf Anifeiliaid Anwes 2006⁴.
- 3.4 Yn unol ag adran 13(9) o'r Ddeddf honno, mae Gweinidogion Cymru wedi ymgynghori â'r unigolion hynny sydd yn eu tyb hwy yn cynrychioli buddiannau y mae'r Rheoliadau hyn yn delio â hwy, fel y bo'n briodol yn eu barn hwy.
- 3.5 Mae'r Rheoliadau hyn yn dilyn gweithdrefn gadarnhaol ddrafft y Senedd.
- 3.6 Bydd y Rheoliadau yn debyg eu natur i Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Lloegr) (Diwygio) 2019⁵ a ddaeth i rym ar 6 Ebrill 2020, gan wahardd trydydd partïon rhag gwerthu cŵn a chathod bach.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

- 4.1 Mae Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig yn cynnig cyflwyno deddfwriaeth i wahardd trydydd partïon masnachol rhag gwerthu cŵn a chathod bach.

(3) Diffinnir yr "awdurdod cenedlaethol priodol" yn adran 62(1) o Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006 (p. 45). Mae'r swyddogaethau a roddwyd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru bellach wedi'u breinio yng Ngweinidogion Cymru yn rhinwedd adran 162 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (p. 32), a pharagraffau 30 a 32 o Atodlen 11 i'r Ddeddf hon.

(4) 2006 p. 45.

⁵ Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Lloegr) (Diwygio) 2019

- 4.2 Bydd y cynigion yn newid y trefniadau trwyddedu ar gyfer gwerthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes, sy'n cynnwys gwahardd trydydd partïon masnachol rhag gwerthu cŵn a chathod bach. Mae codi safonau lles cyn uchod â phosibl ledled Cymru yn flaenoriaeth ac un o oblygiadau'r Rheoliadau newydd yw hyrwyddo bridio cyfrifol, a sicrhau bod cŵn a chathod bach yn cael eu bridio mewn amgylchiadau addas. Ni all gwaharddiad ar ei ben ei hun fynd i'r afael â'r holl broblemau sy'n gysylltiedig â masnachu cŵn bach. Bydd y gwaharddiad arfaethedig yn un rhan o'r gwaith sy'n gysylltiedig â chodi'r safonau lles mewn sefydliadau bridio cŵn, sy'n cynnwys mynd i'r afael â'r rhwystrau i orfodi.
- 4.3 Mae gwerthwyr anifeiliaid anwes trwyddedig yn gwerthu cŵn a chathod bach yn fasnachol ac yn gyfreithlon: gall hyn fod yn siop anifeiliaid anwes traddodiadol, yn annedd ddomestig, yn ddelwyr sy'n gweithredu fel broceriaid rhwng bridwyr, neu fridwyr sy'n gwerthu cŵn bach o doreidiau nad ydynt wedi'u bridio eu hunain. Ar hyn o bryd yng Nghymru, rhaid iddynt ddal trwydded o dan Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951.
- 4.4 Bydd y ddeddfwriaeth newydd hon yn dirymu'r adran berthnasol o Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951 ac yn ei disodli â rheoliadau gweithgareddau anifeiliaid newydd yng Nghymru o'r enw Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Cymru) 2021, a fydd yn darparu ar gyfer trwyddedu unigolion yng Nghymru sy'n rhan o'r broses o werthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes, ac yn ei gwneud yn drosedd i drydydd partïon masnachol werthu cŵn a chathod bach o dan 6 mis oed.
- 4.5 Mae pryderon y gall gwerthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partïon masnachol fod yn gysylltiedig ag amodau lles gwaelach i'r anifeiliaid o gymharu â phrynu'n uniongyrchol gan y bridiwr. Mae eu cyflwyno i nifer o amgylcheddau newydd ac anghyfarwydd, a'r tebygolrwydd uwch o orfod gwneud mwy nag un siwrnai, yn gallu cyfrannu at risg uwch o glefyd a diffyg cymdeithasoli a chynefino i'r cŵn a chathod bach.
- 4.6 Mae'r Rheoliadau'n cael eu drafftio fel cam cyntaf tuag at sicrhau bod lles cŵn a chathod bach yng Nghymru, sydd ar hyn o bryd yn cael eu bridio â'u gwerthu i drydydd partïon, yn cael ei wella'n sylweddol drwy ddim ond cael eu gwerthu'n uniongyrchol i'r perchennog newydd gan y bridiwr. Dylai'r ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â gwerthu anifeiliaid anwes adlewyrchu'r arferion gorau. Mae caniatáu i drydydd partïon masnachol werthu cŵn a chathod bach yn golygu, yn y rhan fwyaf o achosion, na fydd y prynwyr yn gweld y ci neu'r gath fach yn rhyngweithio â'r fam neu'r brodyr a chwiorydd, na'r amodau y maent wedi'u bridio ynddynt.

Hefyd, bydd y Rheoliadau newydd yn:

- Cysoni'r broses drwyddedu â Gweinyddiaethau eraill. Pwrpas hyn yw sicrhau nad oes unrhyw anghysondeb rhwng y Gweinyddiaethau lle bydd rhai bridwyr yn croesi'r ffin o bosibl i osgoi'r ddeddfwriaeth sy'n berthnasol i ranbarth.
- Darparu cyfleoedd yn y dyfodol i gynnwys sefydliadau lles anifeiliaid trwyddedig gan gynnwys, ymysg eraill, stablau ceffylau ac ysgolion marchogaeth.
- Darparu mecanwaith deddfwriaethol ar gyfer newidiadau i Reoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014⁶ yn y dyfodol.

4.7 Bydd y Rheoliadau yn debyg eu natur i Reoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Lloegr) (Diwygio) 2019⁷ a ddaeth i rym ar 6 Ebrill 2020, gan wahardd trydydd partiön rhag gwerthu cŵn a chathod bach. Nid yw Rheoliadau Lloegr yn atal bridwyr yn Lloegr rhag gwerthu cŵn a chathod bach i werthwyr trydydd parti yng Nghymru. Bydd cyflwyno'r ddeddfwriaeth newydd hon yn atal gwerthwyr trydydd parti sy'n bodoli eisoes yng Nghymru rhag gwerthu cŵn a chathod bach. Bydd hefyd yn atal gwerthwyr trydydd parti yn y dyfodol ac yn darparu cyfle i atal bridwyr a broceriaid yn Lloegr rhag parhau i werthu yng Nghymru. Mae'r Alban yn dwyn deddfwriaeth ymlaen ar y mater hwn hefyd.

4.8 Mae Adroddiad 2016 Pwyllgor yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig, 'Animal Welfare in England: Domestic Pets'⁸ yn datgan:

“Responsible breeders would never sell through a pet shop licence holder. The process of selling through a third party seller has an unavoidable negative impact upon the welfare of puppies. It also distances the purchaser from the environment in which their puppy was bred. Banning third party sales so that the public bought directly from breeders would bring public scrutiny to bear on breeders, thereby improving the welfare conditions of puppies. It would also bring a positive financial impact to breeders, allowing them to retain money that is currently lost in the supply chain. We acknowledge that difficulties of public access, due to a rural location, security issues and diseases, may be challenging for some breeders. On balance, however, we consider it is more important that animal welfare standards are ensured across all breeders. (Paragraff 90)

“We recommend that the Government ban third party sales of dogs. Dogs should only be available from licensed, regulated breeders or approved rehoming.” organisations.” (Paragraff 91)

4.9 Yn Lloegr, cafodd deiseb a oedd yn gysylltiedig ag ymgyrch Lucy's Law dros 100,000 o lofnodion a chafodd ei thrafod yn Senedd y DU ar 21

⁶ <https://www.legislation.gov.uk/wsi/2014/3266/contents/made>

⁷ <https://www.legislation.gov.uk/ukdsi/2019/9780111186954>

⁸ <https://publications.parliament.uk/pa/cm201617/cmselect/cmenvfru/117/117.pdf>

Mai 2018. Roedd ymgyrch Lucy's Law yn galw am waharddiad ar unwaith ar werthiant cŵn bach gan siopau anifeiliaid anwes a delwyr trydydd parti masnachol eraill. Roedd yr ymgyrchwyr yn hawlio bod rheoleiddio gwerthiannau trydydd parti masnachol yn aneffeithiol o ran atal niwed, ac felly bod yn rhaid gwahardd.

- 4.10 Gofynnwyd i awdurdodau lleol ledled y DU ymrwmo i egwyddorion Lucy's Law. Gofynnwyd i awdurdodau lleol ledled y DU ymrwmo i egwyddorion Lucy's Law a chafwyd cefnogaeth eang gan awdurdodau lleol yng Nghymru.
- 4.11 Ym mis Chwefror 2018, lansiodd DEFRA Gais am Dystiolaeth ar gyfer gwahardd trydydd partiön rhag gwerthu cŵn a chathod bach yn Lloegr. Cafodd dros 300 o ymatebion ac roedd tua 70% o blaid gwaharddiad.
- 4.12 Cafodd ymarfer ymgynghori DEFRA ar wahardd trydydd partiön masnachol rhag gwerthu cŵn a chathod bach 6,854 o ymatebion yn ystod ei bedair wythnos (22 Awst - 19 Medi 2018). Roedd y mwyafrif helaeth o blaid gwaharddiad.
- 4.12 Bron o'r adeg y cyhoeddodd DEFRA ei bod yn bwriadu gwahardd trydydd partiön rhag gwerthu cŵn a chathod bach, mae Aelodau'r Cynulliad/Senedd wedi lobïo, deisebu a gofyn dro ar ôl tro i Lywodraeth Cymru pa bryd fyddai Cymru'n cyflwyno gwaharddiad. Rhwng mis Mai 2018 a mis Rhagfyr 2019, cafodd Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig 74 darn o ohebiaeth. Cafodd 63 yn 2020. Mae'r Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig hefyd wedi mynegi cefnogaeth lwyr ar gyfer dwyn y newidiadau deddfwriaethol gofynnol ymlaen.
- 4.14 Cafodd Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Lloegr) 2018 eu diwygio (Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Lloegr) (Diwygio) 2019) i gynnwys gwaharddiad ar werthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partiön masnachol. Daeth y gwaharddiad i rym ar 6 Ebrill 2020.
- 4.15 Yn ei datganiad llafar ar 19 Mehefin 2018, ymrwymodd Lesley Griffiths, Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig, i ymchwilio i werthiannau trydydd parti yng Nghymru. Lansiodd ymgynghoriad ar effaith gwaharddiad ar werthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partiön yn gynnar yn 2019. Cafodd ymgynghoriad terfynol ei gynnal yn 2020.
- 4.16 Mae ymgynghoriadau Llywodraeth Cymru a DEFRA ill dau wedi dangos cefnogaeth eang ar gyfer gwahardd trydydd partiön rhag gwerthu cŵn a chathod bach. Fodd bynnag, yng Nghymru, ystyrir mai dim ond un o'r camau angenrheidiol i wella lles cŵn a chathod mewn safleoedd bridio yw gwaharddiad. Bydd y cyfuniad o reoliadau newydd ar werthu anifeiliaid anwes a phrosiect tair blynedd wedi'i ariannu gan

Lywodraeth Cymru i fynd i'r afael â'r rhwystrau i orfodi; rhagor o hyfforddiant; gwell canllawiau; a gwell defnydd o adnoddau mewn awdurdodau lleol i wella'r gwaith o orfodi a chyflawni Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014⁹ yn arwain at welliannau parhaus i safonau lles cŵn bach sy'n cael eu bridio yng Nghymru.

- 4.17 Bydd y ddeddfwriaeth newydd hon yn dirymu'r adran berthnasol o Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951 ac yn ei disodli â rheoliadau newydd ar gyfer gweithgareddau sy'n cynnwys anifeiliaid yng Nghymru. Bydd y Rheoliadau hyn yn darparu ar gyfer trwyddedu unigolion yng Nghymru sy'n rhan o'r broses o werthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes, ac yn ei gwneud yn drosedd i drydydd partion masnachol werthu cŵn a chathod bach o dan 6 mis oed.
- 4.18 Bydd proses drwyddedu newydd o dan y Rheoliadau yn gwella lles cŵn a chathod bach, a chŵn a chathod sy'n cael eu defnyddio ar gyfer bridio, gan gysoni'r broses drwyddedu â Gweinyddiaethau eraill. Pwrpas hyn yw sicrhau cyn lleied o anghysondebau â phosibl rhwng y Gweinyddiaethau lle bydd rhai bridwyr yn croesi'r ffin o bosibl i osgoi'r ddeddfwriaeth sy'n berthnasol i wlad.
- 4.19 Hefyd, bydd y ddeddfwriaeth newydd hon yn darparu mecanwaith ar gyfer newidiadau i Reoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014 yn y dyfodol, a chyfle i gynnwys sefydliadau lles anifeiliaid trwyddedig eraill yn y dyfodol gan gynnwys, ymysg eraill, stablau ceffylau ac ysgolion marchogaeth.

5. Ymgynghori

Mae manylion gweithgareddau ymgynghori Llywodraeth Cymru ar gael yn Rhan 2 o'r ddogfen hon o dan ystyriaethau'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

⁹ <https://www.legislation.gov.uk/wsi/2014/3266/contents/made>

RHAN 2 – ASESIAID EFFAITH RHEOLEIDDIOL

Sail resymegol dros ymyrryd a'r effeithiau bwriadedig

- 5.1 Yn 2019, cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus a oedd yn archwilio'r dystiolaeth ynghylch pa bryd dylai'r Llywodraeth ymyrryd mewn safleoedd bridio er mwyn mynd i'r afael â phryderon ynglŷn â lles anifeiliaid. Roedd yr ymatebion i'r ymgynghoriad yn dangos cefnogaeth eang ar gyfer gwahardd trydydd partion rhag gwerthu cŵn a chathod bach.
- 5.2 Ystyrir mai dim ond y cam cyntaf angenrheidiol i wella lles cŵn a chathod, a'u hepil, yw gwaharddiad. Bydd y cyfuniad o Reoliadau newydd ar werthu anifeiliaid anwes a phrosiect tair blynedd wedi'i ariannu gan Lywodraeth Cymru i fynd i'r afael â'r rhwystrau i orfodi; rhagor o hyfforddiant; gwell canllawiau; a gwell defnydd o adnoddau mewn awdurdodau lleol i wella'r gwaith o orfodi a chyflawni'r Rheoliadau Bridio cyfredol yn arwain at welliannau parhaus i safonau lles cŵn bach sy'n cael eu bridio yng Nghymru.
- 5.3 O dan y rheolau cyfredol, mae'n bosibl i rywun werthu cŵn bach a/neu gathod bach yng Nghymru, yng nghwrs busnes, heb fod wedi eu bridio ei hun. Gwerthiant masnachol gan drydydd parti yw enw gwerthiannau o'r fath. Mae Adroddiad 2016 Pwyllgor yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig, 'Animal Welfare in England: Domestic pets' yn tynnu sylw at y problemau sy'n gysylltiedig â gwerthu drwy werthwr trydydd parti, gan wneud sylw ar yr effaith niweidiol anochel ar les cŵn bach a phellter y prynwr oddi wrth yr amgylchedd lle cafodd y ci bach ei fridio. Mae hefyd yn nodi y byddai gwahardd gwerthiannau trydydd parti, er mwyn i'r cyhoedd brynu'n uniongyrchol gan y bridwr, yn arwain at graffu ar fridwyr ac felly'n gwella amodau lles cŵn bach. Mae cyfiawnhad dros Lywodraeth Cymru yn ymyrryd i godi safonau lles.
- 5.4 Nid oes unrhyw ddarpariaethau penodol yn yr is-ddeddfwriaeth sy'n codi gwariant ar Gronfa Gyfunol Cymru.

6. Opsiynau

Opsiynau

Opsiynau polisi a ystyriwyd, gan gynnwys dewisiadau ar wahân i reoleiddio

Dyma'r opsiynau a ystyriwyd:

1. Gwneud dim (sylfaenol) – Cadw'r status quo, hy busnes fel arfer.
2. Cyflwyno cynllun trwyddedu neu gofrestru a fyddai'n caniatáu i werthwyr trydydd parti masnachol barhau i werthu cŵn a chathod bach yn amodol ar amodau penodol.
3. Cyflwyno gwaharddiad ar werthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partïon masnachol yng Nghymru.

7. Costau a manteision

Opsiwn 1: Busnes fel arfer – caniatáu i werthwyr trydydd parti masnachol barhau i werthu cŵn a chathod bach

- 7.1 Hwn yw'r opsiwn sylfaenol ac felly nid oes unrhyw gostau na manteision ychwanegol yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn.
- 7.2 Ni fyddai busnes fel arfer yn cyflawni ymrwymiad Llywodraeth Cymru i sicrhau safonau lles uchel i'r holl anifeiliaid a gedwir yng Nghymru drwy gydol eu hoes.
- 7.3 Er byddai'r dull gweithredu 'gwneud dim' yn niwtral o ran cost i werthwyr trydydd parti masnachol ac yn golygu dim newidiadau i awdurdodau lleol, mae'n glir bod y status quo yn ddull gweithredu annigonol ar gyfer codi a gorfodi safonau lles cŵn a chathod bach sy'n cael eu gwerthu yng Nghymru. Byddai hefyd yn golygu bod Cymru'n debygol o weld cynnydd yn nifer y cŵn a chathod bach sy'n cael eu gwerthu drwy werthwyr trydydd parti yng Nghymru a/neu yn nifer y siopau anifeiliaid anwes sy'n cael eu sefydlu, oherwydd mae'r gwaharddiad ar werthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partïon masnachol a ddaeth i rym yn Lloegr ar 6 Ebrill 2020 yn nodi y gellir gwerthu cŵn a chathod bach i werthwyr trydydd parti yng Nghymru.
- 7.4 Mae'r Alban yn bwriadu cyflwyno deddfwriaeth i wahardd gwerthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partïon masnachol hefyd, a allai adael Cymru mewn sefyllfa fregus.

- 7.5 Bydd y drefn drwyddedu sy'n bodoli eisoes yn parhau. Caiff trwyddedau eu cyhoeddi/adnewyddu yn flynyddol yn dilyn arolygiad.
- 7.6 I awdurdodau lleol, mae Rheoliad 12 Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Cymru) 2021 yn caniatáu iddynt godi'r ffioedd y maent yn eu credu sy'n angenrheidiol i ystyried cais am drwydded, neu am adnewyddu neu amrywio trwydded, gan gynnwys unrhyw arolygiad sy'n ymwneud â'r ystyriaeth honno ac ar gyfer y broses o roi, adnewyddu neu amrywio trwydded. Hefyd, gellir codi ffioedd am gostau disgwylidig rhesymol ystyried cydymffurfedd deiliad trwydded â'r Rheoliadau a'r amodau trwydded y mae'r deiliad trwydded yn rhwym iddynt mewn amgylchiadau ar wahân i'r rhai a ddisgrifir yn y Rheoliadau, gan gynnwys unrhyw arolygiad sy'n ymwneud â'r ystyriaeth honno; am gostau disgwylidig rhesymol darparu gwybodaeth i Weinidogion Cymru yn unol â Rheoliad 30; ac am gostau disgwylidig rhesymol gorfodi mewn cysylltiad â gweithgareddau trwyddedadwy perchennog siop anifeiliaid anwes heb drwydded. Er na chaiff y ffioedd fod yn fwy na chostau rhesymol ystyried y pwyntiau a amlinellir yn y paragraff hwn, dylai'r Rheoliadau ganiatáu i unrhyw gamau gorfodi fod yn niwtral o ran cost.

Opsion 2: Cyflwyno cynllun trwyddedu neu gofrestru a fyddai'n caniatáu i werthwyr trydydd parti masnachol barhau i werthu cŵn a chathod bach yn amodol ar amodau penodol.

- 7.7 Byddai'r opsiwn hwn yn cael yr un effaith ag Opsiwn 1, 'Gwneud dim'. Byddai'n niwtral o ran cost oherwydd mae deddfwriaeth sy'n bodoli eisoes yn caniatáu i awdurdodau lleol ychwanegu amodau ar gyfer deiliaid trwydded. Nid yw'r opsiwn hwn yn cyflawni'r ymrwymiad i sicrhau safonau lles uchel i'r holl anifeiliaid a gedwir yng Nghymru drwy gydol eu hoes.
- 7.8 Roedd yr ymgyrchwyr dros Lucy's Law yn credu bod rheoleiddio gwerthiannau trydydd parti masnachol yn aneffeithiol o ran atal niwed, ac felly bod yn rhaid gwahardd.
- 7.9 Nid yw'r opsiwn hwn yn cael ei ystyried ymhellach.

Opsion 3: Gwahardd gwerthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partion masnachol

- 7.10 Mae'r opsiwn hwn yn cyflawni ymrwymiad Llywodraeth Cymru i sicrhau safonau lles uchel i'r holl anifeiliaid a gedwir yng Nghymru drwy gydol eu hoes.
- 7.11 Mae 115 o siopau anifeiliaid anwes trwyddedig yng Nghymru. Ar hyn o bryd, mae 10 o'r rhain yn dal trwyddedau sy'n caniatáu iddynt werthu cŵn a chathod bach. Mae llawer o broblemau yn gysylltiedig â

gwerthiannau trydydd parti masnachol, gan gynnwys amodau lles gwael, trawma cludiant, cael eu gwahanu oddi wrth y fam yn rhy gynnar, diffyg cymdeithasoli, safonau iechyd a hylendid gwael, a diffyg sgrinio meddygol i geist sy'n bridio a chŵn magu. Mae'r holl bethau hyn yn ei gwneud yn bosibl y bydd cŵn bach yn cael clefydau a chyflyrau etifeddol nychus, eu bod yn agored i glefydau sy'n peryglu bywyd, bod ganddynt broblemau o ran ymddygiad, a diffyg cymdeithasoli. Mae'r ymatebion i'r ymgynghoriad ar wahardd gwerthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partion masnachol yn awgrymu cefnogaeth lethol ar gyfer gwaharddiad.

- 7.12 Ystyrir mai dim ond y cam cyntaf angenrheidiol i wella lles cŵn a chathod, a'u hepil, yw gwaharddiad. Bydd y cyfuniad o Reoliadau newydd ar werthu anifeiliaid anwes a phrosiect tair blynedd wedi'i ariannu gan Lywodraeth Cymru i fynd i'r afael â'r rhwystrau i orfodi; rhagor o hyfforddiant; gwell canllawiau; a gwell defnydd o adnoddau mewn awdurdodau lleol i wella'r gwaith o orfodi a chyflawni'r Rheoliadau Bridio cyfredol yn arwain at welliannau parhaus i safonau lles cŵn bach sy'n cael eu bridio yng Nghymru.
- 7.13 Byddai'r Rheoliadau newydd yn diddymu ac yn disodli Deddf Anifeiliaid Anwes 1951, ac yn parhau i ganiatáu i awdurdodau lleol godi'r ffioedd y maent yn eu credu sy'n angenrheidiol i ystyried cais am drwydded, neu am adnewyddu neu amrywio trwydded sy'n caniatáu gwerthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes. Gellir hefyd codi ffioedd am gostau disgwylidig rhesymol ystyried cydymffurfedd deiliad trwydded â'r Rheoliadau ac amodau'r drwydded.

Asesiad o'r effaith ar fusnes

- 7.14 Mewn sawl ffordd, mae'r farchnad cŵn bach yn gymhleth ac mae'r ddealltwriaeth ohoni'n wael. Mae galw uchel am gŵn bach – tua 750,000 o gŵn bach y flwyddyn ar draws y DU, a thua 55,000 yng Nghymru. Mae'r wybodaeth sydd ar gael yn dangos bod gwerthiannau gan werthwyr trydydd parti trwyddedig yn cyfrif am gyfran isel o'r gwerthiannau cŵn bach yn gyffredinol. Mae nifer sylweddol, os nad mwyafrif, o'r cŵn bach hyn yn cael eu bridio gan fridwyr swm isel sy'n gweithredu'n gwbl annibynnol ar ei gilydd ac yn gwerthu o eiddo domestig.
- 7.15 Amcangyfrifir y byddai gwaharddiad yn cynhyrchu cost rhwng £2.0m a £3.6m y flwyddyn i werthwyr trydydd parti masnachol yng Nghymru, oherwydd byddent yn colli'r elw byddent wedi parhau i'w wneud drwy werthiannau trydydd parti yn absenoldeb gwaharddiad. Mae'n debygol y byddai'r gwaharddiad hefyd yn effeithio ar fridwyr sy'n gwerthu drwy werthwyr trydydd parti ar hyn o bryd.
- 7.16 Rydym wedi tybio na fyddai cyfran o'r bridwyr hyn yn gallu parhau i weithredu o ganlyniad i waharddiad ar werthiannau trydydd parti; felly,

gallai'r gost uniongyrchol flynyddol iddynt fod rhwng £75,000 a £130,000 drwy golli elw yn y dyfodol. Byddai bridwyr sy'n aros yn y farchnad yn gorfod gwerthu'n uniongyrchol i ddefnyddwyr, yn hytrach na gwerthu drwy werthwyr trydydd parti. Rydym yn rhag-weld y byddai eu helw'n cynyddu oherwydd byddent yn gallu gwerthu eu cŵn a'u cathod bach ar gyfradd y farchnad, yn hytrach na chyfradd ddisgownt. Rydym yn amcangyfrif mantais uniongyrchol flynyddol o rhwng £1.4m a £2.6m i fridwyr.

7.17 Yn ogystal â hynny, gallai cyfran marchnad y bridwyr sy'n gadael y farchnad gael ei chymryd gan fridwyr domestig eraill, ac mae'n bosibl y bydd bridwyr domestig hefyd yn cymryd y gyfran marchnad a oedd arfer bod yn gysylltiedig â chŵn a chathod bach wedi'u mewnforio, a oedd yn cael eu gwerthu gan werthwyr trydydd parti. Mae'r effeithiau hyn wedi cael eu dosbarthu fel manteision anuniongyrchol ac nid oes gwerth ariannol wedi'i bennu iddynt ar hyn o bryd.

Lefel ddisgwyliedig yr effaith ar fusnes

7.18 Mae'r tabl isod yn dangos yr effeithiau disgwyliedig ar fusnesau mewn cysylltiad ag opsiwn 3, o'i gymharu â'r opsiwn sylfaenol (opsiwn 1 – gwneud dim).

Effeithiau disgwyliedig Opsiwn 3 o'i gymharu â'r opsiwn sylfaenol (Opsiw 1 – Gwneud Dim).		
Cost i werthwyr trydydd parti	Ni fyddent yn gallu parhau i werthu cŵn a chathod bach heb eu bridio, felly byddent yn colli'r elw maent yn ei gael drwy werthiannau trydydd parti ar hyn o bryd	Cost flynyddol rhwng £2.0m a £3.6m. (effaith uniongyrchol)
Cost i fridwyr	Mae'n bosibl y bydd rhai bridwyr yn gadael y farchnad os nad ydynt yn gallu parhau i werthu i drydydd parti.	Cost flynyddol rhwng £75,000 a £130,000. (effaith uniongyrchol)
Mantais i fridwyr	Drwy werthu'r anifeiliaid yn uniongyrchol i ddefnyddwyr, mae disgwyl i fridwyr gael refeniw uwch (oherwydd ni fyddant yn rhannu'r elw â thrydydd partion mwyach).	Mantais flynyddol rhwng £1.4m a £2.6m (effaith uniongyrchol)
Mantais i fridwyr	Mae'n bosibl y bydd rhai bridwyr yn cymryd cyfran marchnad bridwyr eraill sy'n gadael y farchnad, yn ogystal â'r gyfran marchnad a oedd arfer cael ei dal gan anifeiliaid wedi'u mewnforio a oedd yn cael eu gwerthu gan werthwyr trydydd parti.	Mantais flynyddol heb ei mesur (effaith anuniongyrchol)

- 7.19 Mae cryn dipyn o ansicrwydd ynghylch maint yr effeithiau hyn. Cyfyngedig yw'r data sydd ar gael ar werthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partiön. I fesur yr effeithiau hyn rydym wedi defnyddio tystiolaeth gan nifer o ffynonellau, gan gynnwys tystiolaeth a gasglwyd gan DEFRA drwy Gais am Dystiolaeth – i geisio asesu hyd a lled y fasnach ar hyn o bryd, maint yr effeithiau a nifer y busnesau yr effeithir arnynt, ond mae llawer o fylchau yn y dystiolaeth, yn enwedig ar gyfer cathod bach.
- 7.20 Roedd yr wybodaeth a ddarparwyd gan yr RSPCA mewn ymateb i Gais DEFRA am Dystiolaeth yn amcangyfrif bod rhwng 40,000 ac 80,000 o gŵn bach wedi cael eu gwerthu drwy werthwr trydydd parti ym Mhrydain bob blwyddyn (cyn y gwaharddiad yn Lloegr).
- 7.21 I ddosrannu'r ffigurau hyn, mae Llywodraeth Cymru wedi defnyddio'r data rhanbarthol diweddaraf a gyhoeddwyd gan Gymdeithas Gweithgynhyrchwyr Bwydydd Anifeiliaid Anwes y DU (UK PFMA)¹⁰ sy'n dangos bod tua 7.4% o boblogaeth cŵn Prydain yn byw yng Nghymru. Yn seiliedig ar hynny, rydym yn amcangyfrif bod rhwng 3,000 a 6,000 o gŵn bach yn cael eu gwerthu drwy werthwr trydydd parti yng Nghymru bob blwyddyn. Mae'r amcangyfrif o nifer y cŵn bach sy'n cael eu gwerthu drwy werthwr trydydd parti yng Nghymru bob blwyddyn yn cael effaith sylweddol ar hyd a lled effaith y Rheoliadau ar werthwyr a bridwyr. Oherwydd yr ansicrwydd ynghylch nifer y gwerthiannau trydydd parti, rydym wedi cynnal dadansoddiad o sensitifrwydd sy'n edrych ar effaith newid y newidyn hwn. Mae'r dadansoddiad o sensitifrwydd ar dudalen 17.
- 7.22 Mae data gan UK PFMA¹¹ yn dangos bod tua 596,000 o gathod yn byw yng Nghymru yn 2018. Gan bennu mai cyfartaledd oes cath yw tua 14 mlynedd a thybio bod y boblogaeth cathod yn aros yn eithaf sefydlog, mae hyn yn awgrymu y bydd 42,500 o gathod bach yn cael eu gwerthu yng Nghymru bob blwyddyn. Credir bod cyfran y cathod bach sy'n cael eu gwerthu drwy werthwr trydydd parti yn is nag y mae ar gyfer cŵn bach. Heb dystiolaeth gadarn, rydym wedi tybio bod 3% o gathod bach, neu tua 1,300, yn cael eu gwerthu drwy werthwr trydydd parti bob blwyddyn.
- 7.23 Mae'r adrannau canlynol yn nodi sut mae'r amcangyfrifon o'r costau wedi cael eu cyfrifo.

Cost i werthwyr trydydd parti yng Nghymru (gweler y Dadansoddiad o Sensitifrwydd yn 7.40 hefyd)

- 7.24 Bydd cost i werthwyr trydydd parti oherwydd mae'r gwaharddiad yn golygu y byddant yn colli'r elw o werthiant unrhyw gŵn neu gathod bach nad ydynt wedi'u bridio.

¹⁰ <https://www.pfma.org.uk/dog-population-2018>

¹¹ <https://www.pfma.org.uk/cat-population-2018>

- 7.25 Mae gwerth ci bach wedi cynyddu'n sylweddol yn ystod 2020. Mae'r cyfyngiadau symud a gyflwynwyd ar draws y DU i helpu i fynd i'r afael â'r coronafeirws wedi creu cynnydd mawr yn y galw. Mae data o wefan Pets4homes yn awgrymu mai £1,875 oedd pris cyfartalog ci bach yn 2020. Mae hyn yn fwy na dwbl y pris a gofnodwyd ar gyfer y cyfnod cyfatebol yn 2019 (£810).
- 7.26 Nid yw'n glir a fydd y prisiau uwch yn parhau. Mae brechlynnau Covid-19 yn cael eu cyflwyno bellach a'r gobaith yw na fydd angen yn y dyfodol am gyfyngiadau symud cenedlaethol fel y gwelwyd yn 2020 ac ar ddechrau'r flwyddyn hon. O ganlyniad, mae Llywodraeth Cymru yn rhag-weld y bydd y galw am gŵn bach a'u pris yn dychwelyd i'r lefelau cyn y cyfyngiadau symud (caiff hyn ei ystyried ymhellach yn y dadansoddiad o sensitifrwydd). Felly, mae'r cyfrifiadau canlynol yn sail ar gost gyfartalog ci bach yn 2019, sef £810. Mae defnyddio'r gwerth cyfartalog hwn ar gyfer yr amcangyfrif o nifer y cŵn bach sy'n cael eu gwerthu drwy werthwr trydydd parti yng Nghymru bob blwyddyn yn rhoi amrediad o'r refeniw blynyddol, sef rhwng £2.4m a £4.8m.
- 7.27 Fel y nodir uchod, rydym yn amcangyfrif bod tua 1,300 o gathod bach yn cael eu gwerthu drwy werthwr trydydd parti yng Nghymru bob blwyddyn. Ar sail gwefan Pets4homes, rydym wedi tybio mai £480 yw pris cyfartalog cath fach. Felly, amcangyfrifir mai £0.6m yw'r refeniw a gynhyrchir drwy werthiant cathod bach gan drydydd partion yng Nghymru bob blwyddyn.
- 7.28 At ei gilydd, amcangyfrifir bod y refeniw blynyddol a gynhyrchir drwy werthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partion yng Nghymru rhwng £3.0m a £5.4m.
- 7.29 I amcangyfrif cost y gwaharddiad i werthwyr trydydd parti, mae'n rhaid inni ddeall sut mae'r refeniw o werthiannau trydydd parti yn cael ei rannu rhwng y gwerthwyr a'r bridwyr, a hefyd y costau sy'n cael eu talu gan werthwyr trydydd parti cyn gwerthu. Cyfyngedig yw'r dystiolaeth ar rannu refeniw rhwng gwerthwyr a bridwyr.
- 7.30 Mae adroddiad Canine Action 2016¹² yn datgan bod bridwyr yng Nghymru a ymatebodd i ymgynghoriad trwyddedu Cymru yn 2011 wedi dweud bod tua 60% o werth gwerthiant yn mynd i werthwyr trydydd parti. Roedd adroddiad gan Lywodraeth yr Alban yn 2017¹³ yn cynnwys astudiaeth achos a oedd yn dangos bod gwerthwyr trydydd parti yn y DU a oedd yn gwerthu cŵn bach wedi'u mewnfario o lwerddon yn cael tua 86% o refeniw'r gwerthiant. Mae defnyddio cyfartaledd y ddau adroddiad hyn yn golygu mai 73% yw'r amcangyfrif canolog o gyfran gwerthwyr trydydd parti o'r refeniw. Heb unrhyw dystiolaeth amgen,

12 <https://cariadcampaign.files.wordpress.com/2016/05/licensed-third-party-puppy-vending-in-gb-20164.pdf>

13 <http://www.gov.scot/Publications/2017/11/1736/347297>

tybir yr un rhaniad refeniw ar gyfer gwerthiant cathod bach gan drydydd partion.

7.31 Yn seiliedig ar hyn, amcangyfrifir bod cyfran y gwerthwr o refeniw gwerthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partion rhwng £2.2m a £4.0m y flwyddyn.

7.32 Byddai disgwyl i werthwyr trydydd parti dalu rhywfaint o gostau yn y cyfnod rhwng cael cŵn a chathod bach gan eu bridiwr a'r pwynt gwerthu (er enghraifft ar gyfer bwyd a llety). Yr amcangyfrif o'r costau hyn yw £50 fesul ci bach a £35 fesul cath fath. Gan ystyried y costau hyn, yr amcangyfrif o'r elw y bydd gwerthwyr trydydd parti yn ei golli o ganlyniad i'r gwaharddiad yw rhwng £2.0m a £3.6m y flwyddyn.

Cost i fridwyr

7.33 Ni fydd gwaharddiad ar werthiant trydydd parti o reidrwydd yn gorfodi bridwyr sy'n gwerthu drwy drydydd parti ar hyn o bryd allan o fusnes. Mae disgwyl i gyfran uchel o'r bridwyr hyn ddewis parhau i fridio a gwerthu'r cŵn bach a/neu'r cathod bach i ddefnyddwyr yn uniongyrchol. Fodd bynnag, am amrywiaeth o resymau (fel materion yn ymwneud â lleoliad neu ddiogelwch), ni fydd hyn yn opsiwn i'r holl fridwyr. Roedd adroddiad Canine Action 2016 yn ystyried a fyddai lleoliad gwledig yng Nghymru yn rhwystr i werthu uniongyrchol, a chanfu fod 89% o fridwyr a oedd yn gwerthu cŵn bach drwy drydydd parti wedi'u lleoli mewn ardaloedd post lle dylai hi fod yn bosibl gwerthu'n uniongyrchol. Mae'r ffigur hwn yn seiliedig ar fridwyr mewn un ardal wledig yng Nghymru ac nid yw'n ystyried ffactorau ar wahân i lleoliad (ee diogelwch). At ddibenion yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn, rydym wedi tybio y bydd 20% o fridwyr sy'n gwerthu drwy drydydd parti ar hyn o bryd yn gorfod gadael y farchnad os cyflwynir gwaharddiad. Mae'r dybiaeth hon yn cael ei hystyried ymhellach yn y dadansoddiad o sensitifrwydd.

7.34 Roeddem yn amcangyfrif uchod bod 73% o refeniw gwerthiant cŵn a chathod bach drwy drydydd partion yn mynd i'r gwerthwr, gan adael 27% o'r refeniw i'r bridwyr. Fodd bynnag, ni fydd yr holl gŵn a chathod bach sy'n cael eu gwerthu yng Nghymru drwy werthwr trydydd parti wedi cael eu bridio yng Nghymru, na'r DU hyd yn oed. Mae effaith gwaharddiad ar fridwyr o dramor y tu allan i gwmpas yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn ac felly mae angen addasu'r ffigurau refeniw i adlewyrchu hyn. Canfu adroddiad Canine Action 2016¹⁴ fod tua 12% o siopau anifeiliaid anwes yn mewnforio cŵn bach o dramor. Roedd adroddiadau yn ystod cyfyngiadau symud 2020 o gynnydd yn nifer y cŵn bach sy'n cael eu mewnforio i'r DU ond heb dystiolaeth gadarn o hyn, mae'r ffigur 12% wedi cael ei ddefnyddio. Credir bod nifer y cathod bach sy'n cael eu mewnforio i'r DU i'w gwerthu yn sylweddol is, felly

14 <https://cariadcampaign.files.wordpress.com/2016/05/licensed-third-party-puppy-vending-in-gb-20164.pdf>

mae ffigur o 2% wedi cael ei ddefnyddio. Felly, amcangyfrifir mai rhwng £0.7m a £1.3m yw refeniw bridwyr yn y DU o werthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partiön.

7.35 Gan dybio y bydd 20% o fridwyr yn y DU yn gadael y farchnad ac yn colli refeniw o ganlyniad i'r gwaharddiad, rydym yn amcangyfrif colled o rhwng £145,000 a £260,000 mewn refeniw gwerthiant i fridwyr yn y DU. I gyfrifo'r golled mewn elw, mae angen inni ystyried y costau mae'r bridwyr yn eu talu. Heb dystiolaeth amgen, tybir bod elw bridwyr yn 50% o'r refeniw maent yn ei gael drwy werthiannau trydydd parti. Yn seiliedig ar hyn, amcangyfrifir mai rhwng £75,000 a £130,000 yw cost (colled mewn elw) gwaharddiad ar werthiannau trydydd parti i fridwyr yn y DU. O ystyried bod nifer uchel o fridwyr cŵn bach y DU wedi'u lleoli yng Nghymru, bydd llawer o'r gost hon yn berthnasol i fusnesau yng Nghymru.

7.36 Mae'n anodd gwneud tybiaethau ynghylch pa mor debygol yw hi y bydd bridwyr yng Nghymru yn lleihau eu stoc bridio neu'n rhoi'r gorau i fasnachu'n gyfan gwbl o ganlyniad i waharddiad ar werthiannau trydydd parti. Nid oes ffigurau cyfredol ar sawl ci bach sy'n cael eu gwerthu drwy drydydd parti gan fridwyr yng Nghymru. Mae'n bosibl y byddai'r gwaharddiad ar werthiannau trydydd parti yn Lloegr wedi darparu rhywfaint o wybodaeth am yr effaith ar fridwyr yng Nghymru oni bai am amseriad pandemig Covid-19 a'r cyfyngiadau symud canlyniadol. Yn ystod y cyfnod hwn, roedd gan fridwyr hawl i ddanfôn cŵn bach i brynwyr, gan gael gwared ar y posibilrwydd o ddilyn y cyngor sy'n cael ei argymhell, sef mynd i weld y ci bach gyda'i fam. O ganlyniad i'r cynnydd sylweddol yn y galw am gŵn bach yn ystod y cyfnod hwn, a'r prisiau uwch yr oedd pobl yn fodlon eu talu amdanynt, mae'n annhebygol y byddai bridwyr mawr wedi dewis gadael y farchnad oherwydd bod eu llwybr blaenorol i'r farchnad wedi cau.

Manteision i fridwyr

7.37 Er mai cyfyngedig yw'r dystiolaeth ar pam mae bridwyr yn dewis gwerthu drwy werthwyr trydydd parti, rydym yn disgwyl y bydd y rhan fwyaf o fridwyr yn parhau i weithredu a gwerthu eu cŵn a'u cathod bach yn uniongyrchol i ddefnyddwyr, a hynny am bris uwch o bosibl o'i gymharu â'u gwerthu drwy werthwr trydydd parti. Er y byddai disgwyl i'r bridiwr orfod talu rhywfaint o gostau ychwanegol drwy werthu'n uniongyrchol i ddefnyddwyr (o gymharu â gwerthu drwy drydydd parti) fel hysbysebu bod yr anifeiliaid ar werth a chostau bwydo ychwanegol, byddai disgwyl i'r pris gwerthu uwch dalu am y costau hyn. Felly, byddai mantais bosibl i fridwyr.

7.38 Rhagwelir y gallai'r elw sy'n mynd i drydydd partiön ar hyn o bryd fynd i fridwyr yn lle, pe baent yn dewis aros yn y farchnad. Amcangyfrifir mai rhwng £2.0m a £3.6m yw elw blynyddol gwerthwyr trydydd parti yng Nghymru ar hyn o bryd. Mae addasu hyn i adlewyrchu'r ffaith fod rhai cŵn a chathod bach yn cael eu mewnfario ar hyn o bryd, a'r dybiaeth y

byddai 20% o fridwyr yn gadael y farchnad, yn awgrymu mantais bosibl o rhwng £1.4m a £2.6m i'r bridwyr yn y DU sy'n weddill. Eto, disgwylir i lawer o'r fantais hon fod yn berthnasol i Gymru.

Manteision anuniongyrchol i fridwyr

7.39 Mae'n bosibl y bydd rhai bridwyr yn cymryd cyfran marchnad bridwyr eraill sy'n gadael y farchnad, yn ogystal â'r gyfran marchnad a oedd arfer cael ei dal gan anifeiliaid wedi'u mewnfario a oedd yn cael eu gwerthu gan werthwyr trydydd parti. Mae'r manteision hyn wedi cael eu dosbarthu fel rhai anuniongyrchol ac nid oes gwerth ariannol wedi'i bennu iddynt eto.

Dadansoddiad o sensitifrwydd a gynhaliwyd gan Economegydd Llywodraeth Cymru

7.40 Mae nifer o feysydd o ansicrwydd yn y dadansoddiad uchod sydd wedi golygu ein bod wedi gorfod gwneud tybiaethau eithaf eang er mwyn amcangyfrif effaith gwahardd trydydd partiön rhag gwerthu cŵn a chathod bach ar werthwyr ac ar fridwyr. Mae'r dadansoddiad o sensitifrwydd canlynol yn edrych ar effaith newid rhai o'r tybiaethau allweddol ar brif ganlyniadau'r dadansoddiad. Ym mhob achos, dim ond un dybiaeth sy'n cael ei newid ar y tro. Mae'r dadansoddiad o sensitifrwydd yn canolbwyntio ar y tybiaethau ynghylch gwerthiant cŵn bach gan drydydd partiön, gan fod y rhain yn cael mwy o effaith ar y canlyniadau na'r tybiaethau ynghylch gwerthu cathod bach.

Nifer y cŵn bach sy'n cael eu gwerthu drwy drydydd parti yng Nghymru

7.41 Mae'r cyfrifiadau yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn seiliedig ar adroddiad gan yr RSPCA sy'n awgrymu bod rhwng 40,000 ac 80,000 o gŵn bach wedi cael eu gwerthu drwy werthwr trydydd parti bob blwyddyn ym Mhrydain, cyn cyflwyno'r gwaharddiad ar werthiannau trydydd parti yn Lloegr. Ceir amcangyfrif o'r gwerthiannau trydydd parti yng Nghymru drwy ddosrannu'r ffigur hwn ar gyfer Prydain yn ôl cyfran Cymru o'r boblogaeth cŵn, fel y ceir o'r data gan UK PFMA (7.4%).

7.42 Gwerthwyr trydydd parti masnachol yw'r rhai sy'n werthwyr anifeiliaid anwes trwyddedig. Fodd bynnag, cymharol isel yw nifer y siopau anifeiliaid anwes yng Nghymru sydd wedi'u trwyddedu i werthu cŵn a chathod bach ac yn wahanol i Loegr (cyn y gwaharddiad ar werthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partiön), nid oes 'archfarchnadoedd' anifeiliaid anwes sy'n gwerthu cŵn a chathod bach yng Nghymru. Felly, ceir awgrym y byddai dosrannu'r amcangyfrif o werthiannau trydydd parti ym Mhrydain yn ôl maint y boblogaeth cŵn yn goramcangyfrif nifer y gwerthiannau trydydd parti yng Nghymru.

7.43 Pe baem yn tybio bod rhwng 2% a 5% o'r amcangyfrif o werthiannau cŵn bach gan drydydd partion ym Mhrydain bob blwyddyn yn digwydd yng Nghymru, byddai hyn yn cyfateb i rhwng 800 a 4,000 o gŵn bach yn cael eu gwerthu drwy'r llwybr hwn yng Nghymru bob blwyddyn. Byddai cynnwys y ffigurau hyn yn y dadansoddiad yn lleihau'r amcangyfrif o'r golled mewn elw i werthwyr trydydd parti yn dilyn gwaharddiad i rhwng £0.8m a £2.6m y flwyddyn. Yn yr un modd, yn ôl yr amcangyfrifon, byddai'r lleihad yn yr elw blynyddol i'r bridwyr hynny sy'n dewis gadael y farchnad yn disgyn i rhwng £30,000 a £95,000 a byddai'r cynnydd posibl mewn elw blynyddol i'r bridwyr hynny sy'n aros ac yn gwerthu'n uniongyrchol i gwsmeriaid (yn lle defnyddio gwerthwr trydydd parti) yn disgyn i rhwng £0.6m ac £1.8m.

Ymateb bridwyr yn dilyn gwaharddiad ar werthiannau trydydd parti ar sail y DU

7.44 Maes arall o ansicrwydd yn y dadansoddiad yw sut bydd bridwyr domestig yn ymateb i'r gwaharddiad ar werthiannau trydydd parti. Yn y dadansoddiad, tybir (am resymau sy'n ymwneud â lleoliad a diogelwch, ac ati) y bydd 20% o fridwyr yn dewis rhoi'r gorau i fridio cŵn a chathod bach yn hytrach na gwerthu'n uniongyrchol i gwsmeriaid. Fodd bynnag, ceir awgrym bod hwn yn goramcangyfrif yr effaith debygol ac mae tystiolaeth yn dod i'r amlwg sy'n awgrymu nad oes unrhyw fridiwr yng Nghymru wedi rhoi'r gorau i weithredu yn dilyn y gwaharddiad ar werthiannau trydydd parti yn Lloegr (ond, fel y nodir uchod, mae'n bosibl bod y pandemig a'r cyfyngiadau symud yn camlunio marchnadoedd ar hyn o bryd).

7.45 Gan ei bod yn flwyddyn ers dwyn Rheoliadau Lloegr ymlaen, pe bai canran y bridwyr y tybir y byddant yn gadael y farchnad yn cael ei lleihau i 10%, mae'r amcangyfrif o'r lleihad mewn elw blynyddol i'r bridwyr hynny sy'n gadael y farchnad yn disgyn i rhwng £35,000 a £65,000. Yn yr un modd, mae'r cynnydd posibl mewn elw blynyddol i fridwyr yn y DU (os yw'r bridwyr sy'n weddill yn gallu cipio'r elw a wnaed yn flaenorol gan werthwyr trydydd parti) yn codi i rhwng £1.6m a £2.9m.

7.46 Pe na bai unrhyw fridwyr yn gadael y farchnad, byddai'r cynnydd posibl yn yr amcangyfrif o elw blynyddol bridwyr yn y DU yn codi i rhwng £1.8m a £3.2m. Mae'n dilyn, gan nad oes unrhyw fridwyr yn gadael y farchnad, sero yw'r lleihad yn elw bridwyr yn y senario hon.

Pris cyfartalog ci bach

7.47 Fel y nodir uchod, mae'r dadansoddiad yn seiliedig ar bris cyfartalog ci bach yn 2019 (£810) yn hytrach na phris cyfartalog 2020 (£1,875). Y rheswm am hyn yw bod y pandemig a'r cyfyngiadau symud wedi arwain at gynnydd sylweddol yn y galw am gŵn bach yn 2020 a'u pris, ac nid ydym yn credu bod pris cyfartalog 2020 yn cynrychioli'r pris cyfartalog tebygol yn y dyfodol.

7.48 Fodd bynnag, pe baem yn tybio bod y prisiau uchel ar hyn o bryd yn parhau ac yn cynnwys £1,875 fel pris cyfartalog ci bach yn y cyfrifiadau, byddai'r amcangyfrif o'r golled mewn incwm i werthwyr trydydd parti yn dilyn gwaharddiad rhwng £4.3m ac £8.2m y flwyddyn. Byddai'r golled mewn elw i'r bridwyr hynny yn y DU sy'n gadael y farchnad (gan dybio bod 20%) yn gadael rhwng £145,000 a £280,000 y flwyddyn. Yn ôl yr amcangyfrif, byddai'r cynnydd mewn elw blynyddol i'r bridwyr hynny yn y DU sy'n aros yn y farchnad rhwng £3.1m a £5.8m.

Effeithiau ehangach

Effaith ar Lywodraeth Cymru

7.49 Mae rhannau o'r cyhoedd yng Nghymru a nifer o sefydliadau trydydd sector wedi bod yn lloŷo dros wahardd yr ymarfer hwn ac mae Llywodraeth Cymru, am nifer o flynyddoedd, wedi cael gohebiaeth reolaidd yn adlewyrchu hynny. Hyd yma, mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi ymateb i 63 o lythyrau eleni, ac wedi darparu nifer o ddogfennau briffio ar gyfer Cwestiynau'r Cynulliad a Chwestiynau Ysgrifenedig. Roedd Lesley Griffiths AS, Ysgrifennydd y Cabinet dros Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig bryd hynny, wedi ymgynghori ar wahardd gwerthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partiön a chyhoeddodd ei bwriad i edrych ar gyfleoedd i ddwyn deddfwriaeth ymlaen er mwyn gwahardd gwerthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partiön yng Nghymru ym mis Mehefin 2018, gan ymgynghori wedyn ar Reoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Cymru) 2021 yn nes ymlaen y flwyddyn honno.

7.50 Mae ymateb i ohebiaeth yn gallu cymryd amser. Mae pob ymateb, ar gyfartaledd, yn cymryd hanner diwrnod o amser Swyddog Gweithredol neu Swyddog Gweithredol Uwch, ar gyfradd ddyddiol o £135 neu £175 yn y drefn honno. Gan dybio rhaniad 50/50 rhwng Swyddogion Gweithredol a Swyddogion Gweithredol Uwch, mae ymateb i ohebiaeth ar y pwnc hwn wedi costio rhwng £9,200 a £12,000 i Lywodraeth Cymru dros y tair blynedd ddiwethaf. Mae disgwyl i ohebiaeth ar y pwnc hwn leihau'n sylweddol os bydd gwerthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partiön yn cael ei wahardd. Ni ellir diystyru'r posibilrwydd o gynnydd yn yr ohebiaeth gan y rhai sy'n gwrthwynebu gwaharddiad, neu gan y rhai sy'n galw am ymestyn y gwaharddiad i rywogaethau eraill, ond nid yw'n debygol y byddai hynny i'r un graddau o bell ffordd. Felly mae'r costau sy'n gysylltiedig â hyn yn anhysbys.

7.51 Bydd cost weithredu fach i Lywodraeth Cymru ar gyfer cynhyrchu canllawiau ar Reoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Cymru) 2021. Mae disgwyl i'r gwaith o gynhyrchu canllawiau, ar sail amcangyfrif o 5,000 o eiriau, gan gynnwys ymgysylltu â rhanddeiliaid i wneud yn siŵr eu bod yn addas i'r diben, gymryd tua phedair wythnos dros gyfnod o dri mis o amser Swyddog

Gweithredol Uwch, a fydd yn costio £3,500. Bydd y canllawiau ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg. Byddai'r gwaith cyfieithu a dylunio yn cymryd hyd at bythefnos. Byddai'r gwaith cyfieithu yn cymryd tua wythnos o amser Swyddog Gweithredol Uwch, a fydd yn costio £900. Byddai'r gwaith dylunio yn cymryd tua wythnos o amser Swyddog Gweithredol, a fydd yn costio £700. Byddai'r canllawiau'n cael eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru ac yn cael eu rhannu'n electronig ag awdurdodau lleol. Ni fyddai costau argraffu a dosbarthu. Byddai'r holl gostau sy'n gysylltiedig â chynhyrchu canllawiau yn codi yn 2020-21. Tua £5,100 fyddai cyfanswm y gost o gynhyrchu canllawiau.

- 7.52 Llywodraeth Cymru fydd yn talu'r costau o gyfathrebu gwaharddiad ar werthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partïon masnachol hefyd. Bydd hyn yn cynnwys tynnu sylw cyhoeddi'r newid i'r busnesau yr effeithir arnynt, cyhoeddi Hysbysiadau i'r Wasg a defnyddio cyfrifon cyfryngau cymdeithasol Llywodraeth Cymru. Disgwylir i hyn gymryd dim mwy na'r hyn sydd gyfwerth ag wythnos o amser Swyddog Gweithredol Uwch, a fydd yn costio £900.

Effaith ar y System Gyfiawnder

- 7.53 Roedd Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Lloegr) (Diwygio) 2019 yn sefydlu gwerthu cŵn a chathod bach fel trosedd.
- 7.54 Mae'r Rheoliadau'n cyflwyno cynllun trwyddedu newydd ac o ganlyniad yn darparu ffordd newydd o ddal pobl i gyfrif pan fyddant yn gwerthu anifeiliaid fel anifeiliaid anwes yng Nghymru.
- 7.55 Nid yw'r Rheoliadau'n darparu ar gyfer newid ym mhroses y Llys neu Dribiwnlysoedd, ond mae'n bosibl y bydd cynnydd bach iawn yn nifer y ceisiadau i'r Llys os bydd angen cymryd camau yn erbyn unigolion. Gan fod hwn yn gynllun trwyddedu newydd, nid yw'n bosibl pennu'r union effaith ar y system gyfiawnder ond rydym yn rhag-weld y bydd yn eithaf isel oherwydd ar hyn o bryd, dim ond 10 gwerthwr trydydd parti trwyddedig yng Nghymru sydd â hawl i werthu cŵn a chathod bach.

Effaith ar Awdurdodau Lleol

- 7.56 Bydd awdurdodau lleol yn gyfrifol am orfodi'r Rheoliadau, fel y maent am orfodi Deddf Anifeiliaid Anwes 1951. O dan adran 30 o Ddeddf 2006, caiff awdurdodau lleol erlyn am unrhyw drosedd o dan y Ddeddf.
- 7.57 Mae'n rhaid i werthwyr trydydd parti masnachol eisoes wneud cais am drwydded ac maent yn destun arolygiadau parhaus. Felly, nid oes disgwyl y bydd costau ychwanegol. Fodd bynnag, bydd gan

awdurdodau lleol gyfle i ganiatáu ar gyfer costau disgwylidig cofrestru, arolygu a gorfodi drwy godi ffi am gyhoeddi trwydded (rheoliad 14).

- 7.58 Ni chaiff y ffi a godir am ystyried cais am roi, adnewyddu neu amrywio trwydded, ac am unrhyw arolygiad sy'n ymwneud â'r ystyriaeth honno, fod yn fwy na chostau rhesymol yr ystyriaeth honno a'r arolygiad cysylltiedig.
- 7.59 Mae'r ffioedd trwydded ar draws y 22 o awdurdodau lleol yng Nghymru yn amrywio'n sylweddol o ganlyniad i amgylchiadau unigol pob awdurdod. Pe bai'r 10 o werthwyr trydydd parti sy'n bodoli eisoes yn rhoi'r gorau i fasnachu, byddai'r golled mewn incwm o ffioedd trwydded yn fach iawn.

Manteision

- 7.60 Ar hyn o bryd, mae gwerthwyr anifeiliaid anwes trwyddedig yn gwerthu cŵn a chathod bach yn fasnachol ac yn gyfreithlon: gall hyn fod yn siop anifeiliaid anwes traddodiadol, yn ddelwyr sy'n gweithredu fel y rhai yn y canol rhwng bridwyr, neu fridwyr sy'n gwerthu cŵn bach o doreidiau nad ydynt wedi'u bridio eu hunain. Ar hyn o bryd yng Nghymru, rhaid iddynt ddal trwydded o dan Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951.
- 7.61 Mae pryderon y gall gwerthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partiön masnachol fod yn gysylltiedig ag amodau lles gwaelach i'r anifeiliaid o gymharu â phrynu'n uniongyrchol gan y bridiwr. Er enghraifft, mae eu cyflwyno i nifer o amgylcheddau newydd ac anghyfarwydd, a'r tebygolrwydd uwch o orfod gwneud mwy nag un siwrnai, yn gallu cyfrannu at risg uwch o glefyd a diffyg cymdeithasoli a chynefino i'r cŵn a chathod bach.
- 7.62 Y Rheoliadau yw'r cam cyntaf tuag at sicrhau bod lles cŵn a chathod bach yng Nghymru, sydd ar hyn o bryd yn cael eu bridio â'u gwerthu i drydydd partiön, yn cael ei wella'n sylweddol drwy ddim ond cael eu gwerthu'n uniongyrchol i'r perchennog newydd gan y bridiwr. Dylai'r ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â gwerthu anifeiliaid anwes adlewyrchu'r arferion gorau. Mae caniatáu i drydydd partiön masnachol werthu cŵn a chathod bach yn golygu, yn y rhan fwyaf o achosion, na fydd y prynwyr yn gweld y ci neu'r gath fach yn rhyngweithio â'r fam neu'r brodyr a chworydd. Byddai'r gwaharddiad yn:
- Helpu prynwyr i wneud penderfyniadau prynu cyfrifol yn seiliedig ar weld y ci neu'r gath fach gyda'r fam a gweld o dan ba amodau y mae wedi'i fridio.
 - Gwellu lles cŵn a chathod bach a chŵn a chathod sy'n cael eu defnyddio i fridio a lleihau gwerthiant cŵn bach sydd heb eu bridio i'r safonau lles cydnabyddedig yng Nghymru.
 - Annog sefydliadau trwyddedig bridio cŵn i wella lles drwy sicrhau tryloywder, atebolrwydd a thâl priodol i fridwyr.

- Cysoni'r broses drwyddedu â Gweinyddiaethau eraill. Pwrpas hyn yw sicrhau nad oes unrhyw anghysondeb rhwng y Gweinyddiaethau lle bydd rhai bridwyr yn croesi'r ffin o bosibl i osgoi'r deddfwriaeth sy'n berthnasol i ranbarth.
- Darparu mecanwaith deddfwriaethol ar gyfer newidiadau i Reoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014 yn y dyfodol a fydd yn cysoni'r broses drwyddedu'n agosach â'r Gweinyddiaethau eraill.
- Darparu cyfleoedd yn y dyfodol i gynnwys sefydliadau lles anifeiliaid trwyddedig gan gynnwys, ymysg eraill, stablau ceffylau ac ysgolion marchogaeth.

7.63 Mae'r cynnig i wahardd trydydd partiön masnachol rhag gwerthu cŵn a chathod bach wedi cael ei groesawu a'i gefnogi'n dda gan y cyhoedd a sefydliadau iechyd a lles anifeiliaid.

7.64 Roedd ymgyrch Lucy's Law yn Lloegr yn galw am waharddiad ar unwaith ar werthiant cŵn bach gan siopau anifeiliaid anwes a delwyr trydydd parti masnachol eraill. Roedd Lucy yn Sbaengi Siarl ac yn ast bridio mewn cyflwr gwael iawn. Cafodd Lucy ei hachub a'i mabwysiadu yn 2013 a daeth yn fasgot ar gyfer ymgyrch yn erbyn ffermydd cŵn bach. Bu farw Lucy ym mis Rhagfyr 2016 a chafodd Cyfraith Lucy ei henwi er anrhydedd iddi.

7.65 Cafodd y ddeiseb a oedd yn gysylltiedig â'r ymgyrch dros 100,000 o lofnodion a chafodd ei thrafod yn Senedd y DU ar 21 Mai 2018. Roedd yn galw am waharddiad ar unwaith ar werthiant cŵn bach gan siopau anifeiliaid anwes a gwerthwyr trydydd parti masnachol eraill. Daeth y gwaharddiad i rym ar 6 Ebrill 2020.

7.66 Gofynnwyd i awdurdodau lleol ledled y DU ymrwymo i egwyddorion Lucy's Law a chafwyd cefnogaeth eang gan Awdurdodau Lleol yng Nghymru.

7.67 Mae ymgynghoriadau Llywodraeth Cymru yn 2019 a 2020 wedi dangos cefnogaeth eang i'r gwaharddiad. Fodd bynnag, ystyrir hyn fel dim ond y cam cyntaf angenrheidiol i wella lles cŵn a chathod a chŵn a chathod bach. Bydd y cyfuniad o reoliadau newydd ar werthu anifeiliaid anwes a phrosiect tair blynedd wedi'i ariannu gan Lywodraeth Cymru i fynd i'r afael â'r rhwystrau i orfodi; rhagor o hyfforddiant; gwell canllawiau; a gwell defnydd o adnoddau mewn awdurdodau lleol i wella'r gwaith o orfodi a chyflawni'r Rheoliadau Bridio cyfredol yn arwain at welliannau parhaus i safonau lles cŵn bach sy'n cael eu bridio yng Nghymru.

7.68 Bydd dal croeso i siopau anifeiliaid anwes yng Nghymru, ar yr amod nad ydynt yn gwerthu cŵn a chathod bach drwy drydydd parti. Ar ôl cyfnod pontio, dylai'r 10 siop anifeiliaid anwes y mae'r gwaharddiad hwn yn effeithio arnynt allu parhau i fasnachu'n llwyddiannus. Mae'r nifer fach a gostyngol o siopau anifeiliaid anwes sy'n dal trwyddedau yn caniatáu iddynt werthu cŵn a chathod bach yn awgrymu nad yw eu

presenoldeb yn ffactor pwysig o ran penderfynu pa mor boblogaidd yw'r galw am gŵn a chathod bach ymysg bridwyr.

- 7.69 Yn amlwg, bydd gwahardd trydydd partiön masnachol rhag gwerthu cŵn a chathod bach yn effeithio ar fodel gweithredu bridwyr, er y byddai amharu ar y model hwn yn ddymunol. Ar gyfer sefydliadau mawr sy'n fwy masnachol, gall y gwaharddiad effeithio ar ba mor gyflym gallant werthu eu cŵn bach. Er y gall gwerthwr trydydd parti gasglu torllwythi o gŵn bach i'w hail-werthu, bydd mwyafrif helaeth o'r cyhoedd sy'n prynu cŵn bach ond yn prynu un ar y tro. Mae hyn yn debygol o arwain at ddeiliad y drwydded (staff) yn gorfod treulio mwy o amser yn gwerthu cŵn bach, a gall hyn leihau'r amser sydd ganddynt i ofalu am y cŵn a'r cŵn bach eraill yn y sefydliad. Os bydd gwaharddiad yn dod i rym, bydd cyfnod pontio yn cael ei ddarparu i ddeiliaid trwyddedau addasu eu gweithdrefnau gweithredu er mwyn mynd i'r afael â hyn, ar y cyd â'u hawdurdod trwyddedu.
- 7.70 Mae'r ffordd rydym yn trin anifeiliaid yn adlewyrchiad pwysig o werthoedd ein cymdeithas. Mae'n fwyfwy anodd cyfiawnhau bridio cŵn a chathod bach, eu tynnu oddi wrth eu mam yn ifanc a'u cadw mewn amodau gwael. Mae'r ymatebion i'r ymgynghoriad ar wahardd gwerthiannau gan drydydd partiön masnachol yn awgrymu bod cefnogaeth lethol ar gyfer gwaharddiad. Bydd gwaharddiad yn helpu i annog agweddau parchus a chyfrifol, yn enwedig agweddau plant a phobl ifanc at bob rhywogaeth. Bydd hefyd yn helpu i wella syniadau pobl am siopau anifeiliaid anwes a sut mae cŵn a chathod bach yn cael eu bridio.
- 7.71 Bydd angen i fridwyr sydd ar hyn o bryd yn gwerthu cŵn bach drwy drydydd partiön wella 'llawr eu siop', gan y bydd rhywun sy'n chwilio am eu hanifail anwes nesaf yn poeni mwy am safonau sefydliad y bridwr a sut mae'n cael ei gynnal a'i chadw o'i gymharu â gwerthwyr trydydd parti.
- 7.72 Fodd bynnag, gan fod y cwestiwn ar gyfer bridwyr trwyddedig yn unig, mae'n rhaid i ni gymryd yn ganiataol na ddylai'r bridwyr hyn orfod poeni am y cyhoedd yn prynu'r cŵn bach yn uniongyrchol o'u sefydliadau. Rydym yn gwybod y bydd y cyhoedd sy'n prynu cŵn bach yn teithio cryn bellter i'w prynu. Felly, ni fydd bridwr sydd ag enw da yn cael trafferth gwerthu ei gŵn bach yn uniongyrchol o'i sefydliad bridio. Bydd y gostyngiad yn nifer y cŵn bach sy'n cael eu gwerthu yn cael ei wrthbwysu gan y cynnydd mewn prisiau gwerthu, gan fod gwerthwr trydydd parti yn cael rhan fawr o bris gwerthu'r ci bach yn y pen draw er mwyn talu ei gostau a chynhyrchu ei refeniw ei hun.
- 7.73 Bydd cŵn bach sy'n cael eu magu'n iawn yn ystod yr wythnosau cynnar yn llawer iawn fwy tebygol o dyfu i fod yn gŵn hyderus a digynnwrf sy'n fwy agored i ddysgu pethau newydd a byddant yn llai tebygol o ymateb yn ofnus neu'n ymosodol i bethau newydd - yn fyr, maent yn fwy tebygol o fod yn gŵn teulu da.

- 7.74 Mae cyfnod cymdeithasoli cŵn bach, sy'n para nes eu bod yn 12 wythnos oed, yn hanfodol gan eu bod yn dysgu'n gyflym yn ystod y cyfnod hwn. Yn anffodus, os na fydd ci bach yn dod i gysylltiad â digon o brofiadau, pobl, anifeiliaid eraill a synau yn ystod y cyfnod hwn, bydd yn gi ofnus am byth a gallai arwain at broblemau ymosod.
- 7.75 Dylai cathod bach ddechrau cymdeithasu pan maent rhwng 3 a 4 wythnos oed. Mae cathod bach yn datblygu orau pan fyddant wedi dysgu popeth erbyn 9 wythnos oed, mae'n well dysgu pethau iddynt yn gynnar. Yn ddelfrydol, profiadau cadarnhaol sydd ddim yn fygythiol gyda nifer o anifeiliaid o'r un rhywogaeth a rhywogaethau eraill, pobl, sbardunau a phrofiadau bywyd cyffredin i anifeiliaid anwes, fel cael eu gafael a theithio. Dylid parhau i atgyfnerthu rhyngweithio cymdeithasol drwy gydol bywyd yr anifail yn ôl yr angen er mwyn cefnogi natur dda a hyrwyddo llesiant yr anifail.
- 7.76 Mae cŵn bach sy'n cael eu gwerthu drwy werthwyr trydydd parti masnachol yn agored i nifer o ddigwyddiadau heriol sy'n achosi straen iddynt yn ystod cyfnodau sy'n allweddol i'w datblygiad ac mae hyn yn debygol o gael effaith niweidiol ar eu hymddygiad, eu hiechyd a'u lles. Mae'r digwyddiadau hyn yn cynnwys:
- Y posibilrwydd o wahanu cŵn bach oddi wrth eu mamau a'u cydanedigion yn gynnar neu'n gyflym cyn iddynt droi'n 7-8 wythnos oed. Mae hyn yn tarfu ar y broses naturiol o ddiwyfno ac mae'n gallu achosi straen gronig neu straen ddifrifol.
 - Y tebygolrwydd o sawl siwrnai, yn enwedig i'r cŵn bach hynny sy'n cael eu mewnfario o lwerddon a'r Cyfandir ee o'r bridwr i'r man gwerthu i'r prynwr neu o'r bridwr i'r deliwr i'r man gwerthu i'r prynwr. Mae astudiaethau sydd wedi mesur sut mae teithio'n effeithio ar les cŵn wedi dangos ei fod yn achosi straen ac mae nifer o ffactorau'n debygol o gyfrannu at y straen hwn, gan gynnwys sut maent yn cael eu trin, mewn beth maent yn teithio, awyru a thymheredd, dull gyrru, a oes ganddynt fynediad at fwyd a dŵr a chyfleoedd i wneud ymarfer corff.
 - Cael eu cyflwyno i bobl ac amgylcheddau newydd ac anghyfarwydd, gan gynnwys cerbydau, llety'r deliwr mewn rhai achosion, y man gwerthu a chartref y prynwr a fydd yn debygol o arwain at ymddygiad sy'n gysylltiedig ag ofn.
 - Gall cyflwyno a chymysgu anifeiliaid ifanc ac anghyfarwydd beri risg o glefyd, yn arbennig yn adeiladau gwerthwyr sy'n bridio'u cŵn eu hunain hefyd. Gan fod rhai cŵn bach yn cael eu gwahanu oddi wrth eu mam a'u cydanedigion cyn 7 i 8 wythnos ac fel arfer yn cael eu brechu yn wyth ac yn ddeg wythnos oed, mae'n debygol iawn na fyddant wedi'u diogelu rhag clefydau gan gynnwys parfofeirws y cŵn a chlefyd y cŵn.
- 7.77 Mae digon o dystiolaeth i awgrymu bod anifeiliaid anwes yn gwneud ffrindiau da i blant o bob oed, yn enwedig helpu i leihau problemau iechyd meddwl a gorbryder. Er enghraifft, yn 2019, cafodd Ysgol

Uwchradd Esgob Llandaf¹⁵, Caerdydd labradôr bach du yn barhaol ar gyfer yr ysgol. Mae'r 'ci llesiant' yn lleihau gorbryder y plant ac yn helpu 'plant gyda'u hiechyd meddwl'. Mae tystiolaeth i awgrymu bod plant ag anableddau, gan gynnwys plant awtistig, yn wirioneddol mwynhau anwesu anifeiliaid. Mae anifeiliaid anwes yn gallu cynnig therapi a chymorth bob dydd hefyd.

7.78 Mae prif gasgliadau'r ymchwil a gynhaliwyd gan y Tîm Awtistiaeth Cenedlaethol¹⁶ yn awgrymu bod y teulu cyfan, nid dim ond y plentyn awtistig, yn elwa o gael ci yn eu tŷ. Yn aml, mae'n gallu lleihau straen, annog cymdeithasu a chreu arferion iach, fel mynd allan am dro ddwywaith y dydd. Fodd bynnag, mae'n amlwg bod diffyg ymchwil wyddonol i'r maes yma ac mae llawer o'r canfyddiadau'n seiliedig ar dystiolaeth anecdotaidd.

7.79 Yn 2010, 'derbyniodd Dogs for the Disabled grant ymchwil gan y Gronfa Loteri Fawr i ymchwilio i sut yn union gall cŵn anwes helpu a gwella llesiant a datblygiad' plant awtistig a'u teuluoedd.

Canfu'r astudiaeth fod cŵn anwes yn gallu gwneud y canlynol:

- cael effaith ddofn ar lesiant y teulu cyfan,
- gwella'r berthynas rhwng rhieni a phlant,
- lleihau lefelau straen rhieni,
- gwella ymddygiad plant,
- galluogi plant i gadw at drefn yn annibynnol,
- Rhoi mwy o ymdeimlad o gyfrifoldeb i'r plentyn.

7.80 Yn eu papur ymchwil '*What Factors Are Associated with Positive Effects of Dog Ownership in Families with Children with ASD?*' (2016)¹⁷, mae Sophie Susannah Hall, Hannah F Wright, a Daniel Simon Mills yn edrych ar fanteision cyflwyno plant awtistig i amgylchedd lle mae ci'n bresennol.

7.81 Felly, mae'n hanfodol bod unrhyw gi bach sy'n cael ei brynu am unrhyw un o'r rhesymau hyn yn cael ei ddysgu i gymdeithasu yn yr amgylchedd cywir. Bydd cŵn bach sy'n cael eu magu'n iawn yn ystod yr wythnosau cynnar yn llawer iawn fwy tebygol o dyfu i fod yn gŵn hyderus a digynnwrf sy'n fwy agored i ddysgu pethau newydd a byddant yn llai tebygol o ymateb yn ofnus neu'n ymosodol i bethau newydd - yn fyr, maent yn fwy tebygol o fod yn gŵn teulu da.

7.82 Mae bod yn berchennog cyfrifol ar gi yn cynnwys sicrhau eich bod yn mynd a'r ci am dro bob dydd. Fodd bynnag, mae llawer o fanteision i berchennog fel gwell ffitrwydd cardiofasgwlaidd, pwysedd gwaed is, cyhyrau ac esgyrn cryfach (drwy gerdded yn rheolaidd), a llai o straen.

15 <https://www.itv.com/news/wales/2019-07-15/meet-georgie-the-therapy-dog-whos-delighting-pupils-at-a-welsh-high-school>

16 <https://www.autism.org.uk/advice-and-guidance/topics/strategies-and-interventions/strategies-and-interventions>

17 <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0149736>

Felly, mae'n hanfodol bod y ci bach yn cymdeithasu'n briodol pan fydd yn ifanc. Drwy gymdeithasu, mae eich ci'n dysgu sut mae ymateb i'r byd o'i gwmpas mewn ffordd iach, heb ofn neu ymddygiad ymosodol diangen.

- 7.83 Ar 30 Medi 2019, darlledodd BBC Cymru Wales raglen o'r enw *BBC Investigates: Inside the UK's Puppy Farm Capital*. Roedd y rhaglen gan y BBC yn edrych yn bennaf ar ymddygiad bridwyr cŵn trwyddedig o dan Reoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014. Roedd gan y BBC bum enghraifft o fridwyr trwyddedig a oedd yn cadw cŵn mewn amodau cwbl annerbyniol er bod milfeddygon annibynnol wedi dweud hyn wrthynt.
- 7.84 Bydd cyflwyno gwaharddiad ar werthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partïon masnachol yn helpu i ailadeiladu enw da Cymru o ran bridio cŵn. Barn sy'n cael ei hategu mewn ymatebion a gafwyd drwy'r ymgynghoriad.
- 7.85 Gall gwahardd trydydd partïon masnachol rhag gwerthu cŵn a chathod bach effeithio ar lochesi ailgartrefu. Gyda llai o anifeiliaid ar gael gan ffynonellau eraill, gallai hyn annog pobl i brynu gan loches anifeiliaid yn lle. Dylai llochesi ailgartrefu hefyd weld gostyngiad yn nifer yr anifeiliaid sy'n cael eu gadael oherwydd problemau iechyd neu oherwydd bod pobl wedi'u prynu'n fyrbwyll. Mae cŵn bach nad yw pobl eu heisiau'n cael eu rhoi i lochesi ar draws y DU yn rheolaidd. Mae hyn yn cynyddu'n sylweddol ar ôl y Nadolig ac mae cŵn/cathod sy'n cael eu bridio'n benodol ar gyfer y Nadolig yn cael eu gadael mewn llochesi. Mae gormod o gŵn a chathod bach yn cael eu cynhyrchu yn y DU yn ystod y flwyddyn.

8. Ymgynghori

- 8.1 Cynhaliwyd yr ymgynghoriad cyhoeddus cyntaf ar Wahardd Trydydd Partïon rhag Gwerthu Cŵn a Chathod Bach am ddeuddeg wythnos, rhwng 19 Chwefror 2019 ac 17 Mai 2019. Cyhoeddwyd yr ymgynghoriad ar wefan Llywodraeth Cymru, mewn cylchlythyrau ac ar sawl plattform cyfryngau cymdeithasol. Roedd yr ymgynghoriad yn edrych ar dystiolaeth ynghylch pryd y dylai'r llywodraeth ymweld â safleoedd sy'n bridio ar raddfa fawr a mynd i'r afael â phryderon am les anifeiliaid Cafwyd 458 o ymatebion i'r ymgynghoriad.
- 8.2 Aeth swyddogion i ddigwyddiad *Big Walkies* RSPCA Cymru ar 18 Mai 2019 ac i Sioe Arddwriaethol Frenhinol Cymru ym mis Gorffennaf 2019 i ymgysylltu â phlant a phobl ifanc ynghylch perchnogaeth gyfrifol a phrynu anifeiliaid anwes. Roedd y digwyddiadau hyn yn gyfle i'r swyddogion ddefnyddio holiadur i gasglu data gan blant a phobl ifanc. Nid oedd y cwestiynau wedi'u llunio'n benodol i gasglu barn am y gwaharddiad ond yn ôl yr wybodaeth a gafodd ei chasglu, mae diffyg addysg am gyflyrau a lles anifeiliaid sy'n cael eu gwerthu gan drydydd partïon masnachol.

- 8.3 Cyhoeddwyd yr ymgynghoriad cyhoeddus olaf a gynhaliwyd dros wyth wythnos am y drafft yn gwahardd trydydd partïon masnachol rhag gwerthu cŵn a chathod bach ar 22 Mehefin 2020. Gofynnwyd naw cwestiwn i'r ymatebwyr am y polisi cyffredinol, yr effeithiau economaidd, darpariaethau'r Rheoliadau a'r effeithiau ar y Gymraeg. Cafwyd 226 o ymatebion i'r ymgynghoriad. Derbyniwyd ymatebion gan y cyhoedd, sefydliadau'r trydydd sector, Cymdeithas Milfeddygon Prydain a chyrrff gorfodi.
- 8.4 Ochr yn ochr â'r ymgynghoriad cyhoeddus llawn, gweithiodd Llywodraeth Cymru gyda Phlant yng Nghymru drwy ei gynllun Young Wales i gynnal ymgynghoriad gyda phlant a phobl ifanc yn gofyn iddynt am eu barn ar wahardd trydydd partïon rhag gwerthu cŵn a chathod bach.
- 8.5 Roedd yr ymgynghoriad yn canolbwyntio ar bedwar prif gwestiwn gyda'r nod o glywed llais ac argymhellion plant a phobl ifanc i lywio a chefnogi'r broses o ddatblygu'r ddeddfwriaeth newydd; sy'n rhan o'n hagenda cyfranogiad plant a phobl ifanc.
- 8.6 Yn ystod mis Gorffennaf ac Awst, cynhaliodd Young Wales ymgynghoriad ar-lein i geisio cael barn plant a phobl ifanc am wahardd trydydd partïon rhag gwerthu cŵn a chathod bach. Cafodd Young Wales 59 o ymatebion gan blant a phobl ifanc ledled Cymru, gydag oedrannau'n amrywio o dan 10 i 21 oed. Roedd 96% o'r ymatebwyr yn cytuno â gwaharddiad, roedd 2% yn anghytuno ac roedd 2% yn annsicr.
- 8.7 Cafodd yr ymatebion eu dadansoddi a chyhoeddwyd crynodeb ohonynt ar 5 Hydref 2020 <https://gov.wales/ban-commercial-third-party-sales-puppies-and-kittens-young-peoples-consultation>
- 8.8 Ar ôl adolygu a dadansoddi ymatebion yr ymgynghoriad yn llawn, ystyriodd Llywodraeth Cymru'r holl dystiolaeth a gasglwyd gan y cyhoedd a sefydliadau lles anifeiliaid a gwnaethant gadarnhau y byddai gwaharddiad ar werthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partïon masnachol yn cael ei gyflwyno cyn diwedd y Senedd.
- 8.9 Mae'r ymatebion i ymgynghoriadau Llywodraeth Cymru (yn 2019 a 2020) wedi dangos cefnogaeth eang i'r gwaharddiad. Cofnodwyd nifer fach o sylwadau negyddol o'n hymgyngghoriad terfynol eleni gan aelodau o'r cyhoedd yn bennaf. Roeddent yn teimlo fod y Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951 cyfredol yn ddigon cynhwysfawr i berchnogion siopau anifeiliaid anwes gadw anifeiliaid mewn amodau priodol. Fodd bynnag, mae'n werth nodi bod y cynnig i wahardd gwerthiannau trydydd parti ond yn cael ei ystyried fel un o'r camau sy'n angenrheidiol i wella lles cŵn a chathod ar safleoedd bridio yng Nghymru. Mae Llywodraeth Cymru'n gweithio'n agos gydag Awdurdodau Lleol ac mae gwaith yn mynd rhagddo i fynd i'r afael â rhwystrau i orfodi; gwell hyfforddiant;

gwell canllawiau; a gwell defnydd o adnoddau mewn awdurdodau lleol fel rhan o brosiect tair blynedd sy'n cael ei ariannu gan Lywodraeth Cymru.

9. Asesiad o'r Gystadleuaeth

9.1 Cynhaliwyd Asesiad o'r Gystadleuaeth i asesu effaith bosibl gwahardd gwerthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partiön masnachol yng Nghymru. Ni ddisgwylir i'r polisi hwn gael effaith niweidiol sylweddol ar gystadleuaeth yn y diwydiant bridio. Nid yw'r polisi'n gwahaniaethu rhwng bridwyr, mae'r un mor gymwys i bawb. Isod, mae canlyniadau prawf hidlo (sy'n cynnwys naw cwestiwn ✓ neu X) sy'n cefnogi'r casgliad hwn. Yna mae tystiolaeth i gefnogi'r atebion.

9.2 Tabl: Prawf hidlo ar gyfer cyflwyno gwaharddiad ar werthiant cŵn a chathod bach gan drydydd partiön masnachol yng Nghymru.

Prawf hidlo'r gystadleuaeth	
Cwestiwn	Ateb ✓ neu X
C1: Yn y farchnad/marchnadoedd y bydd y rheoliad newydd yn effeithio arnynt, a oes gan unrhyw gwmni gyfran o fwy na 10% o'r farchnad?	X
C2: Yn y farchnad/marchnadoedd y bydd y rheoliad newydd yn effeithio arnynt, a oes gan unrhyw gwmni gyfran o fwy nag 20% o'r farchnad?	X
C3: Yn y farchnad/marchnadoedd y bydd y rheoliad newydd yn effeithio arnynt, a oes gan y tri chwmni mwyaf gyda'i gilydd gyfran o leiaf 50% o'r farchnad?	X
C4: A fyddai costau'r rheoliad yn effeithio'n sylweddol fwy ar rai cwmnïau nag eraill?	X
C5: Ydy'r rheoliad yn debygol o effeithio ar strwythur y farchnad, gan newid nifer neu faint cwmnïau?	X
C6: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau sefydlu uwch ar gyfer darpar gyflenwyr neu gyflenwyr newydd nad oes yn rhaid i gyflenwyr presennol eu talu?	X
C7: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau rheolaidd uwch ar gyfer darpar gyflenwyr neu gyflenwyr newydd nad oes yn rhaid i gyflenwyr presennol eu talu?	X
C8: Ydy newid technolegol cyflym yn nodwedd amlwg yn y sector?	X
C9: A fyddai'r rheoliad yn cyfyngu ar allu cyflenwyr i ddewis pris, ansawdd, amrywiaeth neu leoliad eu cynnyrch?	X

- 9.3 Byddai cofnod pontio i ganiatáu i berchnogion siopau anifeiliaid ystyried model gweithredu gwahanol i liniaru unrhyw effaith bosibl. Er nad yw'r ddeddfwriaeth arfaethedig yn caniatáu i drydydd partiön werthu cŵn a chathod bach dan 6 mis oed, ni fydd hyn yn wir os mai nhw sydd wedi bridio'r anifail. Bydd siopau anifeiliaid anwes hefyd yn cael gwerthu cŵn a chathod sydd dros 6 mis oed.
- 9.4 Bydd costau glynu wrth y gwaharddiad yn effeithio ar y 10 gwerthwr trydydd parti masnachol trwyddedig sy'n gwerthu cŵn a chathod bach ar hyn o bryd, ond ni fydd yn effeithio ar y rheini sydd ddim yn gwerthu cŵn a chathod bach ar hyn o bryd, nac ymgeiswyr newydd. Efallai y bydd cynnydd mewn costau i siopau anifeiliaid anwes sy'n dewis addasu eu model busnes i fridio cŵn a chathod bach, yn y tymor byr o leiaf, ond bydd y graddau y bydd hyn yn effeithio arnynt yn dibynnu ar nifer o ffactorau ac efallai byddant yn arbed costau wrth beidio â phrynu drwy werthwr trydydd parti.
- 9.5 Bydd cymhellion cydymffurfio â'r gwaharddiad yn gwrthbwysu'r cymhellion dros beidio â chydymffurfio. Byddai'r sawl sy'n gwerthu cŵn neu gathod bach os nad ef/hi yw perchennog y fam yn cyflawni trosedd. Mae person sy'n euog o drosedd o'r fath yn agored ar gollfarn ddiannod i ddirwy.
- 9.6 Dechreuodd Blue Cross ei ymchwil ym mis Chwefror 2016 a llunio'r adroddiad: [Unpicking the Knots](#). Mae'r adroddiad yn nodi bod prynu anifail anwes yn y DU fel loteri cod post ac mae lles miloedd o anifeiliaid anwes sy'n cael eu bridio a'u gwerthu mewn perygl. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi bod awdurdodau lleol sy'n brin o adnoddau'n cael trafferth ymdopi â gorfodi safonau lles ar siopau anifeiliaid anwes a bridwyr cŵn ac mae'r farchnad masnachu anifeiliaid anwes ar-lein heb drwydded sy'n parhau i dyfu yn gwneud hyn yn gwbl ddiarwybod, gyda bridwyr yn gwneud miloedd o bunnoedd tra'n rhoi anifeiliaid anwes mewn perygl.
- 9.7 Gall gwahardd trydydd partiön masnachol rhag gwerthu cŵn a chathod bach effeithio ar lochesi ailgartrefu. Gyda llai o anifeiliaid ar gael gan ffynonellau eraill, gallai hyn annog pobl i brynu gan loches anifeiliaid yn lle. Dylai llochesi ailgartrefu hefyd weld gostyngiad yn nifer yr anifeiliaid sy'n cael eu gadael oherwydd problemau iechyd neu oherwydd bod pobl wedi'u prynu'n fyrbwyll. Mae cŵn bach nad yw pobl eu heisiau'n cael eu rhoi i lochesi ar draws y DU yn rheolaidd. Mae hyn yn cynyddu'n sylweddol ar ôl y Nadolig ac mae cŵn/cathod sy'n cael eu bridio'n benodol ar gyfer y Nadolig yn cael eu gadael mewn llochesi. Mae gormod o gŵn a chathod bach yn cael eu cynhyrchu yn y DU yn ystod y flwyddyn.
- 9.8 Roedd cyfiawnhad dros y gwaharddiad i gyflawni amcan y polisi yn amlwg o gefnogaeth ysgubol yr ymatebwyr i'r ymgynghoriad. Byddai pobl yn gallu prynu cŵn a chathod bach yn ddiogel os byddant yn hyderus eu bod wedi cael eu magu'n iawn yn ystod yr wythnosau

cynnar a bydd y cŵn a'r cathod bach hynny'n llawer iawn fwy tebygol o dyfu i fod yn hyderus a digynnwrf ac yn fwy agored i ddysgu pethau newydd a byddant yn llai tebygol o ymateb yn ofnus neu'n ymosodol i bethau newydd. Yn fyr, maent yn fwy tebygol o fod yn gŵn teulu da.

10. Adolygu ar ôl gweithredu

10.1 Mae'n bwysig nodi bod y cynnig i wahardd gwerthiannau trydydd parti ond yn cael ei ystyried fel un o'r camau sy'n angenrheidiol i wella lles cŵn a chathod bach ar safleoedd bridio yng Nghymru. Mae Llywodraeth Cymru'n gweithio'n agos gydag Awdurdodau Lleol ac mae gwaith yn mynd rhagddo i fynd i'r afael â rhwystrau i orfodi; gwell hyfforddiant; gwell canllawiau; a gwell defnydd o adnoddau mewn awdurdodau lleol fel rhan o brosiect tair blynedd sy'n cael ei ariannu gan Lywodraeth Cymru.

10.2 Byddai'n briodol ystyried adolygu'r ddeddfwriaeth ar ôl cwblhau Prosiect Gorfodi'r Awdurdod Lleol ar fridio cŵn. Bryd hynny, efallai y bydd yn briodol ystyried ymgorffori gweithgareddau trwyddedadwy eraill sy'n ymwneud ag anifeiliaid yn y Rheoliadau hyn. Byddai hyn yn rhoi'r cyfle i wneud y canlynol:

- Cysoni'r broses drwyddedu â Gweinyddiaethau eraill. Pwrpas hyn yw sicrhau nad oes unrhyw anghysondeb rhwng y Gweinyddiaethau lle bydd rhai bridwyr yn croesi'r ffin o bosibl i osgoi'r ddeddfwriaeth sy'n berthnasol i ranbarth.
- Darparu cyfleoedd yn y dyfodol i gynnwys sefydliadau lles anifeiliaid trwyddedig gan gynnwys, ymysg eraill, stablau ceffylau ac ysgolion marchogaeth.
- Darparu mecanwaith deddfwriaethol ar gyfer newidiadau i Reoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014 yn y dyfodol.

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL	Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Ymwneud ag Anifeiliaid) (Cymru) 2021
DYDDIAD	27 Ionawr 2021
GAN	Lesley Griffiths MS, Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig

Mae'n bleser gennyf gyhoeddi fy mod heddiw wedi gosod Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Ymwneud ag Anifeiliaid) (Cymru) 2021, ochr yn ochr â'r Memorandwm Esboniadol cysylltiedig, a chynhelir dadl yn eu cylch yn y Cyfarfod Llawn ar 2 Mawrth 2021.

Fel y dwedais yn fy Natganiad Ysgrifenedig ar 5 Hydref 2020, rwyf wedi ymrwymo i wahardd trydydd partiön masnachol rhag gwerthu cŵn a chathod bach yng Nghymru cyn diwedd tymor y Senedd hwn.

Bydd y Rheoliadau hyn yn newid y trefniadau trwyddedu ar gyfer gwerthu anifeiliaid i fod yn anifeiliaid anwes yng Nghymru, sy'n cynnwys gwahardd trydydd partiön masnachol rhag gwerthu cŵn a chathod bach. Mae sicrhau'r safonau lles gorau posibl ledled Cymru yn flaenoriaeth a bwriad y Rheoliadau newydd yw hyrwyddo bridio cyfrifol a sicrhau bod cŵn a chathod bach yn cael eu bridio o dan amodau addas.

Rwyf bob amser wedi dweud na all gwaharddiad ar ei ben ei hun fynd i'r afael â'r holl broblemau sy'n gysylltiedig â masnachu cŵn bach. Mae'r gwaharddiad arfaethedig yn un rhan yn unig o'r gwaith sy'n gysylltiedig â gwella safonau lles mewn sefydliadau bridio cŵn, sy'n cynnwys mynd i'r afael â rhwystrau i gynnal camau gorfodi.

Rwyf hefyd yn falch o'ch hysbysu, gan weithio'n agos gydag Awdurdodau Lleol, fod gwaith ar y gweill i fynd i'r afael â rhwystrau i orfodi Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014. Mae prosiect tair blynedd, a ariennir gan Lywodraeth Cymru, wedi cael ei sefydlu gan Awdurdodau Lleol yng Nghymru. Mae'r prosiect yn cynnwys gwella hyfforddiant a chanllawiau ar gyfer arolygwyr, a defnyddio adnoddau yn well o fewn Awdurdodau Lleol a ledled Cymru. Yr Awdurdodau Lleol sy'n arwain y prosiect.

Byddwn yn parhau i weithio gyda rhanddeiliaid allweddol, gan gynnwys Awdurdodau Lleol a'r Gweinyddiaethau eraill i sicrhau ein bod yn cyflwyno newidiadau a fydd yn cael effaith barhaol ar safonau lles cŵn a chathod sy'n cael eu bridio yng Nghymru.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL	Ail-osod Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Cymru) 2021 drafft
DYDDIAD	03 Chwefror 2021
GAN	Lesley Griffiths AS, Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig

Er mwyn mynd i'r afael â chamgymeriad bach, ond pwysig, yn y fersiwn gwreiddiol a gyflwynwyd ar 27 Ionawr, gyda gofid, mae'n rhaid i mi ddweud y byddaf yn gosod fersiwn newydd o Reoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Cymru) 2021 drafft cyn bo hir.

Bwriad cyffredinol y polisi y tu ôl i'r Rheoliadau hyn, a fydd yn disodli adran 1(1) o Ddeddf Anifeiliaid Anwes 1951, yw adlewyrchu arfer gorau wrth werthu cŵn a chathod bach. Mae caniatáu i drydydd partiön masnachol werthu cŵn a chathod bach yn golygu, yn y rhan fwyaf o achosion, na fydd prynwyr yn gweld y ci na'r gath fach yn rhyngweithio â'r ast/fam neu'r brodyr a'r chwiorydd.

Mae swyddogion yn gweithio'n gyflym i ddatrys y mater ac mae dyddiad dadl newydd wedi'i bennu ar gyfer 23 Mawrth 2021. Ni ragwelir y bydd yr oedi hwn yn effeithio ar y dyddiad y daw'r rheoliadau hyn i rym, sef 10 Medi 2021.

SL(5)695 – Rheoliadau Rheolaethau Swyddogol ar Fwyd Anifeiliaid a Bwyd (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2020

Cefndir a Diben

Mae Rheoliadau Rheolaethau Swyddogol ar Fwyd Anifeiliaid a Bwyd (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2020 ("y Rheoliadau") yn diwygio:

- Rheoliadau Hylendid Bwyd (Cymru) 2006,
- Rheoliadau Rheolaethau Swyddogol ar Fwyd Anifeiliaid a Bwyd (Cymru) 2009, a
- Rheoliadau Bwyd Anifeiliaid (Hylendid, Samplu etc. a Gorfodi) (Cymru) 2016.

Mae'r Rheoliadau'n cael eu gwneud gan Weinidogion Cymru wrth arfer y pwerau a roddir gan adran 2(2) o Ddeddf Cymunedau Ewropeaidd 1972 ("Deddf 1972") a pharagraff 1A o Atodlen 2 iddi. Mae Gweinidogion Cymru wedi'u dynodi mewn perthynas â:

- mesurau sy'n ymwneud â bwyd anifeiliaid a gynhyrchir ar gyfer anifeiliaid sy'n cynhyrchu bwyd neu sy'n cael ei fwydo iddynt (gweler Gorchymyn Cymunedau Ewropeaidd (Dynodiad) (Rhif 2) 2005/1971);
- mesurau yn y meysydd milfeddygol a ffytoiechydol ar gyfer diogelu iechyd y cyhoedd (gweler Gorchymyn Cymunedau Ewropeaidd (Dynodiad) (Rhif 2) 2008/1792); a
- mesurau mewn perthynas â pholisi amaethyddol cyffredin yr Undeb Ewropeaidd (gweler Gorchymyn y Cymunedau Ewropeaidd (Dynodiad) (Rhif 5) 2010/2690).

Mae'r Rheoliadau'n caniatáu ar gyfer gweithredu a gorfodi Rheoliadau Gweithredu a Dirprwyedig yr Undeb Ewropeaidd ("deddfwriaeth drydyddol yr UE") ymhellach a wneir o dan Reoliad (UE) 2017/625 ar reolaethau swyddogol a gweithgareddau swyddogol eraill a gyflawnir i sicrhau bod cyfraith bwyd a bwyd anifeiliaid yn cael ei chymhwyso ("y Rheoliadau Rheolaethau Swyddogol").

Galluogwyd gweithredu a gorfodi'r Rheoliadau Rheolaethau Swyddogol a deddfwriaeth drydyddol yr UE a gyhoeddwyd yng Nghyfnodolyn Swyddogol yr Undeb Ewropeaidd erbyn mis Tachwedd 2019 drwy Reoliadau Rheolaethau Swyddogol ar Fwyd Anifeiliaid a Bwyd (Cymru) (Diwygiadau Amrywiol) 2019 ("Rheoliadau 2019"). Roedd y diwygiadau a wnaed gan Reoliadau 2019 hefyd yn cynnwys pecyn o ddeddfwriaeth drydyddol yr UE (Rheoliadau Gweithredu a Dirprwyedig), a wnaed o dan y Rheoliadau Rheolaethau Swyddogol. Nodwyd ar y pryd na fyddai deddfwriaeth drydyddol ychwanegol yr UE a oedd yn cael ei pharatoi gan yr UE yn cael ei chyhoeddi mewn pryd i gynnwys darpariaethau sy'n rhoi effaith i'r ddeddfwriaeth honno yn Rheoliadau 2019 pe bai'r Rheoliadau hynny yn dod i rym erbyn y

dyddiad cau, sef 14 Rhagfyr 2019 – y dyddiad y daeth y Rheoliadau Rheolaethau Swyddogol i rym.

Mae'r Rheoliadau yn nodi deddfwriaeth drydyddol ychwanegol yr UE sydd ar y rhestrau o ddeddfwriaeth a nodir yn Rheoliadau Hylendid Bwyd (Cymru) 2006 a Rheoliadau Rheolaethau Swyddogol ar Fwyd Anifeiliaid a Bwyd (Cymru) 2009, ac maent yn gwneud rhai newidiadau canlyniadol. Mae'r ddeddfwriaeth drydyddol hon yn nodi'r rheolau manwl ar gyfer cymhwyso'r Rheoliadau Rheolaethau Swyddogol mewn meysydd penodol, fel pa mor aml a sut i gymhwyso gwiriadau ffisegol i lwythi bwyd neu fwyd anifeiliaid mewn porthladdoedd a rhai o'r rheolau ar gyfer gweithredu pellach sy'n ofynnol ar ôl cwblhau'r gwiriadau hyn.

Yn ogystal â'r ddeddfwriaeth drydyddol, nodwyd rhai gwallau/hepgoriadau cyfyngedig yn y diwygiadau a wnaed gan Reoliadau 2019 y mae angen eu cywiro. Mae angen y cywiriadau gofynnol hyn i sicrhau bod y Rheoliadau Rheolaethau Swyddogol yn cael eu gweithredu'n briodol mewn perthynas â Chymru a bydd y Rheoliadau yn diwygio'r offerynnau perthnasol i ddarparu ar gyfer gorfodi'r ddeddfwriaeth drydyddol a chywiro'r gwallau a'r hepgoriadau hyn yn Rheoliadau 2019.

Gweithdrefn

Negyddol.

Gwnaed y Rheoliadau gan Weinidogion Cymru cyn iddynt gael eu gosod gerbron y Senedd.

Gall y Senedd ddirymu'r Rheoliadau o fewn 40 diwrnod (ac eithrio unrhyw ddiwrnodau pan fo'r Senedd: (i) wedi'i diddymu neu (ii) ar doriad am fwy na phedwar diwrnod) i'r dyddiad y cawsant eu gosod gerbron y Senedd.

Materion technegol: craffu

Nodwyd y ddau bwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.2(vii) – ei bod yn ymddangos bod anghysondebau rhwng ystyr y testun Cymraeg a'r testun Saesneg

Mae cyfeiriadau at reoliadau penodol o dan y pwynt hwn yn cyfeirio at destun Cymraeg y rheoliadau.

Nid yw'n ymddangos bod y cyfeiriad yn rheoliad 2(2)(a)(ii) at destun sydd i'w hepgor o reoliad 2 o Reoliadau Hylendid Bwyd (Cymru) 2006 ("Rheoliadau 2006") yn gywir. Ni allwn weld diffiniad sy'n dechrau "*ystyr "Cyfarwyddeb 2004/41"*" yn rheoliad 2 o Reoliadau 2006. Credwn y dylai rheoliad 2(2)(a)(ii) gyfeirio at y diffiniad sy'n dechrau "*mae i "Cyfarwyddeb 2004/41"*" (ychwanegwyd y pwyslais).

Yn yr un modd, nid yw'n ymddangos bod y cyfeiriad yn rheoliad 3(2)(a)(i) yn gywir. Ni allwn weld diffiniad sy'n dechrau "*ystyr "Penderfyniad 2007/275"*" yn rheoliad 2 o Reoliadau

Rheolaethau Swyddogol ar Fwyd Anifeiliaid a Bwyd (Cymru) 2009. Credwn y dylai rheoliad 3(2)(a)(i) gyfeirio at y diffiniad sy'n dechrau *“mae i “Cyfarwyddeb 2004/41”* (ychwanegwyd y pwyslais).

2. Rheol Sefydlog 21.2(vii) – ei bod yn ymddangos bod anghysondebau rhwng ystyr y testun Cymraeg a'r testun Saesneg

Yn nhestun Saesneg y Rheoliadau, yn y tabl a fewnosodir gan Atodlen 5 (yn lle Atodlen 6 i Reoliadau Rheolaethau Swyddogol ar Fwyd Anifeiliaid a Bwyd (Cymru) 2009), nid yw'r paragraff yn y golofn gynnwys ar gyfer Erthygl 6(4) o Reoliad 2019/2123 yn pennu mai'r gweithredwr yw'r gweithredwr sy'n gyfrifol am y llwyth (“responsible for the consignments”), fel sy'n wir yn y testun Cymraeg ac mewn manau eraill yn y tabl.

Rhinweddau: craffu

Ni nodwyd unrhyw bwyntiau i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru.

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn yn ei gyfarfod ar 18 Ionawr 2021 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwyntiau adrodd uchod.

Ymateb y Llywodraeth: Rheoliadau Rheolaethau Swyddogol ar Fwyd Anifeiliaid a Bwyd (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2020

Pwynt craffu technegol 1: Ymateb

Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno â'r pwynt a godwyd:-

- Dylai testun Cymraeg rheoliad 2(2)(a)(ii) o Reoliadau 2020 ddweud “*hepgorer y diffiniad sy'n dechrau â “mae i “Cyfarwyddeb 2004/41”;*” (ychwanegwyd y pwyslais mewn llythrennau trwm). Mae'r testun Saesneg yn gywir.
- Dylai testun Cymraeg rheoliad 3(2)(a)(i) ddweud “*hepgorer y diffiniad sy'n dechrau â “mae i “Cyfarwyddeb 2004/41”;*” (ychwanegwyd y pwyslais mewn llythrennau trwm). Mae'r testun Saesneg yn gywir.

Mae Llywodraeth Cymru o'r farn mai goblygiadau cyfreithiol cyfyngedig sydd i'r camgymeriadau a nodwyd, a bod bwriad deddfwriaethol y darpariaethau, er gwaethaf y camgymeriadau, yn glir. Er hynny, er eglurder, mae Llywodraeth Cymru wedi trefnu y bydd y camgymeriadau'n cael eu cywiro drwy gyfrwng slip cywiro.

Pwynt craffu technegol 2: Ymateb

Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno bod gwahaniaeth rhwng y testun Cymraeg a'r testun Saesneg o ran colofn 2 y cofnod ar gyfer Erthygl 6(4) o Reoliad 2019/2123 yn y tabl yn yr Atodlen 6 newydd i Reoliadau Rheolaethau Swyddogol ar Fwyd Anifeiliaid a Bwyd (Cymru) 2009 fel y'i mewnosodir gan Atodlen 5 o Reoliadau 2020.

Yn yr Atodlen 6 newydd i Reoliadau 2009 (fel y'i mewnosodir gan Reoliadau 2020), mae colofn 1 y tabl yn cynnwys rhestr o ddarpariaethau sydd bellach yn ddarpariaethau cyfraith yr UE a ddargedwir sy'n “darpariaethau mewnforio penodedig” at ddibenion Rheoliadau 2009. Mae colofn 2 y tabl hwnnw'n cynnwys disgrifiadau o'r darpariaethau a restrir yng ngholofn 1 – daw'r disgrifiadau hynny o destun darpariaethau perthnasol yr UE a ddargedwir. Yn yr Atodlen 6 newydd i Reoliadau 2009, mae testun Saesneg colofn 2 y cofnod yn y tabl ar gyfer Erthygl 6(4) o Reoliad 2019/2123 a ddargedwir yn cyfeirio'n gywir at “the operator”, gan mai dyna yw testun Erthygl 6(4) ei hun. Mae Llywodraeth Cymru o'r farn, y tro hwn, bod i gyfeiriad at “operator” yr un ystyr ag “operator responsible for the consignments”, gan nad oes gweithredwr arall y gallai'r ddarpariaeth fod yn gymwys iddo. Mae Llywodraeth Cymru o'r farn nad yw'r gwahaniaeth rhwng y testun Cymraeg a'r testun Saesneg fel y'i nodir yn y pwynt a godwyd yn peri bod diffyg cyfwerthedd cyfreithiol rhwng y ddau destun.

Er cywirdeb, bydd Llywodraeth Cymru yn ceisio ymdrin â'r gwahaniaeth rhwng y testun Cymraeg a'r testun Saesneg os/pan fydd cyfrwng deddfwriaethol priodol arall yn mynd rhagddo.

SL(5)727 - Cod Ymarfer Treuliau Etholiad Ymgeiswyr (Etholiadau'r Senedd) 2021

Cefndir a Diben

Paratowyd y Cod hwn gan y Comisiwn Etholiadol i roi canllawiau ar yr hyn sy'n dod o fewn Rhan 1 neu Ran 2 o Atodlen 7 i Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Cynrychiolaeth y Bobl) 2007 ('Gorchymyn 2007') a'r hyn nad yw'n dod o fewn iddynt.

Mae'r Rhannau hynny'n berthnasol i'r diffiniad o 'dreuliau etholiad' ac yn enwedig felly i ba dreuliau y mae'n ofynnol i ymgeisydd roi gwybod amdanynt. Mae Rhan 1 o Atodlen 7 yn rhestru'r materion y mae unrhyw dreuliau at ddibenion ethol yr ymgeisydd yn cyfrif mewn perthynas â nhw fel 'treuliau etholiad'. Mae Rhan 2 yn rhestru'r eithriadau.

Mae'r Cod hefyd yn rhoi canllawiau ar yr achosion neu'r amgylchiadau lle mae'n rhaid barnu, neu lle mae'n rhaid peidio â barnu, bod treuliau wedi'u hachosi 'at ddibenion ethol ymgeisydd', fel y cyfeirir atynt yn erthygl 63 o Orchymyn 2007.

Gweithdrefn

Drafft negyddol. Oni bai bod y Senedd yn penderfynu peidio â chymeradwyo'r drafft o fewn 40 diwrnod (ac eithrio unrhyw ddiwrnodau pan fo'r Senedd: (i) wedi'i diddymu, neu (ii) ar doriad am fwy na phedwar diwrnod) i'w osod, caiff y Cod Ymarfer ei ddwyn i rym drwy orchymyn diwrnod penodedig a wneir gan Weinidogion Cymru, ac a gyhoeddir gan y Comisiwn Etholiadol.

Gwaith craffu o dan Reol Sefydlog 21.7

Nodwyd dau bwynt i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.7 mewn perthynas â'r cod hwn.

1. Mae paragraffau 1.18 i 1.20 o'r Cod yn nodi sut y cyfrifir gwariant tybiannol at ddibenion treuliau etholiad. Ar ddiwedd paragraff 1.20 nodir, "Mae'r rheolau ar roddion yn gymwys i'r rhodd gysylltiedig hefyd." Ni chyfeirir at beth yw'r rheolau ar roddion na ble y gellir dod o hyd iddynt. Mae'r Pwyllgor yn nodi bod rheolau ar roddion y tu allan i gwmpas y Cod, ond er mwyn cynorthwyo'r rhai sy'n defnyddio'r Cod i gydymffurfio â'u holl rwymedigaethau dylid cyfeirio at ble y gellir dod o hyd i'r rheolau ar roddion.
2. Mae'r Cod yn nodi'r gofynion o ran datgan treuliau. Mae paragraff 1.23 yn nodi, o dan Erthygl 54(3) o Orchymyn 2007, y byddai ymgeisydd ar restr ranbarthol yn euog o arfer llwgr os yw'n gwneud datganiad ffug yn fwriadol. Fodd bynnag, nid yw'r Cod yn cyfeirio o gwbl at Erthygl 53(5) o Orchymyn 2007 sy'n darparu, yn yr un modd, y byddai ymgeisydd etholaethol neu ei asiant yn euog o arfer llwgr os yw'n gwneud

datganiad ffug yn fwriadol. Mae'r Pwyllgor yn nodi ei bod yn hanfodol sicrhau dull gweithredu cyson a darparu'r holl wybodaeth berthnasol yng nghyd-destun Codau sydd â grym statudol fel y Cod hwn, ac felly byddai'n croesawu esboniad gan Lywodraeth Cymru ynghylch pam na chyfeirir at Erthygl 53(5).

Ymateb y Llywodraeth

Mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru.

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor y Cod Ymarfer yn ei gyfarfod ar 1 Chwefror 2021 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwyntiau adrodd uchod.

Ymateb y Llywodraeth: Cod Ymarfer Treuliau Etholiad Ymgeiswyr (Etholiadau'r Senedd) 2021.

Gwaith craffu o dan Reol Sefydlog 21.7

Mae ymateb gan y Llywodraeth wedi ei wahodd mewn cysylltiad â'r ddau bwynt a godwyd yn yr adroddiad. Mae'r ymatebion wedi eu nodi isod.

1. Mae'r rheolau ar roddion y tu allan i gwmpas y Cod ac er mwyn peidio ag awgrymu i'r darllenydd fod rhoddion o'r fath yn dod o fewn ei gwmpas, teimlwyd mai doeth fyddai peidio â darparu manylion y rheolau ar roddion yn y Cod. Teimlwyd bod y cyfeiriad at y rheolau ar roddion ym mharagraff 1.20 yn ddigonol i roi gwybod i'r darllenydd fod rhoddion o'r fath yn cael eu hystyried hefyd ond y byddai darparu manylion pellach yn awgrymu eu bod yn dod o fewn cwmplas y Cod. Nid oes unrhyw fwriad i ddiwygio'r Cod.

Rydym wedi codi eich sylw gyda'r Comisiwn Etholiadol a ddrafftiodd y Cod ac wedi cael gwybod bod canllawiau ar reolau ar roddion ar gael ar wefan y Comisiwn Etholiadol a phan gyhoeddir y Cod Ymarfer, bydd nodyn ynddo i dynnu sylw at y canllawiau ar roddion.

2. Rydym wedi cysylltu â'r Comisiwn Etholiadol ynghylch y ffaith nad yw'r Cod yn cyfeirio at y drosedd o arfer llwgr sy'n ymwneud ag ymgeisydd etholaethol neu ei asiant o dan erthygl 53(5) o Orchymyn 2007. Mae'r Cod yn cyfeirio at y drosedd o arfer llwgr sy'n ymwneud ag ymgeiswyr ar restr ranbarthol o dan erthygl 54(3). Derbynnir y gellid bod wedi cyfeirio at y ddwy erthygl yn y Cod ond nid yw'r ffaith nad oes cyfeiriad at y drosedd o dan erthygl 53(5) yn tanseilio'r Cod a cheir cyfeiriad at drosedd o arfer llwgr yn y Cod.

Nid yw'r ffaith nad oes cyfeiriad at hyn yn y Cod yn tynnu oddi ar y ffaith bod y drosedd wedi ei chynnwys yn y ddeddfwriaeth, a chyfeirir ati yng Nghanllawiau'r Comisiwn. Bwriedir i'r Cod ei hun gael ei ddarllen ochr yn ochr â'r Canllawiau ehangach a gyhoeddir gan y Comisiwn. Bydd y cyfeiriad deddfwriaethol at y drosedd yn cael ei wneud pan gaiff y Cod ei ddiweddarau nesaf ond ar hyn o bryd cyfeirir ati yn rhywle arall ar wefan y Comisiwn Etholiadol.

Mick Antoniwn AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

5 Chwefror 2021

Annwyl Mick ,

Y Rheoliadau (Diwygio) Organig 2021

Mae'r O.S. Rheoliadau (Diwygio) Organig 2021 yn ofynnol i barhau hawddfreintiau yn berthnasol i archwiliadau ar y safle gan Gyrrff Rheoli organig o gwmnïau organig risg isel, a gyflwynwyd yn 2020 gan y Comisiwn Ewropeaidd, mewn ymateb i'r argyfwng Covid-19.

Bydd yr hawddfreintiau yn caniatáu archwiliadau ar y safle i gael eu disodli gan wiriadau dogfennol er mwyn lleihau y risg i archwilwyr a chwmnïau o drosglwyddo Covid-19.

Bydd yr O.S yn dilyn y weithdrefn gadarnhaol, ac mae Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig (DEFRA) yn bwriadu ei osod gerbron Senedd y DU ar 28 Ionawr.

Yr wyf yn ysgrifennu i roi gwybod, gan fod y diwygiadau hyn yn hawddfreintiau brys dros dro, fy mod yn rhoi fy nghydsyniad yn unol ag Erthygl 38a(3) o'r Rheoliad a Ddargedwir (UE) 834/2007, i'r Ysgrifennydd Gwladol wneud yr offeryn statudol hwn yn berthnasol i Gymru.

Rwyf yn anfon copi o'r llythyr hwn at y Cwnsler Cyffredinol a'r Gweinidog Pontio Ewropeaidd, a'r Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd.

Cofion,

Lesley Griffiths AS/MS
Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig
Minister for Environment, Energy and Rural Affairs

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 296
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Elin Jones AS
Y Llywydd a Chadeirydd y Pwyllgor Busnes
Senedd Cymru
llywydd@senedd.cymru

09 Chwefror 2021

Annwyl Elin,

Ysgrifennaf atoch i ddarparu rhagor o wybodaeth am sut y mae Llywodraeth Cymru yn rhagweld y dylai busnes y Senedd fynd yn ei flaen yn ystod y cyfnod cyn yr etholiad ac y byddai arfer y pwerau o dan adrannau 5 a 6 o Fil Etholiadau Cymru (Coronafeirws) yn gweithio'n ymarferol.

Busnes y Senedd yn ystod y cyfnod cyn yr etholiad

Mae'r Pwyllgor Busnes wedi cytuno na ddylid galw'r Senedd yn ôl yn ystod y cyfnod cyn iddi gael ei diddymu ond ar gyfer busnes yn ymwneud â:

- penderfyniadau brys a sylweddol sy'n gysylltiedig â'r Coronafeirws; neu
- gohirio etholiad y Senedd.

Byddai o gymorth i'r Pwyllgor Busnes drafod sut i ymdrin â datblygiadau brys a sylweddol eraill o'r math a welodd y Senedd yn cael ei galw yn ôl yn ystod y cyfnod cyn yr etholiad cyn etholiad 2016.

Wrth ofyn am alw'r Senedd yn ôl, byddem yn ymwybodol o gydbwyso'r angen i Lywodraeth Cymru gael ei dwyn i gyfrif am benderfyniadau gan y Senedd gyda'r cyfle y byddai craffu'n ei ddarparu i Aelodau na fyddai ar gael i ymgeiswyr eraill.

Byddem yn croesawu barn y Pwyllgor Busnes am ymdrin â rheoliadau. Yn ystod y cyfnod cyn yr etholiad ni fydd gofyniad ffurfiol ar gyfer craffu gan y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad (gan fod yr amserlenni ar gyfer adrodd yn cael eu rhewi yn ystod y Toriad) nac am gytundeb y Senedd yn ystod y cyfnod hwnnw i reoliadau a wneir o dan y weithdrefn gadarnhaol "gwnaed".. Mater i'r Senedd a'r Llywodraeth nesaf fyddai ystyried, yn union ar ôl yr etholiad, y trefniadau ar gyfer cymeradwyo rheoliadau o'r fath cyn iddynt syrthio'n awtomatig. Er hynny, mae'r cydbwysedd rhwng craffu a thegwch etholiadol hefyd yn berthnasol yma. Gallai ystyried rheoliadau yn ystod y cyfnod cyn yr etholiad ofyn am drefniadau hyblyg gan gynnwys atal y Rheolau Sefydlog dros dro o bosibl, er mwyn caniatáu i gynnyg gael ei drafod heb rybudd dyledus.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Byddwn yn cyhoeddi ein canllawiau cyn-etholiadol ar gyfer gweision sifil Llywodraeth Cymru cyn gynted â phosibl, ond hoffwn eich sicrhau y bydd yr egwyddorion sylfaenol yn aros yr un fath ag ar gyfer etholiadau blaenorol. Bydd newidiadau'n cydnabod ac yn adlewyrchu amgylchiadau penodol y pandemig. Mae'n annhebygol y bydd manylion y canllawiau yn dylanwadu'n sylweddol ar ystyriaethau'r Pwyllgor Busnes a Chomisiwn y Senedd y tu hwnt i'r manylion yr ydym eisoes wedi'u cadarnhau ynghylch ymdrin â gohebiaeth.

Mae'n bwysig bod yr Aelodau ac ymgeiswyr yn cael eu trin mor gyfartal â phosibl yn ystod y cyfnod cyn yr etholiad. I'r perwyl hwnnw, rydym o'r farn na ddylid cyflwyno Cwestiynau Ysgrifenedig yn ystod y cyfnod hwnnw.

Pŵer Adran 5 – gohirio etholiad y Senedd am hyd at chwe mis

O dan adran 5 o'r Bil, caiff y Prif Weinidog gynnig gohirio etholiad y Senedd. Ac eithrio o dan yr amgylchiadau mwyaf eithafol, rhagwelaf y bydd y Prif Weinidog a'n swyddogion yn cynnal deialog barhaus â chi a'ch swyddogion yn gyfrinachol, i atodi'r diweddariadau rheolaidd yr wyf wedi cytuno i'w darparu i'r Senedd, fel na fydd arfer y pŵer hwn yn peri syndod.

Mae'r Prif Weinidog yn bwriadu parhau i gynnig sesiynau briffio rheolaidd ar gyfer arweinwyr y prif wrthbleidiau yn y Senedd, drwy gydol y cyfnod cyn yr etholiad, a bydd yn eich gwahodd i'r rhain. Byddai hyn yn rhoi i chithau a'r Prif Weinidog ddarlun clir o ymateb tebygol pleidiau eraill i gynnig i ohirio'r etholiad (ac felly'r tebygolrwydd y byddai'n cyflawni'r uwchfwafrif) cyn i chi gyflwyno unrhyw gynnig i bennu dyddiad newydd.

Fel yr wyf wedi dweud wrth y Senedd eisoes, hoffem allu gwneud penderfyniad mewn ffordd amserol a byddem yn gobeithio y byddai unrhyw argymhelliad gan y Prif Weinidog i ohirio'r etholiad yn cael ei wneud cyn toriad y Pasg. Mae ein proses adolygu tair wythnos ar gyfer rheoliadau Coronafeirws yn cynnwys ystyried cyd-destun iechyd y cyhoedd ar gyfer yr etholiad, a byddwn hefyd yn alinio'r broses o wneud penderfyniadau i'r graddau sy'n bosibl gyda'r pwyntiau penderfynu allweddol ar amserlen yr etholiad gan gynnwys yr hysbysiad etholiad, yn ogystal â gwneud penderfyniadau mewn manau eraill yn y DU. Ond, wrth gwrs, rhaid inni baratoi hefyd ar gyfer gwneud penderfyniad yn nes at y diwrnod pleidleisio os bydd angen hynny.

Os bydd y Prif Weinidog yn penderfynu arfer y pŵer, ei fwriad yw y byddai'n ysgrifennu atoch, gan roi manylion ei ystyriaethau o ran y sefyllfa iechyd y cyhoedd, yr heriau sy'n gysylltiedig â gweinyddu'r etholiad, a'r effaith ar bleidleiswyr, gan amgáu cyngor ar wahân gan Brif Swyddog Meddygol Llywodraeth Cymru, a nodi'r cyfnod a ffefrir ar gyfer cynnal y bleidlais a ohiriwyd. Byddai'r Prif Weinidog ar yr un pryd yn gosod Datganiad Ysgrifenedig yn amgáu'r un wybodaeth.

Mater i chi wedyn fyddai penderfynu a ddylid galw'r Senedd yn ôl neu beidio a rhoi cynnig i'r Aelodau yn gofyn am gytundeb i chi bennu dyddiad newydd ar gyfer y bleidlais. Pe bai cytundeb uwchfwafrif yn cael ei sicrhau, byddai dyletswydd arnoch i osod datganiad. Pe na bai cytundeb uwchfwafrif, gallech benderfynu cyflwyno cynnig newydd i'r Senedd; ni fyddai hyn yn gofyn am ymyrraeth newydd gan y Prif Weinidog er y byddem, wrth gwrs, yn hapus i'ch helpu mewn unrhyw ffordd i ystyried yr opsiwn hwn.

Mae'n bwysig bod y Pwyllgor Busnes yn trafod cynllunio wrth gefn ar gyfer sefyllfa lle y byddai rhagor o wythnosau eistedd ar gael i'r Bumed Senedd, ac i ddod i gytundeb ar y math o fusnes a allai gael ei gynnal yn ystod y cyfnod hwnnw. Byddwn yn ddiolchgar pe gallai ein swyddogion gydweithio i baratoi cyngor pellach i'r Aelodau ar hyn.

Pŵer Adran 6 – amrywio dyddiad etholiad y Senedd ymhellach

O dan adran 6 o'r Bil, gallwch gynnig dyddiad newydd ar gyfer yr etholiad sydd yn fis yn gynharach neu'n hwyrach na dyddiad yr ydych wedi'i bennu o dan adran 5. Os byddwch yn cynnig hyn, bydd Llywodraeth Cymru yn cydgysylltu â Phalas Buckingham ynghylch y proclamasiwn sydd i'w wneud gan Ei Mawrhydi yn diddymu'r Senedd ac yn ei gwneud yn ofynnol i'r etholiad gael ei gynnal ar y dyddiad newydd. Bydd geiriad y cynhyrchiad yn seiliedig ar yr hyn sydd i'w nodi yng Ngorchymyn Senedd Cymru (Breinlythyrau a Phroclamasiynau) 2021 arfaethedig.

Bydd Llywodraeth Cymru yn trefnu i'r proclamasiwn y cytunir arno gan Ei Mawrhydi gael ei basio o dan y Sêl Gymreig cyn gynted â phosibl, a'i gyhoeddi yn y Gazettes; wrth gwrs, bydd angen inni gydgysylltu'r trefniadau ar gyfer cyfathrebu ehangach â'r Aelodau, y rhai sy'n ymwneud â'r etholiad a phobl Cymru.

Rydym yn cynnal trafodaethau gyda Phalas Buckingham am yr agweddau ymarferol a byddaf yn darparu rhagor o wybodaeth am unrhyw faterion eraill sy'n deillio o'r trafodaethau hynny fel y bo'n briodol.

Rwyf yn croesawu'r gwaith sy'n mynd rhagddo rhwng ein swyddogion ar y materion hyn a byddwn hefyd yn fodlon eu trafod ymhellach gyda chi'n uniongyrchol.

Rwyf yn anfon copi o'r llythyr hwn at y Prif Weinidog, y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd, ac at y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad. Byddaf hefyd yn gosod copi yn y Senedd.

Yn gywir,

Julie James AS/MS

Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government

David Rees AS
Cadeirydd y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol

Mick Antoniw AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a Chyfansoddiad

Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

10 Chwefror 2021

Annwyl David a Mick,

Ysgrifennaf atoch i'ch hysbysu i Dŷ'r Cyffredin basio diwygiad gan Lywodraeth y DU i'r Bil Masnach ar 9 Chwefror sy'n gwneud darpariaeth o ran materion datganoledig. Bydd y diwygiad yn cael ei ystyried yn Nhŷ'r Arglwyddi maes o law.

Y Diwygiad Amddiffyniadau Statudol

Mae'r gwelliant, sydd wedi'i gynnig yn lle gwelliant 6B yr Arglwyddi, yn gosod cyfyngiadau ar sut y gellir arfer y pwerau cydamserol newydd a roddwyd i un o Weinidogion y Goron a'r awdurdodau datganoledig o dan gymal 2 o'r Bil i weithredu darpariaethau penodol o'r Cytundebau Masnach Rydd a ddaeth i ben rhwng y DU a gwledydd eraill mewn amgylchiadau lle'r oedd cytundeb eisoes rhwng y wlad bartner honno a'r UE o'r 31 Ionawr 2020 (y cyfeirir atynt yn aml fel 'cytundebau parhad masnach').

Mae'n bwysig nodi nad yw cymal 2 y Bil yn rhoi pŵer cyffredinol i weithredu Cytundebau Masnach Rydd newydd ac felly ni fydd y gwelliant hwn yn gosod unrhyw gyfyngiadau ar bwerau Llywodraeth y DU na'r Llywodraethau Datganoledig i weithredu darpariaethau o fewn Cytundebau Masnach Rydd newydd ble nad oedd cytundeb gyda'r wlad sy'n bartner a'r UE o'r 31 Ionawr 2020.

Bydd y gwelliant yn golygu y bydd angen i unrhyw reoliadau a wneir o dan gymal 2 fod yn gyson â chynnal lefelau'r DU o amddiffyniadau statudol mewn nifer o feysydd penodol gan gynnwys lles anifeiliaid a diogelu'r amgylchedd. Mae'r diffiniad o "lefelau diogelu statudol y DU" yn cynnwys deddfwriaeth a wnaed gan Weinidogion Cymru neu a basiwyd gan y Senedd yn y meysydd penodedig. Mae'r gwelliant hefyd yn nodi bod yn rhaid i ddarpariaethau ar wasanaethau gofal iechyd fod yn gyson â chynnal gwasanaethau gofal iechyd clinigol a ariennir yn gyhoeddus yn y DU, neu yn y rhan o'r DU y mae'r rheoliadau'n effeithiol ynddynt.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

YPCCGB@llyw.cymru PSCGMET@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 300
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Ystyrir bod y gwelliant yn bodloni'r trothwy ar gyfer gosod Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol am y rhesymau canlynol:

- Mae'r gwelliant yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â materion datganoledig gan ei fod yn newid cymhwysedd gweithredol Gweinidogion Cymru. Mae'n cyfyngu ar gwmpas pwerau Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau drwy nodi amodau y mae angen cydymffurfio â hwy er mwyn gwneud unrhyw reoliadau o dan gymal 2(1).
- Roedd cymal 2 o fewn cwmpas y Cynnig Cydsyniad Deddfwriaethol gwreiddiol a osodwyd ar 2 Ebrill 2020 ar y sail ei fod yn gwneud darpariaeth a oedd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd at ddibenion y prawf yn SO 29.1(i). Y rheswm am hyn oedd bod y darpariaethau y gellid eu gweithredu gan reoliadau yn cwmpasu ystod eang o feysydd polisi sy'n dod o fewn cymhwysedd y Senedd, i gynnwys materion fel amaethyddiaeth a physgodfeydd. Wrth i'r gwelliant newid cwmpas y pwerau i wneud rheoliadau, ystyrir hefyd bod y dadleuon hynny'n berthnasol i'r gwelliant. Mae'r safonau y byddai angen i Weinidogion Cymru eu hystyried cyn arfer y pŵer hwnnw hefyd yn ymwneud â nifer o faterion sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, megis amaethyddiaeth, yr amgylchedd a iechyd a iechyd anifeiliaid.

Byddai'r gwelliant hwn fel arfer wedi galw am Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ond oherwydd y cyfnod hwyr iawn y'i cyflwynwyd yn ystod y broses o Ystyried Diwygiadau, cam sy'n mynd yn ei flaen yn gyflym iawn, nid oes digon o amser i osod memorandwm atodol ac i drefnu dadl yn y Senedd mewn modd sy'n gallu cael ei ystyried yn y broses Seneddol. Mae'n rhwystredig bod newidiadau munud olaf o'r math hwn yn golygu na ellir cadw at y broses gydsynio yn y ffordd y byddem yn dymuno. Fodd bynnag, rwyf o'r farn bod y gwelliant, yn yr achos hwn, yn welliant i'r Bil ar y sail ei fod yn nodi mesurau diogelu sy'n berthnasol i gwmpas y pŵer i wneud rheoliadau yng nghymal 2, drwy sicrhau na ellir ei arfer mewn ffordd a fyddai'n anghyson â'r safonau presennol sy'n gymwys mewn meysydd fel iechyd pobl, anifeiliaid neu blanhigion a diogelu'r amgylchedd.

Byddaf yn parhau i roi gwybod i chi am unrhyw welliannau a wnaed yn ystod camau olaf y Bil yn y Senedd sydd, yn fy barn i, yn cynnwys cymhwysedd datganoledig. Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at holl Aelodau'r Senedd er gwybodaeth.

Yn gywir

Jeremy Miles AS

Cwnsler Cyffredinol a'r Gweinidog Pontio Ewropeaidd

Adroddiad ar weithredu cynigion Comisiwn y Gyfraith

Chwefror 2021

Cyflwynwyd i Senedd Cymru yn unol ag Adran 3C
Deddf Comisiynau'r Gyfraith 1965 fel y'i
mewnosodwyd gan Adran 25 Deddf Cymru 2014

Cynnwys

Cyflwyniad	2
Cwmpas yr adroddiad	3
Cynigion a roddwyd ar waith	4
Cynigion nad ydynt wedi'u rhoi ar waith eto	5
Cyfraith Cynllunio yng Nghymru	5
Cyfraith Etholiadol	5
Galluedd Meddyliol ac Amddifadu o Ryddid	6
Gwasanaethau Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat.....	7
Cyfunddaliad a Diwygio Cyfraith Lesddaliad	8
Terfynu Tenantiaethau oherwydd Diffyg Cydymffurfiaeth gan Denant a Gwneud i Dir Weithio: Hawddfreintiau, Cyfamodau a <i>Profits à Prendre</i>	8
Cyfraith Bywyd Gwylt.....	9
Prosiectau Presennol Comisiwn y Gyfraith a Phrosiectau yn y Dyfodol	11
Tribiwnlysoedd Datganoledig Cymru	11
Cerbydau Awtomatig	11
Diogelwch Tomenni Glo	11
Penderfyniadau i beidio â gweithredu	13

Cyflwyniad

Mae'n bleser gennyf gyflwyno'r adroddiad hwn sy'n ymwneud â gweithredu cynigion Comisiwn y Gyfraith gan Weinidogion Cymru. Dyma'r chweched adroddiad blynyddol i'w gyflwyno ar ôl pasio Deddf Cymru 2014. Mae'n ymwneud â'r cyfnod rhwng 15 Chwefror 2020 a 14 Chwefror 2021.

Mae Deddf Comisiynau'r Gyfraith 1965, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cymru 2014, yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyflwyno adroddiad i Senedd Cymru bob blwyddyn ynghylch i ba raddau y maent wedi rhoi cynigion Comisiwn y Gyfraith sy'n ymwneud â materion datganoledig yng Nghymru ar waith.

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi diweddariadau ar y cynnydd a wnaed dros y 12 mis diwethaf o ran nifer o faterion y mae Comisiwn y Gyfraith wedi gwneud argymhellion yn eu cylch. Cyhoeddwyd ein hymateb terfynol manwl i "Cyfraith Cynllunio yng Nghymru – Adroddiad Terfynol" Comisiwn y Gyfraith. Roedd hwn yn dilyn ac yn ategu ein hymateb interim, ac yn nodi ein barn ar bob un o'r 192 o argymhellion a wnaed gan Gomisiwn y Gyfraith i symleiddio a chydgrynhoi'r ddeddfwriaeth ar bob agwedd ar y system gynllunio. Rydym wedi gwneud cynnydd da o ran gweithredu cynigion Comisiwn y Gyfraith mewn perthynas â diwygio etholiadol, galluedd meddyliol ac amddifadu o ryddid, gwasanaethau tacsis a cherbydau hurio preifat a chyfraith bywyd gwyllt.

Mae'r adroddiad hwn hefyd yn rhoi gwybodaeth ynghylch sut rydym yn ymgysylltu â Chomisiwn y Gyfraith ar ei brosiectau presennol a phrosiectau yn y dyfodol. Mae hyn yn cynnwys gwaith pwysig ar ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â diogelwch tomenni glo, tribiwnlysoedd Cymru a cherbydau awtomatig.

Mae'r diweddariad hwn a'r cynnydd a nodwyd yn dangos y pwys y mae Llywodraeth Cymru yn ei roi ar gynigion Comisiwn y Gyfraith.

Mark Drakeford AS
Prif Weinidog Cymru

15 Chwefror 2021

Cwmpas yr adroddiad

1. Mae Adran 3C o Ddeddf Comisiynau'r Gyfraith 1965, fel y'i mewnosodwyd gan Adran 25 o Ddeddf Cymru 2014, yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyflwyno adroddiad i Senedd Cymru bob blwyddyn ynghylch i ba raddau y mae cynigion Comisiwn y Gyfraith wedi cael eu rhoi ar waith yn ystod y flwyddyn honno.
2. Dyma'r chweched adroddiad blynyddol i'w gyhoeddi gan Weinidogion Cymru o dan y Ddeddf. Mae'r adroddiad yn ymwneud â'r cyfnod rhwng 15 Chwefror 2020 a 14 Chwefror 2021.
3. Fel y'i pennwyd gan y Ddeddf, mae'r adroddiad yn cwmpasu cynigion Comisiwn y Gyfraith sy'n ymwneud a materion datganoledig yng Nghymru sydd wedi cael eu rhoi ar waith yn ystod y flwyddyn, a chynigion sy'n ymwneud â materion datganoledig yng Nghymru nad ydynt wedi cael eu rhoi ar waith, gan gynnwys cynlluniau ar gyfer rhoi cynigion ar waith a phenderfyniadau i beidio â rhoi cynigion ar waith.
4. Mae'r adroddiad yn cwmpasu adroddiadau Comisiwn y Gyfraith (Cymru a Lloegr) i'r graddau y maent yn ymwneud â materion datganoledig yng Nghymru.

Cynigion a roddwyd ar waith

5. Nid yw Llywodraeth Cymru wedi cwblhau'r gwaith o roi unrhyw gynigion gan Gomisiwn y Gyfraith ar waith yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn.

Cynigion nad ydynt wedi'u rhoi ar waith eto

Cyfraith Cynllunio yng Nghymru

6. Ym mis Tachwedd 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei hymateb terfynol manwl i “Cyfraith Cynllunio yng Nghymru – Adroddiad Terfynol” Comisiwn y Gyfraith. Mae'n dilyn ac yn ategu ymateb interim y Llywodraeth a gyhoeddwyd ym mis Mai 2019, drwy nodi barn Llywodraeth Cymru ar bob un o'r 192 o argymhellion a wnaed gan Gomisiwn y Gyfraith i symleiddio a chydgrynhoi'r ddeddfwriaeth ar bob agwedd ar y system gynllunio. Mae Llywodraeth Cymru wedi derbyn y rhan fwyaf o'r argymhellion.
7. Fel y nodwyd yn y ddau ymateb, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod pwysigrwydd cyflwyno Bil Cydgrynhoi Cynllunio er mwyn cydgrynhoi a symleiddio'r maes cyfreithiol pwysig hwn ac mae'n ymrwymedig i wneud hynny. Rhagwelir mai Bil o'r fath fydd y prif ddull o weithredu'r rhan fwyaf o'r argymhellion a dderbyniwyd.
8. O ystyried y buddiannau sylweddol i'r holl randdeiliaid a'r angen brys am gydgrynhoi fel y'i dangoswyd yn yr Adroddiad, bydd y gwaith bellach yn canolbwyntio ar baratoi'r Bil, gyda Chomisiwn y Gyfraith yn parhau i weithio gyda Llywodraeth Cymru. Drwy hynny, bydd y Bil yn gallu bod yn rhan bwysig o'r rhaglen ffurfiol i wella hygyrchedd cyfraith Cymru sy'n ofynnol o dan Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019, a fydd yn fater i'r Llywodraeth yn ystod tymor nesaf y Senedd.

Cyfraith Etholiadol

9. Fel rhan o'i 11eg Raglen o Ddiwygio'r Gyfraith, nod Comisiwn y Gyfraith oedd symleiddio'r fframwaith deddfwriaethol sy'n llywodraethu pob etholiad a refferendwm, a symleiddio a moderneiddio'r gyfraith sy'n llywodraethu'r ffordd y cynhelir etholiadau a refferenda. Cyhoeddodd Comisiwn y Gyfraith Cymru a Lloegr, ynghyd â Chomisiwn y Gyfraith yr Alban, eu hadroddiad terfynol ym mis Mawrth 2020.
10. Mae Llywodraeth Cymru wedi parhau â'r gwaith o roi ar waith y newidiadau a gyflwynwyd o dan Ddeddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 ac etholiad Senedd 2021 fydd yr etholiad cyntaf i'w gynnal o dan yr etholfraint estynedig.
11. Mae argymhelliad Comisiwn y Gyfraith ynglŷn â chydgrynhoi cyfraith etholiadol wedi parhau i gael ei ystyried fel rhan o agenda diwygio etholiadol Llywodraeth Cymru ac i lywio rhaglenni gwaith yn y maes hwn yn y dyfodol.
12. Mae un o'r darnau o ddeddfwriaeth alluogi ar gyfer etholiadau'r Senedd, Gorchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Cynrychiolaeth y Bobl) 2007,

wedi cael ei ddiwygio sawl gwaith. Mae Llywodraeth Cymru yn ymrwymedig i wneud y gyfraith yng Nghymru yn hygyrch a hawdd ei defnyddio ac felly mae gwaith yn yr arfaeth i ystyried adolygu'r Gorchymyn gyda'r nod o'i ddisodli gan Orchymyn newydd wedi'i gydgrynhoi.

13. Cytunodd y Senedd ar y Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) ym mis Tachwedd 2020 a chafodd Gydsyniad Brenhinol ym mis Ionawr 2021. Mae'r ddeddfwriaeth hon yn gwneud newidiadau i drefniadau etholiadol llywodraeth leol ac mae wedi cydgrynhoi rhai darpariaethau anghymhwys fel y maent yn ymwneud â Chymru yn Neddf Llywodraeth Leol 1972. Bwriedir i etholiadau llywodraeth leol gael eu cynnal yng Nghymru ym mis Mai 2022. O ystyried y newidiadau helaeth a gyflwynir gan y ddeddfwriaeth hon, cytunwyd y caiff y rheolau sy'n llywodraethu etholiadau prif gynghorau a chynghorau tref a chymuned yng Nghymru eu hail-lunio yn eu cyfanrwydd. Bydd hyn yn cydgrynhoi'r gyfraith bresennol, yn ymgorffori newidiadau diweddar a bydd yn arwain at ddau ddarn o ddeddfwriaeth sy'n llywodraethu etholiadau lleol yng Nghymru.

Galluedd Meddyliol ac Amddifadu o Ryddid

14. Ym mis Ionawr 2021, cyhoeddodd Llywodraeth y DU Bapur Gwyn a oedd yn amlinellu cynigion i ddiwygio Deddf Iechyd Meddwl 1983. O ystyried bod y Ddeddf yn gymwys yng Nghymru a Lloegr, bydd angen i ganfyddiadau'r cynigion a nodwyd yn y Papur Gwyn hwn hefyd gael eu hystyried yn ofalus yng nghyd-destun y ffordd y mae'r Ddeddf yn gweithredu ar hyn o bryd ochr yn ochr â deddfwriaeth benodol, gwasanaethau iechyd meddwl a systemau yng Nghymru. Er mwyn gwneud hyn, byddwn yn gweithio gyda Llywodraeth y DU i sicrhau y bydd yr ymgynghoriad hwn hefyd yn helpu i lywio penderfyniadau polisi yng Nghymru.
15. Er y bydd ymatebion i'r ymgynghoriad ar y Papur Gwyn yn cael eu cyflwyno'n uniongyrchol i Lywodraeth y DU, caiff yr ymatebion eu rhannu â Llywodraeth Cymru hefyd. O ran materion a gadwyd yn ôl, caiff yr holl ymatebion o Gymru a Lloegr eu hystyried yn llawn gan Lywodraeth y DU. O ran materion datganoledig, bydd y ddwy Lywodraeth yn ystyried yr holl ymatebion ond ni chaiff adborth o Gymru ei gyfrif na'i drin ar wahân fel rhan o ymateb Llywodraeth y DU i'r ymgynghoriad.
16. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i ymgysylltu â Llywodraeth y DU ar y cynigion a amlinellwyd yn y Papur Gwyn wrth iddi ystyried y camau nesaf priodol i Gymru a datblygu ei hymateb ei hun i'r Adolygiad. Byddwn yn gwneud hyn mewn cydweithrediad agos â'n partneriaid iechyd meddwl yn y trydydd sector a phartneriaid statudol yn y maes.
17. Ym mis Mawrth 2017, cyhoeddodd Comisiwn y Gyfraith adroddiad a Bil drafft yn argymhell y dylid cyflwyno cynllun amgen yn lle'r trefniadau diogelu wrth amddifadu o ryddid. Cyflwynodd Llywodraeth y DU Fil i ddiwygio'r Ddeddf Galluedd Meddyliol yn ystod haf 2018, a gafodd Gydsyniad Brenhinol ar 16 Mai 2019. Er nad ydynt wedi'u henwi ar wyneb y Ddeddf,

cyfeirir at y trefniadau gweithdrefnol newydd ar gyfer awdurdodi gofal a thriniaeth sy'n gyfystyr ag amddifadu person o'i ryddid fel y Trefniadau Amddiffyn Rhyddid.

18. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio'n agos gydag adrannau Llywodraeth y DU ar y mater pwnc hwn a gadwyd yn ôl er mwyn sicrhau bod yr is-ddeddfwriaeth a'r Cod Ymarfer ar gyfer gweithredu'r Trefniadau Amddiffyn Rhyddid yn adlewyrchu tirwedd ddeddfwriaethol a'r sector iechyd a gofal cymdeithasol yng Nghymru yn gywir.
19. Ym mis Gorffennaf 2020, cadarnhaodd Llywodraeth y DU ei bod yn bwriadu rhoi'r Trefniadau Amddiffyn Rhyddid newydd ar waith ym mis Ebrill 2022 ac ymgynghori ar y rheoliadau drafft i Loegr a'r cod ymarfer drafft ar y Trefniadau Amddiffyn Rhyddid i Gymru a Lloegr yn ystod gwanwyn 2021. Er mwyn helpu i roi'r trefniadau ar waith yng Nghymru a chydymffurfio â'r dyddiad gweithredu arfaethedig, sef mis Ebrill 2022, bydd Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar y rheoliadau drafft i Gymru yn ystod gwanwyn 2021. Bydd y rheoliadau drafft hyn yn canolbwyntio ar fonitro a chyflwyno adroddiadau ar y trefniadau; pwy all gynnal asesiadau a gwneud penderfyniadau; Eiriolwyr Galluedd Meddyliol Annibynnol; a rôl Eiriolwyr Galluedd Meddyliol Cymeradwy a'r broses o'u penodi. Rydym hefyd yn bwriadu ymgynghori ar Strategaeth Gweithlu a Hyfforddiant drafft ar gyfer y Trefniadau Amddiffyn Rhyddid i Gymru. Cyn yr ymgynghoriad ffurfiol, mae swyddogion wedi sefydlu grwpiau rhanddeiliad traws-sector er mwyn llywio a chydgyhyrchu'r rheoliadau a'r codau ymarfer drafft.

Gwasanaethau Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat

20. Cyfeiriodd adroddiad blynyddol Llywodraeth Cymru ar weithredu cynigion Comisiwn y Gyfraith ar gyfer 2019-20 at yr ymgynghoriad ar ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â thacsis a cherbydau hurio preifat. Mae'r adroddiad yn cyfeirio at yr ymgynghoriad a gynhaliwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2017. Ers hynny, mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi'r Papur Gwyn 'Gwella Trafnidiaeth Gyhoeddus' yn 2018. Canolbwyntiodd yr ymgynghoriad ar bedwar cynnig:

1. Creu Safonau Cenedlaethol i fynd i'r afael ag amrywiadau rhwng y 22 o awdurdodau lleol yng Nghymru o ran safonau tacsis a cherbydau hurio preifat;
2. Estyn pwerau gorfodi i ganiatáu i swyddogion awdurdodau lleol gymryd camau gorfodi effeithiol yn erbyn unrhyw dacsic/cherbyd hurio preifat sy'n gweithredu yn eu hardal;
3. Pennu protocolau rhannu gwybodaeth effeithiol at ddibenion diogelu;
4. Y posibilrwydd o ailgyfeirio swyddogaethau trwyddedu tacsis a cherbydau hurio preifat oddi wrth awdurdodau lleol tuag at Gyd-awdurdod Trafnidiaeth.

21. Yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad yn ystod gwanwyn 2019, tynnwyd sylw at yr amrywiaeth eang o safbwyntiau ymhlith rhanddeiliad ynglŷn â sut y

dylid gwella'r deddfwriaeth sy'n sail i'r ffordd y mae'r diwydiant tacsis a cherbydau hurio preifat yn gweithredu ac nid oedd y safbwyntiau a fynegwyd yn gyson drwy'r diwydiant cyfan. Roedd yn amlwg bod angen gwneud cryn dipyn o waith o hyd cyn cyflwyno deddfwriaeth sy'n mynd i'r afael â'r gwelliannau sydd eu hangen. Felly, cyhoeddodd y Prif Weinidog na fyddai darpariaethau ynglŷn â thacsis yn cael eu cynnwys yn y Bil trafndiaeth gyhoeddus arfaethedig¹ yn ystod y tymor Senedd hwn, er mwyn gweithio gyda'r diwydiant tacsis a cherbydau hurio preifat i ddatblygu cynigion deddfwriaethol i sicrhau bod rheoliadau ynglŷn â thacsis a cherbydau hurio preifat yn addas ar gyfer yr 21^{ain} ganrif.

22. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymgymryd â gwaith gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a'r awdurdodau lleol i ddatblygu nifer o atebion anneddfwriaethol i'w hystyried cyn newidiadau deddfwriaethol er mwyn mynd i'r afael â rhai o'r problemau sy'n gysylltiedig â'r trefniadau trwyddedu presennol. Caiff 'Canllaw ar Gysoni Trwyddedu Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat' ei gyhoeddi cyn hir a bydd yn cynnwys nifer o argymhellion i awdurdodau lleol y gellir eu mabwysiadu ar sail wirfoddol er mwyn sicrhau dull mwy cyson o drwyddedu ledled Cymru.
23. Bydd penderfyniadau ar ddatblygu a chyflwyno Papur Gwyn a Bil yn ystod tymor nesaf y Senedd yn fater i'r Llywodraeth nesaf.

Cyfunddaliad a Diwygio Cyfraith Lesddaliad

24. Croesawodd Llywodraeth Cymru yr adroddiadau terfynol a gyhoeddwyd gan Gomisiwn y Gyfraith ym mis Gorffennaf 2020 ar Ryddfrenio, yr Hawl i Reoli a Chyfunddaliad fel cam pwysig ymlaen tuag at ddiwygiadau mawr eu hangen. Unwaith y bydd y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol wedi cael cyfle i ystyried yr ymchwil sydd ar fin cael ei chyhoeddi i faint a chwmpas problemau o ran lesddaliadau yng Nghymru, bydd y Gweinidog yn nodi sut mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu mynd i'r afael â'r materion hynny a nodwyd yn ymateb Llywodraeth Cymru i argymhellion Comisiwn y Gyfraith.

Terfynu Tenantiaethau oherwydd Diffyg Cydymffurfiaeth gan Denant a Gwneud i Dir Weithio: Hawddfrentiau, Cyfamodau a *Profits à Prendre*

25. Ystyriodd y cyntaf o'r prosiectau hyn gan Gomisiwn y Gyfraith sut y gall landlord derfynu tenantiaeth am nad yw'r tenant wedi cydymffurfio â'i rwymedigaethau. Ystyriodd y prosiect arall y gyfraith gyffredinol sy'n llywodraethu Hawddfrentiau, Cyfamodau a *Profits à Prendre*. Argymhellodd adroddiad Comisiwn y Gyfraith ddiwygiadau i foderneiddio a symleiddio'r gyfraith sy'n sail i'r hawliau hyn, gan ei gwneud yn addas ar gyfer yr 21^{ain} ganrif a chyflwyno system gofrestru fodern. Datganodd Llywodraeth y DU yn y Papur Gwyn ar Dai a gyhoeddwyd ar 7 Chwefror 2017: "*The Government also intends to simplify the current restrictive*

¹ Yn dilyn hynny, tynnwyd y Bil Gwasanaethau Bysiau (Cymru) yn ôl o'r Senedd yn 2020 yn sgil yr angen i ailflaenoriaethu adnoddau mewn ymateb i bandemig COVID-19.

covenant regime by implementing the Law Commission's recommendations for reform and will publish a draft Bill for consultation as announced in the Queen's Speech". Bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried adroddiadau wedi'u diweddarau Comisiwn y Gyfraith a Bil diwygiedig Llywodraeth y DU ar gyfraith eiddo yn ofalus a bydd hyn yn helpu i lywio camau gweithredu Llywodraeth Cymru mewn perthynas â'r opsiynau deddfwriaethol.

Cyfraith Bywyd Gwyllt

26. Fel rhan o'i 11eg Raglen o Ddiwygio'r Gyfraith, aeth Comisiwn y Gyfraith ati i ystyried y gyfraith a oedd yn ymwneud â gwarchod, rheoli, diogelu ac ymelwa ar fywyd gwyllt yng Nghymru a Lloegr. Cyhoeddodd Comisiwn y Gyfraith ei adroddiad cyntaf, *Wildlife Law: Control of Invasive Non-native Species* yn 2014, gan argymhell y dylid cyflwyno cytundebau rheoli a gorchmynion i orfodi perchenogion tir neu feddianwyr i ymgymryd â gweithrediadau rheoli neu ddifa. Rhoddwyd rhai o'r argymhellion hyn ar waith yn Neddf Seilwaith 2015.
27. Cyhoeddodd Comisiwn y Gyfraith ei adroddiad terfynol ar Gyfraith Bywyd Gwyllt yn 2015, gan gynnig un statud a fyddai'n dwyn ynghyd y rhan fwyaf o'r gyfraith sy'n ymwneud â bywyd gwyllt yn ogystal â gwneud cynigion penodol ar y ffordd fwyaf priodol o drosi cyfarwyddebau'r UE a deddfwriaeth gorfodi bywyd gwyllt, gan gynnwys troseddau a sancsiynau sifil ac apeliadau.
28. Ystyriodd Llywodraeth Cymru gynigion Comisiwn y Gyfraith yng nghydedstun pasio Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 a chanlyniad referendwm yr UE ym mis Mehefin 2016. Yng ngoleuni'r naill a'r llall, penderfynodd Llywodraeth Cymru beidio â gweithredu argymhellion Comisiwn y Gyfraith ar y pryd, gan nodi, yn lle hynny, y câi'r adroddiad a'r Bil drafft eu defnyddio fel rhan o'r dystiolaeth ategol i lywio cyfleoedd deddfwriaethol yn y dyfodol i ddiogelu bywyd gwyllt yng Nghymru.
29. Dros y ddwy flynedd ddiwethaf, mae Llywodraeth Cymru wedi cymryd camau i droi'r rhan fwyaf o gyfraith yr UE yn gyfraith ddomestig a chadw a chywiro cyfraith ddomestig sy'n gweithredu rhwymedigaethau'r UE. Bydd hyn yn rhoi sylfaen gadarn wrth inni ystyried y ffordd ymlaen o ran cyfleoedd deddfwriaethol newydd i ddiogelu bywyd gwyllt yng Nghymru.
30. Yn ystod y cyfnod hwn, mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi cymryd camau sy'n gweithredu rhai o gynigion penodol Comisiwn y Gyfraith sy'n ymwneud â Rhywogaethau Estron Goresgynnol. Daeth Gorchymyn Rhywogaethau Goresgynnol Estron (Gorfodi a Thrwyddedu) 2019, a wnaed gan Is-ysgrifennydd Gwladol Seneddol Defra a Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig, i rym ym mis Rhagfyr 2019. Mae hyn yn rhoi trefniadau gorfodi a thrwyddedu ar waith ar gyfer y rhywogaethau hynny a restrir fel Rhywogaethau Goresgynnol Estron sy'n achos pryder i'r Undeb o dan Reoliad yr UE 1143/2014. Yn debyg i gynigion trawsbynciol Comisiwn y Gyfraith, mae'r Gorchymyn yn darparu

ar gyfer sanctiynau troseddol a sifil, yn gosod cosbau sy'n gyson â chosbau tebyg a geir yn y ddeddfwriaeth ar fywyd gwylt sy'n bodoli eisoes, yn cynnwys darpariaethau sy'n ymwneud â throseddau gan gwmnïau a phartneriaethau, yn cyflwyno gofynion trwyddedu safonol ac yn gwneud newidiadau lle mae rhai darpariaethau cyfredol yn gorgyffwrdd â'r rheolaethau a nodwyd yn y Gorchymyn.

31. Yn yr adroddiad yn 2015, mynegodd Comisiwn y Gyfraith y farn y byddai rheoliadau ychwanegol sy'n rhagnodi sut y dylai maglau perthnasol gael eu gweithredu a'u harchwilio o fudd yn y dyfodol. Mae Papur Gwyn Llywodraeth Cymru a gyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2020 yn cynnwys cynigion i gynnwys pwerau i wneud gorchymyn mewn perthynas â gwerthu a defnyddio maglau drwy gyflwyno Bil Amaethyddiaeth (Cymru) yn ystod chweched tymor y Senedd.

Prosiectau Presennol Comisiwn y Gyfraith a Phrosiectau yn y Dyfodol

Tribiwnlysoedd Datganoledig Cymru

32. Fel rhan o 13eg Raglen o Ddiwygio'r Gyfraith Comisiwn y Gyfraith, cytunodd y Comisiwn a Llywodraeth Cymru i ddechrau ar brosiect i Gymru yn unig ar y gyfraith sy'n ymwneud â thribiwnlysoedd datganoledig Cymru. Mae'r prosiect i Gymru yn unig gan Gomisiwn y Gyfraith wedi dechrau ac yn mynd rhagddo'n dda. Cafwyd sawl cyfarfod â rhanddeiliaid ac mae'r prosiect bellach wedi cyrraedd y cam ymgynghori. Bwriedir cyhoeddi adroddiad terfynol Comisiwn y Gyfraith yn hydref 2021.

Cerbydau Awtomatig

33. Ym mis Mawrth 2018, gofynnodd Canolfan Llywodraeth y DU ar gyfer Cerbydau Cysylltiedig ac Awtonomaidd i Gomisiwn y Gyfraith gynnal adolygiad pellgyrhaeddol o fframwaith rheoleiddio'r DU ar gyfer cerbydau awtomatig ar y ffyrdd. Mae Comisiwn y Gyfraith yn anelu at baratoi ei adroddiad terfynol, gan gynnwys argymhellion ar gyfer newidiadau deddfwriaethol, erbyn diwedd 2021.

34. Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu gwaith Comisiwn y Gyfraith ar y maes hollbwysig hwn ar gyfer cludo teithwyr yn y dyfodol. Mae ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn amlinellu gweledigaeth ar gyfer gwella'r ffordd y caiff y rhwydwaith ffyrdd ei weithredu a'i gynnal a'i gadw, gan gynnwys drwy dechnoleg newydd. Bydd datblygiadau arloesol ym maes cludo teithwyr yn chwarae rôl fawr iawn o ran rheoli'r galw cynyddol a pharhau i wella diogelwch ar y ffyrdd a hefyd leihau ôl troed carbon Cymru a gwneud defnydd mwy effeithlon o'n seilwaith ar yr un pryd. Er mwyn gwneud hyn yn ddiogel, mae'n hollbwysig cael fframwaith cyfreithiol sy'n cydnabod y rôl newidiol y bydd technoleg yn ei chwarae o ran gyrru ac yn helpu pobl i ymddiried yn y defnydd a wneir ohoni.

Diogelwch Tomenni Glo

35. Yn sgil tirlithriad ar hen domen glo yn Tylorstown ym mis Chwefror 2020, dechreuodd Llywodraeth Cymru asesu'r ddeddfwriaeth sy'n sail i ddiogelwch tomenni glo. Canfu nad yw'r ddeddfwriaeth gyfredol yn ddigon cadarn nac yn addas at y diben i roi'r lefelau o reoli a goruchwylio sydd eu hangen i sicrhau diogelwch y cyhoedd.

36. Ym mis Hydref 2020, gwahoddodd Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig Gomisiwn y Gyfraith i gynnal adolygiad o ddeddfwriaeth diogelwch tomenni glo drwy ddefnyddio pwerau o dan Ddeddf Comisiynau'r Gyfraith 1965 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cymru 2014). Cytunodd Comisiwn y Gyfraith fod hyn yn ddarn pwysig o waith a

dechreuodd ar ei adolygiad o ddeddfwriaeth diogelwch tomenni glo ar 2 Tachwedd 2020. Disgwylir i'r adolygiad bara am 13-15 mis.

37. Bydd yr adolygiad yn gwerthuso'r ddeddfwriaeth gyfredol sy'n ymwneud â diogelwch tomenni glo gyda'r bwriad o nodi bylchau, anghysondebau a dulliau gweithredu anfuddiol neu anghyfredol. Gofynnwyd i'r Comisiwn nodi opsiynau ar gyfer modelau rheoleiddio amgen sy'n briodol i'w mabwysiadu yng Nghymru, ac ystyried y nodweddion sydd eu hangen i sicrhau bod unrhyw system a gynigir yn effeithiol a chynnig argymhellion i sicrhau system reoleiddio gadarn ac integredig sydd wedi'i phrawfesur at y dyfodol ac sy'n mabwysiadu dull unffurf o archwilio, cynnal a chadw a chadw cofnodion.
38. Disgwylir i Gomisiwn y Gyfraith ymgynghori â rhanddeiliaid yn ystod gwanwyn 2021 ac yna gyhoeddi ei adroddiad ar ddechrau 2022.

Penderfyniadau i beidio â gweithredu

39. Nid yw Llywodraeth Cymru wedi gwneud unrhyw benderfyniadau i beidio â gweithredu ar adroddiad gan Gomisiwn y Gyfraith yn ystod y cyfnod adrodd hwn.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL Adroddiad ar weithredu cynigion Comisiwn y Gyfraith
DYDDIAD 15 Chwefror 2021
GAN Mark Drakeford AS, Prif Weinidog Cymru

Mae'n bleser gennyf osod gerbron y Senedd heddiw y chweched [adroddiad blynyddol ar weithredu cynigion Comisiwn y Gyfraith gan Lywodraeth Cymru](#).

O dan Adran 3C o Ddeddf Comisiynau'r Gyfraith 1965, fel y'i mewnosodwyd gan Adran 25 o Ddeddf Cymru 2014, mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru gyflwyno adroddiad bob blwyddyn ynghylch i ba raddau y mae cynigion Comisiwn y Gyfraith sy'n ymwneud â materion datganoledig yng Nghymru wedi cael eu rhoi ar waith.

Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â'r cyfnod rhwng 15 Chwefror 2020 a 14 Chwefror 2021, ac yn rhoi diweddariad i'r Aelodau ar nifer o feysydd sy'n ymwneud â chynigion Comisiwn y Gyfraith yn ogystal â gwybodaeth am brosiectau presennol Comisiwn y Gyfraith a phrosiectau yn y dyfodol.

Gwnaed cynnydd dros y 12 mis diwethaf o ran nifer o faterion y mae Comisiwn y Gyfraith wedi gwneud argymhellion yn eu cylch. Cyhoeddwyd ein hymateb terfynol manwl i "Cyfraith Cynllunio yng Nghymru – Adroddiad Terfynol" Comisiwn y Gyfraith. Roedd hwn yn dilyn ac yn ategu ein hymateb interim, ac yn nodi ein barn ar bob un o'r 192 o argymhellion a wnaed gan Gomisiwn y Gyfraith i symleiddio a chydgrynhoi'r ddeddfwriaeth ar bob agwedd ar y system gynllunio. Rydym wedi gwneud cynnydd da o ran gweithredu cynigion Comisiwn y Gyfraith mewn perthynas â diwygio etholiadol, galluedd meddyliol ac amddifadu o ryddid, gwasanaethau tacsis a cherbydau hurio preifat a chyfraith bywyd gwyllt.

Mae'r adroddiad hwn hefyd yn rhoi gwybodaeth ynghylch sut rydym yn ymgysylltu â Chomisiwn y Gyfraith ar ei brosiectau presennol a phrosiectau yn y dyfodol. Mae hyn yn cynnwys gwaith pwysig ar ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â diogelwch tomenni glo, tribiwnlysoedd Cymru a cherbydau awtomatig.

Mae'r diweddariad hwn a'r cynnydd a nodwyd yn dangos y pwys y mae Llywodraeth Cymru yn ei roi ar gynigion Comisiwn y Gyfraith.

Tudalen y pecyn 316

Eitem 8.5

UK Government
Llywodraeth y DU

Rt Hon Simon Hart MP
Secretary of State for Wales
Ysgrifennydd Gwladol Cymru

Ref: 020MISC21

T: 0292 092 4216
E: Correspondence@ukgovwales.gov.uk

Mick Antoniw MS

Chair of the Legislation, Justice and Constitution Committee
Senedd Cymru
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1SN
Email: seneddLJC@senedd.wales

16 February 2021

Dear Mick,

The Sewel Convention

Thank you for your letter of 21 January regarding the application of the Sewel Convention to the United Kingdom Internal Market Bill (the Bill).

As set out in the Minister of State for Small Business, Consumers and Labour Markets' written statement of 17 December 2020, it was the UK Government's intention from the very outset of the process to legislate for the Bill with the consent of all devolved legislatures. As with every UK Government Bill that engages the legislative consent process, we followed the associated practices and procedures for seeking consent from the devolved administrations. We therefore wrote to all three devolved administrations in advance of introduction of the Bill seeking consent.

In this respect I disagree with your assertion that the 'not normal' circumstances of the Bill meant that the Sewel Convention did not apply. The convention applies in all circumstances where Parliament seeks to legislate on devolved matters and the UK government seeks consent on this basis. The convention recognises however that there are circumstances in which it may be necessary for Parliament to legislate irrespective of whether or not consent is obtained. The inclusion of the words 'not normal' within the convention acknowledges that Parliament is sovereign and therefore it is ultimately for Parliament whether to use its power to legislate in any such circumstances.

Our work with the Welsh Government alongside the Bill's parliamentary passage sought to clarify the concerns that they had raised with us with the hope of reaching a point at which the Welsh Government could recommend that the Senedd granted consent to the Bill. I was pleased that as a result of this engagement we were able to bring forward amendments to the Bill to directly address a number of issues.

Ref: 020MISC21

T: 0292 092 4216
E: Correspondence@ukgovwales.gov.uk

This included providing a mechanism that would enable divergence under Common Frameworks to be excluded from the Market Access Principles where there is agreement between all four parts of the UK, as well as ensuring that the Secretary of State is obliged to seek the consent of the devolved administrations when panel appointments are made to the Office of the Internal Market. The UK Government deeply regrets that, despite efforts to find common ground, both the Senedd and the Scottish Parliament refused consent for the Bill. However, we sought consent in good faith and are confident that the legislation is more robust and more attuned to Welsh Government concerns in particular as a result.

The Bill, now Act, is vital in ensuring that businesses in Wales and across the UK can continue to trade freely within our internal market now that the Transition Period has ended. Our consultation highlighted the real concerns that businesses, including those in Wales, had about the potential for regulatory divergence between parts of the UK to create new internal barriers to trade. It is the Government's view that legislation of this kind must be in place across the whole UK in order to provide businesses and consumers from all parts of our country with the same legal protections and advantages. Taking all of this into account, we made the difficult decision at the end of the process that it was necessary to proceed with the Bill without consent and to bring key parts of the Act into force before the end of the Transition Period on 31 December 2020. This is not a decision that was taken lightly, however as I have made clear, it was in line with the convention.

The Government remains firmly committed to the Sewel Convention and its associated practices. The convention continues to work well and it remains the case that the vast majority of UK Parliamentary Bills that intersect with devolved competence are passed with the consent of the devolved legislatures. This has enabled provisions to be made in parliamentary primary legislation which are of great benefit to Wales and ensured that the Senedd has the necessary time and capacity to deliver its distinct programme of legislation. The information provided in explanatory notes which accompany UK primary legislation provide transparency on the provisions for which consent is being sought.

It is a matter for Parliament to consider the role that it should play in respect of the Sewel Convention. I am sure that your Committee will be aware of the implementation of a new procedure in the House of Lords, proposed by the Procedure and Privileges Committee and which the UK Government adopted for the first time in the course of the UKIM Bill's passage. Under this procedure the UK Government is expected to provide peers with a statement to the House outlining the reasons why legislative consent has been refused or not yet granted by the relevant devolved legislatures prior to the commencement of Third Reading.

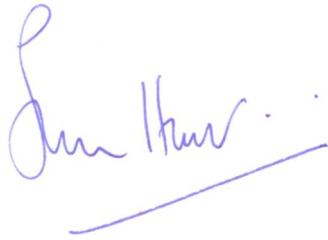
Ref: 020MISC21

T: 0292 092 4216
E: Correspondence@ukgovwales.gov.uk

Letters from the Clerks of each of the relevant devolved legislatures detailing the outcome of LCMs are also made available on the Parliament website. The UK Government will engage constructively with Parliament and its committees on any ongoing improvements to the legislative consent process.

I am copying this letter to the Secretary of State for Business, Energy and Industrial Strategy, the Minister for Small Business, Consumers and Labour Markets, the Minister of State for the Constitution and Devolution, the Chairs of the External Affairs and Additional Legislation Committee, Finance and Constitution Committee, Committee for the Executive Office, the Welsh Affairs Committee, the Public Administration and Constitutional Affairs Committee, and the Lords Constitution Committee.

Yours sincerely,

Rt Hon Simon Hart MP
Secretary of State for Wales
Ysgrifennydd Gwladol Cymru

Y Gwir Anrhydeddus Simon Hart AS,
Ysgrifennydd Gwladol Cymru

21 Ionawr 2021

Annwyl Simon

Confensiwn Sewel

Fel y gwyddoch, rydym yn cynnal ymchwiliad i'r Newid yng Nghyfansoddiad Cymru. Wrth inni ddod â'n hymchwiliad i ben, hoffem ystyried cymhwyso Confensiwn Sewel i Fil Marchnad Fewnol y Deyrnas Unedig ("y Bil").

Fe ysgrifennon ni atoch chi ar **18 Medi 2020** yn gofyn a fyddai Llywodraeth y DU yn ceisio pasio'r Bil heb gydsyniad y Senedd. Byddwch yn ymwybodol y gofynnwyd y cwestiwn hwn yng nghyd-destun y dystiolaeth a roesoch i'r Pwyllgor ar **9 Mawrth 2020** mewn perthynas â Bil yr Undeb Ewropeaidd (Cytundeb Ymadael), pan ddywedasoch yn yr achos penodol hwn, fod 'ddim yn normal' wedi dod i'r amlwg fel thema wrth iddi ddod yn fwy amlwg na fyddai'r LCM yn mynd drwy'r Senedd.

Fe wnaethoch chi ymateb ar **3 Hydref 2020** gan nodi bod Llywodraeth y DU yn parhau i fod yn gwbl ymrwymedig i'r confensiwn ar gydsyniad deddfwriaethol. Dywedasoch hefyd fod nodiadau esboniadol y Bil yn nodi'n glir eich bod yn ceisio cydsyniad mewn perthynas â phob rhan o'r Bil a bod gweinidogion llywodraeth y DU sy'n gyfrifol am y Bil wedi ysgrifennu cyn cyflwyno'r Bil i nodi'r sefyllfa yn fanwl.

Cyn i'r Bil ddod yn Ddeddf, gwnaeth Gweinidog Llundain ac Is-Ysgrifennydd Gwladol Seneddol, Paul Scully AS **ddatganiad** ar 17 Rhagfyr 2020. Dywedodd y canlynol:

The Sewel Convention envisages situations where the UK Parliament may need to legislate for the whole country [...] The exceptional circumstances of our departure from the EU, and the need to provide a UK-wide legal underpinning for the internal market, is clearly one such situation.

Rydym yn rhannu barn Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol y Senedd, a fynegodd yn ei adroddiad **Bil Marchnad Fewnol y DU Cydsyniad Deddfwriaethol**, fod yr amgylchiadau sy'n ymwneud â marchnad fewnol y DU yn sylfaenol wahanol i amgylchiadau gadael yr Undeb Ewropeaidd.

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

SeneddDCC@senedd.cymru

0300 200 6565

Welsh Parliament

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

SeneddLJC@senedd.wales

0300 200 6565

Ni ddylai'r Bil, yn ein barn ni, fod wedi cynnwys agwedd "ddim yn normal" Confensiwn Sewel ac fe ddylai Llywodraeth y DU fod wedi parchu bod y Senedd wedi gwrthod rhoi cydsyniad. Mae ein safbwynt ni, sef mai Bil ledled y DU fel y'i drafftwyd oedd y cam gweithredu yr oedd Llywodraeth y DU yn ei ffafrio, ac nad oedd yn ofynnol, yn cael ei ategu gan gydnabyddiaeth Llywodraeth y DU ei hun yn Hysbysiad y Cydbwyllgor Gweinidogion ym mis Hydref 2017 y gallai marchnad fewnol y DU gael ei darparu trwy fframweithiau cyffredin deddfwriaethol ac anneddfwriaethol. Mae hyn yn rhywbeth y gwnaethom dynnu sylw ato yn ein hadroddiad Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru ar Fil Marchnad Fewnol y Deyrnas Unedig.

Roedd ein hadroddiad yn nodi hefyd, ar yr un pryd ag yr oedd pedair llywodraeth y DU yn cydweithredu ar fframweithiau cyffredin, fod Llywodraeth Cymru (ynghyd â llywodraethau datganoledig eraill) wedi'u heithrio rhag cymryd rhan yn y gwaith o ddatblygu'r Bil cyn ei gyflwyno i Senedd y DU. Roeddem yn synnu felly o weld Llywodraeth y DU yn dweud yn y datganiad, ei bod, ar bob cam, wedi dilyn ysbryd a llythrennol setliad datganoli ac wedi gweithio'n galed i sicrhau cydsyniad deddfwriaethol. Rydym o'r farn bod cydweithredu ac ymgysylltu â Llywodraeth Cymru cyn cyflwyno Bil cyfansoddiadol sy'n effeithio ar gymhwysedd deddfwriaethol y Senedd yn rhan hanfodol o'r broses cydsyniad deddfwriaethol. Byddai dull o'r fath yn unol â chanllawiau Llywodraeth y DU ei hun yn y Devolution Guidance Note: Parliamentary and Assembly Primary Legislation Affecting Wales.

Yng ngoleuni ein harsylwadau, byddem yn ddiolchgar am eich ymatebion i'r cwestiynau canlynol:

1. Pam na wnaeth Llywodraeth y DU gynnwys Llywodraeth Cymru wrth baratoi'r Bil cyn ei gyflwyno?
2. Mae eich ymateb ar 3 Hydref 2020 yn cyfeirio at y Nodiadau Esboniadol i'r Bil (fel y'u cyflwynwyd i Dŷ'r Cyffredin), sy'n nodi:

87 There is a convention that the UK Government will not normally legislate with regard to matters that affect or are within the legislative competence of the Scottish Parliament, the National Assembly for Wales or the Northern Ireland Assembly without the consent of the legislature concerned.

88 The Government has therefore sought legislative consent for the clauses contained in this Bill.

Os nad oedd amgylchiadau'r Bil "yn normal", gan olygu nad oedd Confensiwn Sewel yn berthnasol, pam bod Llywodraeth y DU wedi gofyn am gydsyniad yn y lle cyntaf?

3. Pryd y penderfynodd Llywodraeth y DU nad oedd amgylchiadau'r Bil "yn normal" at ddibenion Confensiwn Sewel?
4. A wnaeth Llywodraeth y DU ei phenderfyniad terfynol ar ôl i'r Senedd wrthod cydsyniad?
5. Beth, os unrhyw beth, a wnaethoch yn wahanol wrth geisio cydsyniad ar gyfer y Bil o'i gymharu â'r broses a ddilynwyd gennych ar gyfer Bil yr UE (Cytundeb Ymadael), y gwrthododd y Senedd roi cydsyniad ar ei gyfer hefyd?
6. Pa rôl y mae Llywodraeth y DU yn ystyried y dylai Senedd y DU ei chwarae yng Nghonfensiwn Sewel mewn perthynas â phob Bil y DU y gofynnir am gydsyniad ar ei gyfer gan y Senedd Cymru?

7. Sut y gellid gwella'r prosesau sy'n ymwneud â Chonfensiwn Sewel fel ei fod yn gweithredu'n glir ac yn fwy effeithiol?

Edrychaf ymlaen at glywed gennych erbyn 17 Chwefror 2021.

Yn gywir,

Mick Antoniw AS

Cadeirydd Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.
We welcome correspondence in Welsh or English.

copi:

Y Gwir Anrhydeddus Kwasi Quarteng AS, Ysgrifennydd Gwladol dros Fusnes, Ynni a Strategaeth
Ddiwydiannol

Paul Scully AS, Gweinidog Llundain ac Is-Ysgrifennydd Gwladol Seneddol (y Gweinidog Busnesau Bach,
Defnyddwyr a Marchnadoedd Llafur)

David Rees AS, Cadeirydd y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol, Senedd Cymru

Bruce Crawford ASA, Cynullydd, Pwyllgor Cyllid a Chyfansoddiad Senedd yr Alban

Colin McGrath MLA, Cadeirydd Pwyllgor y Swyddfa Weithredol, Cynulliad Gogledd Iwerddon

Y Gwir Anrhydeddus Stephen Crabb AS, Pwyllgor Materion Cymru, Tŷ'r Cyffredin

William Wragg AS, Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol, Tŷ'r Cyffredin

Y Gwir Anrhydeddus y Farwnes Taylor o Bolton, Cadeirydd Pwyllgor Cyfansoddiad Tŷ'r Arglwyddi

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon